

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Epistulae - Cod. Aug. perg. 52

[S.l.], [9. Jh.]

[urn:nbn:de:bsz:31-6736](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-6736)

Aug 20

49

IN PRAESENTIA VBI ROMAE ADHIER

Haec scriptura nra[m] macores & hec aut[em] pingu

III

Pascalof que



Iste lib' est memoriale p' con-
fessionibz Augustini.

Opus Aug' ad Jeronim. et eorum.
Et eiusde' temp' ad Rufos. Et tractat)
eiusde' de uirginitate. Et de uindicta.
Et q' h' h' uindicta uirginitate h' q' dicitur.
Et ex origine sup' eam eam.

inrepsit que sint septuaginta septē uindictę que in lamech & soluende sint. Auit ab adam usq; ad xpm
 generationes septuaginta septem. Relege lucę uangelistam. & inuenies ita esse ut dicimus.
 Si autē enī septima generatione cain pccatum est dissolutum. nū uindicta quippe bis dñs in ipsū
 & quise mel recepit mala sua in uita sua n̄ eosdem cruciatu p̄tū & in morte quos est passus in uita
 ta & lamech pccatum id est totius mundi atq; sanguinis que effusus est. xpi solue aduentu quatu
 la pccata mundi quia uita amittit suū in sanguine uiae. & tunc calcauit solus. quide
 eclom ad celū subicundus ascendit. clamantibus angelis miraculum p̄buit. Leuate portas prin
 apes ur̄s & introibit rex glorie & cetera. Referebat mihi quidam hebreus in apocryphis eorū libr̄ septua
 ginta & septē animas & lamech p̄genie repperiri que dilu uis delegerunt & in hoc numero de lamech factā
 esse uindictā quod genus ipsius usq; ad caclisimum p̄seuerat. Tali de septem uindictis cain uarta
 suspicuit. Exprimū eius asserunt. fuisse pccatum quod n̄ recte diuiserit. II secundum quod in uide
 rit frat̄ III. Tertium quod dolose egerit dicens. transeunus in campum. IIII. Quartū quod inter
 fecerit. V. Quintū quod pccatū negauerit. Nescio numquid custos sum frat̄ mei VI. Sextum quod seip
 sē damnauerit. maior culpa mea est quā uindicta tua. VII. Septimū quod n̄ dān natus egerit pen
 tentiam. secundum n̄ iustas. & ezechiā regem iudaeo. qui inminentem mortem lacrimis distulit.
 & dicitur illum ad emendatissimū dō. Ideo usq; ad septimā generationē fuisse dilatum. uisatum malis ipsius
 & longe uiae merore compulsus penitentiam agere & uideret absolui. Nonnulli septenariū
 numerum plenū & p̄fectum int̄pretant. De multis scripturę locis testimonia contrahentes. & hunc
 esse sentum quem supra p̄t̄mimus quod qui uin fecerit cain ab ingenitum & omnia sup̄flua
 transeunte libet poena. Sunt autem quidē uangelio inuogationem p̄t̄i replent. Dñe quo
 tē p̄ccabit in me fr̄ m̄i & dimittit tamen usq; septies. Dicit enī. Nondico tibi usque septies
 sed usq; septuagies septies. Et putat mortem atq; pccatum in septima p̄genie sabbatizasse quando
 enoch raptus est & non inueniebatur quia transiit eum dñs. De septuaginta autē & septem illam & postu
 onem sequunt in aduentu xpi. Modus atq; pccata aculeum esse constitutum; ponam & aliam opinionē
 nequid uideat p̄t̄ ḡssus. Quidam septimum annum remissionis & quinquagesimū uibet & quadringen
 tesimum nonagesimum. q̄ uolunt intellegi septuagies septies. Multamodis int̄pretantur. asserentes
 ob hanc causam quinquagesimū & quinquagesimū numeri sacra in euangelio positum debitorem.
 Et quinquagesimū psalmum penitentię qui septem conficit septimanis. & in principio oꝝ do ad is
 erumpit uerū. Ne longius sermo p̄cedat hucusq; sup̄ hoc locutū esse sufficiat. quia & his que reppe
 rit in gentem tabidispulationis siluam poterit ipse sufficere. Sciens originē duodecimum & cum deci
 mum in genesi librū de hac tantum dilasse questione. II. Cur dñs loquitur ad abrahā. quod quarta p̄genie
 filius esset de terra egypti reuersus. & postea mor̄ scribit. Quinta autē p̄genie ascendet filius isrl̄ de terra
 egypti quod uiaq; nisi & ponat uideat esse contrarium. Et iocuerō. p̄blema cum legissem cepimecum raquis
 est uere. Et uestigio genesi quodamq; p̄t̄tens. reperit loca in quibus scripta quę uident facere questi
 onem. Ac primum estimabam spiritalibus spiritalia comparari indissolubile esse. sicut & multa talia.
 Nam & methusalem quatuordecim annos post diluuium. uixisse scribitur. Nō t̄m̄ ingressus est arcām
 cum noe. Itcū ipse dñs loquitur ad abrahā. Sciens dñs quō peregrinum erit semituum in terra n̄
 sua. Et miser ut uerem redigent eos & affligent eos & humiliabunt eos quadringenis annis. Postea
 moyses scribit in exodo. Et factum est post quadringentos triginta annos & iuit omnis potentia a dñi.

Quid sit septuaginta
 in vii. uindictis
 lamech & soluende
 p̄t̄i in seculum
 generationes septua
 ginta septem. Re
 lege lucę uangelis
 tam. & inuenies ita
 esse ut dicimus. Si
 autē enī septima
 generatione cain
 pccatum est dissolu
 tum. nū uindicta
 quippe bis dñs in
 ipsū & quise mel
 recepit mala sua
 in uita sua n̄ eos
 dem cruciatu p̄t̄ū
 & in morte quos
 est passus in uita
 ta & lamech pccat
 um id est totius
 mundi atq; sangui
 nis que effusus est.
 xpi solue aduentu
 quatu la pccata
 mundi quia uita
 amittit suū in san
 guine uiae. & tunc
 calcauit solus. quide
 eclom ad celū sub
 icundus ascendit.
 clamantibus angelis
 miraculum p̄buit.
 Leuate portas prin
 apes ur̄s & intro
 ibit rex glorie &
 cetera. Referebat
 mihi quidam hebre
 us in apocryphis
 eorū libr̄ septua
 ginta & septē
 animas & lamech
 p̄genie repperiri
 que dilu uis dele
 gerunt & in hoc
 numero de lamech
 factā esse uindictā
 quod genus ipsius
 usq; ad caclisimum
 p̄seuerat. Tali de
 septem uindictis
 cain uarta suspi
 cuit. Exprimū eius
 asserunt. fuisse
 pccatum quod n̄
 recte diuiserit. II
 secundum quod in
 uiderit frat̄ III.
 Tertium quod dolo
 se egerit dicens.
 transeunus in cam
 pum. IIII. Quartū
 quod inter fecerit.
 V. Quintū quod
 pccatū negauerit.
 Nescio numquid
 custos sum frat̄
 mei VI. Sextum
 quod seip sē
 damnauerit. maior
 culpa mea est quā
 uindicta tua. VII.
 Septimū quod n̄
 dān natus egerit
 penitentiam. secun
 dum n̄ iustas. &
 ezechiā regem iudaeo.
 qui inminentem
 mortem lacrimis
 distulit. & dicitur
 illum ad emendat
 issimū dō. Ideo
 usq; ad septimā
 generationē fuisse
 dilatum. uisatum
 malis ipsius &
 longe uiae merore
 compulsus penitenti
 am agere & uideret
 absolui. Nonnulli
 septenariū numerum
 plenū & p̄fectum
 int̄pretant. De
 multis scripturę
 locis testimonia
 contrahentes. &
 hunc esse sentum
 quem supra p̄t̄m
 imus quod qui uin
 fecerit cain ab
 ingenitum & omnia
 sup̄flua transeun
 te libet poena. Sunt
 autem quidē uange
 lio inuogationem
 p̄t̄i replent. Dñe
 quo tē p̄ccabit in
 me fr̄ m̄i & dimittit
 tamen usq; septies.
 Dicit enī. Nondico
 tibi usque septies
 sed usq; septuagies
 septies. Et putat
 mortem atq; pccatum
 in septima p̄genie
 sabbatizasse quan
 do enoch raptus est
 & non inueniebat
 quia transiit eum
 dñs. De septuaginta
 autē & septem illam
 & postu onem
 sequunt in aduentu
 xpi. Modus atq;
 pccata aculeum esse
 constitutum; ponam
 & aliam opinione
 nequid uideat p̄t̄
 ḡssus. Quidam
 septimum annum
 remissionis & quin
 quagesimū uibet &
 quadringentesimum
 nonagesimum. q̄
 uolunt intellegi
 septuagies septies.
 Multamodis int̄
 pretantur. asseren
 tes ob hanc causam
 quinquagesimū &
 quinquagesimū
 numeri sacra in
 euangelio positum
 debitorem. Et
 quinquagesimū
 psalmum penitentię
 qui septem conficit
 septimanis. & in
 principio oꝝ do ad
 is erumpit uerū.
 Ne longius sermo
 p̄cedat hucusq;
 sup̄ hoc locutū
 esse sufficiat. quia
 & his que repperit
 in gentem tabidisp
 lationis siluam poterit
 ipse sufficere. Sciens
 originē duodecimum
 & cum decimum
 in genesi librū de
 hac tantum dilasse
 questione. II. Cur
 dñs loquitur ad
 abrahā. quod quarta
 p̄genie filius esset
 de terra egypti
 reuersus. & postea
 mor̄ scribit. Quinta
 autē p̄genie ascendet
 filius isrl̄ de terra
 egypti quod uiaq;
 nisi & ponat uideat
 esse contrarium. Et
 iocuerō. p̄blema
 cum legissem cepi
 mecum raquis est
 uere. Et uestigio
 genesi quodamq;
 p̄t̄tens. reperit loca
 in quibus scripta
 quę uident facere
 questionem. Ac
 primum estimaba
 m spiritalibus
 spiritalia comparari
 indissolubile esse.
 sicut & multa talia.
 Nam & methusalem
 quatuordecim annos
 post diluuium. uixisse
 scribitur. Nō t̄m̄
 ingressus est arcām
 cum noe. Itcū ipse
 dñs loquitur ad
 abrahā. Sciens dñs
 quō peregrinum erit
 semituum in terra
 n̄ sua. Et miser ut
 uerem redigent eos
 & affligent eos &
 humiliabunt eos
 quadringenis annis.
 Postea moyses
 scribit in exodo.
 Et factum est post
 quadringentos
 triginta annos &
 iuit omnis potentia
 a dñi.

Quid sit septuaginta
 in vii. uindictis
 lamech & soluende
 p̄t̄i in seculum
 generationes septua
 ginta septem. Re
 lege lucę uangelis
 tam. & inuenies ita
 esse ut dicimus. Si
 autē enī septima
 generatione cain
 pccatum est dissolu
 tum. nū uindicta
 quippe bis dñs in
 ipsū & quise mel
 recepit mala sua
 in uita sua n̄ eos
 dem cruciatu p̄t̄ū
 & in morte quos
 est passus in uita
 ta & lamech pccat
 um id est totius
 mundi atq; sangui
 nis que effusus est.
 xpi solue aduentu
 quatu la pccata
 mundi quia uita
 amittit suū in san
 guine uiae. & tunc
 calcauit solus. quide
 eclom ad celū sub
 icundus ascendit.
 clamantibus angelis
 miraculum p̄buit.
 Leuate portas prin
 apes ur̄s & intro
 ibit rex glorie &
 cetera. Referebat
 mihi quidam hebre
 us in apocryphis
 eorū libr̄ septua
 ginta & septē
 animas & lamech
 p̄genie repperiri
 que dilu uis dele
 gerunt & in hoc
 numero de lamech
 factā esse uindictā
 quod genus ipsius
 usq; ad caclisimum
 p̄seuerat. Tali de
 septem uindictis
 cain uarta suspi
 cuit. Exprimū eius
 asserunt. fuisse
 pccatum quod n̄
 recte diuiserit. II
 secundum quod in
 uiderit frat̄ III.
 Tertium quod dolo
 se egerit dicens.
 transeunus in cam
 pum. IIII. Quartū
 quod inter fecerit.
 V. Quintū quod
 pccatū negauerit.
 Nescio numquid
 custos sum frat̄
 mei VI. Sextum
 quod seip sē
 damnauerit. maior
 culpa mea est quā
 uindicta tua. VII.
 Septimū quod n̄
 dān natus egerit
 penitentiam. secun
 dum n̄ iustas. &
 ezechiā regem iudaeo.
 qui inminentem
 mortem lacrimis
 distulit. & dicitur
 illum ad emendat
 issimū dō. Ideo
 usq; ad septimā
 generationē fuisse
 dilatum. uisatum
 malis ipsius &
 longe uiae merore
 compulsus penitenti
 am agere & uideret
 absolui. Nonnulli
 septenariū numerum
 plenū & p̄fectum
 int̄pretant. De
 multis scripturę
 locis testimonia
 contrahentes. &
 hunc esse sentum
 quem supra p̄t̄m
 imus quod qui uin
 fecerit cain ab
 ingenitum & omnia
 sup̄flua transeun
 te libet poena. Sunt
 autem quidē uange
 lio inuogationem
 p̄t̄i replent. Dñe
 quo tē p̄ccabit in
 me fr̄ m̄i & dimittit
 tamen usq; septies.
 Dicit enī. Nondico
 tibi usque septies
 sed usq; septuagies
 septies. Et putat
 mortem atq; pccatum
 in septima p̄genie
 sabbatizasse quan
 do enoch raptus est
 & non inueniebat
 quia transiit eum
 dñs. De septuaginta
 autē & septem illam
 & postu onem
 sequunt in aduentu
 xpi. Modus atq;
 pccata aculeum esse
 constitutum; ponam
 & aliam opinione
 nequid uideat p̄t̄
 ḡssus. Quidam
 septimum annum
 remissionis & quin
 quagesimū uibet &
 quadringentesimum
 nonagesimum. q̄
 uolunt intellegi
 septuagies septies.
 Multamodis int̄
 pretantur. asseren
 tes ob hanc causam
 quinquagesimū &
 quinquagesimū
 numeri sacra in
 euangelio positum
 debitorem. Et
 quinquagesimū
 psalmum penitentię
 qui septem conficit
 septimanis. & in
 principio oꝝ do ad
 is erumpit uerū.
 Ne longius sermo
 p̄cedat hucusq;
 sup̄ hoc locutū
 esse sufficiat. quia
 & his que repperit
 in gentem tabidisp
 lationis siluam poterit
 ipse sufficere. Sciens
 originē duodecimum
 & cum decimum
 in genesi librū de
 hac tantum dilasse
 questione. II. Cur
 dñs loquitur ad
 abrahā. quod quarta
 p̄genie filius esset
 de terra egypti
 reuersus. & postea
 mor̄ scribit. Quinta
 autē p̄genie ascendet
 filius isrl̄ de terra
 egypti quod uiaq;
 nisi & ponat uideat
 esse contrarium. Et
 iocuerō. p̄blema
 cum legissem cepi
 mecum raquis est
 uere. Et uestigio
 genesi quodamq;
 p̄t̄tens. reperit loca
 in quibus scripta
 quę uident facere
 questionem. Ac
 primum estimaba
 m spiritalibus
 spiritalia comparari
 indissolubile esse.
 sicut & multa talia.
 Nam & methusalem
 quatuordecim annos
 post diluuium. uixisse
 scribitur. Nō t̄m̄
 ingressus est arcām
 cum noe. Itcū ipse
 dñs loquitur ad
 abrahā. Sciens dñs
 quō peregrinum erit
 semituum in terra
 n̄ sua. Et miser ut
 uerem redigent eos
 & affligent eos &
 humiliabunt eos
 quadringenis annis.
 Postea moyses
 scribit in exodo.
 Et factum est post
 quadringentos
 triginta annos &
 iuit omnis potentia
 a dñi.

de terra egypti. A quo quoque israhel quasilactantem & tenerum portat in humeris cum decem & octo
 infirme exemplis reperiat. In quibusdam sit tam gravidem iuvenem matris sedisse cervicibus.
 Roboam vero filius salomonis quadragesimo primo & a. d. sue anno regni sumpsit & c. diu & reg
 navit in hierusalem annis sedecim. cum quoque patris eius duo decimo anno regni incipiens annis quadra
 ginta regnaverit & undecimo filium generare nō poterit. Dum hęc & multa istius modi mecum sol
 licitus voluerē. aperuit mihi ostiū qui habet clauem dauid. & in ostiū me in cubiculum suum posu
 itque in foetamine petre ut post spm. seueritatem post terre motum post incendium ignorantie quouē
 bar uox ad me aut telenioris accedere diceremque. inueni quem quęsiuit anima mea tenebo eū
 & nō dimittam eum. Et tenim cum uideat scriptura in se esse contraria utrumque uerum est cum diu
 sum sit. Et gestis sunt quę in generatione filii israhel de terra egypti. Repleta genealogia leui. Leui genuit za
 rach. zach genuit amram. amram genuit aron. aron genuit eleazar. Eleazar genuit finees.
 zach cum patre suo leui ingressus est egyptum usque ad eleazar computantur generationes quatuor.
 licet quidam uelint ab amram incipere & ad finees uenire in eleazar fecimus puenire. Si uero uolue
 ris disparem numerum ostendere. quomodo secundum & c. diu quinta generatione egressi sunt filii
 israhel de terra egypti. tribus ubi iud. ordo numerus. Iudas genuit phares. phares etrom. etrom ge
 nuit aram. aram genuit aminadab. aminadab genuit naason. Naason genuit salmon. Phares
 cum patre suo iuda ingressus est egyptum. Naason princeps tribus iuda in deserto describitur. cuius
 filius salmon terra reuersionis introiit. & computa aphares usque ad naason. & inuenies generati
 ones quinque. tamen si nulli ut in tribu leui ostendimus. in etrom initium faciant. & ad salmon usque
 perueniant. puto problema dissolutum. quod si dicitur. ad conpectum ueniam & dicam in hebreo non eē
 diuersum. & aquila namque qui nō contentiosus ut quidam putant. sed studii osius uerbum interpretat
 ad uerbum. in eo loco ubi septuaginta posuit. quinta autem generatione ascenderunt filii israhel de
 terra egypti. τα τανταυτα. κατε ποταυταυ καμενοικ. νεβν κανυιοι παυα. αυιο κρεσι συρτο. I
 id est & armato ascenderunt filii israhel de terra egypti. Licet pro quod armato diximus. secundum gre
 ceter monis ambiguitatem. instructi siue muniti proprie appellentur quę egyptos spoliave
 rant possit intellegi. & eorum a curiositate messentiam. maior querendi ardor & ortus. In simi
 litudinem hieremie. dissoluitur undique. & ferre non possum. quare septuaginta quintam generationē.
 & aquila transtulit armatos. Volumen hebreum replico. quod paulus p. enolem iuxta quosdā
 uocat. egyptos caractere sollicitus. ad tendens scriptum reperio. amusi q. alubne. ist. me ues. me. ram. &
 in reliqua parte interpretatio nō discordat. Omnis pugna de uerbo est amusim. quod his literis scribitur
 hec. mem. sin. loo. mem. utrum nā quinque. an munitos sone. & quidē quinque hoc sermone dici nega
 re non possumus. Verum quinque plurali numero. non quinta ut illi interpretati sunt singulari. sed nec ge
 neratio inuenitur adiuncta que lingua hebreæ. Dor. dicitur. & si esset quinta generatio sermone le. gre.
 amesado. Nunc autem ames. sem. id est quinque. immo quinquaginta tantum scriptum sunt. & sic quasi sen
 sus. quinta autem ascenderunt filii israhel de terra egypti. qd quia minus uideatur intelligi. ad uinc
 ta generatio est. Aquila uero ut in ceteris & in hoc maxime loco proprie transtulisse omnis iudea
 conclamat. & sinago. rum unum uer. s. sub sel. lu. Quod uidelicet idem sermo & eisdem literis scriptus.
 diuersas apud eos & uoces & intellegentias habeat. & quibus exempli causa. unum ponimus. ut quod
 dicimus perspicuum fiat. passio res & amatores eisdem literis scribitur. Res. x. i. o. d. mem. si pastor et.

ecce qd supi dixerō
 generationē eē ab
 unūquor. patre ad fi
 lium suū.

Rursus eleazar
 cum patre suo aron
 egressus est egyptū.
 Rursus a zach.

nō siquā in aplo
 ca noni. quā aut factō
 replerim. resā
 epta. p. d. ad dno
 dno. unū. intelligim.
 ubi. penult. quā
 t. d. t. d. apud
 r. uer. uer. affor
 uer. l. q. am. genos
 uer. ubi. eē. p. cau.
 d. b. cau. hieronimū
 d. b. non. est. ubi. p.

Romani & amatores leguntur. Rem, unde euentu ualibi iherusalem in pphas cum amatoribus suis fornicationis scelere.
 arguit ubi in nostris codicibus. paxatoribus paxatoris nomine sit inmutatum. Scio hoc molesta esse lectori sed
 de hebraicis libris disputantem non ^{deceat} aristotelis argumenta conquirere. Nec ex flumine tulliano eloquentie
 ducendus est ruidus. Nec aures quintiliani flosculus & scolari declamatione mulcendae pedestris & cotidianae
 similis. ^{in nullo splendore} nulla lucubratione redolens oratio. necessaria est quae rem & plus sensum edisserat. obscuram non
 festis. nonque uerborum compositione frondescat. si alii diserti laudentur ut uolunt. & inflatis buccis spumanti
 uerba trinent. mihi sufficit sic loqui ut intelligat. Et de scripturis disputans scripturae & imiter
 simplicitatem. **V** Cur isaac uir iustus & doctus. non illi cui uoluit sed ^{cui} uoluit deceptus errore
 benedixit. Differo paulisper ^{figuris} t' ipse. & ea quae amatoribus nostris sup hoc loco sunt. in praesentia ^{praesentio} non quo
 opinioni eorum non acquiescam. sed quod tu hoc tantum. quare uir iustus aliquid ignorauerit & contra suam
 fecerit uoluntatem. ad quod districta responsio est. Nullum hominum excepto eo qui ob nostram salutem car
 nem est dignatus adsumere plenam habuisse scientiam. & certissima ueritatem. Denique paulus ex parte enim
 cognoscit & ex parte pphasat. & nunc per speculum uideo. inenignate. & secundum quod oportet orare nescire nos
 die. Quia cum uenerit quod profectum est. tunc quod ex parte est destruetur. samuel pphasa connumeratus
 mori in paterno ad ungen dum regem. missus. cum maximum filiorum iesse uelisset. eliab ait. Ecce coram domino
 xpi est. & ait dominus ad samuelem. nolite respicere in faciem eius & in staturam illius quoniam rex uari est. quia nullo
 modo uidebitur deus. homo uidebit in faciem. deus uidebit in corde. Iper singulos semper ignorant. usque ad dauid
 nescisse describitur. Heliseus quoque quid duplici glorificatus est spiritu cuius ossa uitam & animam cadaueri reddidit.
Cum in amittis ad eum uenisset in montem. & ad pedes eius flebiliter corruisset. hiezi prohibente nefacere. ait
 dimittite eam. quoniam animalium in amaritudine est. & dominus abscondit a me & non iudicauit mihi. Plura sunt quae
 ut exemplis debeamus docere. scilicet uir & doctus. ex tantum modo scisse. quae eis a domino reuelata sunt. ignorasse
 uero quae reuelata non fuerant. Et ad singulas uisiones zachariam atque danielem interrogare angelum. & sup
 pliciter deprecari. ut exponat sibi que uiderant. unde non mirum est & isaac in sua maxime utilitate nescisse
 se quid faceret. cum a ysaaco tempore erraret. quos filium sanguinarius dedit uoluptati. & eum qui postea fratrem
 possit occidere. Praetermissis illo qui innocenter habitauit domum. uelle efferre. sua magis quam di facere uo
 luntatem. Ego puto diuinae dispensationis fuisse ut oculis ceccaretur. & cum ipse diceret uox quidem uox iacob
 manus autem manus esau. Tam non intelligeret. minorem esse filium quia de benedictionem fratris prepot
 adfiterat. quo a uoluntati sumus. & deo quid in figura significare adiungere. hiepolitus martiris uerba
 ponimus. a quo & uictorinus noster non plurimum discrepat. non quo omnia plenius & accuratius sit. sed quo pos
 sit occasionem pberere lectori ad intelligentiam lauorem. Isaac portat imaginem dei patris. rebecca spiritus sancti.
 esau populi prioris & diaboli. iacob ecclesie sive christi. seruasse isaac consummatione orbis ostendit. oculos illius ca
 lizasse. fidem perisse de mundo & religionis lumen ante eum neglectum esse significat. quod filius maior uo
 cauit. acceptio legis est iudeorum. quod deus eius atque capturam diligit pater. homines sunt a errore saluati
 quos per doctrinam iustus quisque uenatur. sermo de benedictionis. est remissio. & spei re ipsi futuri in quo cum
 christo scire gratia sunt. & uerum sabbatum celebratur. Rebecca plena spiritu sancto scitens quid audisset. ante quam pa
 rere. quia maior seruire. ^{minor} magis autem forma spiritus sancti. que futura nouerat in christo. in iacob ante meditatur.
 loquitur ad filium minorem. uade ad gregem & accipe. mihi ^{in do} duos hedos. ^{in me} prefigurans carneum saluatoris aduen
 tum. in quo eos uel maxime liberaret. quippe ceteri tenebantur obnoxii. siquidem in omnibus scripturis
 hedi. pro peccatoribus accipiuntur. Quod autem duos iubetur adferre. duos populorum significatur adsumptio.

ut exponat sibi que
 sunt illa que uiderant

Salus libere
 in iacob ante
 ad minoris filii
 re. dicitur
 in omni
 si illud dicitur

quod teneros & bonos dociles innocentes unumque. Stola eius fides & scripturae hebraeae quibus gentilium induitur
 est popularis. Pelleque eius brachia circumdaxerunt peccata utriusque sunt plebis que xpi in ostensione manuum
 cruci secum pariter adhaere; quod isaac querit ab iacob cur tam cito uenerit ad iacob uelocem credentium si
 dem, quod ei bi delictabiles offeruntur. hostia placens deo salus est peccator; post eum sequitur benedictio eius uero dote
 perfruitur uir autem resurrectionis & regni a pauca pronuntians; quomodo etiam adorem eum fratres sui & seruauit
 ei credentes & israhel; quia uigetur iniquitas inimica est iustis. etiam in discordia concitatur & necem fraudo
 lenter cogit dicens in corde suo adpropinquem dies passionis patris mei. & occidam iacob fratrem meum.
 Diabolus fratri iacob iudeos incant ante p̄meditans. in eum manifestissime confitetur. tempus quoque inter festi
 onis uirtutem fratrem meum quia propter rebella id est patientia nuntiavit uero fratris insidias; qui uocato
 iacob p̄cepit ei ut mesopotamiam pergeret & inde acciperet uxorem de genere laban sibi fratris matris sue.
 Quomodo itaque fratri dolo fugens mesopotamiam tendit iacob. ita xpi iudeos incredulitate compulsus
 p̄ficiscitur in galileam. in deserta gentibus sponsam sumpturus ecclesiam; hoc supradictus ius; Nos autem di
 cisti non uenisse deum nisi ad uos per hanc domum israhel; N & uoluisse panem accipere filios & dare eum canibus;
 Et benedictionem primam iudeis populo de uulso quibus sunt credita eloquia di & rex missioe & legis
 datio & confessio testamenti uerum quia illi credere noluerunt ad iacob minorem populum benedictionem
 esse translatam. neque unum tantum maiorem filium penitus fuisse despoletum; Quia cum subintrauerit
 plenitudo gentium. tunc omnis israhel saluus erit.

stendens. appropinquem inquit dies passionis.

HIERONIMVS A U G V S T I N O :

Venerabili pape augustino hieronimus uirum uenerabilem fratrem meum filium dignationis tuae oro
 sium presbiterum & sui merito & te iubente suscepi. sed in adit tempus difficillimum quando multa
 cere melius fuit quam loqui. ita ut nostra studia cessarent & uix ta appum canina & eorum facundia;
 Itaque duobus libellis tuis quos meo nomini dedicasti eruditissimis eloquentiae splendore fulgentibus red
 dere non potui non quo quiddam nullis reprehendendum putem sed quia iuxta beatum apostolum unus
 quisque in suo sensu habundat. alius quidem sic. alius autem sic. Certe quicquid dici potuit & assam ingenio
 descripturarum auris fontibus. & repositum atque dissectum est. sed queso reuerentiam tuam parump
 putaris meum laudare ingenium; Non enim inter nos eruditionis causa differimus; Ceterum emu
 li & maxime heretici si diuersas inter nos sententias uiderint de animi calumniabantur rancore descendere
 Mibi autem statutum est. temere suspicere. colere. mirari. tuasque dicta quasime defendere. Certe
 & in dialogo quem nuper edidi tuae beatitudinis ueridignum fuerat recordatus sum. magisque demus operam
 ut penitus sitima heresis de ecclesia auferatur. que semper simulat penitentiam. ut docendi in ecclesia habeat facul
 tatem; Nam si se aper ta luce prodiderit foras & pulsa morietur; scilicet ac uenerabilis filie tuae paulae & eustoch
 um & genere suo & exortatione tua digne gradiuntur. specialiterque saluant beatitudinem tuam; Omnes
 quoque fratres nati qui nobis cum dno saluati seruire conantur. Scilicet presbiterum firmum. anno p̄terito ob
 rem meam & ueniam. & inde in affricam. siciliamque direximus. quem putamus iam in affricae partibus com
 morari; Scilicet tuo adherentes litteris ut meo obsequio salutes precor; Litteras quoque meas ad scilicet presbite
 rum firmum direxi;

EPISTOLE SCI AUGUSTINI SEU SCI HIERONIMI QUAS INTER SE DIRIGERUNT

Domino dilectissimo & cultu sincerissimo caritate obseruando atque amplectendo frater & conpresbitero
 hieronimo augustinus in dno salutem; Numquam equi quisquam facile cui libet innotuit quam mihi.

5

tuorum videns studioque quiesca lectura & uere & oratio liberalis: quia quia ego percipiam omnino tenesse tam
 exiguum quidem tui munus habeo presentia uidelicet cor potius quam ipse etiam postea quam te beatissimus nunc
 episcopus tunc uero iam episcopatus dignus frater alii plus uidit remeansque amicus est. Negare non possum
 magna & parte mihi esse relaxatus impressam & ante reditum cum te ille uidebat. ego uidebam sed oculis eius.
 Non enim animo me atque illum sed corpore duos. quino uerit dixerit concordia duntaxat & familiaritate
 fidissima non meritis quibus ille ante cellit: quia ego me primitus communionis quo in unum nunciam. deinde
 illius & ore iam diligis nequaquam impudenter quasi aliquis ignotus commendo germanitatis fratre
 profuturum speramus quem nostris conatibus deinde adiutorio tuo uere profuturum speramus. nisi forte quod
 talis est ut ipse tibi per eum fiat commendata quam ille p me actenus fortasse scribere debueram ut si
 se uellem epistolarum sollempnium more contentus sed scitatumus in loquellas communicandas tecum
 defuclis nris que habemus in xpo ihu dno nostro. quino bis multas utilitates & uariata quedam demon
 strauit in neris & iam p tuam caritatem non mediocriter ministrare dignat. Deimus ergo & nobis cu
 pete omnis africanorum ecclesiarum studiosa societas. ut ante pretandis eorum libris qui grece scripturas nras
 quam optime tractauer. curam atque operam impendere non graueris. Potes enim efficere ut nos quoque
 habeamus tales illos uros & unum potissimum quem tui libentius intus litteris personat. De uer ten
 dis autem in linguam latinam scis litteris canonicis laborare te nollem nisi eo modo quo iob interpretatus est
 ut si quis adhibitis quid inter hanc tuam & septuaginta quae est grauis sima auctoritas interpretationem distat
 appareat. Satis aut neque omitti si aliquid adhuc in hebraicis litteris & exemplaribus inuenitur quod uer
 lingue peritissimos fuerit. Omitto enim septuaginta de quae uel consilium uel sps maiore concordia quam si unus homo
 esse. non audeo in aliquam partem certam ferre sententiam. nisi quod eius pminentem auctoritatem in hoc munere
 sine controuersa tribuendam existimand. Illi me plus nouent quicquid posteriores interpretantur & uerbo loquutionumque
 habere hanc uiam atque regulas mordacius uter ut tenerent non solum in se non consenserunt sed & iam re li
 querunt multa que posteruenda & pendenda remanerent. Si enim obscura sunt & quoque in eis falli posse creditur
 simam festa illos in eis falli potuisse non creditur. huius igitur rei pauca ritate & positus causis certum me facias.
 obsecrauerim. Legi etiam quedam scripta que uia dicerentur in epistolas apostoli pauli quarum ad galatas eno
 da riuelles uenit in manus locut ille quo apostolus petrus apernitiosa simulatione reuocatur. distumque ibi
 patrociniu mendacium susceptum esse uel abste datus uel a quoquam si alius illa scripsit. Fateor non medio
 criter doled donec resellantur. si forte reselli possunt ea que mouent. Quia enim uide & etiosissime credi aliquid
 in libris scis haberi esse mendacium. id est eos homines p quos nob illa scriptura ministrata est atque conscripta
 aliquid in libris suis fuisse mentos. Alia quippe questio est. sit ne aliquando mentis uirbon. & alia questio est utru
 scriptorem scorum scripturarum mentis opo tuerit. Immo uero non alia sed nulla questio est. Admisso enim se
 mel in tantum auctoritatis fastigium officioso aliquo mendacium nulla illor libror. par oculo remanebit. Quen
 utraque uidebitur uel ad motes difficilis. uel ad fidem incredibilis. eadem pntiosissima regula uel ad mentis
 auctoris consilium officiumque referatur. Si enim mentiebatur apostolus paulus. cum apostolum petrum obiurgans
 diceret. si tu cum suis iudeis gentibus & non iudice uiues. Et recte illi uidebatur petrus fecisse quem non recte
 fecisse. & dixit & scripsit. ut quasi animus tumultuatum delimit. quid res ponde bimus cum & surrofermi
 per ueris homines prohibentes nuptas quos futuror ipse pnuuntauit & dixerint totum illud quod idem apostolus
 de matre monioz iure firmo uido loquutus est ppe homines quid dilatione coniugum tumultuari poterant
 fuisse mentum. Scilicet si quod hoc senserit sed ut illos placare aduersitas. Non enim opus est

ho quem ammodum gentes cogit iudicare.

multa commemorari possunt enim uideri etiam de laudibus di esse officiosa mendacia ut apud homi-
nes pigriores dilecto eius et descat atque ita nusquam certa erit in scriptis libris. caste ueritas dicere aucto-
ritas. Nonne attendimus eundem apostolum cum in genti cura commendande ueritatis dicere. Si autem
christi non resurrexerit inanis est predicatio nostra inanis est et fides uestra. Inuenimur autem et falsi testes
dei quod testimonium diximus aduersus deum quod suscitauit christum quem non suscitauit. Siquis
huic dicere quid in isto mendacio porrescit cum id dixerit quod etiam si falsum sit ad laudem dei max-
ime paret nonne huius delectare cur insania quibus possit uerbis et significationibus in lucem
penetrata si uoluerit aperiri. damans non minore aut fortasse etiam maiore scelere in deo
laudari falsitatem quam ueritatem uituperari. Argendum est igitur ut ad cognitionem diuinam
scripturas talis homo accedat quidem libris tam se et ueraciter existimet ut nolit aliqua eorum
parte delictari per officiosa mendacia potius quam quod non intellegit transeat quam cor suum ipse
rae ueritati. Profecto cum hoc dicit credis sibi et perit et id agit ut diuinatum scripturarum
auctoritatibus non credamus. et ego quidem qualibus cumque uiribus quas dominus suggerit omnia
illa testimonia que adhibita sunt astruende uoluntas mendacii aliter oportere intellegi osten-
derem. Ut ubique eorum firma ueritas doceret. quam enim testimonia mendacii esse non debent
iam non debent fauere mendacio sed hoc intellegentius relinquo tui. admota enim laetione
diligentiore consideratione multo id fortasse facilius uidebis quam meo. Ad hanc autem con-
siderationem cogitare pieus qui cognoscit fluctuare auctoritatem diuinatum scripturarum
ut in eis quod uult unusquisque credat. quod non uult non credat. si semel fuerit persuasum
aliqua illos uiros per quos nobis hec ministrata sunt in scripturis suis officiose potuisse mentiri
nisi forte regula quasdam daturus est. quibus nouerimus ubi oportet mentiri et ubi non oportet
atque. Quod si fieri potest nullo modo mendacibus dubisque rationibus id explicet. queso nec me bene-
rosium aut impudentem iudices per humanitatem ueracissimam domini nostri. Nam ut iudicam nul-
la certe non magna culpa. meus error ueritati fauere si recte in eo potest ueritas fauere mendacio.
Adula alia cum sincerissimo tuo corde loqui cuperem. et de christiano studio conferre. sed huic deside-
rio meo nulla epistola fauisset. Vberius id possum perstratem quem miscendum et alendum dulci-
bus atque utilibus sermocinationibus tuis misisse me gaudeo. et tam quantum uellem nec ipse quod
eius pace dixerim forsitan caput quamquam in nihil me illi peritulerim. Ego enim me fateor tui
capacitatem sed ipsum uideo fieri plenorem quo me sine dubitatione antecellit. Et postea
quam redierit quod adiuuante domino prosperato fiat cursu. cum eius pectoris abste cum uolatu parti-
ceps fuero non est implecturus quod in me adhuc uacuum atque audum est sensuum tuorum. Ita
fieri ut ego etiam tunc egentior sim. ille copiosior. Sane idem frater aliqua scriptura nostra
fert secum quibus legendis si dignationem adhibueris etiam sinceram fratrumque seueritatem
adhibeas quos. Non enim aliter intellego quod scriptum est. emendauit me iustus in misericordia
et arguet me oleum autem peccatoris non pinguet caput meum. Nisi quia magis amat ob-
iurgator sanans quam adulator unguens caput. ego autem diffidillime bonus iudex lego quod
scripserim sed aut timidior resiceo aut cupidior. Video etiam interdum uita mea sed hec
malo audire a melioribus. nec me recte fortasse reprehendero si tuis mihi blandiar et me tunc
satis potius mihi uideat in me. quam iustam tulisse sententiam. ¶

Somino dilectissimo & cultu sincerissimo caritatis obseruando atq; amplectendo fratri & conpro hie
 rommo augustinus pbr. habeo gratiam quod p sub scripta salutatione plenam mihi epistolam red
 didisti. sed breuiorem multo quam te uellem sumere. tuiusmodi quoque tempora quamlibet occu
 pae nullus sermo pluxus est quamquam itaq; nos negotiorum alienoꝝ eoꝝq; secularium curis circū
 stemur. in gentibus tam epistole tue breuitati facile non ignoscerem nisi cogitarem quam pauca oribus uer
 bis meis reddere. quare aggredere queso istam nobis cum dilectissima conloquutionem nemulturnad nos
 disiungendum licet absente corporali. quamquam simus in dno spū unitate conuincti. etiam si ab stalo
 quiescamus atq; taceamus. et libri quidem quos de ortu dominico elaborasti penes totū tenobis exhibent;
 Si enī propter ea tenon nouimus. quia faciem corporis non uidemus hoc modo nec ipse tenosti. Nam tu quoq;
 non uider eam faciem tibi non ob aliud nouis et nisi quia nostri animum tuum. et nos eum non mediocriter
 nouimus in litteris tuis in quibus benedicimus dnm. quod tibi & nobis omnibusq; fratribus qui tua le
 gunt retalem dedit. Liber quidam tuus in cetera non diu est ut uenit in manus nostras questio ei
 inscriptio nescimus adhuc. non enī hoc codex ipse ut ad sole. in limari pagina p tendebat. epitha prum
 tam appellari dicebat frater apud quem inuenitur est quod ei nomen tibi placuisse ut uideretur crederem
 sicut tantum uel uitas uel scripta legissemus. quia defuncti essent. Cum uero multo et eo tempore
 quo scribebatur et nunc usq; uiuentium ibi commemorarentur opuscula miramur. cur hunc ei titu
 lum uel imposueris uel imposuisse credas. sane uulterat conscriptum eundem librum satis ad pbanus;
 In ppositione quoq; epistule pauli apostoli ad galatas inuenimus aliquid quod nos moueat. si enim ad
 scripturas scas admittā fuerint uel officiosa mendata quid in eis remanebit auctoritatis que tandem de
 scripturis illis sententia pferatur. Cuius pondere contentiose falsitatis obtestatur in pbitas. statumen
 ut tuleris si alū sapit qui contra naturam dicit illud quod pbatum erit. honesto aliquo officio scriptorem su
 isse mentatum. Vbi enim hoc non poterit si potuit in ea narratione qua p dicit apostolus ait que autem scri
 bo uobis sic coram dō quia non mentator. Credo affirmare que mentatus coloco ubi dixit p dicit bar nabes
 cum uiderim quia non recte ingrediuntur ad ueritatem euangelii. Si enim recte illi ingrediebantur. iste
 mentatus est. si autem ibi mentatus est ubi uerum dixit. ambiguum dicitur. ubi hoc dixerit quod
 lector sapit. cum uero contra sensum lectoris aliquid occurrerit officioso mendatio deputabitur. Non enī
 deesse potuerunt cause. cur existimez non solum potuisse uerum etiam debuisse mentare. Sed huic regi
 le concede locus non opus est hanc causam multis uerbis agere. presertim apud te cui sapientes qui
 den di dictum satis est. nequaquam uero mihi astozauerim ut ingenium tuum diuino donio aureum
 me sobolis dicitur contendam. Nec est quisquam te magis idoneus qui illud emendez. neq; enim a me docen
 dus est. quomodo intellegatur quod idem dicit factus sum iudeus tamquam iudeus. ut iudeos lucrifac
 rem & cetera que ibi dicuntur. con passione misericordie non simulatione fallaci. Ita enim egrotus tamquam
 qui in iustia egrotat non cum se febris habere mentatur sed cum animo dolentis agitatur quem admodū
 sibi et uire uellit. sup se egrotare. Nam utiq; iudeus erat xpianus autem factus. non iudeoꝝ sacramta
 reliquerat que conuenienter ille populus & legitime tempore quo oportebat acceperat. ideoq; sus
 cepit ea celebranda cum iam xpī esset apostolus. sed ut doceret. non esse pernitiosam his que uellent
 sicut a parentibus plezem acciperant custodire etiam cum in xpō credidissent. non tamen in eis iam
 consuuerent spem salutis quo p dnm ihm ipsa salus que illis sacramentis significabat aduenerat.

Ideoque gentibus quod insuecos ad fidem reuocauerat onere graui & non necessario nullomodo imponenda esse censebat. Quapropter non ideo peritum emendauit quod pater noster traditiones obseruare quod si facere uelle nec mendaciter nec incongrue facere. Quamuis enim iam supflua tamen solita non nocerent sed quod gentes cogebat iudicare quod nullo modo possit nisi ex sic agere tamquam adhuc etiam post dñi aduentum necessaria saluti forent; quod uehementer per apostolum pauli ueritas disciuit nisi apostolus perit hoc ignorabat sed id faciebat. tamen eos quos circumcissione erant ita ipse ut uere correctus est. & paulus uere narrauit. nescia scriptura que ad fidem posteris estra est admissa ueritate mendacii tota dubia nute & fluctue. non enim potest aut oportet litteris explicari quanta & quam inexplicabilia mala consequantur si hoc concesserimus. Posse autem oportune minusq; periculose demonstrari sicoriam inter nos conloquimur. hoc ergo iudeos paulus dimiserat quod malum habebant & inprimis illud quod ignorantes diuinitatem etiam iustitiam uolentes constituere iustitiam di non sunt subiecti. Deinde quod post passionem & resurrectionem xpi dato ac manifestato sacramento gratie secundum ordinem melchisedech adhuc putabant sacramenta uetera non & consuetudine solemnitate sed & necessitate salutis esse celebranda; que tamen sinum quam fuissent necessaria in fructuose atq; inuiter per machabei martires fuerint. Postremo illud quod predicator es gratia xpi nos iudei tanquam hostes legis persequebantur. hos atque huius modi errores & uita dicit damnata & stercoza arbitratum ut xpm lucrifaceret non obseruationis legis si more patrie celebrarentur sicut ab ipso celebrate sunt sine ulla salutis necessitate. sicut iudei celebrandas putabant aut fallaci simulatione quod in per se henderat. Nam si propter ea illa sacramenta celebrauit qui simulauit se iudeum ut illos lucrifaceret. cur non etiam sacrificauit cum gentibus quia etiam quis sine lege erant tanquam sine lege factus est ut eos quoq; lucrifaceret. nisi quia & illud fecit ut natura iudeus & hoc totum dixit non ut fallaciter se fingerit esse quod non erat sed ut misericorditer eis ista subueniendum esse sentiret. ac ipse in eodem tempore labore. non scilicet mendicentis hatur sed compacentis affectus sicut eo ipso loco generaliter intulit. factus sum infirmus infirmus ut infirmos lucrifacerem & sequens conclusio. omnibus omnia factus sum ut omni lucrifacerem. Ad hoc referenda intellegatur ut cuiusq; infirmitatem tanquam se ipsum miserator appareat. Non enim & cum diceret. quis infirmus sum ego non infirmos. infirmitatem alterius simulat se potius quam doluisse uolebat intellegi. Quare atripe obsecro te in genum & uere xpianam cum caritate seueritatem ad illud opus corrigendum atq; emendandum & palinodia m. uideatur cane. Incomparabiliter enim pulchrid est ueritas xpianorum quam helena grecorum. Proista enim forcius nostri martires aduersus hanc sodomam quam illam illi herodes aduersus troiam dimicauerunt. Neque hoc dico ut oculos cordis rapias quos absit ut amiseris. sed ut aduersus quos cum habeas sanos uigiles. nescio quid simulatione aueristi ut non intenderis que consequantur aduersa. si se mel creditum fuerit posse honeste accipere scriptorem diuinorum librorum in aliqua sui operis parte inueniri. scripseram hinc iam aliquando ad te epistolam que non plura est quia non per te ita cupis ferendum tradideram & qua illud mihi suggestum est cum ista dictarem quod in hac quoque premittere non debui. ut si aliqua est sententia tua eadem que meliore timore meo libentius ignoscas. Si enim aliter sentis uerum quod sentas. nam nisi uerum sit melius esse non potest ut non dicam nulla. certe non magna culpa si meus error ueritate fauet si recte in quoquam ueritas potest.

suere mendax; De oriente quod rescribere dignatus es iam sciebam non tantum in eccle-
 siasticis litteris sed in omnibus rebus & ueris que inuenerimus adhibere atque laudare; sed
 si uero et praui respicere atque reprehendere; Sed illud de prudentia doctrinaque tua desi-
 derabam & adhuc desidero ut nota nobis facias ex ipsa eius errata quibus a fide uerita-
 tis ille uis uentus recessisse conuincat. In libro etiam quo cunctos quoque meminisse potui
 isti scriptores ecclesiasticos & eorum scripta commemorasti commodius ut uteretur fieret si nominatis
 eis quos heresiota esse nosti quando ne ipsos quidem praetermittere uoluisset subiungeris etiam in quibus
 auerendi essent quamquam nonnullos etiam praeterieris quod scire cuperem quo consilio factum
 sit; Aut si illud uolumen forte onerare noluisti ut commemoratis hereticis non adderis in quibus
 eos catholica damnata auctoritas; Peto ne grauesit litterario labor tuo quo non mediocriter per
 nostram gratiam in latina lingua sancti studii accendisti & adiuuisti id quod tibi per humilitatem mea
 fraternam caritas indicat si occupationis tuae sinum omnium hereticorum per uersa dogmata quae contra
 dinem fidei christiane usque ad hoc tempus uel imprudentia uel per uicinia deprauare conatus sunt uno
 libello breuiter de gesta edas innotuam eorum quibus aut non uacat propter alia negotia aut non ualent
 propter alienam linguam tam multa legere atque cognoscere diu te rogamus nisi hoc solerit esse iudicium
 minus de caritate praesumeris; hunc in uerba paulum fratrem nostrum in christo multam commendo
 benignitatem tuam cuius in nostris regionibus & estimationi bonum coram deo testimonium praestabit.

ITEM SANCTI AVUSTINI GREGORII TERTII NICENSI EPISCOPI PATRI

Domino karissimo & desideratissimo & honorando in christo fratri & conprohiero hieronimo augustinus in domino
 salutem; Audiui per uenisse in manus tuas litteras meas sed quod adhuc rescripta non merui
 nequaquam imputaui tui dilectionis tui aliquid exculdubio in peccamentum fuit unde agnosco
 a me dominum potius deprecandum ut tua uoluntati de facultate mittendi quod rescripse-
 ris; Nam rescribendi iam dedit quia cum uolueris facillime poteris; Etiam hoc ad me sane placuit est
 utrum quidem credere dubitauit; Sed hinc quoque tibi aliquid utrum scriberem dubitare non debuit;
 Hoc autem breue est suggestum caritati tuae a me scio quibus fratribus dictum mihi est quod librum
 aduersus te scripserim. romanamque miserim hoc falsum esse noueris dominum testor hoc me non fecisse; Sed si se-
 te aliqua in aliquibus scripturis meis repperi unius in quibus aliquid quam tu sensisse reperi-
 non contra redidit sed quod mihi uidebatur a me scriptum esse puto te debere cognoscere aut si cognosci
 non potest credere ita sane hoc dixit ut ego non tantum paratus sim si quid te in meis scriptis
 mouerit fraterne accipere quid contra sentias aut de correctione mea aut de ipsa beniuolentia gauisurus;
 Verum etiam hoc te postulem atque flagitem osiliuissis; si non cohabitames aliam uicino te in domino perfrui
 ad crebrum & dulce conloquium; Sed quia id non est datum peto in hoc ipsum quod in christo qua possunt
 simul simul conseruari studeas & augeti accipias & scripta quam uis rara non spernere saluta-
 obsequio meo sancti fratrem pauliniam & omnes fratres quicquid accere in domino gaudent memor
 nostri & audiat ad domino in omni scio desiderio domine karissime & desideratissime & honorande in christo
 frater; INCIPIT SANCTI HERONIMI TRESBITANI

Domino uere sancto ac beatissimo pape augustino hieronimus in domino salutem; In ipso perfectionis articulo sancti filii
 nostri asterii necessarii mei beatitudinis uis littere super uenerunt quibus scis fecisti contra par-
 uitatem meam librum romanam non misisse hoc nec ego factum audieram sed epistole cuiusdam

quasi ad me scripte per fratrem nostrum fr. simonem diaconem huc exemplaria peruenierunt. in qua
oritur me ut palinodiam super quodam apostoli capitulo canam. scilicet te si hoc inter uitupe-
rationem elaudam helene fluctuantem ut quidem trahendo oculos perdidit. laudando reci-
peret. Igitur simpliciter fateor digitationis licet stilus ezechielis remata tua mihi uiderentur.
tam non uerere exemplaribus litterarum credendum putauit. ne forte me respondente lesus
iuste ex postulat. quod probare ante debuisses tuum esse ser. monem. sic rescriberem. acces-
sit ad monum scilicet uenerabilis pauli longa insit. mita. Dum enim languenti multo tempo-
re assidemus penes epistole uix uelent. quis sub tuo nomine scripserat. oblata sumus. memores
illius uerficuli. minus inluta importuna narratio. Itaque si uerba epistola xper. rescribere uel mu-
te exemplaria uerba. ut abisq; ulli labore stomachi. inscripturarum disputatione uersemur.
et uel nos emendemus errorem uel alium frustra reprehendisse doceamus. Absit autem me
ut quicquam delibris. Locutionis uix. attingere audeo. sufficit enim mihi probare mea
et aliena non carere. ceterum quomodo nouit prudentia tua unumquemque in suo sensu habundare
et querit. esse ueracis quod olim adolescentuli facere consueuerunt. accubito illustres uiros suo no-
mini famam querere. Nec tam stultus sum ut diuersitate explanationum tuarum in ledipu-
te. Quia noctu ledere sinos contraria senserimus. Sed illa est uera inter amicos reprehensio.
sine opera non uidentur alio. Iuxta per sum. mentem consideremus. Super est uel dilige diligen-
tem et inscripturarum campo ueneris. senem non quocet. Nos nostra habuimus tempora. et u-
currimus quantum potuimus. nunc te curren. et longa spatia trans. mita. te nob. debet
otium. Simulq; ut cum uenia et honore tuo dixerim. ne solus mihi de pos. aliquid pro-
fuisse uidearis. memento. dare et entelli. et uulgari. quibus. quod bos. l. sus. fortis
figat pedem. Igitur haec dictauimus. ut non mereremur. complexus. tuos. et conloquutione
mutuam. uel doceremus. aliqua. uel disceremus. Misit mihi temeritate solita male-
dicta tua. alpur. nunc. cognom. to. lan. tuus. que. ad. aff. cam. quoque. studio. eius. didici. pue-
nisse. adq; breuiter. et par. ter. respon. di. et libelli. eius. uobis. nisi. exemplaria. laus. opus. quino.
pot. tunum. fuerit. Primo. nisi. surus. tempore. in. quo. illud. caue. ne. in. quo. quia. in. estimatione.
lederem. xpianam. sed. tantum. ut. dele. raris. imperia. mendatum. ac. ue. cordam. confutare.
O. em. to. mei. scilicet. ac. ue. nerabilis. papa. uide. quantum. te. dilige. am. ut. nec. pu. o. catus. quidem. uoluerim.
respondere. nec. credam. tuum. esse. quod. in. altero. forte. rep. henderem. Iraxer. communis. sup-
pliciter. te. salutat. EXPLICIT.

ITEM RESCRIPTVM HIERONIMI AD SCM XV GVS II NVM.

Domino uero scilicet beatusissimo papa augustino hieronimus in xpo salutem. Anno preterito per fra-
trem nostrum asterium r. p. diaconum dignationis tuae epistolam miseram promptum reddens sa-
lutationis officium quam tibi arbutor rededitam. Numquid per sem fratrem meum presidium
diaconem. obsecro primum ut memineris. me. Dein ut baiulum litterarum habes comm. datu.
et mihi scias. germanissimum. et in quibus cumq; necessitas postulat. foueat. atq; sustentet. Non quo
aliquare xpo tribuente indiget. sed quod bonae amicitiae audissime exoptat. esse in his confun-
gendis. maximum putat. beneficium consequutum. Cur autem ad occidentem nauigauit.
ita ipso poteris narrante cognoscere. Nos in monasterio constructo hinc inde fluctibus quatuor.

superogationis molestias sustinemus. sed credimus in eo quod dixi confidere ergo uici mundum. Quod ipso tribuente super se le contra hostem diabolum uictoriam consequamur. Scm auenerabili lem fratrem nostrum papam alipium ut in eo obsequio salutes obsecro. scilicet fratres qui nobis in mo nasterio dno seruire festinant oppido te salutant. In colorem te et memoriam mei xpi dñi noster uexat omnipotens. dñe uere scē et suscipiende papa.

XV EVS TIVS PRE SI DIOS

Domino beatisimo et merito uenerando fratri et confacer dōi presidio augustinus in dño salutem. Sicut presens rogauit sinceritatem tuam. nunc quoque com moneo ut uterque sine as scō fratri et conp bō nostro hieronimo mittere non graueris. Vt autem nouerit caritas tua quem admodum etiam tu illi p mea causa scribere debeas. Misi exemplaria litterarum mearum ad ipsum et ad me ipsius. quibus lectis p tua scā prudentia facile iudicabis. et modum meum quem seruandum putauis. et motum eius quem non frustra tenui. Aut si ego quod non debui aliquid scripsi non ad illum de me. sed ad me ipsum potius fraternam dilectione mitte sermone.

Quo correktus peram ut ignoscas sine eam culpam ipse cognouero.

EPISTOLA SCI AVGVSTINI AD SCM HERONIMVM

Araque conor contra tractum fluminis et non potuit ueniam de precor. Obsecro uti uelut adimitas mihi. nec me uicissim me ledendo malum p malo reddas. Ledes enim si mihi taceas errorum meum. quem for te inueneris iudicis meis. Nam si ea in me reprehendis que reprehenda non sunt. tepotius lectis quam me. Quod absit amoribus et scō pposito tuo ut hoc facias. Potest enim fieri ut ubi uideantur aliud quam ueritas habes. Nam et ego amicissimam reprehensionem tuam si tranquillus accipere non delebo. Melius timor capitis dolo et cum curatur. nā dum ei par citur non sanatur. Hoc est enim quod caute uidit quid dixit ualiores esse plerumq; inimicos uis gantes. quam amicos obiurgare me uentes. Illi enim dum irascuntur dicunt aliquando uera que corrigamus. Ita uero minorē quam oportet exhibent iustitie libertatem. dum amicitie timent scasperare dulcedinem. Qua propter et si ubi uideris lassus senectute forte corporis. non uigore animi. Tamen in uera dominici fructuoso labore desudatis. ecce sum. Siquid perperam dixi. for tuis fige pedem. Non mihi esse debet molestum pondus scias tue dum modo correktatur palea culpe mee. Proinde illud quod in extremo epistole tue posuisti cum magis desiderii suspitio uellego uel recolo. Vanam meremur amplexus tuos et conlatione mutua uel doceremus aliqua uel disceremus. Ego autem dico. uanam saltem propinquas terrarum locis habitaremus. ut si non possimisceri nostra conloquia littere possent esse crebriores. Nunc uero tanto locorum interuallo absūm asensibus nostris ut de illis uerbis apostoli adlagatos. inuenem me ad tuam scāritatem scripsisse meminerim. Et ecce iam senex non sum rescripta meruerim. Itaque ad te exemplaria epistole mee puenierunt. nescio qua occasione preueniente quam ipsa epistola me curante. Homo enim que iam tunc acceperat nec ad te pulta. nec ad me re uita. Tante enim mihi in litteris tuis que in manus nostras uenire potuerunt apparent rer ut nihil studiose meorum malle in posse in quim inherere littere tuo. Quod ego quia non possum aliquem nostrorum in dño filioz erudendum nobis admittere cogito. si scā de hac tua rescripta meruero. Nam neque in me tantum scientie scripturarum diuinarum est. aut esse iam poterit. quantum inesse obuideo. et si quid in hac re habeo facultatis. ut cum que.

inpendo populodū. Vacare autem studiis diligentius quam populi audiunt instruendis propter
ecclesiasticas occupationes omnino non possum; Nescio que scripta maledicti super tuonome
ad scripti cum peruenerunt. Accepimus tamen quod dignatus es mittere illis respondere male
dicta. Quo perlecto fateor multum dolui inter tam karas familiaresque personas. Carita
tis pene ecclesiarum notissime amicitie uinculo copulatas. tantum malum exitisse discordie.
Itu quidem quantum tibi modereris quantumque teneas aculeos indignationis tue
nere reddas maledictum pro maledicto. Satis istius litteris emineat. Verum tamen eius ipsas cum
legissem contabui dolore et obrigui timore quid de illa facerent que uice illa scripsit simonius
forte uenissent. Ve mundo absandalis. ecce fit. Ecce propterea impletur quod uertitas ait. quōta
bundabit iniquitas. refrigeret caritas multorum. Quasi enim iam fida peccata uero refundan
tur. incanis sensus sepiat securadilectio. Quis demque amicus non formidet ut quasi sit ut inimi
cus. Si potuit inter hieronimum et iulianum hoc quod plangimus exoriri. O misera et miseranda condi
tio. O infida inuoluntatibus amicorum scientia presentium ubi nulla est presentia futurorum. Sed
quid hoc alteri de altero gemendum putem. quando nec ipse quidem sibi homo est notus in posterū.
Nouit enim utcumque uix forte nunc qualis sit. qualis autem postea sit futurus ignorat. Insuper
ro non tantum scien tia qualis quisque sit. uerum etiam presentia qualis futurus sit. sicut
insit et beatus angelus. Quo modo fuerit beatus diabolus. aliquando cum adhuc angelus bonus esset.
sciens futuram iniquitatem suam et sempiternum supplicium omnino non uideo. De qua re si tam
eam nosse opus est. uellem audire quid sentias. Vide quid faciant. ita et maria que nos temporalitē
dirimunt. Si hec epistola mea quam legis ego essem. iam mihi diceret quod quesui. Nunc uero quan
do rescriber. quando mittes. quando perueniet. quando accipiam. et amen uiam quam documque sit.
quod tam cito fieri non posse quam uolumus. quam possimus. tolerare sustinemus. Vnde de cur
ro ad illa uerba epistole tue dulcissima sciq; desiderio plenissima. et eo facio uicissim mea. Vnam
mereremur complexus tuos et conlatione mutua. uel doceremur aliqua uel disceremur. Si tamen ē
ullo modo posse. quod ego docerem; in his autem uerbis non iam tuis tantum. sed etiam meis ubi delictor
et reficior. Itaque quamuis petente et non a dante. utriusque nostrum desiderio non parua ex parte
consolor. ubi uisus acerrimi doloris stimulus fedior. dum cogito inter uos quibus est hoc ipsum quo
uterque nostrum optabit. largum glicumque concesserat ut conuinctissimi et familiarissimi mella
scripturarum scārum pariter lambere. Sic tamen amaritudinis inrepsisse perniciem. quare non
ubi. non cui. non homini formidandam. cum eo tempore quo abibitis iam sartanis secularibus. iam expe
diti dñm sequebamini. et ex terra uiuatis simul. in qua dñs humanis pedibus ambulans. pacem me
am inquit do uobis pacem meam relinquo uobis. uisus etate maturis. et in eloquio habitantibus uob
accedere potuit. Vere temptatio est uita humana super terram. et mihi quiuos alicubi simul inueni
re non possum. forte ut moueot. ut doleo. ut uineo. proderem ad pedes uestros. fletum quantum uia
lerem. rogarem quantum amarem. nunc unum quēque uestrum pro se ipso. nunc utrumque pro alte
ruto et pro alio. ac maxime infirmis pro quibus xps mortuus est quiuos tamquam in theatro
uite huius cum magno sin periculo expectant. ne de uobis ea scribendo spargatis. Que quō concor
dantes delere non poteritis. concordare nolent. autque concordis legere timeatis. ne iterum litige
tis. Verum dico caritati uestre nihil me magis quam hoc exemplum tremuisse cū quedā ad me.

in epistola tua legerim tua indignationis indicia non tam illam de entello & de boue lasio ubi mihi
non tam hilariter iocari quam ut acunde mirari uisus est cum illud quod seriore scripsisse satis ap-
pare unde supra loquutus sum plus fortasse quam debui sed non plus quam tui ubi uisus ne-
forte lesus iuste & postulare rogare si si potest ut inter nos queramus ut disseramus aliquid
quod sine amaritudine discor die corda nostra pascantur fiat. Si autem non possum dicere quid
mihi emendandum uideatur in scriptis tuis nec tui inimicus nisi cum suspitione inuidie aut desione
amicicie. Quiescamus ab his & tunc uite salutem quae parcamus minus certe assequatur illa quam si lar-
dum non offendatur illa que edificat. Ergo me longe esse sentio ab illa perfectione de qua scriptum
est si quis in uerbo non offendat hic perfectus est uir. Sed plane in diuina misericordia puto me posse
facile abste parere ueniam si quid offendi. quod mihi aperire debes ut cum te audiero lucrare fra-
trem tuum. Neque enim quia hoc propter longinquitatem terrarum non potes facere inter me
& te propter eadem sine te errare me propterea quod diuina res quas nosse uolumus atque si quid
uerime tenet uel scio uel credo uel puto in quo tualiter sentis quantum dicit dominus sine tua iniuria
conabor asserere. Quod autem per te ad offensionem tuam cum te indignatum sensero
nihil aliud quam ueniam deprecabor nec omnino arbitror te succensere potuisse nisi
si ut hoc dicerem quod non debui aut non sic dicerem ut debui quia nec minor minus nos scire
in uicem quam si eremus coniunctissimis & familiarissimis nostris in quorum meo & caritate
fateor fallime totum proicio presertim fugatum. scandalis scilicet & in eis sine ulla sollici-
tudine requiesco. dominum quippe illic esse sentio in quem me securus proicio & in quo securus
requiesco nec in hac mea securitate ex sanum illud humane fragilitatis incertum de quo supe-
rius gemui omnino formido. cum enim hominem christianum caritate flagrantem ex quo mi-
hi fidelem amicum factum esse sentio quicquid ei consilio meo cogitationumque committo
non homini committo sed illi in quo manet ut talis sit. deus enim caritas est & qui manet in ca-
ritate in deo manet. Quem si deseruere tantum faciat necesse est dolorem quantum ma-
nent fecerat gaudium. Verum tamen & amico intimo factus inimicus. querat sibi potius quam
fingat. ut ut non inueniat quod perdat iratus. Hoc autem unus quisque facile assequit
non oculando quod fecerit sed non faciendo quod locutus uellit. quod misericordia dei boni spi-
ritus concedit uti inter amicos quod libere siturus liberi securusque uer sentur aliena peccata si bicō-
missa non perdat que proderunt ipsi nulla committant. Cum enim falsum quidam
maledico fingitur aut omnino non creditur aut certe integra salute sola fama uocatur
quod autem malum perpetratur hostis est intimus. etiam si nullus intimi loquacitate ual-
getur. Quia propter quis prudentiam non uideat etiam tanquam tollerabiliter ferat amicus
sibi quondam & familiarissimis incredibiles nunc inimicis consulant conscientia & que
admodum uel quod ueritat uel quod a quibusdam forsitan creditur in sinistris armis de-
putat quibus non minus quam dextris contra diabolum dimicatur. Verum tamen illo
maluerim aliquo modo in ciorem quam de isto modo armatiorem. hoc magnum & triste
miraculum est & amicitia talibus ad has inimicis peruenisse letum erit & multo aucta
te maus & inimicitia talibus ad pristina concordiam reuertisse.

ITEM

HERO

NIMI

AD

XV SVS

TI NVM

Domino uere scō & beatissimo papa augustino hieronimus in xpo salutem. Cum a scō fratre
nostro sollicito quererem quid ageres sospitem te letum quia uidi. Rursumque cum tuas
litteras non dico sperarem sed exigerem. tenescientem de assidua psecutum se esse dixit.

I. itaq; reddi tibi per eam salutationis officia quae unico amore complectatur. Simulq; obsecro
ut agnoscat pudor meo quod diu precipienti ut rescriberem nezar non potui. nec ego tibi sed
causa causam respondit; & sic culpa est respondisse. queso ut patienter audiat. multo magis
est prouocasse sed factus scis istiusmodi queremone. sit in te nos pura germanitas. & deinceps
non questionum sed caritatis ad nos scripta mittamus. Scis frater quibus dno seruunt affa-
tam resalutant. Scis qui tecum xpi leue trahunt iugum p̄cipue sc̄m & suscipiendum papam
aliquum. ut meo obsequio salutes precor. in colomente & memorem mei. xpi dñs dñs noster
tuetur omnipotens. domine uere sc̄e & beatissime papa;

ITEM SCI HIERONIMI AD AVGVSTINVM

Domino sc̄o & beatissimo papa augustino hieronimus. omniquidem tempore beatitudinem
tuam & quod deest honore ueneratus sum. & habitantem in te diligi dñm saluato rem. Sed
nunc si fieri potest cumulo aliquid addimus. & plena complemus ut absq; tu non uis mentione
ne unam quidem horam preterire patiamur. qui contra flantes uentos ar dore fidei persti-
tisti. maluisse quantum in te fuit solus liberari. de sodomus quam cum pereuntibus comme-
morares. Scit quid dicam prudentia tua. in alte uir ante in urbe celebrates catholica te
conditorum atq; sursum fidei uenerantur atq; suspiciunt. & quod signum maioris se
glorie omnes heretici detestantur & me pari persequuntur. odio. ut quos gladius nequeant
uoto interficiant. In colomente & me memorem xpi dñi nostri. teatur clementia domine
uenerande & beatissime papa. Item post subscriptionem. multi uisq; claudicant pede
& refractis ceruicibus inclinantur. habentes affectum erroris pristini cum p̄dicandi ea-
dem non habeant libertatem. Scis frater quicū nra paruitate p̄cipue sc̄e & uenerabi-
les filie tue suppliciter resalutant. fr̄ tuos. dominum alippium. & dominum meum euo-
dium. ut meo nomine salutes p̄cor.

ITEM SCI HIERONIMI

Domino uere sc̄o & beatissimo papa augustino hieronimus in dno salutem. Crebras ad me episto-
las dirigit & sepe compellit ut respondeam cuidam epistole tue cuius ad me ut ante iam
scripsi per sisinnium diuonem. & exemplaria per uenerunt. absq; subscriptione tua. & que
primum per fratrem p̄ futurum secundum per quendam alium remisisse significas. &
interim p̄ futurum retractum detinere. & episcopum constitutum ueloci morte
subtractum. illum cuius nomen reices maris timuisse discrimina & nauigationis
mutasse consilium. Quae cum ita sint satis mirari in quo modo ipsa epistola & romae in
italia haberi a plerisq; dicitur. & ad me solum non peruenit cui soli missa est. Presertim cū
idem frater sisinnius inter ceteros tractatus tuos dixerit sc̄a non in africam non in p̄de
sed in insula hadrye. ante hoc ferre me quinquennium repperisse. & de amica omni tollen-
da suspicio est. & sic cum amico quasi cum altero esse loquendum. Non nulli familiares
mei & uasa xpi quorum hierosolimis & in sc̄is locis per magna copia est suggererant. non
simplicitatis animo factum sed laudem atq; tumusculor & gloriam populis regerent.
Ut denobis cresceret ut multi cognoscerent. te prouocare. me timere. te scribere. ut doctū
metacere ut imperitum. Et tandem repperisse quia rō licet meq; modum imponere.
Igo autem ut simpliciter fatear dignationis tuae. primum iudico respondere nolui quia tu
amliquido epistolam non credebam. nec ut uulgi de quibusdam pro uerbum est. litum melle
gladium. deinde illud cauebam ne ep̄o communione meae uideret p̄citer respondere.

et aliqua in reprehendentis epistola reprehendere. Presertim cum quedam in illa hereticis iudicatis.
 Ad extremum non uere ex postulare sed dicere quidem epistolam meam uideris et note tibi manius
 in scripturae signa reprehenderis ut tam facile amicum lederis. et alterius malitiam in meam uer-
 teris contumeliam. Igitur ut ante uis scripsi aut uis te eandem epistolam tuam subscriptam manu tua aut
 senem latrantem in collola laceffere desine. Si autem tuam uis uel ostendere uel exercere doctrinam que-
 re iuuenes et discipulos et nobiles quos romae dicuntur esse quam plurimos qui possint et audeant tecum congre-
 di et in disputatione scripturarum uisum cum episcopo ducere. Ego quondam miles nunc ueteranus et uis
 et alioq. debeo laudare uictorias. Non ipse rursus fracto corpore dimicare nisi me ad describendum frequenter
 impuleris. Illius recordor historie quodam balem iuueniliter exultantem quintus maximus patientia
 sua fregerit. Omnia fert et as animum quoque sepe ex longos cantando puerum memini contendere
 solet. nunc oblata mihi tot carmina uox quoque memoriam fugit. Itut magis descripturis scis loquar ber-
 zellu ille galatidis regis dauid beneficia omnesq. diuitias uisum delegari filio ostendit senectutem hoc
 adpetere non debere nec oblata suscipere. Quod uisum uisisti aduersum me librum non scripsisti neq.
 romanam misisse quem non scripsisti. Sed si for te aliqua in uis scriptis reperitur quae meo sensu dis-
 crepent non me a te sum sed a te scriptum. Quod tibi reatum uidebatur. quae se uis patienter au-
 diat. Non scripsisti librum et quomodo reprehensionis ac de me per alios scripta delata sunt. Cur
 habes ita quod tu non scripsisti. Quae ratione potes ut rescribam. ad ea quae scripsisti te denegas.
 Nec a hebet sum in diuersa senseris me a te sum putem. Sed si meo communis dicta reprehendas et
 rationem scripturae et sensus et quae scripsisti emendare compellas. et ad TIA MINIAM pro uoces et oculos
 mihi reddas. In hoc leditur amicitia in hoc necessitudinis iura uoluntatis. Ne uideamur certare
 pueriliter et factu tibus inuicem uel de tractantibus nostris tribuere materiam contendendi. Hec scribo quae te
 pure et spiane diligere cupio. Nec quicquam in me a mente reuere quod dicitur alibus. Non enim conuenit
 ut a boliscentia usq. ad hanc exatem in monasteriolo cum sanctis fratribus labore desudant. aliquid contra
 communionis meae scribere audeam. et eum episcopum quem ante cepi amare quam nosse. Quis me prim
 adamicias prouocauit quem post me orientem in scripturarum eruditione letatus sum. Igitur aut
 tuum negata librum si for te non tuus est. et desine flagitare rescriptum ad ea quae non scripsisti. Aut si
 tuus est ingenue confitere. ut in defensione mea aliqua scripsero in te culpa sit qui prouocasti non in
 me qui respondere compulsus sum. Ad dis praeterea reparatum esse ut si quid in me in uis scriptis mouerit
 aut corrigere uolueris frater ne accipias. Et non solum mea in te beniuolentia gauisurum. sed ut hoc
 ipsum faciam deprecaris. Rursum dico quod sentio prouocas senem tacentem stimulas iudens uita
 re doctrinam. Non est autem gratia meo putari maluolum. erga eum cui magis fauere debeo.
 Et si in euangelis ac prophetis peruersi homines inueniunt quod in uis uis reprehendere. mirari sunt uis
 libris et maxime in scripturarum expositione quae uel obscurissimesunt quaedam arcaei linea discrepare
 uideantur. Et hoc dico non quod in operibus tuis quodam reprehendenda iam censem. Neq. eni
 lectioni eorum unquam operam dedi. nec horum exemplariorum apud nos copia est. praeter soli loquor
 tuos libros. et quosdam commentariolos in psalmos. quos si uellem discutere. non dicam a me quod nihil
 sum. sed uis uis grecorum docerem inter praeracionibus discrepare. Vale mihi amice karissime gra-
 te fili dignitate parens. Et hoc uis rogatus obserua ut quicquid mihi scripseris ad me primum facias peruenire.

EPISTOLA S. AUGUSTINI AD BEATUM HIERONIMUM

DOMINO uenerabili et desiderabili scō fratri et compresbitero hieronimo augustinus in dño salutem;
 Ex quo cepi ad te scribere aut tua scripta desiderare. numquam mihi melior occurrit occa-
 sio. quam ut per di seruum ac minus trum fidelissimum mihiq. karissimum me tibi afferet episcola

qualis noster filius ^{duis} scriptarius; Per hunc certe ^{na} spero litteras tuas ut ceptas in hoc rerum genere
 quicquam sperare non possum; Nam nec studium impendis rescriptis memoratio filio nostro
 deest; Nec gratia impendendis; nec diligentia incustodiendis; nec alacritas impendendis; nec
 fides in reddendis; Tantum si aliquomodo merear adiuuare deus et adsit cor ditius et desiderio meo ut
 frater nam uoluntate nulla uoluntas maior impediatur; Quia ergo duas iam epistolas misi
 nullam autem tuam postea recepisti; Easdem ipsas rursus mittere uolui credens eas non uenisse;
 Quod si ex parte uenerunt ac fortasse tue potius ad me minime peruenire potuerunt; Ea ipsa scripta
 que uim misisti iterum mittere si forte reseruatâ sunt; sin minus rursus undio ^{Tablegan}
 Dum tamen his respondere neaueris quod iam diu est ut expecto; Prima eum quas ad te
 adhuc prescribere litteras preparaueram mittere; Per quem fratrem nostrum profuturum
 qui postea nobis collega factus et iam ex hac uita migravit; Necos tunc ipse perferre potuit
 quia continuo dum pificis potuit disponat episcopatus sarcina decessit; Ad eum deinde in breui
 defunctus est; Eum nunc mittere uolui ut scias in tua conloquia quam olim in uis descam;
 Et quia uim paratam quodammodo tam longe absunt sensus corporis tui; per quos adire possit ad
 nimum tuum animus meus; Misi frater dulcissime eandem membris honorando
 in hac autem epistola hoc addo quod postea didicimus; Iob & hebreo ^{ut} inter pres
 taxum cum iam quandam haberemus interpretationem tuam eiusdem ^{pro} pheta
 pheta & greco eloquio uersam in latinum; Ubi tamen asteriscis notasti que in
 hebreos & greco desunt; Oboliscis autem que in greco inueniuntur et in hebreis
 non sunt tua mirabili diligentia ut quibusdam in locis ad uerba singula stellas significantes
 uideamus eadem uerba esse in hebreo; in greco autem non esse; Porro in hac posteriore interpreta
 tione que uersa est & hebreo non eadem uerba ^{be} fides occurrit nec parum ^{ur} cogitantem; Uel cur
 nulla prima tanta diligentia figantur asteriscis ut minimas etiam particularis orationis indicent de
 codicibus grecis que sunt in hebreis; uel cur in hac altera que & hebreis est negligenter hoc curauit
 sit; ut hęc eadem particule locis inuenirentur; Aliquid in exempli gratia uolui ponere; sed
 mihi ad horam codicis defuit qui & hebreo est; uerum tamen quia preualans ingenio non solum quid
 dixerim; uerum etiam quid dicere uoluorim; factis ut opinor intellegis; ut causa reddita quod moue
 edisseras; Ego sane te uellem grecas potius canonicas nobis interpretare scripturas; que ^{ix} in
 p̄rum auctoritate perhibentur; Per durum enim fuit uerba interpretatio per multas ecclesias frequen
 tur ^{per} sepe leuitari; quod a grecis ecclesiis latine ecclesie dissonabunt; Maxime quia facile
 contra dictos conuincitur; greco prola ^{to} libro id est lingue notissime; Quisquis autem
 in eo quod & hebreo translatum est aliquo insolito per motus fuerit ^{et} falsi crimen intende
 rit; uix utrumquam ab hebreo testimonia peruenitur quibus defendatur obiectum;
 Quod si etiam peruentum fuerit ^{et} latinis & grecis auctoritates damnari quis ferat
 huc accedit; quia etiam consulta hebrei possunt non aliud respondere; ut uisus neces
 sarius uidearis; que etiam ipsos possis conuincere; Sed tamen qui uideat mirum si potuerit
 inuenire; Nam quidam frater noster episcopus cum leuitari instauisset in ecclesiam cuius pre
 interpretationem tuam mouit quiddam longe alter abste positum apud ionam prophetam
 quam ^{et} omnium sensibus ⁱⁿ memoris; que in ueritate ^{et} tot etiam successioibus
 decantatum; Factus est tumultus tantus imple ^{be} maxime grecis arguentibus et inflamma
 tibus columnam falsitatis ut cogere cur episcopus; Ea quippe ciuitas erat uideor testimo
 nium flagitare; utrum autem illi in peritia animalia hoc esse in hebreis codicibus;

responderunt quod greci a latinis habebant. Quid plura coactus est homo - uelud mendositate corrigere
 reuolens - post magnum periculum non remanere sine plebe. Unde etiam nobis uideatur aliquando
 te quoque in nonnullis falli potuisse - euidet hoc quale sit in eis litteris que non possunt conlati uita
 et uel linguarum testimonius emendari. Proinde non paruas deo gratias agimus de opere tuo quod
 euuangelium ex greco uiter prestatum est. quia ex pone in omnibus nulla offensus est - cum scripturam
 grecam intulerimus - unde si quisquam ueteri falsitate contentosus fuerit probat conlati que codicibus
 uel doceatur facillime uel refellitur. Quisquam rarissime merito mouent - quis tam durus est qui
 labori tam utili non falo ignoscit uel uicem laudis referre non sufficit. Quidam autem uideatur cur
 in multis aliter se habent hebreorum codicum auctoritas. Aliter grecorum que dicit septuaginta
 uellem dignare aperire. Neque enim paruam pondus habet illa que sic meruit distamari - equa
 uis a postolos non solum res ipsa indicat - sed etiam te ad testatum esse memini. Ac per hoc pluri
 mum profueris si eam scripturam grecam quam septuaginta uiter prestatum sunt operati sunt latine ue
 ritati reddideris. que induerit codicibus ita uaria est ut tolerare uix possit. et ita suscepta ne in gre
 co aliud inueniatur ut inde aliquid proferre aut probare dubitetur. Breuem putabam futuram
 hanc epistolam sed nescio quomodo istud mihi dulce factum est in ea progredi ac sic tecum loquerer.

Sed obsecro te per dominum nosce piget ad omnia respondere. et prestare mihi quantum potueris pre
 sentiam tuam.

EPISTOLA SCI HILARONII

AD ANTONIUM

DOMINO VERE SCO ET BLATISSIMO PAPI ANONSTINO HILARONIIUS. Tres simulepistolam in
 mo libellos per diaconem ciprianum tui dignationis accepi diuersas ut tu nominas questiones - ut ego
 sentio reprehensiones meorum opusculorum continentes. Ad quas si respondere uolueris libri mag
 nitudinis opus erit. Tamen conabor quantum facere possum modum non excedi epistole longi
 oris. et festinam fratris moram non facere - quam te triduum quam pro se curus erat amo epistolam fla
 gitauit ut pere in pro me tu hec qualia cumque sunt et effulcite conpellat. et in multitudine respondere
 sermone. Non maturitate scribentis - sed dictantis temeritate. Queplerumque non indoctrina
 sed incassum ueritatis ut fortis sinos quosque milites subita bella conuulsi sunt. et ante coguntur fugere
 quam arma arripere. Ceterum nostra armatura xpi est. et apostoli pauli institutio qui scribit
 ad thessalios. adsumite arma dei ut possitis resistere indie malo. Iterum sum. stete pance lumbos
 uestros in ueritate et induta loricam iustitie et calciati pedes in preparationem euuangelii pacis.
 super omnia accipientes scutum fidei in quo possitis uniuersa tela maligni ignita extinguere. et gale
 am salutis accipite et gladium spiritus quod est uerbum dei. His quondam telis rex dauid ad prolium et
 quinq; lapides de torrente accipiens leuizatos. armatus procedebat. Nihil asperitatis et sordidum
 inter huius seculi turbidinis insensibus suis esse monstrabat. Bibens de torrente uia idcirco
 saltauit caput. et super bassimum goliath suo potissimo mucrone truncauit. Percutiens in fron
 te blasphemum et in eiparte corporis uulnerans in qua et presumptor sacerdotum ozus lepra per
 cutitur. et cetera gloriatur in domino dicens. signatum est super nos lumen uultus tui domine. Dicamus
 ergo et nos paratum cor meum de paratum cor meum caritatis et psallam in gloria mea. Exsur
 ge psalterium et cetera et sursum diluculo. ut in nobis possit impleri. Apertis os tuum et ego
 implebo illud. et dominus dabit uerbum euuangelizantibus uirtutem multam. Te quoque ipsum notare
 non dubito ut inter nos contendentes ueritas superet. Non enim tuam queris gloriam sed xpi.
 Cumque tu uinceris et ego uincam sine uim errorem intelligero. et contra me uicente tu superas. quia non
 filii parentibus sed parenter filii thesaurizant. In uapalipomenon libro legimus quod filii israhel ad
 pugnam proceres inter mente pacifica. inter ipsos quoque gladios et effusionem sanguinis et caduera

prostrato non suam sed pacis uictoriam cogitantes. Respondemus igitur ad omnia ac modum
ces questiones si quis iusserit breuiter uel breuiter soluamus. Praemittito saltem rationis officia quibus sine
um demulces caput. Taceo de blanditiis quibus reprehensionem meam uiteris consolari ad ipsas
causas ueniam. Dicit accepisse te librum meum a quodam fratre qui titulum non habere
in quo scriptores ecclesiasticos tam graecos quam latinos enumerauerim. Cumque ab eo que
reperis ut uis uerbis utar cur luminariis pagina non esse scripta uel quo censetur nomine
respondisse appellari epitaphium et argumentari quod recte sic uocatur sed tantum
uel utar ut scripta ibi legisses quia defuncti essent. Cum uero multorum e eode
pore quos scribebantur et nunc usque inuenta in uicinis opuscula. Mirar
item cur huic titulum inposuerim puto intellegi prudentiam tuam quod hoc opere ipso
lum potueris intellegere. Legisti enim et graecos et latinos qui uita uictoriam inlustriam dis
scripserunt quod nunquam epitaphium huic operi scripserunt sed inlustribus uiris uobis
gratia ducibus philosophis oratoribus historicis poetis epicis tragicis comicis.
I epitaphium autem proprie scribitur mortuorum quod quidem in dolo in uisione scilicet memo
rie nepotianus olim fecisse memorat. Ergo hic liber uel de inlustribus uiris uel proprie
descriptores ecclesiasticos appellandus est. licet a plerisque emendatoribus in peris de uic
toribus dicatur inscriptus. Secundo loco quis cur dixerim in commentariis epistole ad galatas paulu
id in peris non potuisse reprehendere quod ipse fecerat. Nec ualio a peris simulationem cuius ipse
tenebat reus. Ad se ita reprehensionem apostolicam non fuisse dispensationem sed uerum
me non debere docere mendacium sed uerum saque scripta sunt. Atque primum respon
deo debere prudentiam tua prefacione commentariis meo memisse dicentis
et persona mea. Quid igitur ego stultus aut temerarius quid pollice
minime. Quin potius in eo ut mihi uideor cautior atque timidior quod in bicillitatem uirum me
sententis origenis commentarios sum sequutus. Scripsit enim ille uir in epistola pauli ad galatas
quinque proprie uolumina. Et decimum in strumatum suorum librum commentario super explana
tionem eius sermone compleuit. Tractatus quoque uarios et excerpta que uel sola possunt
sufficere composuit. Praemittito didimus uidentem meum et laudicenum de ecclesia nup
egressum et aliquid uiderem hereticum. Eusebium quoque emisenum et theodosiu
aracleotem quibus nonnullos super hac re commentarios reliquerunt. In quibus uel si pauca de
ceperem fieri aliquid quod penitus contempneretur. Itaque ut simpliciter fatear legi h
omnia eminentem meam plurima coaceruans. accito notario. t mea uel aliena dicta
nec ordinis nec uerborum interdum nec sensuum memoriam dñi misericordie est. neq
in peritiam nostram ab alio benedicta dispererit et non placeant in terstraneos que
placent in ter suos. Siquid uero igitur reprehensione dignum putaueras in explanatione
nostra eruditionis tue fuerat querere. utrum ea que scripsimus haberentur in graecis
ut illi non dixissent. tunc meam proprie sententiam condemnaret. Praesertim cum
libere in prefatione confessus sim. origenis commentarios me esse sequutum. et uel
mea uel aliena dictasse. et in finem eius dem capituli quod reprehenderis scripsimus sicut
iste non place sensus. quo nec peris peccasse. nec paulus pecciter ostenditur a peris ma
iorem debet exponere que con sequentia paulus in altero reprehendat quod ipse com
misit. A quo ostendit me non desinere id defendere quod in graecis legeram. sed ea
et pressisse que legeram. uel a peris arbitrio derelinquerem ut uero y banda essent in y banda.

12

Tu igitur ne quod ego pecceram faceres nouum argumentum reperisti ut adsereres gentiles qui xpm
credidissent legis non esse liberis. Ios autem qui iudeis crederent legisse subiectos super uita
rumque personam. & paulus recte reprehendit eos qui legem seruauerunt quasi doctores gentium
& peris iure reprehendit eum qui princeps circumcisionis imperauit gentilibus. quod si iudeis
erant debuerint obseruare. Hoc si placeat immo quia placeat ut quicumque credunt & iudeis de
bitores sint legis faciende. Tu ut episcopus in toto orbe nouissimus debes hanc promulgare sen
tentiam & in auctorem tuum omnes coepiscopos trahere. Ego in patris uiginti uinculo cum
monachus id est cum peccatoribus meis de magnis statuere non audeo nisi hoc ingenue confite
rime. maius scripta legere & in commentariis secundum omnium consuetudinem uarias pone
re & explanationes. Ut enim uultus sequatur unusquisque quod uelit. Quod quidem de puto & in se
culari litteratura & in diuinis libris legisse & probasse. Hanc autem explanationem quam
primus origenis in decimo libro matthaei ubi epistolam pauli ad galatas interpretatur
& cetera deinceps inter preses sunt sequenti. Illa uel maxime causa subintrodicunt ut porro
non respondeant blasphemanti. Quia pauli arguit peccatorem quod principem apostolorum
peris ausus est reprehendere & arguere in faciem. Hanc ratione constringere quod male fecerit
id est in eo errore fuerit in quo fuit ipse quia uult arguit delinquentem. Quiddam de iohan
ne qui dudum in pontificali gradu constantino politanam rexerat ecclesiam & propriae
sup hoc capitulo latissimum exarauit librum in quo origenis & ueterum sententias
est secutus. Surgitur me reprehendis errantem. patrem me queso errare cum talibus
& cum me erroris mei multos socios habere perspexeris. tu uentis uis saluum uinum
ad stipulare pferre debebis. Hec de explanatione unius capituli epistole ad galatas
sed ne uideatur aduersus rationem tuam niti testium numero & occasione uidorum in uisum
subterfugere ueritatem. nec manum audeo conserere. Breuiter descripturis exem
pla ponam. In actibus apostolorum uos facta est ad peris dicens. Surge peris occide & mandu
ca id est omnia animalia quadripedum & serpentium terre & uolatilium celi. Quod dicto
ostenditur nullum hominem secundum naturam esse pollutum. sed equaliter omnes ad
xpi euangelium prouocari. Ad quo peris respondit. Absit quia nunquam manducaui
commune & in mundum. & uox ad eum de celo secundo facta est dicens. quod si manducaui
tunc commune dixeris. Tu ita que cesarem & ingressus ad cornelium aperiens ossium manduc
In ueritate comperi quia non est personarum acceptio dei. sed in omni gente qui timent eum &
operatur iustitiam acceptus est illi. Denique cecidit sps scs super eos & opstauerunt scilicet cum
cisione fideles qui uenerant cum petro quod & in uisionem gratia sps scs fuisse effusa. Tunc res
pondit petrus. numquid aquam quis prohibere potest ut non baptizentur. In quos spm
scm acceperunt sicut & nos. & uisus eos in nomine ihu xpi baptizari. Audierunt autem
apostoli & scilicet quierant in iudea quia & gentes receperunt uerbum dei. Cum ascendis
sepe petrus hierosolimam disceptabant aduersus illum quierant scilicet circumcisione dicentes.
Quare introisti ad uitros preputium habentes & manducaisti cum illis. quibus omni ratione &
posita nouissime orationem suam hoc sermone conclusit. Si ergo eundem gratiam de
dit illis ds sicut & nobis qui credidimus in dominum ihu xpm. ego quis eram qui possim prohibe
re dm. his auditis tacuerunt & glorificauerunt dm dicentes. ergo & gentibus ds pen
tentiam ad uitam dedit. Rursum cum multo post tempore paulus & barnabas uenis
sent antiochiam & congregata ecclesia reuoluerunt quanta fecisset ds cum illis. & quia aperuisset

cl' gentibus **h**ostium fidei quidam descendentes de iudea docebant fratres atq; dice-
bant. Nisi circumcidamini secundum morem moysi non potestis saluari. Commo-
ta igitur seditione non minima aduersus paulum & barnaban statuerunt ascende-
re & ipsi qui accusabantur. & hi qui accusabant ad apostolos. & presbiteros hierosolimā
sup hanc questionem. Cumq; hierosolimam pergressi. & surserunt quidam de
heresi phariseorū qui crediderant in xpō dicentes. Oportet circumcidi eos & p̄cipere illis
ut seruent legem moysi. & cum magna super hoc uerbo oriretur questio. petrus solita lib-
tate. uir inquit fratres uos scitis quō ab antiquis diebus in uobis elegit d̄s per os meum
audire gentes uerbum euuangelii & credere. Quia uero corda d̄i testimoniū perhibuit
claris illis sp̄m sc̄m sicut & nobis & nihil d̄s creuit inter nos & illos. fide purificans
corda illorū. Nunc autem quid temptatis d̄m imponere iugum super ceruicem dis-
cipulorū quod neq; patres nostri. neque nos portare potuimus. sed per gratiam
d̄ni nostri ih̄u xp̄i credimus saluari quemadmodum & illi. Tacuit autē
omnis multitudo & in sententiam eius iacobus apostolus & omnes simul
presbiteri transierunt. Hec non debent molestia esse & tōri. sed & m̄
& illi utilia ut pbemus ante apostolum paulum non ignorasse petrum
immo principem huius esse decreti legem post euuangelium non eō
seruandam. Deniq; tante petrus auctoritatis fuit. ut paulus in
epistola sua scripserit. deinde post annos tres ueni hierosolimam ui-
dere petrum. & mansi apud eum diebus xij. Rursumq; in conse-
quentibus post annos xiiii. ascendi iterum hierosolimam cum barna-
ba adsumpto & tito. Ascendi autē secundum reuelationem & expo-
sui eis euuangelium quod predico inter gentes. ostendens non habu-
isse securitatem euuangelii predicandi. nisi petri & quicumq; erant
fuisse sententia roboratum. Statimq; sequitur. Separatim autem
his qui uidebantur. ne forte in uacuum currerem aut cucurrissem.
Quare separatim & non publice. ne forte fidelibus ex numero iudeorū
qui legem putabant esse seruandam. & sic credendum in d̄no saluatore
fidei scandalum nasceretur. Ergo eotempore cum petrus inuenisset
amicam licet hoc apostolorū acta non scribant. sed ad firmanti paulo cre-
dendum sit. in faciem illi paulus restitisse scribit quia reprehensibilis erat.
Prius enim quam uenissent quidam ab iacobo cum gentibus edebat. Cum autē
uenissent subtraherat se & segebat timentes eos qui ex circumcissione
erant. & consenserunt cum illo ceteri iudei. ita ut barnabas adducere-
tur ab his in illa simulatione. sed cum uidissem inquit quod non recte in-
grediebantur in ueritatem euuangelii. dixi petro coram omnibus. si tu
cum sis iudeus gentiliter & non iudaice uiuis. quomodo cogis gentes iuda-
izare & excera. Nulli ergo dubium est quod petrus apostolus sententia
huius cuius nunc p̄uicator arguitur. primus auctor existenti.
causa autem preuicationis. timorem iudeorū. Dicit enim scriptura
quod primum edebat cum gentibus. Cum autem uenissent quidam ab
iacobo subtraherat se & segebat timentes eos qui ex circumcissione erant.

Time autem iudeos quos est xpi: ne per occasionem gentium a fide xpi recederent: summatim pastoris boni proderet: regem sibi creditum: Sic ut igitur ostendimus per quem bene qui deum sensisse de abolitione legis mosae: sed ad simulationem obsequi ualde eius timore compulsum: Uideamus an ipse paulus quialium arguit: tale quid fecerit: Legimus in eodem libro: perambulabat autem paulus syriam et ciliciam confirmans ecclesias: peruenitque in elyberin et listram: Ecce discipulus quidam erat tibi nomine timotheus filius mulieris iudae fidelis: patre autem gentili: Hunc testimonium reddebant qui in listris erant et cetero frater: hunc uoluit paulus secum proficisci: Et adsumens circumcidit eum propter iudeos: quierant in illis locis: sciebant enim omnes quod pater eius gentilis esset: Ob hoc apostole paulo qui in peritio reprehendas simulationem quare subtraxisset agnitionem propter mecum iudeos: quia iacobus uenerat: Cur timotheum filium hominis gentilis: utique et ipsum gentilem: Neque enim iudeus erat qui non fuerat circumcisus contra sententiam tuam circumcidere coegeris: Respondebis mihi: propter iudeos quierant in illis locis: Qui igitur tibi ignoscis in circumcissione discipuli uentis et gentibus: ignosce et peritio praecessori tuo quod aliqua fecerit in eum fidelium iudeos: Rursum scriptum est: Paulus uero cum adhuc sustinisset dies multos fratribus ualde dicens: Natus est syriam et cetero priscilla et aquila: et rotundit sibi inueniens capud: uotum enim habuerant: et tibi iudeos: timore compulsus satisfacere quod nolebat: quare comam nutrit ex uoto: Postea inueniens rotundit se lege: quod nazarei quise de uo uerunt iuxta preceptum moysi facere consueverunt: Uerum haec ad comparationem eius rei quae sequitur parua sunt: Refert lucas saepe scriptor istorum: Cum uenisset in hierosolimam libenter acciperunt nos: fratres et sequentis die iacobus et omnes seniores qui cum eo erant euangelio illius probato dixerunt ei: Iudei fratres quot milia sunt in iudea qui crediderunt in xpo: et hi omnes emulatores legis: Audierunt autem de te quod discussionem doceras a moysi: eos qui per gentes sunt iudeos: Dicens non debere eos circumcidere filios suos: neque secundum consuetudinem ingredi: Quid ergo est: utique oportet conuenire multitudinem: audierunt enim te superuississe: Hoc ergo fac quod tibi dicimus: Sunt nobis uiri quatuor uotum habentes si per se: his adsumptis sacrificiis cum ipsis suspende in eos utradant capita et sciant omnes quia quae de te audierunt falsa sunt: sed ambulat ipse custodiens legem: Tunc paulus adsumptis uiris postea die purificatus cum illis: intrauit in templum ad uentum et proplecionem dierum purificationis donec offerretur pro uno quoque eorum oblatio: O paulo in hoc tetur sus inter rogo: cur capud raseris: cur nudi pedalia serueris de cetero monus iudeorum: Cur obtuleris sacrificia: et secundum legem istorum protuleris immolate: Uti que respondebis: ne scandalizarentur qui se iudeis crediderunt: Simulasti ergo iudeum: ut iudeos lucrifaceres: et hanc ipsam simulationem iacobus et ceteri te docuerunt: presbiteri: sed tamen euadere non potuisti: Oportet enim seditione cum occidendus esses: raptus es a tribuno: et ab eo missus caesarem sub custodia militum diligentium: ne iudei quasi simulatorem ac destructorem legis occiderent: Atque inde romam perueniens in ospitium quod tibi conduxerat xpm et iudeis et gentibus: predicasti et sententia tuarum nonis gladio confirmata est: Dicitur quod propter mecum iudeos et peritio et paulus

equaliter finxerunt legisse precepta seruare. Quia igitur fronte. quia audacia paulus inal-
tero reprehendat quod ipse commisit. Ego immo alii ante me exposuerunt causam
quam imputauerunt non officiosum meum diximus defendentes sicut tuis scribis. sed docentes
honestam dispensationem ut apostolice prudentiam demonstrarent & blasphemant
mantis porphyri impudentiam coercerent. Qui patrum petrum puerili dicit inter se pug-
nasse certamine. immo & uisisse paulum inuidia uirtutum petri. & ea scripsisse iactan-
ter uel que non fecerit. uel si fecit procaciter fecerit. in ualio reprehendens quod ipse
commiserit. & interpretati sunt illi ut potuerunt. Tu quomodo istum locum edisseres. ut
que meliora diciturus qui ueterum sententiam reprobasti. Scripsisti ad me in epistola tua
neque enim a me docendus es. quomodo intellegatur quod idem dicit. & factus sum iudeus
ut tamquam iudeus ut iudeos lucrifacere. & cetera que tibi dicuntur. compassione mi-
sericordie. non simulatione fallacis. fit enim tamquam eger. qui ministrat egrotis. non
cum se febris habere mentitur. Sed cum animo condolentis. cogitat quemadmodum
sibi seruire uelit si ipse egrotaret. Nam utique iudeus erat christianus aliter factus. non
iudeorum sacramenta reliquerat que conuenienter ille populus & legitimo tempore quo
oportebat acceperat. Ideoque suscepit eam celebrandam cum iam christi esset apostolus. ut do-
ceret non esse pernitiosam his que iam uellent sicut parentibus per legem acceperant.
Custodire eam cum in christo credidissent. non tamen in eis iam constituerent spes salu-
tis. quo per dominum ihm salus ipsa que illis sacramentis significabatur. Adueniat totus
sermonis tui quem in dispositione longissima protaxisti. Hic sensus est ut petrus non tra-
uerit. in eo quod his que iudeis crediderant putauerunt legem esse seruandam.
Sed in eo etiam linea deuiare. quo gentes cogere iudaizare. Cogere autem non docen-
tis imperio. sed conuersationis exemplo. Et paulus non contraria sit loquutus. hisque
ipse zesserat. Sed quare petrus eos que gentibus erant iudaizare compelleret. hec
ergo summa est questionis immo sententiae tue. ut post euangelium christi bene faciant
credentes iudei. si legis mandata custodiant. hoc est sacrificia offerant que obuale-
rit paulus. si filios circumcidant. si sabbatum seruent. ut paulus in timotheo. & omnes
obseruare iudeis. Si hoc uerum est. in cernitur. & hebeonius heresim di labimur qui cre-
demus in christo propter hoc solum a parentibus anathematizati sunt. quod legis ceremo-
nia christi euangelio miscuerunt. Et sic noua confessi sunt. uisidera non amitterent.
Quid dicam de hebeonitis qui christianos esse se simulant. usque hodie per totas orientissimas
partes inter iudeos heresis est quid dicitur in neorum. & a pharisaeis nunc usque damna-
tur. quos uulgo nazareos nuncupant qui credunt in christum filium dei. natum de maria
uirgine. & eum dicunt esse qui sub pontio pilato passus est & resurrexit. in quem me nos cre-
dimus. Sed dum uolunt & iudei esse christiani. nec iudei sunt. nec christiani. Oro ergo te
ut quoniam uulnuscule medendum putas quod acuforatum immo punctum dicitur huius
sententiae medearis uulnori. quod lancea. & utra dicam phalarice mole percussus est.
Non enim eundem est criminis in explanatione scripturarum diuersas maiorum senten-
tias ponere & heresim sceleratissimam. Rursum in ecclesiam introducere. & si autem
hac nobis incumbit necessitas. ut iudeos cum legibus suis suscipiamus. & licebit eos obser-
uare in ecclesiis christi. Quod & euerunt in sinagogis satanas dicam quod sentio. non illi christi-
ani sunt. sed nos iudeos facient. Quis enim hoc christianorum pacienter audiat quod iuda-

18

epistola continetur. Iudeus erat paulus xpianus autem factus: non iudeorum sacramenta reliquerat que convenienter ille populus & legitima tempore quo oportebat acceperat. Ideoque suscepit celebranda ex cum iam xpi esset apostolus: ut doceret non esse pernitiosa his quecum uellent sicut apertibus per legem acceperant custodire. Ego e contrario loquor. & reclamante mundo libera uoce pronuntiem. ceremonias iudeorum & pernitiosas esse & non referas xpianis. & quicumque eas obseruauerint. siue & iudeis siue gentibus eum in partem diaboli deuolutum. finis enim legis xpi ad iustitiam non incedenti. iudeo scilicet atq; gentili. Neq; enim omni erit finis ad iustitiam si iudeus excipitur. In euangelio legitur. lex & prophete. usque ad iohannem baptista m. & in alio loco propterea magis querebant eum iudei interficere. quia non solum soluebat sabbatum. & qualem se faciens do. **ET ITERUM.** De plenitudine eius nos omnes accepimus gratiam pro qua quae lex per moisen data est gratia autem & ueritas per ihm xpm facta est. Prolegit gratia que preterit. gratiam euangelii accipimus per manentem. & pro umbris & imaginibus ueteris instrumenti. ueritas per ihm xpm facta est. Hieremias quoque & per persona di uaticinatur. & ecce dies ueniunt dicit dñs & consummabo domum israhel & domum iuda testamentum nouum. non secundum testamentum quod disposui patribus eorum in die quando adprehendi manum eorum ut e ducerem eos de egypto. Obserua quid dicat. quod non populum gentium consummet. quod cum coart non fecerat testamentum sed populo iudeorum cui legem dederat per moisen. testamentum nouum euangelio promittat. ut nequaquam uiuant in uetustate litere sed in nouitate sps. Paulus autem super cuius nomine nunc questio uentilatur. crebras huiusmodi ponit sententias quibus breuitatis studio pauca subnectam. Ecce ego paulus dico uobis. quò sicut cum cada mini xpi uobis nihil prodest. & iterum. eua cuati estis a xpo qui in lege iustificamini a gratia excidistis. & infra. si sps ducimini iam non estis sub lege. & quo apparet quis sub lege est non dis pensatue. ut nostri uoluerit maiores. sed uere ut cum intellegit eum scim spm habere. Qualia sunt autem precepta legalia do docente discamus. ego inquit dedi eis precepta non bonaria iustificationes in quibus non uiuant in eis. hec dicimus non quod legem iuxta manicheum & marcionem destruamus quam & spmalem iuxta apostolum nouimus. sed quo postquam fides uenit & temporis plenitudo. misit dñs filium suum natum & geminare factum sub lege ut eos qui sub lege erant redimeret ut adoptionem filioz reciperemus. ut nequaquam sub pedago go sed sub adulto. & dño. & herede uiuamus. Sequitur in epistola tua non iudeo per am emendauit quod patet nas traditiones obseruarent. quod si facere uellet nec in mendaciter nec incongrue faceret. Iterum dico episcopis ecclesiarum xpi magister ut probes uerum esse quod asseris. Suscipe aliquem iudeorum qui factus xpianus natum sibi filium circumcidat qui obseruet sabbata. qui abstineat se a cibis quos dñs creauit ad utendum cum gratiarum actione. qui quinto decimo die mensis primi agnum mactet ad uesperam. & cum hoc fecerit. immo non fecerit. scio enim te xpianum. & rem sacrilegam. non esse facturum. Uell si nolis tuam sententiam reprobabis. & tunc dicit opere difficilius esse confirmare sua quam aliena reprehendere. Ac ne for sita tibi non crederemus immo non in

10

rellegerimus quid dixeris. Frequenter enim in longum sermo protractus carere
intellegentia. & clum non sentitur ab imperitis. minus reprehenditur. inculcas
& replicas. Hoc ergo uideor dimiserat. quod malum habebant. Quod est malum
iudeorum quod paulus dimiserat. utique illud quod sequitur. quod ignorantes inquis
di iustitiam & suam iustitiam uolentes constituere. iustitiae di non sunt subiecti.
Deinde quod post passionem & resurrectionem xpi dato ac manifestato sacramen
to gratiae. secundum ordinem melchisedech. adhuc putabant uetera sacramenta
non ex consuetudine sollemnitate. sed ex necessitate salutis esse celebranda. Quae
tamen si uinquam fuissent necessaria. instructuose atq; inanis pro eis ma
chabeis martires fierent. Postremo illud quod predicatoris gratiae xpianos
iudei tamquam hostes legis persequerentur. hos atq; eius inodi errores & uicia dicit
sed damnare & iter cora arbitratus. ut xpi lucrifaceret. Didicimus per te. quae apud
paulum male relinquerit iudeorum. rursum te docente discimus. quae bonaeorum
tenuerit. obseruationis inquit legis quas more patrio celebrabant sicut ab ipso pau
lo celebrate sunt. sine ulla salutis necessitate. non satis intellego. Si enim salu
tem non adferunt. cur obseruantur. Si autem obseruanda sunt. utiq; salutem
adferunt. maxime quae seruata martires faciunt. Non enim obseruantur
nisi afferent salutem. Neque enim indifferentia sunt. inter bonum & malum.
Sicut philosophi disputant. bonum est continentia. malum luxuria. inter
utrumq; indifferens. ambulare digere. alui ster cora. capitis nanbus pur
gamenta proicere. sputa reumatis iacere. hoc nec bonum. nec malum est.
Sive enim feceris. sive non feceris. nec iustitiam habebis. nec iniustitiam.
Obseruare autem legis ceremonias non potest esse indifferens. sed aut malum
est. aut bonum. Tu dices bonum. ego assero malum. & malum non solum his
qui ex gentibus. sed & his qui ex iudaico populo crediderunt. In hoc nisi fallor
loco dum aliud uitas aliud deuolueris. dum enim ex uis porphyrum blasphemam
tem in hebionis incurris laqueos. his qui credunt ex iudeis obseruanda lege
esse decernens. & quia periculosum intellegis esse quod dicit. Rursum illud
superfluis uerbis temptare conaris sine ulla salutis necessitate. sicut iudei celebra
das putabant aut fallaci simulatione. quod in petro reprehenderat. Petrus igitur
simulauit legis custodiam. iste autem reprehensor petri. audaciter obserua
uit legitimam. Sequitur enim in epistola tua. nam si propter ea illa sacramen
ta celebrant. quia simulauit se iudeum illos lucrifacere. cur non etiam sacrificia
uit cum gentibus. quia & is qui sine lege est. & tamquam sine lege factus est
ut eos quoque lucrifacere. nisi quia & illud secta ut natura iudeus. & hoc totum dixi
non ut paulus se fingere. esse quod non erat. sed ut misericorditer ita sub
ueniendum esse sentiret. ac sipse in eo sentiret terrore laborare. Non
scilicet mentientis astu. sed conpatientis affectu bene disse. in dis paulum
quod non simulauit errorem iudeorum. sed uere fuerit in errore. Neque
imitare petrum uoluit mentientem. ut quod erat in eum iudeorum
dissimulare. sed tota libertate iudeum esse dicere. nouam clementiam
apostoli dum iudeos xpianos uult facere. ipse iudeus factus est.

hō quid uelut dicit sine ulla salutis necessitate

Non enim potuerat luxoriosus ad frugalitatem reducere. nisi se luxoriosum
 probasset: & misericorditer ut ipse dicit subueniendum miseris esse senti-
 rat. Vere enim miselli & misericorditer deplorandi qui contentione sua
 & amore legis **abolite** apostolum xpi facere iudeum; nec multum
 inter meam & tuam sententiam quia ego dico & per tu
 timore fidelium iudeorum legis & exercuisse. immo simu-
 data; tu autem asseris: hoc ergo fecisse clemen-
 ter non in
 do illud est &
 quod nesciant
 uteris; quod &
 us factus est
 re iudeus: sic
 talis: sic non ue-
 est quia prepu-
 uesci er' bis quos
 In xpo enim nec circumcisio est aliquid nec preputium. sed obseruatio man-
 datorum dii. Queso igitur este uerum atque uerum deprecor ut ignoscat
 disputa cuncte mee & quod modum meum egressus sum tibi imputes quia
 gisti ut rescriberem & mihi cum este sic horum oculos abstulisti; Nec putes ma-
 gistrum esse mendacum qui sequor xpm dicentem: ego sum uia ueritas & uita;
 Nec potest fieri ut ueritatis cultor. mendacio colla submittam. Neque mihi
 imperitorum plebicola concites quate uenerantur ut episcopum & in eccle-
 sia declamantem sacerdoti honore suscipiunt; Me autem & atis ultime
 & pene decrepitum ac monasterii & rursus secreta sectantem par uispendunt.
 & queris tibi quos doceas siue reprehendas; Ad nos enim tantis maris atque ter-
 rarum ate diuisus. spatii uox uocis tue sonus peruenit; & si forsitan litte-
 ras scripseris ante eas italia ac roma suscipi. & quam ad me cui mittende sunt
 deferant; Quod autem in alius quor' epistolis cur prior mea in libris canonicis
 inter precatio asteriscos habeat & uirgulas prenotatas; & postea aliam trans-
 lato nem absque his signis ediderim; Pace tua dixerim uideris mihi non
 intellegere quod queris; Illa enim inter precatio septuaginta inter pre-
 tum est; & ubi cumque uirgule id est oboli sunt significatur quid septua-
 ginta plus dixerint quam habet in hebreo; Ubi asterisci. id est stelle prelu-
 centes. & theodocione ab origine editum est; & ibi greca translumimus. hic
 de ipso hebraico quod intellegimus & pressimus sensu. potius ueritatem qua
 uerborum inter dum ordinem conseruantes; Et miror quomodo septua-
 ginta inter precatum libros legas; Non putos ut ab eis editi sunt. sed ab origine
 emendatos siue correctos. per obelos. & asteriscos & xpi hominis inter preta-
 cunctulam non se quaris; Presertim cum ea que addita sunt & homines iudei
 atque plaspheia. Post passionem xpi transtulerint; Uis amator **et** uerus lxx
 inter precatum non legas ea que sub asteriscis sunt immo de deuolum' b'



PL

uerum factorem probes: quod si feceris omnes ecclesiarum bibliothecas condemnare coges. Uix enim unius aut alter inuenitur liber qui ista non habeat. Porro quod dicit non debuisse me interpretari post ueteres: & nouo uteris silogismo aut obscura fuerunt que interpretati sunt septuaginta aut manifesta. Si obscura in eis falli potuisse credendum est. Si manifesta illos potuisse perspicuum est. tuo tibi sermone respondeo. res tractatores quinos in dno precesserunt & qui res interpretati sunt. aut obscura interpretati sunt. Si obscura quomodo tu post eos ausus es differere. re non potuit. Maxime in explanatione psal apud grecos interpretati sunt multus uoluminibus. secundus eusebius cesariensis. tertius theodorus asterius scitopolitanus. quintus apollinaris & didimus alexandrinus. feruntur & diuersi psalmos. opuscula. sed non de integro psalmorum corpora. latinos autem hylarius pectauensis. & eusebius uercellensis. & eusebium transtulerunt. Quos priorem & noster ambrosius inquiturdam sequutus est. Respondeat mihi imprudentia tua. quare post tantos & tales interpretes in explanatione psalmorum diuersa senseris. Si enim obscuri sunt psalmi teque in eis falli potuisse credendum est. si manifesta illos in eis falle potuisse non creditur. ac per hoc utroque modo superflua erit interpretatio tua. Et hac lege post priores nullus loqui audebit. qui potius humanitatis tue est. in quo uerum tibi tribuis indulgere & ceteris. Ego enim non tantum uetera abolere conatus sum que lingue mee hominibus emendata de greco in latinum transtuli. quae mea testimonia que a ueteribus pretermissa sunt uel corrupta profertur in medium. ut scirent nostri quid hebraica ueritas continere. sicui legere non placeat nemo compellit inuitum. Bibat unum uetus cum sua uitate. & nostra musta contempnat. que in explanationem priorum edita sunt. Ut sic ubi illa non intellegantur. & nostri manifestiora fiant. Quod autem genus interpretationis in scripturis sanctis sequendum sit. liber quem scripsi de optima genere interpretandi. & omnes presacuncule diuinorum uoluminum. quos editioni nostre preposuimus & explicant. Ad illas prudentem lectorem mittendum puto. Et si me ut dicit in nouo testamento emendatione suscepis. & proponis causam. cur suscipias. quia plurime lingue grece habentes scientiam de meo possem opere iudicari. Tandem integritatem debueras etiam in ueteri credere testamento. quod non nostra confinximus. sed ut apud hebreos inuenimus diuina transtulimus. Sic ubi dubitas. hebreos interroga. dices. quid si hebrei aut res pondere noluerint. aut mentire uoluerint. tota frequentia iudeorum in mea interpretatione recipit. Nullus inuenire poterit qui hebrei lingue habeat notitiam. Aut omnes imitabuntur illos iudeos quos dicit in affricis reperit os oppidulo in mea in calumniam conspirasse. Haui scemodi enim in epistola latina rexi fabulam. Quidam frater noster episcopus cum lectitare instituisse

ra te quoque
in eis falli n
omnes uete
scripturas
aut manifesta
quod illos late
morum quod
primus orige
dorus aradeotes
ris laudicenus
forum in paucor
re dicemus. Apud
sis episcopus. orige



in greca uerba est interpretacionem tuam mouet quidam longe aliter ac positum
 apud ionam propheta quam erat omnium sensibus memorieque in ueteratu
 et tot & atom successibus decantatum. Factus est tantus tumultus in plebe,
 Maxime grecis arguentibus & inflammantibus calumniam falsitatis. Ut cogere
 reus episcopus: ea quippe curas erat uideorum testimonium flagitare.
 Item autem illi imperitia animalia hoc esse in hebreis codicibus. responderunt
 quod e grecis & latinis habebant. atque dicebant. quid plura coactus est homo.
 Velut mendositate corrigere uolens post magnum periculum non remane
 re sine plebe. Unde gratiam nobis uideatur. aliquando te quoque in nonnullis
 falli potuisse. Dicis me in iona propheta male quidem interpretatum esse
 ditione populi conclamante propter unius uerbi dissonantiam episcopum
 pene sacerdotum perdidisse. & quid sit illud quod male interpretatus sim
 subtrahis. auferens mihi occasionem defensionis mee. ne quicquid dixeris me
 respondente soluat. Nisi forte ut ante annos plurimos cucurbita uenit in me
 dium asserente illius temporis cornelio casiruo. pollione me hederam procu
 curbita transfuisse. Super quare in commentario ione prophete plenius respon
 dimus. hoc tantum nunc dixisse contenti. quod in eo loco ubi septuaginta cu
 curbitam. & aquila cum reliquis hederam transfulerunt. id ^{interpret} KITTON.
 In hebreo uolumine. cicerio scriptum habet. quam uulgo sibi ciceriam uocant.
 Est autem genus uirgulta lata habens folia in modum pampani. Cumque plan
 tatum fuerit cito consurgit & in arbusculam absque ullis calamis
 & stilum annunculis. quibus & cucurbitae & hederae indigent suo trunco sus
 tinent. Hoc ergo uerbum de uerbo edisserens sic cicerio transferre uoluisses
 nullus intellegeret. si cucurbitam id dicerem quod in hebraico non habetur.
 Hederam posui ut esset interpretibus consentanea. Sin autem uideri uis ut
 ipse assens malicia uel imperitia hoc dixerunt esse in uoluminibus hebraeorum
 quod in grecis & latinis codicibus continetur. Manifestum est eos hebraeas ignorare
 litteras. aut ad inuidendos cucurbitarios uoluisse mentare. Pro in fine epistole
 ut quiescentem senem olimque ueteranum militare non cogas. & rursus de uita
 periclitari. Tu qui uuenus es. & in pontificali culmine constitutus. doces populos
 & nouis affricae frugibus romana tecta locuplesca. Mihi sufficit cum auditore
 ac lectore pauperulo in angulo monasterii susurrare. **EXPLICIT.**

INCIPIT SCI AUGUSTINI EPISCI AD SCUM HIERONIMUM PRBEM

DOMINO DILECTISSIMO ET IN XPI GISCIBUS HONORANDO SCO FRATRI ET CONFRATRE
 hieronimo augustinus in xpo salutem. Iam pridem tue karitati prolixa in epistola
 misi. respondens illi tue quam per scum filium tuum asterium. nunciam non solum
 fratrem. uerum etiam collegam meum misisse te recolis. Quae utrum in manus
 tuas peruenire meruit adhuc nescio. nisi quo per fratrem sincerissimum firmum
 scribis. ille quite primum gladium perit. stilo repulsus est. Ut sit humanita
 tis mee atque iustitiae accusantem reprehendere non respondentem. hoc solo
 tenuissimo inditio utcumque conuicio legisse te illam epistolam meam. In ea
 quippe deploravi tantam inter nos & fuisse discordiam. de quorum tanta

R

amicitia qua quae uer sum ea fama defuderat caritas frater na gaudebat; quod non
 feci reprehendendo per mansuetudinem; Cuius uinea te aliquam culpam me cognouisse
 non ausus sum dicere; sed dolere humana miseria cuius inamicitiam mutua cari-
 tate retinendis quanta libere illa sit incerta permansio est; Verum illud malu-
 eram tuis nosse rescriptis: utrum mihi uentam quam poposceram dedetis. quod
 apertius mihi intimare cupio; Quamuis hilarior quidam uultus litterarum tu-
 arum: & iam hoc me impetare significare uideat. sitamen post lectam illam
 misse sunt quod in eis minime apparere; Deis uel potius fiducia caritatis uibes
 ut in scripturarum campo sine nostro inuicem dolore ludamus; Equidem quam-
 tum ad me atque serio nos ista quam ludo agere in mallem; Quod si hoc uis-
 bum tibi propter facilitatem ponere placuit: ego fateor magis aliquid de
 pro ab benignitate uisum tuarum prudentia que tam docta & sociosa an-
 nosa studiosa ingeniosa diligentia; hanc tibi non tantum donante: uerum
 etiam diuinae spūsio ut in magnis & laboriosis questionibus non tamquam luden-
 tem in campo scripturarum: sed in montibus anhelantem adiuues; Si autem
 propter hilaritatem quae esse inter carissimos disserentes deesse putasti
 dicendum esse laudamus; Siue illud apertum & plenum sit unde conlo-
 quimur: siue arduum atque difficile: hoc ipsum me doce obsecro: quoniam
 modo assequi ualeamus; Ut cum forte aliquid nos mouet quod nobis & si
 non cauti adtendentibus: certe tardius intellegendis non probatum est;
 Nōdē nobis uideatur contra conamur asserere; Si hoc aliquando secu-
 riore libertate dicamus: non in cida mus in suspicionem puerilis iactantiae;
 quasi nō nomine sanam uisus inlustre accusando queramus; Si autē
 aliquid asperum resellendi necessitate de promptum quod tollerabile fiat
 leniore circumfundamur eloquio; Itum melle gladium stringere iudice
 mur hoc uisum suspicionem caueamus;

Et

Et

ne dimissioe

Et

Sicut sic dicitur putemus aut quecumque dixerit necesse sit approbare;
 nec querendi salutem causa liceat aliquantulum reluctari; Num uero
 sine ullo timore offensionis tamquam in campo ludatur: sed mirum si nobis
 non in ludatur; Ego enim fateor caritati tuae solis eis scripturarum libris
 que iam canonice appellantur didici; Hunc timorem honoremque differre:
 ut nullum eorum auctorem scribendo aliquid errare firmissime credam;
 Ac si aliquid in eis offendero: licet res quoque uideat contrarium ueritati
 nihil aliud quam uel mendosum esse codicem: uel interpretem non
 ad sequutum esse quod dictum est uel minime intellexisse non abiciam;
 Alios autem ita lego ut quanta libere scitate doctrinaque prepolleant;
 Non ideo uerum putem: quia ipsi ita senserunt; sed qui mihi uel pro illis
 auctores canonicos: uel probabiles ratione; Quod uero non abhorreat
 per suadere potuerunt; Nec te mihi frater sentire aliud existimo: pro-
 sis inquam nonne arbitror; Sic legi tuos libros: uelle tamquam pro
 phetarum uel apostolorum: de quorum scriptis quod omni errore care-
 ant dubitare nefarium est; Absit hoc a pia humilitate seueraci.

de empro cogitatione. quia nisi esset predictus non utique diceret. utinam mere-
remur complexus tuos & conlationem tuam. uel doceremus aliqua uel disceremus.
Quod si te ipsum consideratione uite ac morum tuorum non simulate non fallaciter
dixisse credo. Quanta magis equum est me credere ad apostolum paulum non
aliud sensisse quam scripserit. ubi ait de petro & barnaba. Cum uiderim quia
non recte ingrediuntur ad ueritatem euangelii dixi petro coram omnibus
Ita cum sis iudeus gentiliter & non iudaice uiues. quomodo gentes cogis
iudaizare. De quo enunceris sum quod me scribendo. uel loquendo non fal-
lat. si fallebat apostolus filios suos. quos iterum parturiebat donec in eis xps
id est ueritas formaretur. Quibus cum premississet dicens. que autem scribo
uobis. ecce coram do quia non mentior. non tamen ueraciter scribebat. Sed nec
scio qua dispensatoria simulatione fallebat uidisse petrum & barnabam non
recte ingredientem ad ueritatem euangelii. ac petro in faciem restitisse. non ob
aliud. nisi quod gentes cogere iudaizare. At enim facius est credere aposto-
& lum paulum aliquid noui rescripsisse quam apostolum petrum non recte al-
quid egisse. Hoc si ita est. dicamus quod ab ita facius esse credere mentire
euuangelium quam negatum esse ap petro xpm. & mentire regnum libri
quam tantum prophetam ad no do tam excellenter electum & in concupiscenda
atq; abducanda uxore aliena commisisse ad alterum. & in marito eius necando
tam horrendum homicidium. Immo uero sciam scripturam in summo ecclesiastic
toritatis culmine collocatam. de ueritate eius certus ac securus legam. & in ea
hominem. uel ad probatos. uel emendatos. uel damnatos ueraciter discam. potius qua
facta humana. dum in quibusdam laudabilis excellentie persone aliquando cre-
dere. & in meo reprehendenda. Ipsa diuina eloquia nihil sunt ubiq; suspecta ma-
nichii plurima diuinarum scripturarum. quibus eor. nefarius error clarissima
sententiarum perspicuitate conuincitur. Quia in alium sensum deos querere non
possunt falsa esse contendunt. ita tamen ut eandem falsitatem non scribentibus
apostolis tribuant. Sed nec scio quicquid corruptoribus. quod tamen quia nec
pluribus. siue antiquioribus exemplaribus. nec precedentem lingue auctoritate.
Unde latini libri interpretata sunt. probare aliquando potuerunt notissima omni-
bus ueritate superata. confusisq; discedunt. Ita ne non intellegit scia prudentia
tua quanta malicia illorum patereat occasio. si non ab aliis apostolicas litteras
esse falsatas. sed ipsos apostolos falsa scripsisse dicamus. Non est inquit credi-
bile hoc in petro paulum quod ipse paulus fecerat arguisse. Non nunc quero.
quid se cert. quid scripserit. quero. hoc ad questionem quam suscipi maxime p. uer-
u ueritas diuinarum scripturarum ad nostram fidem edificandam memorie comen-
data non a quibus libet sed ab ipsis apostolis. Ac per hoc in canonicum auctoritatis
culmen recepta & omni parte uera atq; indubitanda persistat. Nam si hoc
fecit petrus quod facere debuit mentatus est paulus. quod eum uideri non recte

ingredientem ad ueritatem euangelii. Quisquis enim hoc facit quod facere debet & te
uerum facit. Et ideo falsum de illo quidem eum non recte fecisse quod eum nouit facere de
buisse. Si enim uerum scripsit paulus. uere est quod & tu non recte tunc ingrediebar
ad ueritatem euangelii. id ergo faciebat quod facere non debebat. & si tale aliquid pau
lus ipse iam fecerat. correctum potius & iam ipsum eum credam coapostolus in correc
tionem non potuisse negligere quam mendaciter aliquid in sua epistola potuisse
scipistola qualibet. quanto magis in illa in qua preloquitur ait. que autem scribo uob.
ecce coram dō quia non mentior. Ego quidem illum p̄sum sic egisse credo. ut gen
tes cogere & iudaeizare. Hoc enim lego scripsisse paulum quem mentitum esse non
credo. Ideo n̄ recte agebat hoc p̄sum. Erat enim contra euangelii ueritatem
ut putarent qui credebant in xpm̄. sine illis ueteribus sacramentis saluos esse non posse.
Hoc enim contendeant anthiochie qui ex circumcissione crediderant. Contra quos pau
lus perseueranter acriterque confligit. ipsum uero paulum. non ad hoc id egisse. quod uel
timotheum cum circumcidit. uel cencris. uorum persoluit. ut hierosolimis iacobus ammonitus
cum eis qui uouerant legitima illa celebranda suscipi ut putari uideretur p̄ sacra
menta & iam xp̄ianam salutem dari. Sed ne illa que prioribus ut congruebat temporibus
in humeris rerum futurarum. d̄s peri uisisset tamquam idolatriam gentium dam
nate crederetur. Hoc est enim quod illi iacobus ait. auditum de illo esse quod discer
sionem doceret a moysē. Quod utique nefas est ut credentes in xpm̄ discedantur
a prophēta xp̄i tamquam eius doctrinam d̄stantes atque damnantes de quo ipse xp̄s
dicit. Si crederetis moysi crederetis & mihi. de me enim ille scripsit. Ad tunc enim ob
secro ipsa uerba. iacobus. Quides inquit frater quot milia s̄ in iudea qui crediderunt in
xpm̄. & h̄ omnes emulatores s̄ legis. Nuchetunt autē d̄e q̄ discissionem docet a moysē
eorum qui gentes s̄ iudeos dicens non debere circumcidere eos filios suos neque secundum
consuetudinem ingredi. Quid ergo est. utaque oportet conuenire multitudinem audi
entem enī te supuenisse. Hoc ergo fac quod tibi dicimus. sunt enī nob̄ uiri quattuor uotum
habentes sup̄ his adsumptis sc̄ificatis cū ip̄s. & suspende in eos ut radant capita sua
& sciant om̄ quia que d̄te audierant falsa s̄. sed sequeris & ip̄s custodient legem. De gen
tibus autem qui crediderunt non mandauimus iudicantes nihil eiusmodi seruare illos. nisi ut
obseruent ab idolis immolatum. & sanguine. & fornicatione. Non ut opinor obscurū est.
& iacobum hoc ideo monuisse ut scirent falsa esse que de illo audierant. In quicum in xpo
& d̄s crediderunt. tam emulatores legis erant. Neq̄ doctrinā xp̄i uel ad sacrilegā nec dō
mandante conscripta d̄nā s̄ putarentur. que per moysen patribus fuerant ministrata.
Hoc enim de paulo iactauerant. nulli qui intellegebant quo animo iudeis fidelibus obser
uari tunc ista deberet & propter commendandum scilicet auctoritatem diuinam. & sacra
m̄ta illoꝝ p̄phēcam sc̄itatem. Non p̄p̄t ad ipsam salutem. que iam in xpo reue
labat. & p̄ baptismi sacramentum ministrabat. Sed illi hoc de paulo sperauerant quia sic ex
uolebant obseruare. tamquam sine his in euangelio salus esse n̄ possit. Ipsum enim sen
serant uehementissimū gratie predicatorum & attentione & maxime aduersū docente

non p[ro] illo homine iustificari: sed per gratiam ih[esu] xpi cuius p[ro]nunciande causa ille umbre in legem an-
 date sunt. & ideo illi mundiam ^{ho} congruencius deuitare non possit quam ut ex ipse celebrare quodam
 nare tamquam sacrilega putabatur. atq[ue] ita ostenderet: nec iudeis tunc ab eis tamquam nefas
 rit prohibendor nec gentiles ad ea tamquam ad necessaria complendor. Nam si reuera sic ex
 reprobat[ur] quemadmodum de illo audiam[ur] & ideo celebranda suscipere ut actione simu-
 lata suam possit occultare sententiam: non ei diceret iacob; Nescient omnes: sed diceret.
 putabant omnes quod quod d[omi]ne audierant falsa sunt. Presertim quia in ip[s]is hierosolimis
 apostoli iam decreuerant ne quisquam gentes cogere & iudicare; Non autem decreuerant
 ne quisquam tunc iudeos iudicare prohibere: quamuis etiam ip[s]os iam doctrina xpi
 ana non cogere; Proinde post hoc apostolorum decretum perquis habuit illam in antiochia
 simulationem qua gentes cogere & iudicare; Quo nec ipse cogebatur quamuis p[ro]pter com-
 mendanda eloquia di. iudeis sunt credita non prohibebatur; Quid mirum si constringebat
 eum paulus libere asseri quodcumq[ue] esset apostolus se hierosolimis decreuisse meminere;
 Si autem hoc quod magis arbitror ante illud hierosolimitarum concilium perquis fecit; N[on]
 sic mirum est quod eum uolebat paulus non tam uide obregere sed fidenter asserere quod
 cum pariter sentire iam nouerat; Siue quodcumq[ue] contulerat euuangelium siue
 quod in corinthu contorionis uocatione. & iam diuinitus eum de hac re ammonitum
 acciperat; siue quod antequam illi quos timuerat uenissent antiochiam cogensibus
 eum conuerti uiderat; Neq[ue] enim negamus in hac sententia fuisse iam p[ro]p[ri]u[m] in qua & paulus
 fuit; Non itaq[ue] tunc eum quid in ea re uerum esse docebat sed eius simulationem qua gen-
 tes iudicare.

R
H

h[ic] qu[ia] plurimu[m]
est diuinitus

Omni xpianus deserentur. nisi tunc fieri non discerent: quod est populo suo per mo[rt]em senp
 cepti. ab eo quod in templis demonio[rum] sp[irit]u immundos instruit; Proinde potius culpanda est
 negligentia mea quia hoc non addidi qua obui[us] ratio tua; Veru[m] tam longe ante qua ueritas
 accepissem scribens contra faustum manicheum quomodo eundem locum quam uis breui-
 ter explicauerim: & hoc illic non p[ro]pter miseriam. & legere potuerit si non de digno[rum] benignitas tua;
 & karissimus nostris p[ro] quos hec scripta nunc nisi quomodo uolueris obisides fiat; Illud
 me antedicta ee mihi de animo meo crede quod coram d[omi]no loquens iure karitatis sepos
 co. num qua mihi uisum fuisse etiam nunc xpianos ex iudeis factos. sacramenta illa uera
 quolibet affectui. quolibet animo celebrare debere. aut eis ullomodo licere; Cum illud de
 paulo semp ita senserim. ex quo illius mihi litere innotuerunt. sicut nec tibi uiderat hoc
 tempore cuiquam ista esse simulanda; cum hoc fecisse apostolos credas; Proinde sicut tu
 e contrario loqueris. & licet reclamante sicut scribis in uero libera uoce pronuntias cere-
 monias iudeo[rum] & p[ro]nuntias esse & mo[rt]iferas xpianus. & quicunq[ue] eas obseruauerit. siue ex
 iudeis siue ex gentibus eum in baratru[m] diaboli deuolutu[m]; Ita ego hanc nocem tua omnino
 confirmo; & addo quicunq[ue] eas obseruauerit non solu[m] ueraciter. uerum etiam simulate eum
 in baratru[m] diaboli deuolutu[m] quid queris amplius; Sed sicut tu simulationem apostolorum
 ab huius temporis ratione feceris: ita ego pauli apostoli ueraciam tunc in his omnibus
 conuersatione ab huius temporis. qua uis minime simulata ceremoniarum iudicarum
 ho[m]i[n]u[m] & p[ro]sequutione concitare molientes. taqua[m] huiusmodi legis mandatorumq[ue] diuino[rum] criminabantur.
 cuius false criminacionis mundiam.

obseruatione recerno: quo tunc sunt ad adprobanda: nunc deestanda: itaque quamuis legerim;
Lex et prophete usque ad iohannem baptistam: & quia propter ea querobant iudei xpm iustificare
quia non solum soluebat sabbatum: sed & patrem suum dicebat dm: & equalis se faciens do;
Nunquam gratiam & gratia accipimus: & quod lex per moysen data est: gratia autem & ueritas per ihm xpm facta est;
Et per heremum pmissum est datum dm testamentum nouum domui iuda sicut in testamto
quod disposuit patribus eorum; Non tamen arbitror ipsum dm fallaciter a patribus ut cūcisum
aut si hoc propter scelerem minime prohibeat; Nec illud arbitror eū dixisse fallaciter leproso: quem
certe nonnulla per moysen precepta obseruatio sed ipse mandauerat; Vade & offer pro sacrificio quod
preceptum moysi in testimonium illis; Nec fallaciter ascendit ad diem festum usque: adeo non causa ostensio
sionis coram omnibus ut non euidenter ascenderet sed lateenter; At iterum dixit idem apostolus: ecce
ego paulus: quia sicut cum cūcisum xps uobis nihil perdit; Decipit ergo timotheum & fecit ei nihil
perdesse xpm; An quia hoc fallaciter factum est: ideo non fuit; At ipse hoc non posuit nec ait: sicut
cūcisum ueraciter: sicut nec fallaciter: sed sine ulla exceptione dixit: sicut cūcisum xps uobis
nihil perdit; Sicut ergo tuus hic locū dare sententiae: tu ut uellis subintelligi nisi fallaciter:
ita non uidenter flagito & amicos illic intellegere: si nāc est dictum sicut cum cūcisum;
Qui propterea uolebant circumcidi: quod aliter putabant in xpo saluos esse non posse; Hoc ergo a
nimo ac uoluntate ista intentione quisquis tunc circumcidebatur: xps ei omnino nihil perdit; Sic
alibi per te dicit: nam si legem iustitiae: ergo xps gratis mortuus est: hoc declarat; & quod ipse
commemorasti: euacuata estis a xpo: qui in lege iustificamini: a gratia & cūcisum; Illos itaque arguit
quod se iustificare in lege credebat: nō legem illam in honore aquo mandata sunt obseruabant;
Intellegentes & quia per inuanda ueritatis ratione mandata sunt: & quousque debeant
perdurare; Unde & illud quod ait: si subducimini nāc adhuc estis sub lege; Unde uelut collegit ap
parere qui sub lege est non dispensatus: ut nō putare uoluerit maiores: sed uere ut ego intellego
eum spm scim nō habere; Magna mihi uidetur questio quid sit esse sub lege sic quae ad modum ap
culpat; Neque enim hoc eum propter cūcisionem arbitror dicere: aut illa sacrificia quae tunc facta
a patribus: nunc a xpianis nō sunt: & cetera huiusmodi: sed hoc ipsum & quod dicitur non concu
pisci: quod sciamus certo xpianos obseruare debere; Atque euangelicis maxime in illustratio
ne predicare legem dicit esse sciam & mandata scim & iustitiam & bonum; Deinde subiungit: Quod ergo bonum
est mihi factum est mortis: absit; Sed peccatum ut appareat peccatum per bonum mihi operatum est mortem
ut fiat supra modum peccatum: aut peccatum per mandatum; Quod autem hic dicit peccatum per man
datum fieri supra modum: hoc alibi: lex submisit ut habundans & delictum; Ibi autem habundant
delictum: super habundant gratia; Et alibi: cum superius de dispensatione gratiae loqueretur:
quod ipse iustificet: uelut interrogans ait; Quod ergo lex: atque huius interrogatione continuo respon
dit: per uariationis gratia posita est donec ueniret sem qui reprobum est; Hoc ergo damnable
dicit esse sub lege: quod reos facit lex non implentes legem dum non intellegendo gratiae beneficium ad fa
cienda dicit precepta quasi desuis uiribus supra elatione presumunt; Plenitudo enim legis: caritas: caritas
uero dicit diffusa est in cordibus nostris: nō nos ipsos: sed spm scim quid datus est nobis; Sed huius rei quan
tum satis est & plura uide plura fortasse super uolumus sermo debet; Sicut ergo illud quod dicit
ait: nō concupisces si humana infirmitas gratia dicit aduata non fuerit sub se eū tenet & per uariationem

17

potius damnat quam liberat peccatorem. Quanto magis illa quae significationis causa precepta sunt. Circumcisio & cetera quae gratiae revelatione laetius innotescere necesse fuerat^{di} aboli iustificare neminem poterant. Non tamen ideo fuerant tam diabolica gentium sacrilegia fugienda. Quam cum ipsa gratia iam inciperet revelari. quae umbris talibus fuerat pre-nuntiata. Sed permittenda paulum est maxime ex illo populo cui data sunt uenerant. postea uero tamquam cum honore sepulta sunt xpianis omnibus inseparabiliter referenda. Hoc autem quod dicitur non dispensatio ut nri uoluerit maiores. quid sibi uult orote. autem hoc est quod appello officiosum mendacium. ut hec dispensatio sit officium uel uel honeste mendacium. aut quid aliud sit omnino non uideo. Nisi forte addito nomine dispensationis sit. ut mendacium sit mendacium. Quod si absurdum est. cur ergo non per dicitur officiosum mendacium defendendum. Nisi forte non temerum quia non a uisum est in ecclesia sacris libris uocabulum officii. Quod ambrosius noster nramur quosdam libros. ut aliam preceptionum plenos de officio uoluit appellare. An si officiose mentatur quisque culpandus est si dispensatio adhibenda. rogo te mentatur ubi eligere qui hoc putat. Quia et hec magna questio est. sit ne aliquando mentatur ut boni. immo ut xpiani. qualibet dicitur sit in ore uestro. e. nri. & quicumque de audiunt. per omnes loquuntur mendacium. Sed hec uel dixi & alia magna questio est. eligat quod uoluerit qui hoc existimat ubi mentatur. Dum tamen ad scribentibus auctoribus sacrum scripturarum & maxime canonicarum in concursu creditur. & defendatur abesse omnino mendacium. Ne dispensatores xpi de quibus dicitur est. hic iam queritur inter dispensatores ut fidelis quis inueniatur. Tamquam magnum aliquid sibi fideliter dicitur se uideantur. per ueritatis dispensationem mentari. Cum ipsa fides in latino sermone ab eo dicitur appellata. quia sit quod dicitur mentiendi utique non est locus. Fidelis igitur dispensator apostolus paulus procul dubio nobis exhibere uideatur inscribendo fidem quia ueritatis dispensator erat non falsitatis. Ac per hoc uerum scripsit uideri se per uerum non recte ingrechiem in aduersitatem euuangelii eius. in faciem restitisse quod gentes cogere uoluerat. Ipse uero per uerum quod paulo fiebat uoluerit libertate caritatis sic ac benigne pietate humilitatis accepta. Atque ita sanctorum exemplum posteris prebebant ut nihil in sua mente retineret quod distaret a labiis. Certe factus est etiam utramquam ego non mententur astu sed conspiciunt ut affectu. Cum ego gentes tam non relinquendum me culpa inquam me plapsum existimasti quam nec te uellis in eo modo plapsus ut es. unde gratias agens beniuole menti erga me tue simul posco ut si am mihi non succenseat quodcum in opusculis tuis aliqua memouerent motum meum intima ueritate. Hoc ergo me ab omnibus seruare uolens quod et gratie ipse seruauit ut quicquid in phandum putavit in scriptis meis ne claudant sub dolo peccatore nec ita reprehendantur apud alios. ut taceant apud me. hinc potius existimans ledi amicitiam & nec certitudinis iura uolari. nescio enim utrum xpiane amicitiae putandis sint in quibus magis ualeat uulgare per uerbum obsequium amicus ueritas odium parat quam ecclesiasticum fideliora sunt uulnera amici quam uoluntaria oscula inimici. Proinde karissimos nostros qui nostris laboribus sincerissime fauent. hoc potius quam possimus instantia doceamus quos sciant fieri posse ut inter karissimos aliquid ab altero sermone contradicatur. Nec tam caritas ipsa mentatur nec ueritas odium pariat que debetur amicitiae. siue illud uerum sit quod contradicatur siue cor deuorati qualecumque sit dicitur non sanendo in mente quod distat a labiis. Credant itaque fratres nri familiares tui quibus testimonium phibet quod sint uasa xpi

meminit facti nec mediocriter in hac re dolorem inesse in corde meo quod littere mee pri-
us in multos manus uenerunt quam ad te scripte sunt peruenire potuerunt.
Quodam modo id acciderit elongum est narrare. Et nisi fallor superfluum cum sufficiat. Siquid mi-
hi in hoc creditur non factum a nullo quo putatur. Nec omnino mee fuisse uoluntatis. aut dis-
positionis. aut consensionis aut factum ut fieret. Hec si non credunt. quod teste deo loquor. quid
amplius faciam non habeo. Ego tamen absit. ut eos credam hęc tunc seruari maluola inter surge-
re ad detrahendam inter nos inimicitias quam misericordia domini nostri auerteret a nobis. Sed sine ullo
nocendi animo facile de homine humana uicia suspicari. Hoc enim in deo illis equum est credere
si uasa sunt christi. non in contumelia sed in honorem facta. & disposita in domo magna ad domne opus bonum.
Quod si post hanc testationem meam si innoticia mea uenerit facere uoluerint quam in re faciant.
& tu uideris quod si ante scripseram. nullum in librum aduersus te romam misisse. ideo scripseram quia
& libri non ab illa epistola discer nebam. unde omnino nescio quid aliud te audisse existimaue-
ram & romam nec ipsam epistolam. Sed tibi miseram & aduersus te nec arbitrabar. Quod si ueritate
amicicie. siue ad ammonendum. siue ad te. uel me ab te corrigendum. fecisse noueram.
& ceptas autem mihi tuis uisum obsecro per gratiam quam redempti sumus. ut quecumque tua
bona que tibi domini bonitate concessa sunt in litteris meis posui. si me existimes in insidioso blan-
diloquio posuisse. Siquidam in te percau dimittas mihi. Nec illud quod nescio cuius potest
facto in epistola fortasse quam litterarum ante commemorationem est amplius qua
dixi ad te trahat. Cum continuo subiecerim si hoc idcirco me dixisse ut oculos cordis recipe-
ret. quos absit inquam ut amiseris sed ut auerteret quos anos ac uigiles haberet. Propter sola
ergo palidiorum si aliquid scripserimus quod scripto posteriore destruere debemus.

ad arguendum illud existimaui. Atque ideo idem rogo ut me fidenter corrigas ubi mihi hoc
opus esse perspexeris. Quamquam enim secundum honorem uocabula que iam ecclesie usus
obtinuit episcopatus presbiterio maior sit. tamen in multis rebus. augustinus hieronimo
minor est. Licet & iam a minore quolibet non sit refugienda. uel dedignanda correptio.
De ueritate preterea tua iam mihi persuasti. quia ualitate scripturas uolueris transfer-
re de hebreis. Itaque ea que a uideis premissa uel corrupta sunt preter in medium. Sed pro
insinuare digneris a quibus uideis. utrum ab eis ipsis quia ante aduentum domini interpreta-
ti sunt. & sint & quibus ut quomodo eorum. An ab istis posterius qui propter ex putari possunt
aliquid de codicibus grecis uel subtraxisse. uel in eis corrumpisse. ne illis testimonium de christi
ana fide conuincerentur. Illi autem anteriores quos hoc facere uoluerint non inuenio.
Deinde nobis mittas obsecro interpretationem tuam de septuaginta quante edidisse
nesciobam. Librum quoque tuum cuius mentionem fecisti de opam genere in epre-
tandi cupio legere. & adhuc nosse quomodo equanda sint interpretis pe-
ritia linguarum conuictoris eorum qui scripturas differendo praetant. Et
necesse est & iam si recte atque unius fidei fuerint uarias parere in mul-
torum locorum obscuritate sententias. Quamuis nequaquam ipsa uarietas ab eis
fidei unitate discordet. Sicut & iam unus tractor secundum eandem fidem alii
id est

atq; alia eundem locum potest exponere quia eius obscuritas patet; Ideo autem desidero interpretationem
 tuam de hoc ut et tanta latinorum interpretum qui qualis cumq; hoc ausu quantum possumus impe-
 rita careant; & hi quos invidere putant utilib; laboribus tandem aliquando fieri potest
 intellegant. Propter ex me nolle tua & hebreo interpretatione in ecclesia legi ne contra hanc auc-
 toritatem tamquam novum aliquid proferentes magno scandalo per turbemus plebes xpi qua-
 rum aures & corda illo interpretationem auclire consuevit que etiam ab apostolis approbata est.
 Unde salud apud ionam uirgultum sicut hebreo nec hedera est nec cucurbita. Sed nescio quid aliud
 quod in uico suo. nixum nullum sustentandū ammiculis erigat. Malle iam in omnibus latinis
 cucurbitam legi. Non enim frustra hoc puto hanc potuisse nisi quia huic simile sciebant;
 Satis me immo fortasse plus quam satis tribus epistolis tuis respondis se arbitror. quarum
 duas per circipiarum accepi unā firmum. Rescribe quoduis fuerit ad nos. ut ad al-
 ios instruendos. Dabo autem operam diligentiorē quantum me adiuuat dñs. ut littere
 quas ad te scribo prius ad te pueniant. quā ad quēquā quo laeius disparantur. Fate-
 or enim nec mihi fieri uellem. de tuis ad me quod dicitur ad te factum iustissime expro-
 bulas. Tamen placeat nob; inuicem non tantum caritas. uerum etiam libertas ami-
 ciae. ne apud me taceas. te ergo apud te quod nostris litteris uicissim nos mouet. eo
 scilicet animo qui oculis dñi in fratrem dilectione. nēh splendet. Quod si inter nos fieri pos-
 se sine ipsius dilectionis pnciosa offensione nō putas nō fiat. Illa enim caritas quam
 tecū habere uellim pfecto maior est. sed melius hec minor quā nulla est.
 EXPLICIT EPISTOLE SCILICET AUGUSTINI SEU SCILICET HIERONIMI PRESBITERI

DE

AINCIPIT EPISTOLA HIERONIMI BENEDICTI AD EUSTOCHIUM DE VIRGINITATE ISRAEL
 Audi filia & uide & inclina aurem tuam & obliuiscere populum tuum & domum patris tui
 quā concupiscis & decorem tuum; In quadragesimo quarto psalmo dñs ad adamam loquitur
 humanam ut secundum & templum habere & terra sua & decore suam. Re-
 linquat chaldeos qui quasi demonia interpretantur. & habitet in regione iuuentium.
 quam alibi propheta suspirat dicens. credo uidere bonam dñi in terra iuuentium. Jeru-
 salē sufficit tibi & iero de patria. nisi obliuiscaris populi & domus patris tui & carne contemp-
 ta sponsi uingaris & amplētib; Nē respexeris inquit nec steteris in tota curia regione.
 in monte saluum te fac ne forte comprehendaris. Non expedit ad p̄hensō a matro respicere
 posterum. nec de agro reuer ad domum. nec post xpi tunicā ad tollendum aliud uestimentum
 teo descendere. Grandem miraculum patris filiam coortatur nememinerit patris; Vos de patre
 diabolo estis & desideria patris uestri facere uultis dicitur ad iudeos. & alibi qui facit pecca-
 tum de diabulo est. Tali primō parente generati nigri sumus. & post penitentiam nec dum
 culmine uirtutis ascensō dicimus. nigri sumus & decora filie iherusalem. Quia de domo infantis
 meo. oblitus sum patris. renascor in xpo. quid pro hoc mercedis accipio. Sequitur. & concupis-
 cis & decorem tuum; Hoc ergo illud magnum sacramentum; Propter hoc relinquit ho-
 mo patrem & matrem & adheret uxori suę. & erunt ambo unum. ubi in uera carne
 sed in spū. Non est sponsus tuus argutus. non est superbus. & in opus tam duxit uxorem;
 Statim ut uolueris sapientiam ueri auclire salomonis. & ad eum ueneris. confitebit tibi.

Hieronymus quasi demonia interpretari.

Dicitur hoc ab angelo loeb in quibus.

Verillud. eo qd magnum necesse est ut aliqd domi capiat.

In omni caritate loquitur de qualib; fide li anima.

Hic dicitur in scripturis. spiritum in ueritate non mitti. sed p̄hensō in ubi aqua magna adan- tū dicitur dicitur. eo li qd qd dicitur eripit dicitur uxore. tam in quibus loquitur.

cuncta quae nouit & induit & teret in cubiculum suum. & mirum in modum colore mutato
sermo tibi ille conueniet. quae est ista quae ascendit dealbata. Haec ideo in domino
custochia. domina quippe debeo uocare sponsam dominum mei. Ut ex ipso principio lectio
nis agnosceres non nunc laudes uirginitatis esse dicturum quam probasti obtinere & conse-
cuta es. Nec enumeratur molestias nuptiarum. quomodo douterus intumescat. ^{sancti} uirginitas
crucis pelex. cura domus sollicitudo. omnia quae putantur bona morte extrema praecedat.

Habem^{enim} & maritatus ordinem suum honorabiles nuptias. & cubile immaculatum. Sed ut intel-
legeres tibi ex eorum de sodoma timendum esse loth uxoris & complum. Nulla in hoc libello ad-
lucio. ad dilectos quippe blandus inimicus est. Nulla erit rethorici popa sermonis. quae
& iam inter angelos ^{statuatur} & beatitudine uirginitatis exposita mundum subiciat pedi-
bitus. Nolo tibi uenire supbium de proposito sed timorem. Onusta incedis auro. Latro
uitandus est. Stadium est haec uita mortalibus. Hic contendimus ut ^{alibi} ibi coronemur. Nemo in
serpentes & scorpiones securus ingreditur. Inebriatus est inquit dominus gladius in caelo
& tu pacem arbitraris in terra. quae tribulos ^{germinat} & spinas quas serpens comedit.
Non est nobis conluctatio aduersus carnem & sanguinem sed aduersus potestates & principa-
tus huius mundi ^{peccatores} harum tenebrarum & aduersus spiritalia nequitiarum in caelestibus. Mag-
nis inimicorum circumdantur agminibus. Ostium plenas omnia. Caro fragilis & cinis futura
postmodum. pugnat sola cum pluribus. Cum autem fuerit dissoluta & uenerit princeps
mundi huius & inuenerit in ea nihil. tunc securae audies prophetiam. Non timebis
at timore nocturno. & a sagitta uolante per diem a negotio pambulante in tenebris ab incur-
su & demonio meridiano. Cadent a latere tuo mille & x. milia ad dex. tristius ad te aut
non cad propinquabit. Quod si eorum temeritas turbauerit & ad singula in cantibus
uiciorum caeperis aestuare. & dixerit tibi cogitatio tua quid faciemus. Respondebit haec
haelias. nolite timere quoniam plures nobiscum sunt quam cum illis. & corabit & dicit. dne
aperi oculos puellae & uideat. & apertis oculis uidebis igneam curram quae ad dex-
plum haelias in astra sustollat. & tunc laeta cantabis. Anima tua sic passer erop-
ta est de laqueo uentantium laqueus conterritus est & nos liberati sumus. Quam diu hoc
fragili corpusculo continemur quam diu habemus thesaurum istum in uasis fictilibus
constitutum & concupiscit spiritus aduersus carnem & caro aduersus spiritum. Nulla est certe
uictoria. Aduersarius noster diabolus tamquam leo rugiens aliquid deuorare querens circum-
Posuisti autem dauid tenebras & facta est nox in ipsa pertransibant bestiae silue. Catuli
leonum rugientes ut rapiant & querant ad oescaes sibi. Non querit diabolus homi-
nes infideles. non eos qui foris sunt & quorum carnes rex in molle succendit assirius.
De ecclesia christi rapere festinat aescaeus secundum abba cuc electus sunt. Iob subuertere
coepit. & deuorato iuda. ad cribrandos apostolos exierit potestate. Non uenit
saluator pacem mittere super terram sed gladium. Caecidit lucifer qui mane oriebat
& ille qui in paradiso deliciarum nutritus est meruit audire. Sialte ferarum ita gla-
inde te de iraham dicit dominus. Dixerat enim in corde suo super sidera caeli ponam

sedem meam & ero similis altissimo. Unde cotidie apud eos qui per scalam iacob somniant
descendunt. loquitur dñs. Ego dixi diestis & filii altissimi omnis. Uos autem ut homines morie
mini & tamquam unus de principibus cecidistis. Cecidit primus diabolus. & cum staret in sinagoga
dorum in medio autem dñs discernat. Apostolus eis quid uelle desinunt scribit. Ubi enim
in uobis dissensiones & emulcationes. nonne homines estis & sicut hominem ambulatis. Si paul
uus electiones & paratus in euangelium xpi. ob carnis aculeos & in centum uittorum rep mit corp
suum & seruitutem subicit. Ne alius p̄ dicans ipse reprob. inueniatur. Et tamen uideat alia lege
in membris suis repugnantem legi mentis suae & captiuam in lege peccati. Si post nuditate
ieiunia famem & carcerem flagella supplicia in se metipso reuersus exclamat. Infelix homo
quis me liberabit de corpore mortis huius. tunc p̄ uitas securam esse debere. Caue quae se nequan
do & dicit dñs. uirgo isrl̄ cecidit non est qui suscitauit eam. Audent loquor cum omnia pos
sit dñs. suscitare uirginem non potest post ruinam. Uel & quidem libertate de poena
sed non uel & coronare corruptam. Timeamus illam prophetiam ne in nobis & cito
impleatur. & uirgines bonae deficient. Obserua quid dicat & uirgines bonae deficient. quia
& uirgines male. Qui uiderit ^{inquit} mulierem ad concupiscendam iam mechatus est eam in corde suo.
Porro ergo & in mente uirginitas. isti sunt uirgines male. uirgines carne non spū. Uirgines
stulte quae oleum non habentes excluduntur ab sponso. Sicut & ille quae uirgines s̄ ob alias
tam in culpa uirginitate ^{corporum} corrupturae non saluantur. Quid fiet de illis quae prostrauer
membrum xpi. & mutauerunt templum s̄ sp̄ in lupanar. Illico audient. descende sede in terra
uirgo filiae babilonis sede in terra non est thronus filiae chaldeorum. Non uocaberis ultra
mollis & deli cata. accipe molam mole farinam. disco operi uelamentum tuum. Denua crura
tua transi flumina reuelabuntur ignominiosa apparebunt obprobriata. & hoc p̄ dñi
filii thalamus post oscula fratru eius & sponsi. Ille de qua quondam sermo propheticus
concinebat. Adstitit regina ad dextris eius inuestitu de aurato circumdata uarietate. Nudabitur.
& posteriora eius ponitur in faciem ipsius sedebit ad aquas solitudinis. & posita uase diuari
cabit pedes suos omni transeunt. & usque ad uerticem polluetur. Rectius erat homini
subisse coniugium ambulasse p̄ plana. quam ad altiora tendentem in profundum inferni
cadere. Non fiet obsecro ciuitas oier & rex fidelis sion. ne post trinitatis officium ibi demo
nes salent. & sirenes nudi fient & hirci. Non saluatur fascia pectoralis sed statim
ut libido & illa ueritatem sensum aut blandum uoluptatis incendium dulci nos calore pfuderit.
Erumpamus in uocem. dñs auxiliator n̄s non timebo quid faciat mihi caro. Cum paululu
interior homo inter uicia atq; uirtutes coepert fluctuare. dicit. Quare tristis est anima
mea & quare conturbata est. Spera in dño qm̄ confitebor illi salutare uultus mei dñs meus.
Nolo sinas cogitationem crescere nihil in te babilonium nihil confusio nis adolescat.
Dum paruus hostis inter fice nequitia elidatur in semine. Audi psalmistam loquentem
Filiae babilonis misera beatus qui & tribu & tibi retribuet onerata. Beatus qui tenebit & al
lida & paruulos tuos ad p̄gram. Quia enim impossibile est in sensum hominis non inruere
in quantum medullarum calore ille laudatur ille praedicatur. Beatus qui statim ut coepert
cogitare interficit cogitatus & elidit eos ad p̄gram. Petra autem est. *Xp̄s 7:1*

72
72
72
14 no

110

Quoties in heremo constitutus & in illa vasta solitudine quae exusta solis ardoribus
horridum monachis prestat habitaculum putauimus romanis inter esse dilectis.
Sedebam solus quia amantudine repleueram. Horrebant sacco membra deformia
squellidacitas stium & thropie carnes adduxerat. Cotidie lacrimae cotidie gemitus.
& si quando repugnanti somnus imminens oppressit. Nuda humo uix ossa erentia
collidebam. Deuibus uero & potu taceo. Cum & iam languentes aqua frigida utantur.
& coctum celi quid accepisse luxuria est. Ille igitur homo qui ob gehennam & ualim
carcere ipse damnaueram. scorpionum tantum socius & ferarum sepe choros
intereram puellarum. Pallebant ora ieiunus & mens desiderus aestu & uice
in fido corpore. & ante hominem suum in carne p̄ mortua sola libidinum
in-cendia bulliebat. Itaque omni auxilio destitutus aditu iacebam pedes rigi-
bam lacrimis crine tergebam. Et repugnanti carnem ebdomadarum inedia subiugabam;
Non erubescio infelicitatem meam. quin potius plango non esse quod fueram. Meminimus
clamantem diem crebro iunxisse cum nocte. nec prius a pectoris cessare uerberibus
quam ad hore dicitur increpante tranquillitas. Ipsam quoque cellulam meam quasi
cogitationum conscia p̄mercebam & in hinc & ita ac rigidus solus deserta pene-
trabam. Sicubi concaua uallium aspera montium aut rupium praerupta cerneba-
tibi me orationis locus. illud miserrime carnis ergastulum. & ut mihi testis est dñs. post
multas lacrimas post clausos oculos inherentes. finem quam uidebam mihi inter esse agnitis
angelos. & laus gaudensq; cantabam. post te in odorem ungentis ^{tuos} currimus. Si autem haec
sustinent illiquiscent corpore solis cogitationibus oppugnantur. Quid paratur puella que
dilectis fruatur. nempe illud apostoli. uiuentis mortua est. Siquid itaq; in me potest esse consi-
lium. si expro creditur. hoc primum moneo hoc obtestor. ut sponsa xpi unum fugiat ueneno.
Haec aduersus adolescentiam prima arma sunt demonum. Non sic auitus quatuor inflat
superbia delectat ambitio facile alius caremus uirtus. hic ostet intus inclusus est quo
cumq; pergitur nobiscum portamus inimicum. Quin & adolescentia duplex incendi-
um uoluntatis e. Quid oleum flammę adiciamus. quid ardentia corpusculo somenta igni
um ministramus. Paulus ad timotheum. lam noli inquit aquam bibere sed uino
modico utere propter stomachum tuum. Et frequenter uas infirmitatis. Quid quibus
causis uini potio concedatur. uix hoc stomachi dolor esse quent meretur infirmitas.
Quenobis forsitan de orationibus blandiremur. modicum precepit esse sumendum
medici potius consilio quam apostoli. licet & paulus sit medicus spiritalis. & in timotheo
ut in bicillitate super uas. cuius angeli predicandi non possit implere discursus. Nemo
quin seduxisse meminerat. & uinum in quo est luxuria & bonum est homini uinum
n̄ bibere & carnem non manducare. Noe uinum bibit & inebriatus est. rudi adhuc
seculo. & tunc primum plantata uinea. inebriare uino forsitan nesciebat. Sicut intel-
legas scripturę uignibus sacramentum. margarita est. quippe sermodi & ex omni par-
te forari potest. ^{post} Ebris autem nudatio ^{in hinc & ita} femorum subsequitur est. libido uinea luxu-
ria prius uentor. ^{excenditur} & statim cetera manduca ut enim populus ^{abibit} & surrigerunt ludere;

no bn

Loth amicus di in morte saluatus: & dicitur milibus populi solus iustus inuentus. Inebriat
 filiabus suis: & licet ille putaret genus hominum defecisse & hoc facere. liber & ma-
 gis desiderio quam libidine: tamen uirum iustum sciebant hoc nisi ebrium non esse
 futurum. Denique quid fecerit ignorauit. & quamquam uoluntas non sit in crimine
 error in culpa est. Inde nascitur morbo & immanitate inimici israel qui usque ad qua-
 rum & decimam eiusque in eternum non ingreduntur ecclesiam di. Helias cum hiezelabel fugeret
 & sub quatuor iacere sessus. uenientia ad se angelos suscitatur & dicitur ei. Surge & manduca. &
 respice. & ecce ad caput eius panis ^{subueniet} plerumque & uas aque. Ne uera non potuerat di conditum eime-
 rum mutare. & electus est bos. & carnis conuersione mutatus. Heliseus filius prophetarum
 inuitat ad prandium. & herbis agrestibus eos alens. consonam prandentium audit clamo-
 rem. Moyses in olla homo di: iuratus est coquis. laucior enim mensu consuetudinem si habebat.
 Sed farina desuper uicta amaritudinem dulcorauit. eadem spiritus uirtute qua moyses muta-
 uerat mitra. Nec non & illorum quae de comprehendendum uenerant. oculis pariter & mente ce-
 caos. cum samariam nescios induxisset. qualibus epulis refici imperauit auscultata. Ponent
 panem & aquam & manducant & bibant & reuertantur ad dnm suum. Potuit & danielo de
 regis serculis opulentior mensa transferri sed abbauc mensa prandium portat arbiter
 rusticorum. Ideoque uir desiderios appellatus est quia panem desiderii non manducauit.
 & uinum concupiscentiae non bibit. Innumera sunt scripturis responsa diuina quae gu-
 lam damnent & simplices cibos prebeant. Verum quia nunc non est propositum de reui-
 nus disputare. & uerba ex equisui se utuli & uolumus. Hic sufficiant pauca de pluri-
 mus; alioquin ad exemplum hoc poteris tibi ipsa colligere. Quomodo & primus de para-
 diso homo. uentri magis obediens quam do. in hanc lacrimarum ditatur est uallem.
 & ipsum dnm fame satanas temptauerit in deserto. Et apostolus clamat. esis uen-
 tri & uentri esis. di autem & hunc & illa destruet. & deluxoriosus. quos di uenter est.

N

N

habent quidam libri et
 lectionibus et pauca
 etiam dicitur.

Idem colit unusquisque quod diligit. Ex quo sollicitudine uidendum. ut quos saturitas
 de paradiso expulsi reducat esurios. Quod si uolueris respondere te nobili stygo ge-
 neratam. semper indelicus semper inplu mis. non posse a uino & ex quo lentioribus cibis absta-
 nere nec his legibus uiuere. districtius respondebo. quae ergo lege tua quaedam non poterit
 si quod di uniuersis creator & dnr intestinorum nostrorum rugitum & in amaritate uentris
 pulmonumque delectat ardore. Sed quo aliter pudicitia tuta esse non possit. iob dolo-
 rus & testimonio ipsius immaculatus & simplex. audi quid de diabulo suspicet.
 Virtus eius in lumbis eius & potestas eius in umbilico. Oneste uiri mulierisque genita-
 lia immutata sunt appellata nominibus. Unde & de lumbis dauid super sedem eius imi-
 tatur esse sensurus. & septuaginta & quinque anime introierunt in egyptum quae exierunt
 de semore iacob. Et postquam luctante do latitudo femoris eius emarcuit a liberorum
 opere cessauit. Et quia parca facturus est accinctus mortificatisque lumbis & core
 precipitur. & ad iob dicit di. accingere sicut uir lumbos tuos. Et iohannes zona
 pellicia congitur. & apostoli iubentur accincti lumbis habere in manibus euange-
 lu lucernas. Adhuc iherusalem uero quae respicit sanguine in capite inuenitur erroris.

In hiezechiel dicit. Non est pectus umbilicus tuus. Omnis igitur aduersus sum uir of diaboli
uir tuus in lumbis est. Omnis in umbilico contra feminas sortitudo. Vis scire ut esse iudici
mus. Accipe exempla. Sam son leone fortior. saxo durior. & quoniam nudus mulles
persequitur armatus. Indabile mollescit amplexibus. Dauid secundum cor dñi electus
& quoniam uirum xpm scō ore sepe captauerat. postquam deambulans sup tectum
domus sue. ber sabet captus est nuditate. Adulterio iuxta homicidium. Vbi illud breuiter
adrende quod nullus sit. etiam in domo tuus aspectus. Quia ppter adm penitens loquitur
Tibi soli peccavi & malum coram te feci. Rex enim erat ealium non tunc bar. Salomon
per quem se cecinit ipsa sapientia quid spiciat accedro libani usq; ad isopum que exu
pparie em. rax sit ad nō quia amator mulierum fuit. & ne aliquis etiam de sanguine sibi
propinquitate consideret. in uilitatem thamar sororis ammonisat exarsit incen
dium. Pigit dicere quod cotidie uirgines tuant quantas de suo gremio. mat perdat
geletra. Super quos sidera superbus inimicus ponat. tronum suum quod pbras exa
uit & habuit ut coluber in foraminibus earum. Gide ut plebs. uiduas ante quam nuptas.
Infelicem conscientiam mīta tam ueste ptegere. Quas nisi tunc ueni dan
fatum prodiderit uagrus. erecta ceruice & ludentib; pedibus incedunt. Nig uero
sterilitate preueniunt. nec dum fati homines homicidium faciunt. Nonnulli
cum senserint conceptis se descelere. abot uiuenera meditantur & frequenter
etiam ipse commor tue. Trum criminum reg. ad inferos perducuntur. homici
de suu xpi adultere. nec dum in xpi filii parricide. Iste sunt que solent dicere. omnia
munda mundi. sufficit mihi conscientia mea. Cor mundum desiderat dñ. Cur me
abstineam acibus quos credunt dñ adutendum. Et si quando limpide & festiue uolunt
uidere. & sēno ingurgitauerunt. ebrietate sacrilegium copulantes aunt. Absit ut
egome xpi sanguine abstineam. & quam uiderunt tristem atq; pallentem miseram
& monacham & manicheam uocant. Et consequenter. tali enim proposito ieiunium
heresit est. He sunt que p publicum nocte libenter incedunt & fur tuis oculoz
nuabus adolescentium gregem post se trahunt. Que semper audiunt per pphie
tam. facies misericordis facta est tibi in podora festu. pur pbra tantum in ueste
sit. Tenuis. sit laxius uterinos decidant. ligatum caput. succus uulior & pamerus
ma forte uolunt. Strictē manuce brachus adherent et & solus genub; fractus
in cessus. Hece est apud illas tota uirginitas. habeant istas. modi laudatores
suos. & sub uirginali nomine lucrosius pereant. Libenter talib; non placemus.
Pudēt dicere. pronefar triste sed uerum est. gnde in ecclesiis azapitarum pestis
introduit. Vnde sine nuptas aliud nomen uxorū. immo unde nouum concubi
narum genus. plus inferam. unde meretricis uniuerse. eadem domo. unocu
biculo. sepe uno tenentur & lectulo. Et suspiciosos nos uocant si aliquid est mem
frat. sororem. deserta. cetilem spernit. uirgo germanum. & cum in eodem ppo
sito esse se simulent. que alienorum spirituale solatium. ut domi habeant
carnale commet cū. Istius modi homines in uerbis salomonis arguit dñ dicens.

pompa concussit. Arripe scutum fidei in quo igne diaboli exanguentur sagitte. Om
adulterantes sicut clibanus corda eorum. Et christi comitata uestigium sermonibus eius in terra
dic. Nonne cor nostrum erat ardens in uia cum aperiret nobis scripturas. Et illud ignitum
eloquium tuum seruum tuum dilexit illud. Difficile est humana animam ^{aliquid} namare. Et neces
se est ut quoscumque mens nostra trahat affectus. carnis amor spiritus amore superetur. Desideri
um desiderio restinguitur. quicquid inde minuitur hic crescit. Quin potius semper in gemina su
per lectulo meo innocenti. quiescit que diligit animam meam. Morificate autem membra uestra
super terram. Unde et ipse considerat aiebat. uiuo animam nego. uiuit uero in me christus. Quin mor tifi
cabat membra sua et in imagine pambulat. non tamen dicere. factus sum tamquam ut impru
na. Quicquid fuit in me humoris excoctum est. et infirmata sunt ieiunio genua mea. Et ob
litus sum comedere panem meum. uoce gemitus mei adhesit os meam carni mee. Et tunc
cada nocturnum. laua per singulas noctes lectulum tuum in lacrimis. statum tuum in gemitu. uigila et fie
re sicut passer in solitudine. psalle spiritu psalle sensu. Benedic anima mea domino et ne obliuiscaris om
nes tribulationes eius. Quia peritabitur omnibus iniquitatibus tuis quis sanat omnem infirmitatem tuam.
Et redemti ex corruptione uitam tuam. Quis enim ex corde dicere potest. quia cinerem quasi panem
manducaui. et potionem meam cum fleu miscbam. Annon flendum est et gemitum cum me
mor sum. serpens inuitat ad illicitos cibos cum de paradiso uirginitatis delectum. tonica
uati pellicis. quas helias ad paradisi sum regionis proiecit in terra. Quid mihi et uoluptati que
in breui perit. Quid cum hoc dulci et morifero carmine sirenarum. nolo illi subiacere
sententia que in homine est latadmittit. In doloribus et anxietatibus paries. Mulieris lexista
sine ea est. et ad uirum conuersio tua. Sic conuersio illius ad martium que uirum non habet christum.
et ad extremum morte morietur. In his iste coniugii meam positum sine sexu est. Habeant
nuptie suum tempus et titulum. mihi uirginitas in maria dedicata et in christo. Dicat aliquis
et audet nuptus de se habere que ad domino benedicta sunt. Non est de se habere nuptus. cum illis
uirginitas anteferatur. Nemo malo bonum comparat. Gloriam et nuptie cum uirgi
nibus sint secundo. Crescite autem et multiplicamini et replete terram. Fertur et multiplicatur
ille qui impletus est et in uirum. Tuum agnum uiculus est. Crescite et multiplicamini hoc exple
tur. eductum paradisi sum et nuditatem. et sicut solia et spicaria ^{pru} pignere nuptiarum.
Nubax et nubatur ille qui in sudore faciei comedit panem suum. Cuius tribulos gene
rat et spinas. Cuius herbe sentibus suffocantur. Meum somnium cemen fruge fecundum.
Nominis capiunt uerbum dei sed hi quibus datum est. Alium eanuchum necessitas facit
me uoluntas. Tempus amplectendi. et tempus abstinendi man a complexu. Tempus mit
tendi lapides et tempus colligendi. Postquam dedit ritia nationum nascuntur filii habra
ham ceperunt scilicet lapides uolui super terram. Et transiunt quippe mundi istius tenebras
turbines et incurruendi rotas celeritate uoluunt. Consiunt tonicas quin consue
tam desierunt tonica perdidit. Quos uagitus delectat infantium in ipso lucis exor
dio flulugentes quod nati sunt. Tua in paradiso uirgo fuit. per pellicias tonicas in
dium ^{supra} nuptias. tua regio paradisi fuit. Serua quod nata est et die. reuertere in
ma mea in requiem tuam. Et scias uirginitatem esse nature nuptiarum per delictum.

meritum.

110

uirgo nascitur caro denuptis instructu redens quod in radice perdidit. Exiit uirgo de
radice ierre. et flor de radice eius ascendit. Virga mater dñi simplex pura sinceris. nullo
extrinsecus germine coerente ead similitudinem diuione secunda. Virga flor xps̄e
dicens. ego flor campi & lilium conuallium. ^{Qui a ipalio} loco lapis p̄dicatur abscessus de monte sine
manub. ^{pp̄ha} significante uirginem nasciturum eē de uirgine. Manus quippe accipiuntur
popere nuptiarum ut tibi sinistra eius subcapite meo. & dextra eius amplexabitur me.
Inhuus sensus congruit uoluntate eia illud quod animalia que ante marchā ^{binā} inducun
t immunda sunt. In par numerus emundus. quod moyses & iesus naue. nudis in samitā
pedib. iubentur incedere. & discipuli sine calcia memos onere & uinculis pellium ad p̄dica
tionē noui euangeli destinantur. Quod milites uestimentis ihū sorte diuisis caligas non ha
buere quas tollerent. Nec enim poterat habere dñi quod prohibuerat in seruis. Laudo nuptias. lau
do conuuiuium. sed quia mihi uirginer generant. Lego de spinis rosam. de tra aurum. ^{de uoluptate} de concā ma
gariū. Numquid quia ^{toadie} arabia tota die arabit. nonne & laborer sua fruge labitur. Plus honorari
ē nuptie quando quod de illis nascitur plus amatur. quid in uider mat̄ filij. tuolacten uirgita
ē. tur edicata uiscerib. in uo adoleuit sinu. Tu illam uirginem sedula p̄sente seruaſti. Indigna
ris quod noluit militis uxor esse sed regis. grande tibi beneficium prestita. socrus dñe cepisti. De
uirginib. inquit apt̄ preceptum dñi n̄ habeo. Cur. quia & p̄sente uirgo non fuit imperu sed p̄p̄ta
uoluntate. Neq̄ enim audierit sunt que uim uxorem habuisse confingunt. cū de continentia disre
rent & suaderit p̄p̄tiam castitate intulerit. golo aū om̄i homines esse sicut me ipsum. & inſta. Dico
aū in nuptis & uiduis bonū eē illis sine p̄manere sicut & ego. & in alio loco. Numquid n̄ habemus
potestatem sic & ceteri apostoli. Quare ergo n̄ habet dñi de uirginitate preceptum. Quia
maior est mercedis quod n̄ cogit & offeritur. Quia si uirginitas imperata nuptie uideban
tur ablata. & durissimum erat contra naturam cogere angelos q̄ uitam ab hominib. torq̄re.
Sed quodammodo damnare quod conditū est. Alia fuit in ueteri lege felicitas. ^{beat} qui habebat se
m̄ inſion & domesticos in iherusalem. & maledicta sterps̄is que n̄ pariebat. & filii iusticia no
uella oliuarum in circuitu merse tue. & p̄missio diuitiarum. & n̄ erit infirm̄ in tribub. tuis.
Nunc dicitur n̄ b̄ lignū arbuteris aridum. haber locū p̄ filius & filias. in celestib. sempiternum.
Nunc benedicunt pauperes. & eleazarus diuiti p̄ferit in purp̄ora. Nunc quoniam firmus est fortior
ē. Vacuus erat orb̄ & ut de ^{ap̄t̄} t̄tiam sola erat benedictio liberarum. Propterea & abraham
iam senex cethure copulatur. & iacob mandragoris redimitur. & conclusam uulua in
eclesie figuram. rachel palstra conquiritur. Paulam uero. in crescente segele messid
immis̄sus est. Virgo helias. uirgo heliseus. uirginer multafilij p̄ph̄tarum. Hieremie
dicitur. & tunc accipias uxorem. Scificatus in utero. captiuitate p̄p̄inqua uxorem p̄
hibet accipere. Alius uerbis id ipsum apt̄ loquitur. Existimo hoc bonū eē. p̄p̄t̄ presentem
necessitatem. quō bonū est hominum sic eē. Quę est ista necessitas que auferit gaudia nup
tiarum. temp̄ breuiatum ē. ut qui habent uxores. sint quasi n̄ habentes. In proximo est
nabchodonosor. promouit se leo decubili suo. quom̄i super bis sumo regi seruitura conuugia.
Quo paruular. quos propheta complorē dicens. Adhesit lingua leuitis ad faucem ipsius inſiti.
Paruuli postula uer̄ patē & qui stranger & eis non erat. Inueniebatur ergo ut diximus.

inuiris tantū hoc ^{conscientie} bonum. & indolorib; uirgē eua pariebat. Postquā uero uir-
go in utero concepta & peperit nob puerum cuius principatus in humero ei dñs for-tem patrē
futuri seculi soluta maledictio est. Mort per euan- uitā per mariam. Ideoq; editus uirgi-
nitatis donum flux infeminas. qui cepit a femina. Statim ut filius dñi in gres rurs est sup trā
nouam sibi familiam instituit. Et quia ab angelis adorabatur in celo habere angelos & in trā. Tunc colo-
fornis capud iudith continens amputauit. Tunc amasi quod dicitur p̄tatur iniquitas suo igne con-
bustus est. Tunc iacob & iohannes relicto patre. & nauicula sequuntur saluatorem. Ne-
fectum sanguinis & uincula seculi. & curam dom̄ parū relinquentes. Tunc primum auditum ē.
+ qui uult uenire post me. abneget semetipsum sibi. & tollat crucem suam & sequatur me. Nemo
enim miles cum uxore p̄git ad plūm. Discipulo ad sepulturam patris recuperanti n̄ p̄mittitur.
Gulper fouear habeant. & uolucres celinidos. filius aut̄ hominis non habet ubi capud suum redi-
nit. Ne forsitan contristeris si anguste manseris. quis sine uxore est sollicitus est ex quē dñs
quo modo placeat dño. Quā cū uxore est sollicitus est ea que sunt mundi quomodo pla-
ceat uxori. Diuisa est mulier & uirgo que n̄ est nupta cogitat que dñs iussit scā corpore & spū.
Nam que nupta est cogitat que mundi quomodo placeat uiro. Quantas molestias habe-
ant nuptie. & quot sollicitudinib; uincantur. in eo libro quem aduersus heluidium debe-
atē marie p̄p̄ua uirginitate edidim̄ p̄tato breuē expressum. Nunc eadem replicare p̄lon-
gum est. & sic uel place de illo potest auris fonticulo. Verum ne penitus uideat ommissis-
se. nunc dicam. Quodcumq; p̄t̄ sine in̄missione orare nos iubeat. & qui in conuugio debitum
soluit orare n̄ possit. Auctoramus semp̄ & uirgines sumus. auctorare desinimus. ut conuugio serua-
mus. & in nuptiis inquit uirgo n̄ peccat. tribulationem tamen carnis habebunt huius modi.
In principio libelli p̄tatur sum me de angustis nuptiarum. nihil omnino aut p̄ uiciditū-
rum. & nunc eadem ad moneo ut tibi placeat scire. quot molestias uirgo libera. quot uxor
adstricta est. Legat̄ tullianū ad amicum philosophum. & de uirginitate alias libellas.
& beati cypriani uolum̄ egregium. & pape damasi sup̄ hac re p̄t̄ q; composita. & ambrosiū
qui nup̄ ad ioh̄n̄ scripsit opuscula. in quib; se tanto fudit eloquio. ut quicquid ad laudem
uirginum pertinet exquisierit. ordinari p̄t̄. exp̄t̄. nob̄ diuerso tramite inceditur.
Virginitatē n̄ offerimus sed seruam. Nec sufficit scire quod bonū ē nisi custodit̄ ad tenemus.
quod locū ē. Quia illud iudicū est. hoc laboris. & illud commune cum plurib; hoc cōp̄uic.
Qui p̄ uer̄ a uer̄ inquit usq; in finē hic saluus erit. & multuocata p̄ uicā ueloci. Itaq;
obtestor te coram dō & xp̄o ih̄u & electis angelis eius. ne uasa templi que solis dōtib; uere
concessum est facile in publicam p̄feras. ne sacrarium dñi quisquam p̄ferat inspicat.
O Zuar archam quam n̄ licebat adtingere subita morte p̄stratus est. Neq; enī aureū
uas & argenteum tā karū dō fuit quā templum corporis uirginatis. p̄cessit umbra
n̄ uer̄ itat. Auquidem simplici loqueris & ignotus absq; blanda n̄ dispicet. Sed alit̄ impudi-
ci uident oculi n̄ nos. anime palatitudinem considerare sed corporum. Hic Zechas thesau-
rum dñi monstrat asseruit. uidere quod cupierit. Deniq; frequentib; bellis iudga conuil-
sa uasa primū dñi capta atq; trans lata sunt. & in epulas concupinarum greges qua
palma uitio est honesta polluerē. Baltasar p̄t̄ in fatalis. ne declinet aureū uas in uerba
mala

Sepe indecent aliquid loquentes temptant membra arbitrium. Si libenti audias ut ego quod
 dicitur: si adridicula quoque soluaris quicquid dixeris laudant quicquid negaueris negant.
 faciam uocant & sciam & lingua nullus sit dolus. Ecce uere xpiancilla dicentes ecce tota
 simplicitas ^{habuit quia} nulla ^{horrida} turpis ^{ruficaria} tribilis; & que ideo forsitan ^{inueni} inueni
 re non potuit. Naturali ducimur malo adulatoribus nostris libenti fauimus. Nequamquam nos
 respondeamus indignos. Et alidus ^{omn} & dicitur ^{profundat} tam ad laudem suam intrinsecus anima
 letatur. Sponsa xpi archa est testamenti. extrinsecus & intrinsecus deaurata. Custos legis dñi
 sicut nulla nihil aliud fuit nisi tabule testamenti. ita ^{examine} scilicet nullus sit cogitatus ^{sup hoc pinto}
 suum quam ^{sup} ^{dup} ^{sedere} uult dñi. Mitte discipulos suos ut in pullo arine ^{sedant} ^{curis} ^{secula}
 ribi soluant. Ut paleas & lateres egypti derelinquas. mox ^{sequaris} ^{inheremo} ^{et} ^{terram}
 reprobationis introas. Nemo sit qui phibeat. nima ^{foror} ^{cognata} ^{germanus} ^{dñi} tene
 cessariam habet. Quod si soluerint impedire timeant flagella pharaonis qui populum
 di adcolendum eum nolens dimittere pariter est illa que scripta sunt. His ingres
 sus est templum. omnia que templi fuerant proiecit. Dñ enim zelotus est & non uult do
 mum patris fieri speluncam latronum. Alioquin ubi ^{numerantur} ^{ubis} ^{columbae}
 & simplicitas ^{enegatur}. Ubi inpectore uirginis ^{secularium} ^{negotiorum} cura est uita.
 statim uelum templi scinditur. Sponsus consurgit iratus & dicit. Relinquitur domum
 uera deserta. Lege euangelium & uide quomodo maria ad pedes dñi sedens. marthe
 studio ^{preferatur}. & certa ^{martha} ^{sedulo} ^{hospitalitatis} ^{officio} ^{dño} ^{atq;} ^{discipulis}
 eius conuiuium ^{pparabat}. Martha inquit. martha sollicita es & turbaris circa pluri
 ma. pauca autem necessaria sunt aut unum. maria bona partem ^{elegit} ^{quia} ^{uferet} ^{ab ea}.
 Esto et tu maria ^{ubi} ^{prefero} ^{maria} ^{doctrina} ^{sororis} ^{tue} ^{curis} ^{tenent} ^{et} ^{querant} ^{quomodo}
 xpm ^{hospitem} ^{habearit}. ^{Tunc} ^{semel} ^{seculi} ^{honore} ^{piecto} ^{sede} ^{ad} ^{pedes} ^{dñi} ^{sedit}. Inueni
 eum quem querebat anima mea. tenebo eum & nondum tam eum. & ille respondit
 una est columba mea. perfecta mea. una est mater ^{sue} ^{electa} ^{gentis} ^{sue} ^{celestis} ^{iudei}
 & iherusalem. Semper secreta cubilis tui custodiat. semper te ^{asponsus} ^{ludat} ^{intrin}
 secus. Oras. loqueris ad sponsum. legis. ille tibi loquitur. Et cum te ^{somnus} ^{oppresso}
 rit. uenit post parietem ^{emittit} ^{te} ^{manu} ^{sua} ^{pro} ^{foramen}. & tange uentrem tuum. & cre
 me facta ^{consurgens} & dices. vulnerata caritate ego sum. & rursum ab eo audies. Or
 tur conclusus soror mea sponsa ^{conclusus} ^{fontis} ^{signatus}. Caue ne de domo exeat. si uis
 uidere filias regionis aliene. quamuis ^{si} ^{habear} ^{patriarchas}. ^{erunt} ^{parente} ^{leues}. Dima
 egressa corrumpit. Nolo responsum que ^{uere} ^{pplatear}. nolo ^{circuire} ^{angulos} ^{ciuita}
 tis. Dicar lucei ^{surgam}. & circumbo ciuitatem. ^{uisuro} ^{implatens} & queram quem dilexi.
 anima mea & ⁱⁿ ^{roger} numquid ^{quod} ^{diligit} ^{anima} ^{mea} ^{uidistis}. nemo tibi respon
 dere dignabitur. Sponsus in plateis non potest inueniri. ^{Ar} ^{ta} ^{et} ^{angusta} ^{uia} ^{est} ^{que}
 ducit ad uitam. Denique ^{requirit} ^{quem} ^{uicem} ^{et} ^{inueni} ^{eum} ^{uocame} ^{eum} ^{et} ^{interpondit} ^{mihic}.
 Atque utinam ^{inuenire} ^{sufficiat}. uulneraberis ^{nuda} ^{beris} & gemebunda ^{narrabis}.
 Inueni me custodes qui circum eunt ciuitatem. percusserunt me. uulnerauerunt me.
 tulerunt ^{terram} ^{meum} ^{ame}. Sicut hoc exient ^{patitur} ^{illa} ^{que} ^{dixerat} ^{ego} ^{dormo}.

44. *Cor meū uigilat. & fasciculus stragulis fraxuelis mī mihi in medio ubertum meoꝝ
com morabitur. Quid denob̄ fide que adhuc adolescentule sumus que sponsa in tante cū
sponsa remanemus extrinsecus. Zelotypus est ih̄s n̄ uult ab alio uidere faciem tuam.
Excuses si licet atq; acuseris adhuc to uelamine ^{om̄} contexne. Quasi uel ibidixi adnuntia
mihi quem dilexit anima mea ubi pasceris ubi cubas in meridie. Ne quando fiam sicut
cooperata ^{sup̄ gressus} sodalium tuoꝝ. Indignabitur timebit & dicet. Si n̄ cognoueris te me ipsam
o pulchra in mulieribus egredere tu inuestigis gregum. & pasce hedos tuos in tabernacu-
culis pastoꝝ. Si inquit pulchra. & n̄ om̄s mulieres species tua diligatur absponso. Nisi
te cognoueris & in omni custodia serua ueris cor tuum. Ipsi oculos uenē fugeris. egre-
diens de thalamo meo & pascer hedor qui staturi s̄ sinistris. Itaq; mi eustochia filia do-
mina conserua germana. aliu teni & curas. aliud meriti. ^{illud} aliud religionis. hoc caritatis est
nom̄. Audies iam loquentem in populus meus in tra incubicala tua. claudo ostium tuum
abscondere pusillū aliquantulum donec pertransseat iradn̄. Foris uagentur uirgines
Aulte tu intrinsecus esto cū sponso. Quasi ostium claueris. & secundum euangelu
p̄ceptum in occulto oraueris patrem tuum. ueniet & pulsabit & dicet. Ecce ego sto in tra
nuam & pulsabit si quis mihi aperuerit intrabo & cenabo cum eo & ipse in eum. & iusta
tam sollicita respondebis. Vox fraxuelis mei pulsantis. Aperi mihi soror mea proxima mea
columba mea perfecta mea. Necess̄ iudicis. dispolia ui mo t̄nucamea quomodo in-
duar ea. Lau pedes meos quomodo inquinabo eos. Illico consurge & aperi. n̄ enim
morante p̄transseat. & postea conquisitatis dicens. Aperi mi fraxueli meo ^{fraxuelis} pertransit.
Quidem necesse est ut cordis tui ostia clausa sint sponso. Aperiatur xp̄o. clau-
dantur diabulo. secundum illud. Si p̄ potestate habentis ascenderit super to-
locum tu n̄ dederis ei. Danhel in cenaculo suo. neq; enī manere poterat in humili fe-
nestras adhuc usalem & per ar̄s habuit. & tu habes fenestras apertas. sed undotum
intreant unde uideas ciuitatem dī. Ne aperias illas fenestras de quib; dicitur. mors
intreant per fenestras uostras. Illud quoq; tibi uitandum est caucius ne uane glorie
ardore capiaris. Quomodo inq; ih̄s. potestis credere gloriam ab hominibus accipientes.
Vide quale malū sit quod qui habuerit non potest credere. Nos uero dicamus quo
gloriatio mea est & qui gloriat̄ in dño gloriatur. & si adhuc hominibus placerem
xp̄i seruus n̄ essem. & mihi autē absit gloriari nisi in cruce dñi mei ih̄u xp̄i p̄ que
mihi mundus crucifixus est. & ego mundo. & illud. in te laudabimus tota die. in dño
dño laudabitur anima mea. Cum facis elemosinam d̄s solus uidet. & cum uinas
laxas facies. Gestus nec raris munda. nec sordida. & nulla diuersitate notabilis. Nec
obuiam p̄ter euntium turba consistat. & digito demonstreris. Ira est mors tuus
sororis est corpusculū deducendum. Caue nedum hec sepius facis ipsa morieris.
Nos atq; religiosa uelut uideri ne plus humilis quam necesse est. Ne gloriam fugien-
do gloriam queras. Plures enim pauperes atq; misericordie ieiunij ar̄bitros decli-
nantes. In hoc ipso placere cupiunt quo placere contempnunt. Et mirū in modum
laus dum uitatur accipitur. Ceteris p̄urbationibus quib; mens hominis gaudet.*

& crescit sperat & embeunt. Plures inuenio ^{terram} gaucios. hoc uitio pauci admodum
 sunt quicquid uerit. Et ille est optimus qui quasi in pulcro corpore rara
 ne uox sordide respergitur. Neque uero moneo ^{ne} de diuitiis gloriari. ne ge
 neris nobilitate iactet. nec ^{te} erit pferat. Scio humilitatem tuam sciote
 ex affectu dicere. Dne n̄ est exaltatū cor meum neq; elatis oculi mei. Noui
 apud te & apud matrem tuā super biā p quam diabolus cecidit. ^{loci} penitus n̄
 habere; Unde & in epistola scribere supersedi; Stultissimū quippe est docere quod
 nouerit ille quem doces; Sed ne hoc ipsum tibi iactantiam generet. quod secti
 iactantiam contempserit. Nec gratia ^{tacta} subrepat ut quia in uisitatibus
 placere desisti. placere coneris in sordibus; & quando inconuenientia fratrum
 ueneris uel sordidū humili redas scabello. ^{ne} recauseris indignam f yocem & industria
 quasi confecta ieiunius tenuis & deficientes imitanda gressus humeris inuarias
 alterius; Sunt quippe n̄nulli eximianter facies suas utpareant hominibus
 ieiunare. Que statim ut aliquem uiderint in gemescunt dimitunt super ali
 um. & opta facie uix unum oculum liberant ad uidentium; Gestes. pulla cingu
 lum sacchum & sordidissimas pedibusq; uenit solus quia uideri n̄ potest est uix
 cibo. Hinc cotidie psalmus ille cantatur. dī dissipabit ossa hominū. sibi placentaum
 Alie uirili habitu ueste mutata erubescunt femine eē quod nate sunt. Crinem ampu
 tant & impudentē erigunt facies. eunuchina s̄ sunt. Que talibus uestiuntur & cucullis
 fabre factis ut ad infantiam redeant. imitant noctuas & bubones; Sed n̄ tantum
 uideat disputare de femine. uiros quoque fuge quos uideris catenatos; Quib; femi
 nei contra apostolum crines. hirsute barba nigrum pallium. & nudi in pauien
 tia frigores pedes; hec om̄a argumta s̄ diaboli; tale molim antium. tale
 nup̄ sophonium roma congemuit; Qui postquam nobilium inuiderint do
 mos. & delecterint mulierculas oneratas peccatis semp̄ discenter & nūquam
 ad scientiam ueritatis peruenientes. Tristitiam simulant & quasi longa
 ieiunia fortius noctuum cibis protrahunt; Puditi reliqua dicere ne uide
 ar inuehi potius quā monere; Sunt alii demer ordinis hominibus loquar q̄
 ideo ad presbiterium & diaconatum ambunt. ut mulieres licentius uide
 ant. Omnis his cura de uestib; sibi bene oleat. siper laxa pelle n̄ sollet. cri
 nes calamistris uestigio rotantur. digiti de andis radiant. & ne plantas
 humidius uia spargat. uix in p̄munt summa uestigia; Tales cum uideris
 sponsor magis estimato quam clericos. Quidam in hoc omne studium uitā
 q; posuerunt. ut matronarum nomina domusq; moresq; cognoscant;
 Et quib; unū qui huius artis ē princeps breuiter strictumq; describam; Quo
 facilis ut magistro cognito. discipulos recognoscas; cum sole festinus exsur
 git. salutandis ei ordo disponit. uarū compendia requiritur. & ne pene us
 q; ad cubacula dormientium senex inportunus ingreditur; Si puluillum
 uiderit. si mantale ^{et} eligant. si aliquid domestice suppellectilis. laudat

Alibi. Suppl. iudico.

B

B

ne fillis... sed laxa...

B

B

quā mihi rome summo studio conficeram carere n̄ poteram; Itaq; miser ego lecturus
 tullium ieiunabam & post nocturnum crebras uigilias post lacrimas quas mihi pro
 p̄ter recordatio peccatorū eximur uisceribus eruebat. ^{me} ^{ip̄su} Placuit sumebatur in ma
 nib; si quando infernū reuersus yphēam legere cepissem sermo ostendebat incultus.
 & quia lumen cecis oculis non uidebam non oculorū putabam culpam eē sed solis; Dum ita
 me antiquus serpens ibluderet in me. ^{dia} fer me quadragesima medullis infusa ^{febris} corpus
 inuastit exaustum. & sine ulla requie. quod dicto quoq; incredibile sit. Sic infelicia
 membra depasta est ut ossibus uix herere. Interim parabantur obsequia ^{exequi} & uita
 me calor ^{coro h̄i presentie iā corpore} in solo tantum tepenti pectusculo palpitabat; Cum subito raptus in spū an
 te tribunal iudicis ^{hor} hor. Ubiantū luminis. & tantum erat excitum stantium
 claritate fulgoris. ut iectus uisū sustinere aspiciere non auderem. Interrogatus conditionē.
 xp̄ianū me esse respondi. & ille quirescēdebat. m̄toris ait. ciceroniamus es. non xp̄ianū
 ubi thesaurus tuus ibi & cor tuum; Illico obtutu. & in uerba nam cedi me uisitat
 conscientiae magis igne torquebar. Illū meū uersiculum reputans. in inferno autem
 quis constituitur tibi. Clamare tamē cepi & uolans dicere. miserere me dñe miserere
 mei. Hec uox inter flagella resonabat. Tandem ad presidentis genua uoluta quia dñi
 terant precabantur ut ueniam tribueret adolescentis. ut in totū locum penitentiā
 commodaret. Exacturus deinde cruciatū signatū librorū aliquando legis
 sem. Ego quantum constrictus articulo uellem & uiam maiora p̄mittere. De uer
 re cepi. & nomē eius dicere obtestans. Dñe si unquam habueris codices seculares. si le
 gero. tenebam. In hec sacramta uerba dimissus reuertar ad superiores. & mirantibus cunc
 tis oculos aperit tanto lacrimarum imbri exfusis. ut & iam incredulorū fidem faceret ex
 dolore. Ne uero sopor ille fuerat aut uana somnia quibus sepe deludimur. teste est tri
 bunal ^{illud} ante quod iacui. iudicium teste quod timui; Ita mihi unquam contigit ta
 lem incidere questionem; Libenter ^{me} ^{memini} habuissem scapulas. plagas sensitse post somnium
 & tanto de hunc studio diuina legere ^{legisse} quanto mortalia antea n̄ legeram. Auaritie
 quoq; abiutandū est malum n̄ quod aliena n̄ appēt. hoc enim & publice legi ^{spūale mercedē} puniunt sed quo
 tua questunt aliena n̄ serues. Diuina alieno inquit fideles non seruatis. quod uisū est quis
 dabit uob; Aliena nob; auri argentiq; spondera. n̄rā possessio spiritalis est. ^{Hon} De qua alibi
 dicit. Redemptio uiri p̄prie diuitie. Nemo potest duob; dominis seruire. & in aīn̄ mōnē. idē
 diuitiis. Nā in gentilib; s̄r̄r̄. aut enim unū odit & alterū amabit. aut unū pacibit &
 alterum contempnit; Nemo potest dō seruire & in mammonē id est diuitiis; Nā gen
 tili; s̄r̄r̄ lingua mammona. diuitie nuncupant. Cogitatio uictus. sp̄m̄ sunt fidei.
 Radix auaritie cura gentiliū; Ardicis. puella sū delicata. & quem eius manib; laborare non
 possum. si ad senectā uenero. si egrotare ceperō. quis mei miserabitur. Iudi ad apostolos loquen
 tem ih̄m. Necogetis in cordib; uestris quid induamini. Nō anima plus est quam esca. & cor
 pus ^{plus} quam uestimenta. Respiciate uolatilia celi. quō n̄ ser̄ neq; mētunt neq; congregant in
 orrea & pat̄ uī celestis pasē illa. Si uestis defuerit. liliā spondentur. Si esurieris. bestior
 audiet pauperes & esurientes. Si aliquis adflixerit dōlor. legito ^{pp̄ h̄o} & conplacet m̄h; in infirmi

Quid uen
 ceteri non
 pari uolunt

exultauerunt enim
filii in die iudicij
nub; iudicij tuis
dne.

ta tibi datus est mihi stimulus carnis mee. angelus satane quime colas nescis neque
tolla. ^{dei.} ^{et} ^{dne.} Illa tibi semp in ore uox resonet. nudus ex
uiu de utero matris mee. nudus ^{et} ^{rediam.} & nihil inuulimus in mundum istum ne
auferre aliquid possimus. At nunc ^{plenisq;} ^{f. indeo} quiduas armaria si pare uestib; tunc
mutare cotidie. Et tamen tunc non posse superare. Quae religiosior fuerit. unum ex fi
terit uestimentum. & plenis ^{arcis} ^{dis} sarcinis pannos trahit. Inficiuntur membranæ colore
purpureo. aurum liquescit in lictoras. Gemmis codices uestiuntur. & nudus ante fores
earum xpi & moritur. Cum manu egerit porrexerint bucinam cum ad aza pem uocauerint
pro concludit. Gid in up nom taceo. nescit rã putet nobilissimã mulierem romanarum
in basilica beata petri ^{cum multis} semi uiris antecedentibus propria manu quo religiosior putaretur
singulos nummos dispartire pauperibus. In teã ut uisum nosse p facile est. a ndr quedã pannus
obstita pco cucurrit ut alteru nummu acciperet. Ad quam cu ordine peruenisset pugnis
porrigitur plenario et tanta criminis reat sanguis effunditur. Radix malor omnium
cupiditas. Ideoq; & ab apto idolo seruitur appellatur. Quere primu regnu & iustitiã di & hec
omnia adponentur tibi. Non occidit fame dn̄r animã iusti. Iuuenior fui & serui. & non ui
di iustum derelictu nec serm̄ eius querens panem. Helus coruis ministrantibus pasca.
Vidua ^{et} ^{aptena} ipsa cu filius suus nocte mortuus. pphesiam pasca esuriens & muru
in modum caprace. conpleto qualendus uensat. alit. Pbius apostolus. argentu inquit
& auru ñ habeo. quodaũ habeo hoc tibi do. In nomine dñi ihu surge & ambula. At nunc mul
tice sermone taceant ^{pe} ^{reloquunt.} fidem & misericordiam ñ habeo. quod habeo aurum
& argentu non tibi do. Habentes igitur uictu & uestimtu his contenti sim. Audi iacob ino
ratione sua quid postulã. Si fuerit dn̄r dñs mecum. & serua uerit me in uia hac p quã ego ñ
facio. & dederit mihi panem ad manducandum. & ueste ad induendum. tantu necessaria
deprecatur est. & post annos uiginti diues dn̄s & ditor pat. ad terram reuertitur chanaan.
Infinita descriptur exempla suppediunt que auaritiã docent eefugienda. Verum
quia nunc ^{parte} & latere deca dicitur. & suo xpi annuerit uo lumine. reseruat. Quidante ñ
plures annos nãre gestum sit referam. Quidam esurib; parior magis quam auarior.
& nesciens xxx argenteis dn̄m uindictum. c. solidos quor lina texendo adquisierat. mori
ens dereliquit. Inuã est inã monachos consilium. Nam in eodem loco circa u. milia diuer
sif cellulur habitabant quid factu opus esset. Alii pauperibus distribuendos esse dicebant.
alij dandos ecte. nonnulli parentibus remittendos. Macharius uero & pambus. & sidorus
& ceteri quos patres uocant. scõ in eis loquente spũ. de re uerunt infideliãdor esse cum domo
no suo. Dicentes. pecunia tua tecũ sit in pditione. Nec hoc crudelitẽ quisquã factũ putant
tantu pro tã egyptũ cui nãtor ñtor inuasit. ut unũ solidum dimissis sit crimanis. & qm
monachos fecimus mentionem. & te scõ libentẽ audire que scãr. autẽ paulisp accomoda
Ira sunt in egypto genera monachos. Coenobiũ quod illi aufer genuli lingua uocant. non in
commune uiuenter possunt appellare. Anachorite. quos illi. quisoli habitabant pdeser
ta. & ab eo quod cul ab hominibus recesserint nuncupant. Tertiu genus est quoddam rem noct
teerrimum atq; neglectum. & quod in uia punitia aut solum aut primũ est binuit. ter ni.

et capite. qd
in ppha

no

de h
genet
indat

nec multo plures habitant suo arbitrio ac ditione uiuenter. ^{partes} Vnde quod laborauerunt in medium conferunt ut habeant alimenta communia. Habitant autem in urbibus & castellis. & quasi arsis sua iura. Quicquid uendiderint maioris est precii. In eis sepe sunt iurgia quia suo uiuente orbo non pacuntur se alicui subiectos. Reuera solent certare ieiunium. & rem secreta uictorie faciunt. Apud eos affectata omnia. Laquei manice calige sollicitanter uestis gromor. crebra suspiria. uisitatio uirginum. & tractio clericorum. & si quando ^{festus} fortior dies uenerit. saturantur ad uentum. Hinc igitur quasi quibusdam pestibus eximuntur. ueniamur ad eos qui plures in commune habitant id est quos uocari coenobium diximus. Prima apud eos confederatio est. obedire maioribus. & quicquid iusserint facere. Diuisi sunt per decurias atque centurias. Ita ut nouem ^{thomini} omnibus decimus presit. & rursus decem ^{centesim} propositos sub centeno habeant. Manent separati sed iunctis cellulis. usque ad horam nonam ^{instruuntur est.} iustitiam est quod dicitur tristitiam intellegimus. Nemo propterea ad alium exceptis his quos decator diximus. Ut si cogitationibus forte quis fluctuat. illius consolatur alloquitur. Post horam nonam in commune concurrunt. psalmi resonant. scripturae ex more recitantur. & complentur orationibus cunctisque residentibus. medius quem patrem uocant incipit disputare. Quo loquente tantum silentium fit ut nemo ad alium respicere. nemo audeat exire. dicentibus ^{pater inquit} laur. inflat. & uoluntate tacite uoluntate ^{in hac uincit laudat} porta lacrimae. & ne in singulis quidem erumpit dolor. Cum uero de regno christi. de futura beatitudine. de gloria ceperit adnuntiare uentura. ^{quod uideat} uideat cunctos moderato suspirio. & oculus ^{ad oculum} acutus leuatus intra seducere. Quis dabit mihi pennas sicut columbae & uolabo & requiescam. Post hoc concilium soluitur. & una quaeque decuria cum suo propterea admittit parente. Quibus per singulas ebdomadas uicissim ministrant. Nullus in orbo strepitus. ^{est} nemo comedens loquitur. Quiritur pane. leguminibus. oleis. ^{que} sale. ^{solo} & oleo conuincuntur. Vinum tantum sener accipiunt quibus separauit sepe fit prandium utalique fessa sustententur. & alique non franguntur incipient. Dehinc consurgunt pariter & in mmo dicto ad septem redeunt. Ibi uisus aduersus perum. cum suis unusquisque loquitur & dicit quid sit illum & illum. quanta in ipso sit gratia. quantum silentium quam moderatur incessus. Si uisum uiderint consolantur. si uisum amore feruentem cohortantur ad stultum. & quia nocte extra orationes publicas in suo cubili unusquisque uigilat. Circu eunt cellulas singulas & uisus approposita quid faciant diligenter explorant. Quem tardiores deprehenderint nunc crepant reddunt simulato quod norunt eum sepius uisitant & prius incipientes uocant magis orare quam cogunt. Opus diei stultum est quod decano redditum referatur ^{ad economum} ad centesimum. Quia ipse per singulos menses patri omnium cum magno reddat tremore rationem. A quo & cum cibi cum facta fuerint degustantur. & quae silice cuiquam dicere. & uicam & raccum textaque uincit strata si habet. Ille ita uniuersa moderatur. ut nemo quid postulet. nemo de habet. Si uero quis ceperit egrotare transferatur ad exedram latiore. & tanto senum ministerio ^{omni} foueatur ut nec delicias urbium nec matris querat affectum. Dominicus diebus orationi tantum & electionibus uacant. Quod quidem & omni tempore complentur opusculis faciunt. Cotidie aliquot descripturis discunt.

Si uideat
quod hunc locum
omnes.

in hac uincit laudat
quod uideat
lacrimant.

stua tur ^{et} uiuat. Nos melius exempla sectemur. pponēbi beata[m] mariam que ante ^{scit} puritatis
ut mat[er] dñi esse mereret. Adquā cum angelus gabriel in uisi specie descendit
se dicens. Ave gratia plena dñs tecū. Consternata p[er]ta respondere n[on] potuit. Nūquā
enī auro fuerat salutata. Deniq[ue] nuntium dicit ^{et} loquitur. & que ^{hominem} formida
bat. cum angelo loquit[ur] intrepida. ^{Potes} esse [&] uimater dñi. Accipe tibi ^{tantum} magnū
nouum. & scribe ⁱⁿ eo stilo hominis. uelocit[er] spolia detrahentur. & cum accesseris ad p[ro]ph[et]as
sām. & conciperis in utero & peperis filium. dicat in ore tuo. Dñe concepimus & doluimus. spm
saluationis tue fecimus sup[er] terram. Tunc & filius tuus tibi respondebit & dicit. ecce mater mea
& fratres mei. & mirum in modum ille quem in latitudine pectoris tui paulo ante descripse
ras. quem in nouitate cordis stilo uoluntate signaueras. Postquā spolia ex ^{os} sibi cepert
postquā denudauerit principatus & potestates. & ad ^{ex}erit eas cruci. conceptus adolescit
& maior effectus sponsam te incipit habere de matre. Grandis labor sed grande p[re]mium.
eē quod marit[er] esse. quod apostoli eē. quod x[ristus] est. Que quidem uniuersa tunc prosunt
cum ⁱⁿ ecclesia sunt. cum in una domo pascha celebramus. Sicut archam ingrediemur cum nos. si pe
reunte hiericho. raab iustificata nos conturbat. Ceterum uirgines. quales apud diuersas hereses
sunt. & quales apud impurissimum manicheum esse dicuntur. scortā ^{restimanda} n[on] uirgines.
Sicut corporis earū auctor est diabolus. quomodo possunt honorare ^{plastica} hostessiu. Sed quia
sciunt uirginali uocabulo gloriosum. subouium pellib[us] lupos tegunt. Xp[istum] mentē anticristus
& turpitudine uite falsis nominis honore conuertiunt. Gaude soror. gaude filia. gaude
mi uirgo. quod ille simulat. tu uere esse coepisti. ^{Et} omnia que digerimus dura uidentur
ei qui n[on] amat x[ristum]. Quia u[er]o omnem ^{re}ti pompam ^{pur}gante habuerit. & uanas duxerit uni
uer[sa] ^{sub} sole ut x[ristum] lucrifaciat. Qui commor tuus est dño suo & consur rex & crucifixus carnem
cum uirtus & concupiscentur. libere p[ro]clamat. Quis nos separabit a caritate x[risti] tribulatio. an
angustia. an fames. an p[ro]sequutio. an nuditas. an periculu[m]. an gladius. & iterum. Certus sū enī
quia neq[ue] mors. neq[ue] uita. neq[ue] angelus. neq[ue] principatus. neq[ue] instantia. neq[ue] futura. neque
fortitudo. neq[ue] excelsum. neq[ue] p[ro]fundum. neq[ue] alia creatura. poterit nos separare ^a caritate
dñi que est in x[risto] ihu dño nostro. Di filius p[ro]pria salute homofactus est & filius decem m[en]si
bus in utero uirginitatis expectat. In stadia sustinet. cruentur ^{egressi}. in uolucris pannis
blanditur. diridetur. Quille cuius pugillo mundus includitur p[re]sep[is] continetur angustus.
Taceo quod usq[ue] ad tricesimum annum ignobilis parentum p[ro]p[ri]etate contentus est. Gerbe
rā & tace. crucifigit[ur] & p[ro] crucifigentib[us] deprecatur. Quid igit[ur] retribuam dño. p[ro] omnib[us] que
retribuit mihi. Calicem salutaris accipiam. & nom[en] dñi inuocabo. Preciosa in conspectu dñi
mors scō[rum] e[st]. Hec est sola ^{digna} retributio. cū sanguis sanguinem compensat. & redempti cruore x[risti]
p[ro] redemptore libent[er] ocumbemus. quis scō[rum] sine certamine coronatur est. Abel iustus occidi
tur. abraham perdidit uxorem amittere. & ne inmensum uolum[en] extendam. quere &
inuenio singulos diuersa p[ro]p[ri]os. Solut indelicus salomon fuit. & forsitān ideo conu[er]t[ur].
Quē enī diligit dñs corripit. Castigat aut[em] omnē filium quem recipit. Nonne melius ē
breui tempore dimicare. ferre uallam. armata ^{sumere} lassescere sublarica. & postea gaude
re uictorem quā impaudentiam unius hore seruire p[ro]p[ri]o. Nihil amantib[us] durum est.

Logy p[ro]p[ri]o
m[er]it[us]

115

116

117

nullus difficilis cupienti labor; Respice que iacob pro Rachel paxa uxore sustinet; & ser-
uuit inquit scriptura iacob pro Rachel annis uii. & erant inconspicua eius quasi pauci dies
quia amabat illam. Unde & ipse postea memorat. Indie urebar estu. & gelu nocte; Amem
& nos xpm. semper eius queramus amplexor. & facile uidebitur omni difficile. breuia putabim
uniuersa que longa sunt. & iaculo illius uulnerati. per horarum momenta dicim. Heu me
quia peregrinatio mea prolongata est; Non sunt enim condigne passioner huius mundi ad
futuram gloriam que reuelabitur in nob. Quia tribulatio patientiam operatur. patientia
probationem. probatio autem spem. spes autem non confundit; Quando tibi graue uidetur esse quod
sustinet. pauli secundam ad corinthios lege. In laboribus plurimus. In carceribus habundan-
tior. In plagis supra modum. In mortibus frequenter. & uidebitur quinquies quadragenas
una minor accepi. Ter uirgis cesus sum. semel lapidatus sum. ter naufragium se-
ci. nocte & die in profundo maris fui. In itineribus. sepius periculis fluminum pe-
riculis exentibus. periculis incuitate. periculis in deserto. periculis in mari. pericu-
lis in falsis fratribus; In laboribus in miseris. in uigiliis multis. infame & siti in ieiuni-
is. in frigore & nuditate; Quia in salutem murum a portione de dextera loquor harum sibi
potest uindicare uirtutem. Obque ille postea confidenter agebat. Cursum consum-
maui fidem seruauit. Super est mihi corona iustitie quam reddet multitudinis. Sic tibi
insultior fuerit contristamur & putamus nos deo prestare beneficium. si aqua uisum bibi-
mur. Calix frangitur. mensa subuertitur. uerba sonant. & aqua tepidior sanguinem
uindicitur. Regnum celorum uim patitur. & uolenti diripiunt illud. Nisi uim feceris. celorum
regna non accipias. nisi pulsaueris in portam panem non accipies sacra menta; An non tibi uide-
bitur esse uolentia. cum caro concupiscit esse quod dicitur esse. & illuc unde angeli corruerunt. ange-
los iudicatura conscendit. Egre clere queso paulus per ^{decurcere} purpore & presentis labores an-
te oculos tuos pinge mercedem. quam nec oculus uidit. nec auris audiuit nec in cor hominis
ascendit; Qualis erit illa dies. cum tibi maria matrem domini choris occurrerit comitata uir-
gineis. Cum post mare rubrum. & submersum casuo exercitu pharaonem. in impantem
tenens. precintus responsurus. Cum tamen domino gloriose enim magnificatus est equum
& ascensorem piecit in mare. Tunc tecta. in tuos loca uolabit amplexor. Tunc & ipse
sponsus occurrat & dicit. Surge ueni proxima mea ^{sponsa mea} columba mea quia ^{ecce} hiemps tran-
sit. pluuia habitabit. Sicut tunc & angeli mirabuntur & dicent. Que est ista que respiciens qua-
si diluculum. speciosa ut luna lucida ut sol. Videbunt te filie. & laudabunt. regine
& concubine predicabunt. Tunc & helias ^{alij} occurrat castitatis chorus occurrat. & sarra cum
nuptis ueniet. filia phanuelis anna cui uindicta. Erunt in diuersis. gregibus. carnibus. &
spiritu matris tue. letabitur illa quod genuit. & exultabit ista quod docuit. Tunc uere sup-
er asinam dominus ascendit. celestem ingredietur iherusalem. Tunc paradisi de quibus salua-
tor effatur. ecce ego & pueri quos mihi dedit dominus. palmas uictorie subleuanter consono ore
cantabunt osanna in excelsis. Tunc ex l. iiii. milia in conspectu throni & thronorum tenebunt or-
thasas. & cantabunt canticum nouum. & nemo potest scire. canticum illud. nisi nume-
rus desinitus. Hic sunt qui se cum mulieribus. si conuinauerunt. huiusque secuntur agnum.
Virgines enim permanserunt.

quocumq; uidit. Quo uerumq; te uana sc̄ti delectat̄ ambitio: quoties in mundo aliquid
uideris gloriosum. ad parad̄ sum̄ m̄te transire dote. Erre incipe quod futura est. & audi
et d̄ponso tuo. Pone me sicut signaculum in corde tuo. sicut signaculū in brachio tuo. & opere
partē ac m̄te mutata clamab. aqua multa n̄ poterit extinguere caritatē. & lumina n̄ coo
periant eam. **EXPLICIT SC̄I HIERONIMI PR̄BI EP̄ST̄LA AD PYSIOCHUM DE VIRGINITATE SERUANDA**

Nunc ad oceanus De unius uxoris uirgo
Nuncquid fili oceanus fore putabam indulgentia principis calomniam sustinere.
redē. & decarterib; exeuntes post sordēs ac uestigia catenarū dolerent alios relaxatos. In euan
gelio audit inuidus salutar aliene. amice nego bonū quare oculus tuus nequam. Condu
sit d̄ omnia sub peccato ut omnib; miseretur. Ubi habundauit peccatum. sup̄ habundē
gratia. Cetera s̄ egypti primogenita. & neuim̄ tum quidem israheliticum. in egypto derelictum.
& consurgē mihi caua heresis. atq; olim emortua uisera contritum capud leuat. que n̄ ex
parte ut ante consueuerat. sed totum xp̄i subruit sacramentum. Dicendo enim eē aliqua
que xp̄i n̄ possit purgare sanguine suo. & tā profunda scelera pristinosq; in uiri corporib; atq; ani
mi cicatrices. ut medicina illius attenuari n̄ queant. Quid aliud egit. nisi ut xp̄i frustra
mortuus sit. Frustra autē mortuus ē. si aliquos n̄ potest uiuificare. m̄tē iohannes baptista
& digito xp̄m. & uoce demonstrans. ecce agnus d̄i qui tollit peccata mundi. Si adhuc in seculo
quos xp̄i peccata n̄ tulerit. autem ostendendi sunt. n̄ esse de mundo quos xp̄i ignorat indulgen
tia. aut si de mundo sunt. eligendum e duob; alterum liberati a peccatis xp̄i potentiam adhuc
rei in bicillitate p̄bant. Sed abn̄ de omnipotente credere quod in aliquo impotens sit. Omnia
que pat̄ facti. & filius facti similiter. Infirmas filii redundat ad patrem. cuncta ouicula membra
portata s̄ uoce apostoli. eptē xp̄i gratiam sonant. & neparum uiderētur simplex gratie nunci
patio. Gratia inquit uob;. & pax multiplicē. Multiplicatio p̄mittitur. & nobis pauca
adfit mat̄. Quos n̄ ista nostri p̄blematum. Carterius inspane ep̄scopi. homo. & s̄tate uobis
& sacerdotio. unam ante quam baptisat̄. alterā post lauacrum. priora mortua dux̄ uxore.
& arbitrar̄ eum contra apti factum sententiam quincatalogum uirtutum ep̄scopi. unius
uxoris uirum p̄cipit ordinandum. Miror autē te unū p̄traxisse in medium. cum omnis mundus
h̄ ordinacionib; plenus sit. Non dico de presbiteris. n̄ de inferiore gradu. ad ep̄scopos uenio. quos
si singillatim uoluerō numerare. tantus numerus congregabitur. ut arminensis s̄nōdi mul
tudo superē. Sed & indecent est. sic unū ueri. ut plures accusare uideatis. & quem ratione
n̄ possis. peccantium sociate defendas. Sustinui rome uiro eloquentissimo cornuatū ut di
c̄t̄ filogisimū. ut quocumq; me uerterem. strictus teneret. Uxorem inquit ducere. peccatum
ē an̄ non. Ego simplex & quinsidiar̄ uitare nescirem dedi n̄ esse peccatum. Rursum alius p̄po
sui. in baptisate bona opera dimitte n̄t̄ animala. & in hac eadem simplicitate respondi. pec
cata dimitte. Cum me securū putarem cepertunt mihi hinc inde cornua increcere. & ab
scondita prius acies dilatare. Siquis uxore ducere n̄ est peccatum. baptisatum autē peccata
peccata dimitte. Quicquid non dimitte reseruat. Illico mihi quasi a fortissimo pugillo per
cussus essem. ante oculos caligo obseruari cepit. Statimq; recordatus chrisippi. sophisma
tis. simentis. idq; uerum dicit. mentiris. & in me reuersus conueri in aduersariū p̄positionis.

Stropham. queso inquam te ut respondeas. baptismum nouum hominem facit an non; uix de
dit quod nouum facit & gradum inuili. ex toto nouum facit an ex parte. Respondit ex toto
Deinceps interrogauit. Nihil ergo ueteris hominis in baptismo reseruat. Mouit capud.
Cepi prius texere. si baptismum nouum hominem facit & ex toto nouum creat. nihil quoniam
eo ueteris hominis reseruat non potest nouo imputari quod in ueteri quondam fuit primū
spinosus nō obmutuit. Postea uero p̄sonano uitio. cum loqui nescit & tacere non potuit. Sua
dere tam. frontis pallere gēne tremere labia herere lingua. salua sicari. & plus timore quā
fate contrahi. erupit aliquando. Non legisti ab apostolo. unius uxoris uirum ad summi sacer
dotium. & rem n̄ tempora definiti. quia me illo ḡsimus prouocauerat. & uidebam redere hominē
ad interrogatiunculas tortuosas. sua contra illum tela iaciebam. baptizator inquit apostolus se
git in episcopatum. an caticum uiror. Respondere nolebat. ego id ipsum ingerere. & secundo ac t̄tio
reus citari. nobis putaret. quoniam uo f̄leu in lapidem uersa ē. uer t̄ome a clauditorer. nihil in t̄e o bo
ni iudicer. aduersarium. uigilantē an dormientē ligem nisi quod facilius est quiescenti quā reluc
tanti uincula innectere. Si apostolus. n̄ cathicum uiror in clerū elegit. sed fideles. fidelis autē est qui
p̄sopos ordinat. uita caticum uiror n̄ imputabunt fideles. Torquebam istius modi spicula & uibranter
astar in letargum di. n̄gebam. oscitabat tantum. & quasi p̄mentis crapulam. ructans & nauisians
emouebat. apostolus dixit paulus hec docuit. Proferunt ergo apostoli epistole. una ad timotheum
altera ad titum. In prima scriptū erat. Si quis episcopatum desiderat bonū opus desiderat. Oportet
ergo ep̄m in rephensibilem eē. unius uxoris uirum. sobriū. prudentē. ornatū. hospitale. doctore. n̄
uino lentū. n̄ percussore. sed modestū. n̄ litigiosum. n̄ auarū. domū suā bene regentem. filios habentē
subditos cū omni castitate. Si quis autē domū suā p̄esse nescit. quomodo ecclesie dī diligentē habe
bit. Nonne ophitū. ne in supbia elatus. in iudicium incidat diaboli. Oportet autē eū. & testimoniū
habere bonū ab his qui foris s̄. ut n̄ in obprobrium incidat & laqueum diaboli. Ad titum statim in prin
cipio hec mandata ponuntur. Huius rei gratia reliqui te crede uita que de errant corrigas. consti
tuas p̄cūitates. presbiteros. sicuti ego tibi disposui. Si quis est sine crimine. unius uxoris uir. fi
lios habens fideles. n̄ in accusatione luxurie aut in subditos. Oportet enim ep̄m esse sine crimine
tamquam dī dispensatorem. n̄ p̄ter uim. non uacundum. non uinolentum. non percussorem. non ep̄
lucris cupidum. sed hospitalem. beniuolum. prudentē. iustum. sc̄m. continentem. obtinentem eum
qui secundum doctrinam ē fidelem sermonem. ut potens sit exortari in doctrina. & contra dicentes
reuincere. In utraque epistola siue ep̄i ep̄tri. quamquam apud ueteres idem ep̄i & presbiteri fue
runt. quia illud nom̄ dignitatis ē. hoc factis. iubent. monogami in clerum colligi. certe de bapoxa
tis. apti sermo est nemo dubitat. Si ergo omnia que in ordinatione querunt ep̄i n̄ p̄iudicant
ordinando licet ea ante bapoxa n̄ habuerit. Querit enī quid sit. & non quid fuerit. quare solum
nomen uxoris in peccatū. quod solum peccatum non fuit. ^{dicis quia peccatū n̄ fuit} idcirco n̄ est diuersum in bapoxate. Remo
uam audio. quia peccatū n̄ fuit in peccatum reputabit. Omnia sc̄ta. & publice conluuiones. sordes
impudicis indm̄. parricidium & uicium in parenter. atq. in extra ordinarias uoluptates. ut iustq.
sexus. mutata natura xp̄i fonte purgantē uxoris inhererunt macule & lupanaria thalamis pre
ferantur. Ego tibi non imputo meretricū exercitū. ex oleo greger effusionem sanguinis. & ad instar su
u in omni cenno libidinum uolutabri. & tum mihi olim mortuam de sepulcro uxoreculā protrahit.

de Niobon

quā ideo accipi nescerem quod fecisti. Audiant etiam menses ecclesie de quibus cotidie horrea nra
 complentur. Audiant catholicum qui fidei candidati ne uxores ducant an abaptisma
 ne honesta iungant matrimonia. sed scortorum. atque cotidie publica platonis promiscua
 uxores communer liberos habeant. Immo caueant qualecumque uocabulum coniugis. ne post
 quam in xpo crediderint noceat eis. Quod aliquando non concubinas. nec meretrices. sed uxores
 habuerint. Recolat uniusquisque conscientiam suam & totius uulnera pingat sciat. Cumque ue
 rum iudicem proprio se exhibuerit delictorum. audiat increpantem ih̄m. Hypocrita ecce primum
 trabem de oculo tuo. & tunc uidebis eicere festucam de oculo fratris tui. Uere scribarum & pharisaeo
 rum calicem eliquantes. & camelum glutientes. decimam mentam & ansium & diuini iudicium p̄
 timet amur. Quid simile uxor & scortum imputat infelicitas coniugis mortue & libido meretricis co
 sonat. Ille si prior uxor uiuere & aliam non habere. tu ut passim caninas nuptias iungeres. quid po
 ter excusare. forsitan amuisse te dicar. Nesim ad matrimonia copulaueris. non potes aliquando clericus
 ordinari. Ille in uxore optabat liberos. tu in meretrice sobolem perdidisti. Illum nature & be
 nedictioni dñi seruientem. Crescite & multiplicamini. & replete terram. cubiculoq; secreta texerunt
 te subantem ad conium publica facies execrata est. Ille quod lucebat uerocundo pudore celauit.
 tu quod non lucebat impudenti omnium oculis ingeristi. Illi scriptum est. honorabiles nuptiae
 & cubile immaculatum. Tibi legitur. fornicatores autem & adulteros perdat dñs. & qui corrumpit templum
 di corrumpit illum dñs. Omnia inquit nob̄ in baptismo condonata sunt crimina. nec post indul
 gentiam. iudicis in uenda seueritas. dicente ap̄to. & hec quidem fuistis. sed abluta estis. sed
 sanctificati estis. sed iustificati estis. in nomine dñi nostri ih̄u xpi & in sp̄u dñi nri. Bene & felici
 ter condonata. sed quere quomodo tuis sordes loti sunt. & unge mundicie sordidate. Non
 dico. aut sordidat. sed in eodem statu mansisse quos fuerant. Si enim sordes fuissent. loti utiq;
 essent unge. Rogo que est ista tergi uersatio & acumen omni p̄stillo. retinens quia n̄
 peccatum. Peccatum est. quia n̄ est sordidum. sordidum est. n̄ dimisit dñs. quia n̄ habuit qd̄
 dimittet. & quia n̄ dimisit. idcirco manet quod n̄ fuit. Quanta habeat baptisma & aq;
 in xpo sanctitate. Gratia paulolum post docebo. Interim iuxta uulgare puerbum. malo arbo
 ris. nodo malus cuneus requirendus est. Hoc quod dicit unius uxoris uirum. potest & aliter
 dīseri. ex iudeis erat ap̄t̄. prima xpi ecclesia deusrahel. reliquis coquebatur. sciebat lege
 concessum & exemplo patriarcharum ac moise familiare populo. nouerat immultas uxori
 bus liberos spargere. ipsis quoq; sacerdotibus. huius licentie patebat arbitrium. Precepit
 ergo ne quandam licentiam ecclesie sibi uindiceret sacerdos. ne bina parit̄ & eterna coniugia
 sortiant̄. sed ut singulas. uno tēpore uxores habeant. contentiosum clamor esse quod dixi.
 Accipe & aliam explanationē. ne tibi soli liceat non uoluntate legi. sed legem iungere uolun
 tati. Quidam coacte interpretantur. uxores pecclesis. uiror. pep̄is debere accipi. & in hoc. In
 micena quoq; si nodo a patribus eē decretum. ne de alia ad aliam ecclesiam episcopus trans
 ferat̄. nec uirginali paup̄cule societate contempta dimoris adultere. quare tamplexus
 & quomodo uulpe uitium filio. In hoc uoic. id est incogitationibus. accipitur dñs q;
 dispensatio. ad animā referē & corpus. ita uxores pontificum dici ecclesias. de quibus
 in eia scriptum est. mulieres p̄perantes de speculo. uenite. Non est enī populus



habens intellegendiam. & rursus. mulieres diuites surgite. & audite uocem meam
& in puerbis mulierem forte qui inuenietur honorabilior est p̄ cionis lapidib. que
talit̄ est. confidit in ea cor uiri sui. & in alio loco. Sapientes mulieres edificauer̄
domum. Insipiens aut̄ destruxit manub. Nec hoc inquit uirt. ep̄s uidetur indignum
cū dedō quo q; scriptū sit. sicut dispicit uxor uirum suum. sic dispexit me domus issahel.
& in alio loco. Dispondi enī uos uni uiro uirginē scām exhibere xp̄o. Mulierem aut̄ idest. s̄
NXX. iuxta greci sermonis ambiguitatem in his omnib. testimoniis uxorem potius intel
legi. Violenta est inquit & satura dura. & iam h̄c in p̄t̄atio. Redde igitur scripture sim
plicitatem suam. n̄ uis contrate legib. dimicemus. Quæram & aliud. si quis ante baptismū
habuerit concubinam. & illam mortua. baptizatus. uxorem duxerit. utrum clericus de
beat fieri. an non. Respondebis posse fieri. quia concubinā habuerit n̄ uxorem. Coniu
gales ergo tabule. & iura dotalia non conit̄ ab apostolo condemnantur. Multos uidim̄
obnitiā paupertatem. uxorū sarcinam declinare. & ancillulas suas habere puo
rib. susceptosq; ex his liberos colere ut p̄prios. Si forte ditati ab imperatore stola illis me
ruerint. Confestim apostolus colla submittit. & inuitur inter uxores eius recipere cogit̄
In aut̄ principale rescriptum. eadem tenuitas implere nequuerit cū romanis legi
bus. scita eclesie mutabuntur. uidens hoc quō dicitur unus uxorū uirū. unus mulieris
possit esse intelligi. ut ad conū magis referatur. quam ad dotales tabulas. hec uniuersa
profert̄ sumus. non quo uere & simplici intellegendie resistamus. sed ut doceamus te scriptu
ras scām sic intellegere ut scripte sunt. nec euacuare baptismum saluatoris. & totum patib
li sacramentum irritum facere. Sed damus quod paulo ante p̄missimus & descolare thoꝝ aqua
rum laudes. & baptismi p̄dicemus. Rucis mundus. necdum sole uolante. nec pallente luna
nec astris micantibus. in compositam & inuisibilem materiam ab ista magnitudine. & de
formib. tenebris opprimebat. solus sp̄s d̄i in aurige modum supra aquas ferebatur. & nescien
tē mundum in figura baptismi parturiebat. Inter celum & terram medium exortur
firmamentū. & iuxta hebraicæ sermonis. ET OI NO LOSI AN. Celum idest samam. ex
aquis sortitur uocabulum. & aq; que sup celos sunt in laudes d̄ni separantur. Unde
& in hiezechiel. christallum sup cherubim uidetur extensum. idest compacte. & densio
res aq;. Primum de aquis quod uiuat egreditur. & pennatos fideles d̄na ad celum le
uat. fabricatur homo delimo. & inter manus d̄i aquarum sacramta uersantur.
Plantatur paradysus. in eden. & unus fons inquit tuos principia diuiditur. qui postea
egrediens d̄ templo. & contra solis ortum uadens. amaras aquas. mortuasq; uiuificat.
Peccat mundus. & sine aquarum diluuiō non purgatur. Statimq; columba sp̄s sc̄i ex
pulso. alit̄ terribilimo. ita ad nos quasi ad xp̄m in iordane deuolat. & ramo refectionis ac
luminis pacem orbi adnuntiat. Pharaō cum exercitu suo nolens populum d̄i exire de
egypto. in t̄po baptismatis suffocatur. & in p̄t̄ alius de uiter fectione illius scribitur.
Tu confirmaisti in uirtute tua mare. contriuisisti capita
confregisti capud draconis. unde & reguli. & scorpioner
tur. & postquam ad aquas uenerint. & triumphaticos
draconum in aquis. tu
arē n̄a queq; sectan
faciunt hydrophobas.

mirra mutatur sacramento crucis. & hinc palme apostolorum dulcoratur legibus turribus inrigantur.
Abraham & Isaac puteos facientes fodierunt repugnant alio phili. & bethsabes ciuitas iuramenti
regnumque salomonis nomen sumit a fontibus. rebecca inuenitur ad puteum. Rachel propter aquas
supplantatoris oculo saluat. Moyses filius sacerdotis madiani apud puteo ab iniuria uindictat. P
cessor domini in aquis fontium iuxta salim. quod in preteritum pax. siue perfectio christo populum parat. Ipse
saluator post baptismum & sanctificatus suo lauacro. iordanus aquas regnum celestium incipit predicare.
Primum signum ex aquis fecit. Samaritana uocatur ad puteum. Siciliter mutantur ad potum.
Nicomachus discit occulte. nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu. non uidebit eum regnum celestium. Quia
ab aquis ceperat finit in aquis. Latet percutitur lancea & baptismi atque maris in parte sacramenta
funduntur. Post resurrectionem apostolorum mittit ad gentes precepit eis ut baptizentur eis. in ministerio trini
tatis penitentia facta populum iudeorum. & statim apud ad baptismum mittitur. ante quam parturire
partem non. & nascitur gens. Simul paulus persequitur ecclesie. & lupus rapax beniamin. uianae
ouis mittit capud. nec ante recuperat aspectum quam cursu baptismi cecitatem. Eunuchus
candaas regine lectione prophetica christi baptismate preparatur. mutat contra naturam. & inops
pellem suam. & pardus uarietates suas. Quia hanc accepit baptismum quia semper spiritum nescie
baptizentur. ne quis putaret agentibus aut iudeis. aquas sine spiritu sancto. ad salutem
posse sufficere. Vox domini super aquas. dominus super aquas multas. dominus. diluuium inhabitare facit. den
tes eius. grex de montibus quae ascenderunt de lauacro. omnes gemellos habentes & infecunda non est
in eis. si non est infecunda. nec sterilis. omnes habent ubera lacte rosarum quae cum apud possunt dice
re. Filii mei quos iterum parturio donec christus formetur in uobis. & lac uobis potum dedi non escam. Mi
cheas de gratia baptismi uacuat. Ipse auertit & miseretur nostri. demergit iniquitates nostras
& sicut in profundum maris omnia peccata nostra. Quomodo lauacro omnia peccata merguntur
si una uxor super natus. Beati quod remissio iniquitatis. & quod tecta sunt peccata. Beatus uir cui non
imputabit dominus peccatum. Arbitror quod possimus & nos huic aliquid carnico iungere. Beatus cui
non imputabit dominus uxorem. Audiamus & iezechiel filium hominis. quomodo de eius uirtute
pronuntiat. qui hominis futurus est filius. adsumam uos de gentibus. & aspergam super uos aquam mun
dam. & mundabimini ab omnibus immundiciis uestris. & dabo uobis cor nouum. & spiritum nouum. ab
omnibus. inquit mundabo uos sordibus in omnibus. nihil pretermittit. Sordes emundantur. quan
to magis munditiae non inquinantur. Dabo cor nouum & spiritum nouum. In christo enim ihesu. neque cir
cumcisio aliquid ualeat. neque preputium. sed noua creatura. Unde & cantamus canticum
nouum. & ueteri homine deposito. non ambulamus in ueteritate litterae. sed in nouitate spiritus.
Hic est calculus nouus cui nouum nomen inscribitur. quem nemo scit legere nisi qui illum
acciperit. Quot quot enim baptizati sumus in christo ihesu. in morte illius baptizati sumus. Con
sepulti enim baptismi in morte. ut quomodo surrexit christus a mortuis per gloriam patris.
ita & nos in nouitate uite ambulemus. Toties nouitate legitur & tamen maculosum nomen
uxoris. non potest ulla nouitate deleri. Consepulti sumus christo in baptismate. & resurreximus per
fidem operationis dei. qui suscitauit eum a mortuis. Cumque essemus mortui in delictis. & pro
puto carnis nostrae conuulsit nos cum illo donans omnia delicta delens quod aduersum
nos erat chirographum decreti quod erat contrarium nobis. & ipsum tulit de medio adfigens.

illud cruci. Omnia nra cum xpo mortua sunt. uniuersa chirographi ueteris peccata delenda solum no
in uiuunt uxoris. Dies meo deficiet. sic uncta que ad potentiam baptismi pertinent. descriptur in scis uola
ero digerere. & natiuitatis recunde. immo in xpo prime ponere sacramenta. ante quam dicta nudi
nem faciam. lam enim intellego. me mensuram excedere epistole. Volo superiora capitula in
quibus futuri epi uita describitur. cursim exponere. ut apostolum. non uniuersus uxoris eulogio. sed
in omni tribus que precepit. doctorem gentium suscipiamus. Simul obsecro. ne quis me in suggestatione
istius temporis sacerdotum scripsisse que scripsi existimat. Sed in ecclesie utilitatem. utrum ora
tores & philosophi describerent qualem esse uelint. profectum oratorem & philosophum. Non fa
ciunt in uiam demosteni & platonu. sed res ipsas absq; personis definiunt. Sic in descriptione
epi & in eod. expositione que scripta sunt. quasi speculum sacerdotu. proponunt. lam in potestate
& conscientia singulor. est quales se ibi aspiciant. Quel dolere ad deformitatem. uel gaudere ad
pulcritudinem. Siquis episcopatum desiderat. bonum opus desiderat. opus. non dignitatem. labo
rem. non dilictas. Opus. per quod humilitate decrescat. non intumescat fastigo. Oportet ergo epim
intreprensibilem esse. id ipsum. quod ad datum. Siquis est sine crimine. omni uirtutes in uno sermo
ne comprehendit. & bene contranatura exigit. Si enim omne peccatum. & iam in otioso uerbo rep
hensione dignum est. quis est ille qui absq; peccato. id est sine reprehensione uersetur in mundo.
sed futurus pastor ecclesie talis eligitur. ad cuius comparationem. recte grex ceteri nomina
tur. definiunt rethores oratorem. Vir bonus dicendi peritus ante uita. sic lingua intrepren
sibilis queritur ut doctus. merito suscipiatur. Perdit enim auctoritate docendi. cuius sermo opere
destruit. Vnius uxoris uirum. de hoc supra diximus. nunc tantum amonemus. ut si uis
uxoris uir. & iam ante baptismu querit. Cetera quoq; que precepta ante bapasmu requira
nt. Neq; enim complet uniuersa post baptismum. & unum hoc mandatum intellegere ante bap
tismum. sobrium siue uigilantem. **ΝΗΦΑΛΕΙΟΣ**. quippe utrum q; significat. prudentem. orna
tum. hospitem. doctorem. Sacerdotes qui ministrant in templo di prohibentur uinu & uice
na bibere. ne in crapula & ebrietate. ad grauentur corda eor. Quis sensus officium exhibens do ui
geat semper & tenuis sit. Quod autem infert prudentem. excludit eos qui sub nomine simplicitatis
excusant stultitiam sacerdotum. Nisi enim cerebrum sanum fuerit. omnia membra in uno ef
ornatus quoq; **ΕΜΠΛΑΚΙΟΝ** est prioris uerbi. id est intreprensibilis. qui uita non habet. intrep
rensibilis appellat. qui uirtutibus pollet. ornatus est. Possumus & aliud intellegere. ex
hoc uerbo. iuxta illud tullu. capud e artu docere quid facias. Sunt enim quidam ignorantis mensu
ra sua & tante soliditatis. ac uerborum. ut in motu & uersu. & in habitu. & in sermone communi
sum expectantibus. tribuant & quasi intellegentes quid sit ornatus. comantur se uerbis. & mundi
cus corporis. & lautioris mensu epulas parent. Cum omnis istius modi ornatus & calat sordibus
sedior sit. Quod autem doctrina a sacerdotibus expectatur. & ueteris precepta legit. & aditum ple
nius scribit. Innocens enim absq; sermone conuersatio. quantum exemplo prodest. tantum silen
tio nocet. & latratu canum. baculoq; pastoris lupor. rabies deterrenda est. Non in uolentium.
non percussorem. uirtutibus uita opposuit. didicimus quales esse. dicamus quales esse debe
ant sacerdoter. In uolentia scurratum est. & com merrator ueni. que merito est uis. cito
dispumat in libidines. In uino luxuria in luxuria uoluptas in uoluptate in pudicitia est.

Epistola regis

in responsibus

in uisum uir

in uisum

Qui luxuriatur uiuens. mortuus est. Ergo qui inebriat. & mortuus & sepultus est.
Noe ad unius hore ebrietatem nudat memora sua que per sexcentos annos sobrietate con-
teperat. Loth per temulentiam nesciens libidini miscere incestum. & quem Sodoma non
uicerat. uina uicerat. Percussorem autem episcopi ille condemnat. quidolor sum suum posuit ad flagel-
la. & maledictus nunc male dixit. Sed modestum duobus malis unum opposuit bonum. ut te-
mulentia & ira modestia resisterent. Non litigiosum. nauarum. Nihil est in potentius at-
rogantia rusticorum. qui garrituram auctoritatem putant. & parati semper ad litas. in subiec-
tum sibi gregem tumidis sermonibus tonant. Auaritiam in sacerdotibus uitandam. & samu-
hel docet. nihil coram populo eripuisse se cuiquam probans. & apostolorum pauperes qui refrigeria
sumptuum a fratribus accipiebant. & propter uictum atque uestitum. nihil se aliud. nec habe-
re. nec uelle. gloriabantur. Quam ad imotheum auaritiam. aditum turpis lucri cupiditatem. ^{domini fidei}
aperissime notat; domum suam bene regentem. non ut operis augeat. nec regias paras epulas.
non ut celatas patenas struat. & phasides aures lentis uaporibus coquant. qui ad ossa perueniant
& superficiem carniuum. nondissoluant artifices temperamento. sed ut quod populus precepturus est. pri-
us ad domesticos exigat. Filios habentem subditos cum omni castitate. Nescit licet imitentur
filios heli. qui in uestibulo templi cum mulieribus dormiebant. & religionem preclaram putantes.
quicquid optimum in hostiis erat in suas delicias conuertebant. Nonne ophitum. ne in superbiam elat-
us. incidat in iudicium diaboli. ^{queo} Mirari satis non queo hominum tanta sit cecitas. de uxoribus
ante baptismum disputare. & rem in baptismo mortuam. immo cum christo uiuificantem. in calum-
niam trahere. Cuius aptum euidensque preceptum nemo custodiat. Hic catholicum uisus. hodie pon-
tifex. Hic in amphiteatro. hodie in ecclesia. Hic in uicino. mane in altari. Dudum fauor hor-
trionum. nunc uirginum consecrator. Num ignorabat apostolus tergi uersiones nostras. & ar-
gumentorum ineptias nesciebat. quid dixit unius uxoris uirum ipse mandauit. in reprehensibile.
sobrium. prudentem. ornatum. hospitalem. doctorem. modestum. non uinolentum. non per-
cussorem. non litigiosum. nauarum. Nonne ophitum. Ad omnia claudimus oculos. Solas uidemus st
uxores. Quod autem. ne in superbiam elatus. incidat in iudicium diaboli. Quis non exemplo. uerum
probat ignorat. monitarius sacerdos humilitatem & mansuetudinem rusticorum. Ignorat blandici-
as christianos. nescit se ipse contempnere. de dignitate transferre ad dignitatem. Nunc nauit non
fleuit. non mores suos sepe reprehendit. & ad fiduciam editione corrigere. non substantiam in paupe-
res erogauit. Decathedra quod dicitur ad cathedram. id est de superbiam ad superbiam. Iudicium
autem & ruina diaboli. nulli dubium quin arrogantis sit. Incidunt in eam qui in punctu hore nec
dum discipuli. iam magistri sunt. Oportet autem eum & certimonium habere bonam ab his qui non sunt
Quale principium. talis ad uicula. qui in reprehensibilis est. non solum ad domesticos. uerum & abalie-
nis consono ore laudat. Alium & extra ecclesiam sunt. iudei. heretici atque gentiles. Talis ergo sit
pontifex christi. utque religioni deest. ut se eius detrahere non audeat. At nunc plerisque uerum
uel fauorem populi. in aurigarum modum pro redimere. uel tanto omnium hominum odio inue-
re. ut non extorqueant pecunia quod minime impetrant gestibus. Hec filii oceanis sollicito ti-
more perquirere. hec magis ecclesie custodire debeant. hoc in sacerdotibus eligendis. ca-
nonis obseruare non propria odia & priuatas simultates. carperitque se pauctorem suam.

V.

inuidiam legem xpi interpretari. Vide quantum testimonium sit huius que arzuunt. bima
riti cupit & uinculum. conjugale. & hoc ante baptismum nihil aliud ab emulis obici potest
Qui preceptum non mechandum. ipse dixit & non occides. Si in me chamus sed occidamus. trans
gressores legis sumus. Qui totam legem obseruauerit & offenderit in uno. sit omnium
reus. Itaq; cu opponeret nobis uxorem ante baptismum. nos ab eis omnia que post bap
tismum precepta si requirant. Presereunt quod licet. & obiciunt quod concessum est
EXPLICIT DE VNIUS VXORIS VIRO: Ite ad eliodi nos monachos De uide secedendos
laude uita solitaria.

15
6
Quanto amore & studio contenderim ut pariter in heremo moraremur. Conscium mutue
caritatis tue. peccat agnoscat. Quibus lacrimis quod dolore quo gemitu te abeunte perseque
sim. Ite quoque literis testes sunt quas lacrimis cernis in litteris. Verum tu quasi paruulus
delicatus contemptus rogatus p blandimenta fouisti. Ergo incautus quid tunc agere nescie
bam. tacerem. sed quod ardent uolebam. moderate dissimulare non poteram. In pensius ob
secrare. sed audire uolebas. quia similit non amabas. Quod unum potuit. sprete caritate affectu
quem presentem retinere non ualuit. querit absentem. Quo igitur & tu ipse abiens postularas
ut tibi postea quia ad deseruam migrassem inuitatoria ad te scripta transmitterem. Ergo
me facturum promiseram. Inuito iam ppera. Nolo primum necessarium recorderis. Nudor
amat heremus. Nolo te antique peregrinationis tereat difficultas. Qui in xpo credit. & uir
crede sermonibus. Querite primum regnum di. & hec omnia adponuntur uobis. Non tibi
pera sumenda. nuntia est. Asiam diues est. quia in xpo pauper. Sed quid ago. rursus inuisus
obsecro. Habeant prece blandimenta discedant. debet amor lesus irasci. qui rogante con
tempserat. forsitan audias oburgante. Quid facis in paterna domo delicate miles. ubi
uallum. ubi fossa. ubi hiems acta sub pellibus. Ecce de celo tuba canit. ecce de nubibus debella
turus orbem imperator armatus egreditur. Ecce bis acutus gladius. exregis ore procedens
obuia queq; moerit. & tu mihi decubiculo ad aciem. tude umbra egredieris ad solem. Corpi
ad subum tonica lorice onus non fert. Capud optum linteis. galea recusat. Mollem oia ma
nu. durus exasperat capulus. Audi edictum regis tui. Qui ne mecum. aduersum me est. & qui
mecum sic colligit. spargit. Recordare diuocium tui diem quo xpo in baptisate conse
pultus in sacramenti uerba iurasti. pro nomine eius non te matris paritatum esse non
patri. Ecce aduersarius in pectoribus tuo xpm conat occidere. Ecce donatum quod
militaturus acceperas hostilia castra suspirant. Licet paruulus. ex collo pendeat
nepos licet sparsio crine & scissis uestibus. uerba quibus te nutrix mater ostendat
licet in lumine patris uicet pater calcet. pater perze. sic in oculis ad uexillum crucis euolat. solum pi
etis genus est in hacre esse crudelium. Veni & ueni & post ead dies ille quousq; reuer tatis impa
triam. Quo hierosolimam celestem in ror tis. coronatus incedat. Tunc municipatum cum
paulo capies. Tunc & paritibus tuis eiusdem ciuitatis insperet. Tunc & prome rogabis qui ut
uinceres in certauit. Neque uero nescio quare nunc dicit conpede prepediri. non est nobis foreu
peccat nec dura precordia. non & silice natos in cane nutrire tigris. & nos per ista transui
mus. Nunc tibi blindis uidua soror heret lacrimis. Nunc illi cum quibus adoleuisti uernuuli

39
aure. Cum os seruituros relinquit. Nunc & zola quondam ianua & nutritiuis secundus post
naturalem pietatem patet clauditur mortuus. Expecta paulisper & sepeli. scilicet & lux sube
rum pellibus mata rugis fronte antiquum referens manna lactare congemina. Dicunt &
suolunt gram inati. in teo in nido inus inclinata recumbit. facile rumpit haec uncula amoe
xpi & timor zehennae. At contra scriptura praecepit parentibus obsequendum sed quicumque
eos super xpm amat perdit unum suum. Gladium tenet hostis ut me perimat. & ego demum
lacrimas cogitabo. propter patrem miliciam desertam cui sepulchrum xpi causa non debet. dno pas
suro timi de consulens perussidulum fuit. Paulus rementibus. sestratibus ne hierosolimam
pergere responderit. Quod facitis plorantes. & contur b. vntes corneum. Ego enim non solum ligatus
sed etiam in ortu hierosolime paratus sum pro nomine ihu xpi. An iste pietas quosides quattur
euuige lu rezun dendus est muro. Mater mea & fratres mei huiusmodi quis faciunt uoluntate
patris mei qui in caelis est. Sicredunt in xpo faueant nichi peus nomine purgatur o. si non
credunt. mortui sepeliunt mortuos suos. Sed hoc aut in martirio ^{etiam sine} sum qua
putas xpi animum persecutionem non pati. & tunc maxime oppugnari si te oppugnari
nescis. Aduer sarius sit tanquam leo rugiens. aliquem deuorare. quaerens circuit. & tupa
conputas. sed & in sidis cum diuitibus. ut in occultis innoctat in nocontem. Oculi eius
in pauperem respiciunt. insidiatur in occultis sicut leo in cubili suo. Insidiatur ut rapiat pau
perem. & tu frondo se arboris tectus umbraculo molles somnos futura praeda carpit. In deme
persequitur luxuria. inde auaritia conatur intrumpere. Inde uenter meus uult mihi de esse
xpo conpellit libido ut habitantem in me spm san fugem. ut in plium eius uiolentia
sequitur inquam in hostis cui nomina mille nocendi artes. Ego in felix uictorem in epu
tabo dum capior. Nolote frater kine examinata pondere delictorū nūmora idolorū
arbitrentur grūmna esse quod diximus. Immo xpi discite sententiam quam. Hoc em scire
intellegeritis. quia omnis seruitor. aut in mundis. aut auarus. aut fraudator. quod est do
lorum seruitus. non habet hereditatem in regno xpi & di. Et quum quā generaliter aduer
sum dnm sapiat quid quid diaboli ē. & quod diaboli ē idolatria sit. cui idola omnia man
cipantur. Tamen & in alio loco speciatim nominatum que determinat dicens. Mortifi
cate membra uia quae sunt super terram. Obstant fornicationem. & immunditatem. & con
cupiscentiam malam. & cupiditatem. & auaritiam. quae sunt idolorū seruitus. Propter que ue
nit uadi in filios diffidentiae. Non est totum in eo seruitus. idolis si quis duob; digru
listura comprae hōsa in bustum aie uctat aut haustum patere poculo fundat mercurium
Neque auaritiam esse idolatru qui potest xxx. ugentis dnm ueriditum appellari iustitiam
Neque sacrilegium esse quum libidine sedit. qui membra xpi & hostiam uiuam placetendo
cum publicanorum libidinum uictimis nefaria conliuone uiolauit. Non fatetur fraude
idolatriam. ēē sed similis eorum qui in actibus apostolorū & patrimonio suo partem praeter reser
uantes praesenti periere uindicta. Anum aduerte frater. non tibi licet quicquam de uis habe
re rebus. Omnis inquit dñs qui non renuntiat ^{est} omnibus quae possidet. non potest meus esse
discipulus. Cur timido animo xpi anus es. Respice cum patre relictam rāo. Respice sur
zonem de heloneo publicanum statum apostolum. filius hominis non habet ubi capud

9. p. 10

10.

recline. & tu amplius porticus & in gentia rectorum spacia mecum hereditatem expectas seculi
coheredes christi interpretare uocabulum monachi hoc est nomen tuum. Quid facis intus
quis solus es. Et haec ego non in te yris rae uel mercibus nec quasi ignarus fluctuum doctor nauis
premonito sed quasi nuper nauis fragore eiectus in lautis timida nauigatoris uoce denuntio. In illo
estu charibdis luxuria saltem uox ibi ore uirgineo ad pudicitiae perpetrandam nauis fragora scillaceum
rentens libido blanditur. hic barbarum haurit hic diabolus pira cum totis portae uincula
no nolne credere capiendis. nolne esse secum. Licet in moron frugis susum aequor adrideat. Licet uix summa iacton
tis elemotis spiritu terga christi portat. Magnus hic campus montes habet intus in clu sol intus est pe
riculum intus est hostis. Expectas eruditis uel a suspenderet quax uentem nae signatur in fronti
bus tranquillitas in pestae. Quid ergo quicumque in ciuitate sunt christi. non sunt. Non est tibi ex de
causa que caeteris. Dominum ausculta dicentem si uis perfectus esse uade & uen de omnia tua & dapiu
peribus & ueni sequere me. Tu autem perfectum te esse pollicitus es. Nam de relicta do
mo militia te castrasset propter regna caelorum. Quid aliud quam perfectum sectatus es uitam. per
fectus es. uenit seruus christi nihil praeco christum habet. ut si pro christum habet perfectus non est.
& si perfectus non est cum se perfectum fore de pollicitus sit. uere mentitus est. O factum
quod meretur occidit animam. Itaque in concludam si perfectus es cur bona paterna
desideras. si perfectus non es dominum sefellisti. diuini euuangelium uocibus consonat. Non po
testis duobus dominis seruire & uide quis christum mendacem facerem. manumone. & domino
seruendo. Vociferatur ille saepe si quis uult post me uenire abneget semetipsum sibi. & tolle
crucem suam & sequatur me. & ego onustus uero arbitror me christum sequi. Quid dicit se in christum
credere debet quomodo ille ambulauit. & ipse ambulare. Quod si nihil habet ut responso
rum suo. cur tam bene paratus ad bella non multas. nisi forte in patria tua uerbo
hoc facere cum in sua dominus signa non fecerit. Cur id cum auctoritate summa defendis. sume
rationem. Nemo propheta in sua patria honorem habet. Non quero inquit honorem suffi
ci mihi conseruata mea. Neque dominus querebat. qui cum turbis re & constitueretur. uisus
sed ubi honor non est. ubi contemptus ubi uentem contemptus ubi frequenter uisura. ubi uero
iniuria ubi indignatio ubi indignatio ubi quia nulla ubi quia nulla ubi mens. a propo
to sepe deductus. Ubi autem per in qui & uidentem aliquid. uisus est & studio minus
fit ab eo quod tollitur. & ubi minus est perfectum non potest dici. & hac subputatione
illa summa nascitur. Monachum in sua patria perfectum esse non posse. perfectum
esse nolle. delinquere est. sed de hoc gradu pulsus puocabis ad dericos. Nide his aliquid ui
deam dicere qui cor te in suis urbibus com morantur. Absit autem ut quicquam de his si
nistrum loquar. qui apostoli gradus succedentes christi corpus sacro ore conficiant per quos
nos etiam christi cen sumus. qui clauis regni caelorum habentes quodam modo ante iudici
diem iudicant. Quis proson dominum sobria castitate conseruam. sed & alia que ex me per
strinxi monachi causa est alia clericorum clericorum pasum. ego pascor. illi de alario
uiuunt. Quis quasi instructuose arbori securis ponitur ad radicem. summus ad alta
re non defero nec possum obtendere pauper tatem. Cum in euuangelio animum uide
am duo que sibi sole superant. aera ma tatem laudat dominus. mihi ante pibi in sedere ni
ca.

no nolne credere

golutu

illi si peccauero licet traherentur saxariae in interitum carnis ut ipse saluus sit in die dñi ihu & in
uisceribus quidem lege qui cumque sacerdotibus non obtemperasset aut extra castra positus lapidatus
a populo aut gladio coruicq subiecta contemptum & peribat quorem. Nunc uero inobedientis spi
ritali. unum aduersione truncatur aut iactus de ecclesia abido demonum ore decerpitur.
quod sit quoque ad eundem ordinem praefixorum bluidimenta sollicitam. gaudebo
de mensura. dimabo de lapsu. qui episcopatum desiderat. bonum opus desiderat. sumus
ista ^{sub} iungit quod sequitur, oportet autem huiusmodi in reprobis haberi esse. unius uxore
risurum. sobrium. pudicum. prudentem. ornatum. hospitalen. docibilem. non uino letitum
non per cussorem. sed modestum. & ceteris quae deo sequuntur & plerumque non minore in
tertio gradu adhibuit diligentiam dicens. Diaconos similiter pudicos. non bilivios. non
multo uino deditos. non turpilucros. habentes ministerium fidei. in consuetudine pura. hilum
proberant primum & sic ministrant. nullum crimen habentes. uelli homini qui uentem
non habet nuptialem & m creditur ad cenam. Nihil super nisi statim audias. uice quomo
do huc intrasti. & illo obmuta certe dicatur ministris. Tollite eum & mittite ligatus manu
bus & pedibus in tenebras exteriores illic erit flatus & stridor dentium. uelli qui accep
tum talentum in sudario ligatis caeteris lucra scientibus id tantum quod acceperat reserua
uit. illico indignitatis dñi responsione acclamore seruetur. Serue nequam quare non
dedisti pecuniam meam ad mensuram. & ego ueniens cum uisuris exegisti. id est depo
suisse ad altare quod ferre non poteris. Dum enim tu ignauus negotiator denarium
tenens. alterius locum qui pecuniam duplicare poterat occupasti. quomobrem sicut
huius quibere ministrant bonum gradum sibi adquirunt. Ita qui indigne ad calicem dñi ac
cedunt. reuerunt dominici corporis & sanguinis. Non omnes episcopi episcopi sunt. attendis peritum
sed & iudam considera. stephanum suspicis. sed & nicolaum respice quem dñs in apo calypsi sua
damnat sententia. quia non tantum turpia sed & nefanda committit ut est ueneophitum
heresis & illa radice nascitur. probet se unusquisque & sic accedat. Non facit ecclesiastica dig
nitas xpianum. Cornelius centurio adhuc & hinc donosus sã mundatur. Prbros puer
daniel iudicat & dñs corum mora distringit repente prorumpit nectac. Dauid
pastor adlegitur in regem mirum in modum discipulum amat ihu plurimum. Inferius frat
accumbere ut minore ueniente sursum iubeatis accedere. Super quendam requiescit in
suum similem & quidem & prominentem uerba sua. cui plus creditur plus habeo & igitur. potui
ta potenter tormenta patiuntur. Nec sibi quisquam totum modo decoris castitate sub
plaudat. Cum de uerbo otioso quodcumque locuti fuerint homines redduntur pro eo ratione
iudicium. Cum & iam homicidii reatus conuictum sit in fixorem. Non est facile stare
loco p̄ri & pauli tenere gradum iam cum xp̄o regnatum. Ne forte ueniat angelus qui
sem det uelut templum & uide labrum tuum de loco moueat. Edificaturus uerum
sicuti operis sumptus suppura. In fixatum sal ad nihilum p̄dest. nisi ut proiciatur
foras & porcus conculetur. Monachus si ceciderit rogabit pro eo sacerdos. pro sacerdo
tis lapsu quis rogaturus est. sed quō. escopdosis locus enauigant oratio. & intercauas
spumeis fluctibus caeter fragilis matum cum baprocessit. P̄ uidentia uelatum uen
tis.

& questionum scopulis transuadit leuitum more nauarum epilozi celeuma cottandum
est. O desertum floribus xpi uernans. O solitudo iniquillitas uirtutis. Lapidis de quibus in apo
calip si ciuitas magni regis constructa. O heremus familiaris do zaudens quid uis fixerit
seculo qui maior est mundo. quam diute tectorum umbræ premunt. quam diu fumo
sarium urbium carcer inducit. Crede mihi nescio quod plus lucis. aspicio. libet fortuna corpo
ris abiecta ad purum aetheris uolare fulgorem paupertatem times. sed beatos pauperes xpi
appellat. labore terrens. nemo in laeta sine sudore coronatur. O cibus cogitans. sed fides
farnem non timet. supra nudam mecum humum gressa ieiunius membra concludere. saldis
tecum lacu. squalida captus hortæ inculta cesaries. sed caput tuum xpi est. infirma heremi
uastitas terre. sectu paradisi mente de uoluta. Quo tunc cumque illuc mente con
cenderis. totiens in heremo non eris. scabra sine blaueris. ad trahitur actis. sed qui in xpo semel
lotus est non habet necesse iterum lauare. & ut breuiter aduincta audias apostolum respon
dentem. Non sunt condigne inquit passionis huius seculi ad superuenturam gloriam quæ
ue laborat in nobis. Delicatus es fixer. si a hic uis zaudere cum seculo. & postea regnare cum xpo.
Veni & ueni illa dies qui corruptiuu hoc & mortale induat in corruptionem & immortalita
tem. Beatus seruus. quem dñs inuenit uigilantem. Tunc ad uocem tabæ pauebit terra compo
pulis. ludicatio dño lugubre mundus in muge. & tribus ad tribum pectora ferent potentis
simi quondam reges nudolatre palptabunt. & hibebrat cum prole sua uere tunc
ignitus iup pter. adducetur & cum suis stultus plato discipulis. aristotelis. & zumenta non
proderunt. Tunc turusti carnis & pauper & cultabis & zauderis ad dices. Ecce ouis fixus dñ
nis. Ecce iudex qui ob uoluitus pannis in praesepio uagiu. hic est ille operari & questu
ariae filius. hic qui matris zestatus sinu hominem dñ fugit in aegyptum. hic uestitus coc
cino hic sentibus coronatus. hic magnus demonium habens & samaritan. Corne ma
nus iudæe quas fixeris. corne latus romane quod foderas. Videte corpus unde sit quod
dicebatis. Et un nocte sustulisse discipulos. ut haec tibi fixer. dicerentur. inter esse
commizat. quibus nunc labor durus est. **EXPLICIT.**

AN GVS TI NI ADHIRO NIMVM DIORIGINE ANIMAE TPIS TO LA

Dum enim qui nos uocauit in suum regnum & gloriam. Rogauit & rogo. ut hoc quod ad te scribo scilicet frater hieronime me consulente de his quae nescio fructuosum esse nobis uelis. Quamquam enim te multo quae ego sum aetate maior tamen & iam ipse iam senex consulo. sed ad id discendum quod opus est nulla mihi aetas uideri potest. Quia & si senex magis docere quam discere. Magis tamen discere quam doceat ignorare. Nihil equidem molestius fero hominibus angustiis meis quas pacior in difficultatibus meis quam nonibus quae tam longinqua tuae caritatis absentia ut uix possim me ad dare tunc recipere litteras tuas. primum ualla non dierum nomen suum. sed a liq[ui]bus annis. cui si fieri posset cotidie praesentem te habere uellem. cum quo loquerer quicquid uellem. Ne ideo tamen non debui facere quod potui. si non potui totum quod uolui. ecce uenit ad me religiosus iuuenis catholici pacis frater & aetate filius honore conprobri noster. orosius uigil ingenio paratus eloquio. flagrans studio. uale uas in domo domini esse desiderans. ad resellendas falsas perniciosasque elocutiones quae animas hispanorum multo infeliciter quam corpora barbari cuius gladius trucidarunt. Nam inde ad nos usque ab oceano litore perpetravit. Fama & exitus quod a me posset de his quae scire uellet quidquid uellet audire. Neque nullum cepit aduentus sui fructum primo ne de me multum famae crederet. Deinde docui hominem quod potui quod aut non potui. unde discere posset ammonui. atque ut ad te ire oratus sum. Quae hinc consilium tunc preceptum meum cum libenter & obedienter acciperet. Rogauit enim ut absteruens per nos ad praesentem meam iret. Quae eius sollicitationem tenens occasionem mihi credidi adno esse concessam qua tibi scriberem de his quae te scire cupio. Quae reuera enim quem ad te mitterem. nec mihi facile occurrebat idoneus & fide agendi & alacritate obediendi & exactatione peregrinandi ubi ergo iuuenem ex peritus sum cum ipsum esse qualem adno per eam dupitare non potui. Accipe igitur quae mihi per te aperire ac disserere non graueris. Quae de anima multos mouet in quibus & me esse confiteor. Nam quod de anima firmissime teneam non tacebo. Deinde subiungam quid mihi adhuc expediri uelim. Anima hominis in mortalitate secundum quendam modum suum. Non enim omnimodo sicut deus. De quo dictum est quia solus habet in mortalitatem. Nam de anima mortibus sancta scriptura multa commemorat unde illud est sine mortuorum sepelire mortuos suos. Sed quod ista mortuus alienata a uita. ut tamen in natura sua uiuere non omnimodo desinit. ita mortalis & aliqua causa inuenitur ut & iam in mortalis non sine ratione dicatur. Non est pars diuina. si enim hoc esset omnimodo incommutabilis atque incorruptibilis esset. Quod si esset nec deficeret inde terius. nec proficeret immelius. nec aliquid in se in se ipsa uel inciperet habere quod non habebat. Quantum ad ipsius eius affectiones pertinet. Quae uero aliter se habeat non opus est ex in se uis testimonio. quisquis se ipsum aduertit agnoscat. Frustra autem dicitur ab eis qui animam di partem esse uolunt. Hanc eius laborem actur peridinem quam uidentur in nequissimis hominibus. hanc denique infirmitatem & egritudinem quam sentimus in omnibus hominibus non ex ipsa illi esse sed ex corpore. Quid inter est unde egrotat. quae si esset incommutabilis quae aliquo modo aliqua causa unde libet egrotare non posset. Nam quod uere incommutabile & incorruptibile est nulli uisui accessu commutari & corrumpi potest. Alioquin non achillea tantum sicut fabule ferunt sed omnis caro esset in uulnerabilis. si nullus ei casus accessisset. Non est ita & natura.

118

115

115

VI

Incom mutabilis quae aliquo modo aliqua causa mutabilis est. Omnia nefas est nisi uere sum
meque Incom mutabilem credere. Non est igitur anima pars diuina incorporea quoque est anima
& si difficile dardioribus per sua dera potest. Mihi tamen fateor esse persuasum sed uerbi conuo
uerfion t superfluo faciam t meo patiar. Quo cum dicitur con stat non est opus certare de nomine
sic corpus est omnis substantia t essentia t si quid aptius nuncupatur. id est ad aliquo modo est in se ipso
corporeus. Anima nem sicut solam incorpoream place appellare naturam quae summae Incom
mutabilis & ubique tota est corpus est anima. Quo tale aliquid ipsa non est. Porro sic corpus non est
nisi quod p loci spacium aliqua longitudine latitudine altitudine ita sititur t mouetur ut ma
iores sui parte minorem locum occupet & breuiore breuiorem. Minus quiescit in parte quam in toto non
est corpus anima. Pro totum quippe totum quippe corpus quod animat non locali diffusionem sed quadam uita
li intentione por tigitur. Nam p omnes eius particulas tota simul adest. Nec minor in minoribus & in
maioribus maior. sed alicubi intensius alicubi remissius & in omnibus tota & in singulis tota est. Neque
enim aliter quod incorporeum & in motu sentit tamen nota sentit. Nam & in quo puncto in carne uiua aliquid
tangitur quauis locus ille non solus totus corporis non sit. sed uix incorporeum uideatur. Anima tamen totam
non lateat. neque id quod sentitur p corporis cuncta discurret. sed ibi tantum sentitur ubi sit. Unde ergo ad
totam mox puenit quod non in toto sit. nisi quia & ibi tota est ubi sit. nec ut tota ubi sit & ita deserti.
Vi uero enim & illa ea presente ubi nihil tale factum est quod si fieret & utrum que simul fieret simul utrum que totam
partem non lateat. Pro inde & in omnibus simul & in singulis particulis corporis sui tota simul esse non posse.
si illa ita diffusa daretur. ut uideamus corpora diffusa p spacium locorum in nobis suis partibus minora occupa
re & amplioribus ampliora. Quapropter si anima corpus esse dicenda est non est certe corpus quale terrenum est. nec quale
humidum aut aerium aut aetherium. Omnia quippe talia maiora sunt in maioribus locis & minora. In
minora in minoribus & nihil eorum in aliqua sui parte totum adest. sed ut sunt partes locorum ita occupan
tur partibus corporum. unde intellegitur anima siue corpus. siue corporea dicenda sit. Propriam quaedam
habere naturam. Omnibus his mundane molis elementis & excellentiore substantia creatam quae
ueraciter non possit in aliqua fantasia corporaliu imaginu quas per carnis sensus percipimus cogitari
sed mente intellegi utraque sentiri. Neque haec p inde loquor utraque que tibi nota sunt doceam sed
ut aperiam quid firmissime de anima teneam. Nemo quisquam cum ad ea uenero quaerere quiro nihil de ani
ma t scientia t fide tenere arbitror. Certus & iam sum ~~animam nulla~~ animam nulla
diuina nulla diuinitate t sua sed p propria uoluntate in peccatum esse conlapsam. nihil liberari posse
de corpore matris huius t suae uoluntatis uirtute. tanquam sibi ad hoc sufficiens t ipsius corporis morte
sed gratia dmi p ihm xpm dnm nrm. Nec omnino esse animam ullam in genere humano cuncta necessarius
ad liberationem mediator di & hominum homo xps istis. Quae uique au sine gratia mediatoris &
sacramento eius in qualibet corpore aetate de corpore exigerit & in poena futura. & in ultimo iudi
cio recepturam corpus ad poenam. ~~Sicut~~ Sicut post generationem humanam quae facta est & adam rege
retur in xpo. ad eius partem societatem. & requiem post mortem corporis habituram & corpus ad gloria
recepturam. Haec sunt quae de anima firmissime teneo. Nunc accipe opsecro quid requiram & no
lime spernere si te non spernat qui pro nobis dignatus est sperni. Quaero ubi contraxerit anima tra
tum quo trahatur. In eadem nationem & iam in factis morte preuenti si ei p sacramentum quo & iam
par uuli baptizatur xpi gratia non subuenit. Non enim & illis qui modo noua quaedam iustitiae
coeperunt dicentes nullum ratum esse & ad non tractum qui p baptismum in infante soluitur

quod te sapere scirem Immo nescire id non sapere scirem nequaquam hoc abstequerem aut que-
rendu putarem sed quia tenemus de hac sententia una concinenter catholice fundatissime fidei
questio iouianiani uani loquia redarguens adhibuit testimoniu & libro iob nemo mundus in conspe-
ctuo nec in suis cuius est dies unius utrasque terra. Deinde adiunxisti tene mur que res in simi lru-
dinem pytharictonis adae & libentius in ionam proph&am.

DISPUTATIO DE RATIONE ANIMALI

Cum apud uos celestis eloquentia purissimi fontis & literarum omnium fluentia redundent ac solida se-
cum ueritatem sanctas uia cuncta firmo statu membra contineat. miro stupore mentis artonitus ut fih-
licidiu insulari riuuli dignemini haurire nitores corporis infirmis medentis. Magis ergo quae de-
gregoru mutuaui fontibus scitibus pferam atque latinorum latices limpidissimos ad uir cordis secreta
pducia. Origenis igitur qui nullu pprae de anima edidit librum in catholico & ecclesiastico predicacionis
animae faciens mentione haec dicit. de anima uero uirum & seminis traduce ducatur trauracio ipsius. I-
ste substantia inserta ipsius corporis seminibus habeatur. an uero aliud habeat initium. si genitu e aut non geni-
tu t certe si genitum secus corpori inditur necne non satis manifesta predicacione distinguitur. Item in li-
bro que de pistola apost t ad rom scrip sit. Siquis aut rationem humane anime requirat cu de ea neque qd
& seminis traduce ducatur neque qd honorabilior & antiquior corporum conpage sit tradidit ecclesiastica
regula ppi qd multi nec conphendere potuerunt aliter semini oportere de anima racione sed & quicquid semine
uel dissectit uisum anon nullis insuspiratione habetur uel ut noui aliquid introducentes. Factur au idem ipse
origenes in prefatis opusculis sed & eusepius caesariensis & pampphilus martyr. basilius quoque & gre-
gorius didimusque & iulianus similiter in suis unius substantiae omnes ee animas & immortales ac
rationabiles liberi & bptizi ac uoluntatis. ludicandas quoque ee phis quae in hac uita zesserunt.
Iste tamen eas factas ad o qui uni uersa creauit & condidit. Quando au facte sunt olim simul ac nunt
psingulos nascentiu quid pperuili est uunt alterum edubus opinari. Artanasius. hilarius & ambrosius
praeparatiua in uentrem mulierem de fo matrisque coapori bus tunc ad presens creay animas. Remse
ri de fo mato uin corpore crimnantur. Iam uero illi qui & traduce animas uenire con firmant & to-
simul corporali eas semine seminari. si quidem ut quidam ipsorum ad firmare solent non ali uddunt
ee anima qua in susfflationem sps di illa scilicet qua initio facture mundi ds in susfflasse dicitur in adam
de ipsa dice eam substantia pferentes. Quomodo non isti uidebuntur quodam modo haec praeter scrip-
ture regulam & rationem p&atis adserere quod substantia di est que p&cat suam ma que de substantia
di e p&cat insup & ia quod & poenis subdenda sit p p&cato. sed & illud se quod pabsur du est incurere
non uident. quia necesse est eam simul uin corpore mori & esse mortalem. si simul uin corpore t
seminata t for mata t natae. Tum deinde illud est apollonius tertullianus popeus arnobius
lactantius atque apollonaris qui unam quidem & nullis substantibus ad o factam ee dicunt animam
ide est illam quae primari facta est in adam & ex adam omniu hominu animas & istere. Et secun-
du corporalem sine dubio susfflationem. traducem quoque fieri animarum & ia ipsi quid aliud of-
tendunt. nisi animas ee mortales. si eu si uita amalia cetera & solo semine oriuntur. ita & ia de homi-
nibus senti mus ut cum corpore simul in eodem semine & ia anima defendatur. Quid dicimus de his
qui in p&ati adhuc & de uentre ab or si sunt & quod non nunqua & iam ante qua masculorum natu-
ralium recepta cu li semina sint suscepta depererunt in quibus sine dubio inuenitur qd simul & iam ille.

qui naturali ratione semini bus Inſer-tae erant anime. & tunc ſunt pat & corrupte. Siue ergo & inſuſ-
 flatione diſunt ſiue ab una quae primo factae. neceſſarium ſimul ut cu corporibus eorum partur ſicea
 de corporalibus & iam originem ſumunt ſecundu ipſoru rationem. Aut eni nihil omnino & rationali
 atque Inmortali anima participauit illud. quod adhuc in ventre corruptum e & repulſae illaratio quae
 ad firmat eam In ſe miſtra duce. ſimul cu corporibus ſeminatam. aut ſi participat neceſſitas Inminu con-
 ſtitu mortalem ee animam quod fides ut q nra non recipit dno declarante deſunctoru animas & con lo-
 quiu apud inferos habuiſſe & elezari ſcilicet In beatoru ſedibus ouantem & diutis flagrantem incendis.
 Eſſe naque animas Inmortales non totum diuini ſed & philoſophoru pleniſunt libri. Quid tale theobortus
 ambra nota In platonis libro ſocrate diſputante didicerat. qui homicida ſibi ee non timuit ac ſealutiſſimo
 precipitauit muro du & nullu poſt mortem. autumat reſtare iudicium & ſine diſcrimine aliquo
 meritoru omſ. animas poſt corpora aequaliter ferri. ar bitratur ad caelum. quod ſuo puero tenuerunt. & ſic
 illos omes ſeculi ſapientes una nebula huius erroris in ualuit. ut & ipſe tam laudabilis ut putant doctor
 homicide ipſum ſepriuectum ne publice occideretur occiderit. Sic quoque cata lecto In nocte ad lucernis plato-
 nis libro qui In mortalitatem anime docet ſtricto gladio reuelatum manu pectus ſemel nerumque pluſſit.

Redeamus praeter ea ad illas ſanctorum nobiliſſimas diſputationes non macademiae nemoroſae obſcuriſſectas um-
 braculis ſed caeleſti Inluſtratas & lumine. FINIT

Beatus itaque hieronimus tam ſem uictorinum martirem quam pleroſque catholicos ſecutus ſepotius fieri
 quam pſazari animas ſecundum illud qd In euangelio ſcriptum eſt. pater nſ cotidie operatur & ego ope-
 ror credere ſignificauit. Scſ quoque auguſtinus hſ pimonem moſto ad modum uolumi ni buſ uer bis.
 tuen conitur ſedum originale peccatum poenasq; paruuloru qui ſine baptisate moriuntur declara-
 re nititur. Ado factum In adam & ex ipſa omnium hominum animas & iſtere conſiſ argumentis
 qua ſcripturarum teſtimoniſ ut e illud anime que In gres ſeſunt cum iacob aegiptum & egreſſe deſe moye
 illuſ amplecti ppenſiuſ compertur. **U**t ad ſermonibus beatus gaudioſus epſ de uirginum & corporum
 pſuſſimus mediuſ. Noſtris que temporibus uiuus martyr cum nobiſcum conloquium familiariter habuiſſe
 pſuſſe orationis ſue ſeriem euidentiuſſimis ad probatio nibuſ uſuſſe.

At uero ſer ambroſiuſ quem ia ſuperius inter uir of apoſtolicos memorauimus In honeſtu Inquit puto animas
 cu corporibus generari ut anima naſcatur & anima qd nec anime ipſi conpetit. Aut ſic te ſingulae ce-
 leſtiſ poſteſtatiſ facte ſunt & ex ipſiſ coere nature ſunt. poteſt & una adae anima credibile uideri ceſtas
 naſci. ſed non con uenit quia ſolido hoc poſſibile ſunt ut ſimplex generare. nec ceſtis concedere tur qd tam miſ-
 ticu eſt In cauſa ſaluatoris ut non ſolum a ſoliſ gentilibuſ uel iudeiſ. ueru & ia ab ipſiſ qui xpianos ſed ſi cum In
 credibile putetur. ſoniani eni hanc fidem ſpernunt non credunt dm generare. Nam ſic o rem poſt igitur quo
 ſeminatur corpus & anima generatur & anima de adam coſtam ſublataſ legimus. Notamen animam na-
 tam & anima ſed ſicoſta ſecu habuit animam. In non natae ſed de tacta In partem ſed nec hoc ſcriptum eſt.

Propheta eni zacharias In cetera qui plumaſ Inquit anima hominiſ In eu. Nec eſtat ab hiſ diſſentient
 at. ſed dicit dſ dſ qui ſecut te & ſinxit te In utero ſi ergo In utero ſingitur ia ſi In matre corpori Inbutur. Cum eni
 omnia membra Inple & corporiſ. figurata dicitur In corpore ut ſicut aqua cu ſit ſine effigie. miſſa tamen
 In uas figurata uidetur. ita & anima cum ſit natura Incorporea & ſimplex firmatur In corpore ſingula mem-
 bra uiuificans. Quod quidem moſeſ manifeſti uſ tradidit dicens. Si quis percuſſerit mulierem In utero
 habentem & abortauerit ſi formatu fuerit de anima pro anima. Si au Informatu fuerit mulierem pecu-
 nia ut probere non In ee animam ante forma. Itaq; ſi ia formato corpori datur non In con cepto corporiſ.

nasceretur cum semina diuista. Nam si cum semine & anima existit & anima multae anime cotidie perunt cum semine fluxu quodam non proficit natiuitate sed si prius respiciamus uidebimus quod sequi debeamus. contemplerur facturam adie. In adam enim exemplum datum est ut & eo intellegat quia formatu corpus accepit animam. Nam potu erat animam limo terrae admiscere, & sic formare corpus sed ratione infirmabatur quia primum oportebat domum conpaginari & sic habitatozem induci anima. Certe quia spiritus in sicco habitare non potest. Ideo in sanguine fertur. Cum ergo corporis limamenta compacta non fuerint. ubi est anima aut foras uagatur quadiu inimitatur. Cum ratio tradit sic dari ea. ut anima corpus non ociosa uagetur sed ex quo dicitur dicant quialium putant & mare an & femina non conuenit quia aliud in exemplo. Pponunt enim & uiro cum costa datam & animam quod multis rationibus in firmari docuimus unde forte uideatur. Dari & femina maxime propter saluatorem quem scimus sine conplexu carnis desposito natum & femina. Quod si arbitrantur plus dant feminis auctoritatem enim uirum uolunt in feminam. Cum enim tam corporis quam animae originem & uiro dicant conuertunt se ut id quod potius est & muliere dicant id est animam quod uero minus & masculo id est corpus. Cum mani festum ordinem exempli ad traditam in mutare non posse. Qui ergo animas & una pro pagari adserunt & non corpori iuxta exemplum primi hominis ad cotidie fieri anathema sit.

AUGUSTINVS HIERONIMO

Scilicet frater heronime consulens te de his que nescio fructuosum esse nobis uellem. quamquam enim te multo quam ego sum & a te maiorem. tamen & iam ipse uen senes consulo sed ad discendum quod opus est. Nulla mihi & a te saera uide potest. quia & si senes magis de & docere quam discere magis tamen discere quam qui doceat ignorare.

HIERONIMVS AVGVSTINO

Beate papa augustine in scripturarum sipla & conposine nostro in uicem dolore ludamus. Noli igitur annorum existimare nos numero nec sapientiam carnis reputer sed canos sapientiae scripturas tante. Cuius hominis prudentia eius. Noli inquam fidem pensare temporibus nec me idcirco meliorem putas quod prior in xpi exercitu & eperim militare.

AUGUSTINVS HIERONIMO

Accepe igitur & quae mihi pro aperire ac disserere non graueris. questio de anima multos mouet in quibus & me esse con fiteor nam quid de anima firmissime teneam non tacebo.

HIERONIMVS

Meritis nos uirtutibus tuis & pauos magnus & tollens ultimam que paratem conuiuii occupas ut patris familie iudicio puearis sed uelle fateor sedenti prefero magistrum rennuens comstant spondeo presentidat pulsanti aperitur querens inuenit discamus interris quorum nobis scientia p seuer & in celo.

AUGUSTINVS

Certus & iam sum animam nulladi culpa nulladi necessitate sua sed propria uoluntate in peccatum esse conlap sam nec liherari possede corpore mortis huius & sue uoluntatis uirtute tanquam sibi ad hoc sufficiente & ipsius corporis morte sed gratia di p ihm xpm dnm nrm.

HIERONIMVS

Anima in mortalibus inuisibilis & in corporalibus est secundum gratiam dicitur in corpore substantiam ueleo certe tempore pumatur & sub plura sentia & quando pristinu corpus recoperit ut cum quo peccauit cum ipso pumatur.

AUGUSTINVS

Dicitur con ceptio humana sic cedere primis sex diebus quasi lactis habeat similitudinem sequenti bus noue diebus conuertatur in sanguinem deinde duodecim diebus solidetur. Reliquis decem & octo formatur usque ad perfecta limamenta omnium membrorum. & hinc iam reliquo tempore usque ad tempus partus magnitudine augetur. Sicut nescis uiam spiritus & anime ingrediens in paruum & ignoras ossium & uenarum uaria & aetate in uentre pregnantis. quomodo & uili elemento corpus hominis.

in diuersas effigies artusque uariatur. & deo dem semine aliud mollescit in carnibus. aliud duretur in ossibus. aliud in uentris palpitibus. aliud ligetur in neruis. **Idi opera scire non poteris qui factor est omnium. AUGUSTINUS.**
De animae incarnatione utrum & ille unaque primo homini data est sic & aere propagetur. an singulis quibusque noue & non modo fiat. analicubi iam existens tunc tantum diuinitus tunc sponne labatur in corpora. quaenam sit eligenda opinio scire desidero. **HIERONIMUS.**

Super animae statu memini uere quaestiu culue in mo maxime ecclesiasticae quaestionis utrum lapsa de celo sit ut pythagoras. philonici omnesque platonici & origenes putant an a propria di substantia. ut stoici manicheus & sphana pyrcilliani haere sit suspicantur. in theatro habentur diolim conditae ut quidam ecclesiastici stulta persuasione confidunt an cotidie adofiant & mitantur in corpora secundum illud quod in euangelio scriptum est pater meus usque modo operatur & ego operor. dicitur extra duce ut tertulianus & pollinaris & maxima pars occidit alium aut tu mat ut quomodo corpus & corpore sic anima nascatur & anima & similia cum brutis animantibus condicione subsistat. **AUGUSTINUS.**

Hoc certe sentis quod singulas animas singulis nascentibus & iam modo di faciat cui sententiae ne obicit quod omnes creaturas sexto die consummauerit di & septimo requieuerit adhibet testimonium & euangelio. pater meus usque nunc operatur. **HIERONIMUS.**

Quidem ambiguitas in iudicio est ut di uerba intelligentiae tribuatur occasio constat & sup hoc nulla contentio est. **AUGUSTINUS.**

Doce ergo quaeso quod doceam doce quod teneam. & di mihi si animae singillatim in singulis hodie nascentibus fiunt. ubi impar uelis peccati. ut indigeant in sacramento xpi remissionem peccati peccantes in adam & quo caro e propagata peccata. Aut si non peccant qua iustitia creatoris ita peccato obligentur aigeno. Cum enim de propagatis membris mortalibus inseruntur ut eas nisi peccati subuentum fuerit donatio consequatur. Cum in earum potestate non sit ut eis possit gratia baptismatis subuenire. **HIERONIMUS.**

Mlientis sunt peccatores auulua errauerunt ab uero locuti sunt falsa. statim ut nati sunt subuenire peccato in similitudinem preuaricationis adam qui est forma futuri. Illud quodque quod in uolumine iob scriptum est. Num quid mundus erit homo coram deo ut in operibus suis in re praehensibilis ut si aduersum famulos suos non credit & contra angelos suos prauum quid reperit. quanto magis in his qui habitant domos luteas. equibus & nos de eodem luto sumus. Nulla enim absque peccato. nec si unius quidem dies fuerit uita aut siem. Stelle non sunt mundae in conspectu di quanto magis uermis & putredo & hi qui peccato offendit adam tenent obnoxii. **AUGUSTINUS.**

Obscrote quomodo haec opinio defenditur quae duntur animae non & illa una primi hominis fieri omnes. sed sicut illa una uni ita singulis singulae eauero quae dicunt alia contra hanc opinionem facile putome possere pelleret sicut est illud quod deum sibi quidam uidentur urguere quomodo consummauerit omnia opera sua sexto die & septimo requieuit sino uis adhuc animas creat. Quibus si dixerimus quod ex euangelio supra posuisti patris usque nunc operatur. respondent operatur dictum est instituta admittendo non nouis instituendo. **HIERONIMUS.**

Hic locus apud imperitos & scripturarum scaram meditationem usum quo & scientiam non habentes uidet opinionis tuae prima fronte blandiri ceterum discussis facile soluitur & amittit testimonia scripturarum aliis comparauerit testimoniis nos sibi sps scs p qualitate locorum & temporum uideatur esse contrarius secundum illud quod scriptum est. Abissus abissum inuocat in uoce cataractarum suam;

Cerno quoniam tendat adfertio sed de hoc in posteris nobis differendum est nedum misceamus questionibus
questiones obscuram audientibus intelligentiam relinquamus. **AUGUSTINUS**

Verum est quod a rebus quae non erant instituendis requieuit & hoc uerum est quod non solum guber-
nando quae fecit. Verum & iam aliquid non quod nondum est quod iam creauerat. Nemo enim
creando usque nunc operatur uel sic ergo talio quolibet modo & imus ab eo quod obicitur de re quae
ab operibus suis neque ea non credamus. Nunc usque fieri animas nouas non illa uia sed sicut illa
uiam. Nam quod dicitur quare facit animas eius quos nouit cito mortuos. Possimus responde-
re parentum hinc peccata tunc uinci & flagellari. **HIERONIMUS**

Sup quo quid mihi uideretur in opusculis contra rufinum olim scripsisse me noui aduersum eum libellum
quem sciebat anastasio episcopo Romano ecclesiae dedit in quo lubrica & subdola in mo fulta confessio
one dum auditorum simplicitati in ludere nititur suae fidei in mo perfidiae in lustrum. **AUGUSTINUS**

Quod in libro aduersum rufinum posuisti quosdam huius sententiae calumniari quod dicit dare
animas adulterinis conceptibus uideatur indignum. unde conantur astruere mentis gestae ante carnem
uitae animas quasi ad erga stula huiusmodi iuste posse produci. Non me mouet multa cogitantem quibus
haec possint calumniae re futari & quod ipse respondisti non esse uitium sementis in agro quod furto
dicitur esse sublatum sed in eo qui frumenta furatus est. Nec idcirco terram non debuisse in gremio suo
semina conseruere quia scitor in munda ea piecerit manu. elegantissima similitudo est quam & ante
quam legem nullas mihi obiectio ista de adulterinis foetibus in hac questione faciebat angustias gene-
raliter inuenit multa bona dicit facere & iam denique malis prauisq; peccatis. Animalis autem cuius cum
que creatio si habeat prudentem piamque consideratorem ineffabilem laudem creatori & citat.

Quanto magis creatio non cuiuslibet animalis sed hominis. si autem causa creandi quaeritur. Nulla
citius & melius respondetur. Nisi quia omnis creatura bona est & quid dignus quum ut bona faciat bonus
deus que nemo potest facere nisi deus. Hae & alia quae possum sicut dico aduersum eos qui hanc opinionem
quaeruntur animae sicut illa una singulis fieri libere facture conantur. **HIERONIMUS**

Antonius enim orator egregius in cuius laudibus tullius personat differat se aut uidisse mul-
tos eloquentem adhuc neminem. Noli igitur mihi oratorum & non uis floribus ludere per quos
solent imperitorum atque puerorum aures decipi sed simpliciter dic quid sentias. **AUGUSTINUS**

Cum ad poenas uentum est paruulorum magis mihi crede coartor angustias ne quid respondeam. pro-
ris inuenio non solum eas poenas dico quas habet post hanc uitam illa damnatio que necesse est
trahatur. sicut corpore & uerunt sine christiane gratiae sacramento sed eas ipsas quae in hac uita dolen-
tibus nobis uersantur ante oculos quas enumerare si uelim prius tempus quam & exempla deficiunt.

In quibus egritudine torquentur doloribus fame & siti cruciantur debilitantur membris
priuantur sensibus uexantur ab inmundis spiritibus demonstrandum est utique quo modo ista
sine ulla sua mala causa iuste paciantur. Non enim dici fas est aut ista ignorante deo fieri. aut eum
non posse restituere facientibus aut in iuste ista tunc facere tunc punire. **HIERONIMUS**

Dueris testimoniis scripturarum eadem questionem iteris in te uerales praestitias qui unum
eundemque hominem personarum uarietate mutata in maritum ueneremque producant. Ut qui pri-
us rigidus & truculentus in cesserat postea soluitur in molliem feminatum. **AUGUSTINUS**

Cum te iratum sensere nihil aliud quam ueniam deprecoabor. **HIERONIMUS**

Quesite iracundiam audias non enim de uero uictoria sed contra mendacium querimus ueritatem.

Num quid nam sicut animalia irrationabilia recte dicimus inuisibilis daturis. **AUGUSTI NUS**
& excellentioribus & stultioribus sicut apertissime in euangelio uidemus porcos ad sum desideratum con-
cessos esse demonibus hoc & de homine recte possumus dicere. Animal enim sed rationale & immortale
anima est rationalis in illis membris quae tantis afflictionibus poenas luit. **D** bonus est. **D** iustus est.
D somni potens est. Hoc dubitare omnino demeritis est tantorum ergo malorum quae fiunt in paru-
lis causa iusta dicitur. Nempe cum maiores ista patiuntur solemus dicere aut sicut in iob merita
& animari aut sicut in herode peccata puniri & de quibusdam exemplis quae manifestata esse uoluit aliaque
obscurata sunt hominum coniectare conceditur. sed hoc in maioribus de paruulis autem quid respondeamus ediscere
si poenis tantis nulla merita puniendi peccata. Nam utique nulla est illis merita sed animanda iustitia. **AUGUSTI NUS**

Dedit ecclesiae primo omnium mentem suam ad sapientiam requirendam & ultra licitum se extendens uoluit cui
satis rationes que cognoscere quare paruuli corripentur ad aemone cur naufragia & iustos & impios pariter ad-
forberent utrum haec & similia casu euenirent a iudicio dei & sic casu ubi prudentia in iudicio ubi iustitia.

Doce igitur quid sentire quid dicere debeamus ut constet nobis ratio nouarum animarum singu- **AUGUSTI NUS**
lis corporibus singillatimque factarum. **AUGUSTI NUS**

Videris mihi obliuiosus esse & quasi nihil supra dictum sit per eandem disputationis reuer-ti lineas hoc
enim longe distor-tione concussus est. **AUGUSTI NUS**

Dannationis in paruulos causam requiro quia neque animarum sine uice sunt singulis singulae uideo
esse ullum in illa aetate peccatum nec de damnari aliquam credo quam uideat nullum habere peccatum anfor-
to dandum est in paruulo carnem solam esse peccati non uero illi animam fieri qui secundum dei pre-
cepta uiuente in adiutorio gratiae christi & ipsi carne domitae ac subiugate possit incorruptionis merito parari.

Demus operam ut punitio sit sima heresis de ecclesia auferatur quae semper simulat penitentiam. **AUGUSTI NUS**
ut docendi in ecclesia si habeat facultatem nisi apta salute perdidit foras expulsa moriatur. **AUGUSTI NUS**

Querenda causa atque reddenda est quare damnentur animae quae noue creatur singulis quibusque nas-
centibus si propter christi sacramentum paruuli moriuntur damnari enim eas si sic decor pore ex-
ierint & sic scriptura & sic est testis aet. unde illa de animarum nouarum creatione sen-
tentia si hanc fidem fundatissimam non obpugnat sic & mea si obpugnat non sit aetua. Nolo
mihi dicitur per hac sententia debere accipi quod scriptum est: Qui finxit spiritum hominis in ipso & qui
finxit singillatim corda eorum. aliquid fortis simum atque inuictissimum requirendum est
quod nos non cogat deum credere ullarum animarum sine culpa aliqua donatorem. Nam uel-
tiam deum ualeat plus est fortis tunc creare quam fingere & tamen scriptum est. Cor mundum crea-
uimus deus. Nec ideo putari potest anima hoc loco aptare se fieri priusquam aliquid esset sicut ergo
iam existens creatur in nouatione iustitiae sicut existens fingitur confirmatione doctrine. Nec
illud quod in ecclesia scriptum est. Tunc conuertetur inter ram puluis sicut sicut & sicut sicut reuertetur
ad deum quod dedit illum istam confirmat sententiam quam esse uolumus nam plus enim hoc suffragatur eis quod
una putant omnes esse animas. Nam sicut conuertitur inquit puluis inter ram sicut sicut & tamen caro
de qua hoc dictum est ad hominem non reuertetur ex quo per pagata est sed ad terram. unde primus homo factus est
& spiritus illius unius spiritus per pagatus non tamen ad eum reuertitur sed ad deum a quo illi datus est uerum quia hoc testi-
monium ita per istis sonat ut non omnimodo huius opinionem quae defendi uolo uideatur esse contrarium animo
nonda tantum quod dicit prudentiam tuam de alibus testimonium & his angustis me coneris eruere.
Nam licet nemo faciat optare de uerum sit quod uerum non est tamen si fieri possit optare;

ut haec sententia uera esse & sic ut opto ut si uera est abste liquidissime atq; inuictissime defendat.

Propo sunt testimonia quae non de alterius scripture loco sed de propriis libris **HERONIMIUS**
absoluta sunt. Reuertatur puluis in terram suam unde sumptus est & sps conuertatur ad dnm
quid dicit illum & quosdam in dendi qui putant animas cum corporibus fieri & non ad se sed a corporu
parte generari. Cum enim caro reuertatur in terram & sps redeat ad dnm quid dicit illum
mani festum est dnm parentem animarum esse non homines. **AUGUSTINUS**

Illon uero opinionem quod ex una fiant omnes anime. Nec discutere uolo nisi necesse sit atq; ut in
ita de qua nunc agimus si uera est sic abste defendatur ut hoc necesse iam non sit quam uisuram desi
derem rogem uos ardentibus & optem & expectem ut per te mihi dnm huius rei auferat igno
rantiam. **HERONIMIUS**

Iuxta beatum apostulum unusquisq; ^{suo} in sensu habundat. Alius quidem sic alius autem sic. Cer
te quid qd dici potuit & sublimi ingenio descripturarum scaram auribus fontibus atq; positum atq;
differ tum est sed quae reuerentiam tuam parum pparari me tuum laudare ingenium. Nos eni
inter nos eruditionis causa differimus caeterum emuli & maximo heretici cum diuersarum
nos sententias uiderint de animi calumnia buntur rancore descendere. Mihi autem de creu
te amare suspicere colore mirari. tuas dicta quasi mea defendere. **AUGUSTINUS**

Quam animas ex una propagari adserunt quam dicit homini primo dedit atq; ita eas ex parentibus
trahunt. sicut ulli animi opinionem secuntur. Profecto eas non sps sed corpora ee contendunt.
& corpulentis semini bus exoriri. Quo puer sius qd dici potest. **HERONIMIUS**

Quid cum prius animas fuisse quam natae sunt & non corpori secundum exemplum primi homi
nis ad cotidie fieri anathema sint. **AUGUSTINUS**

Quis negat non unius tantum sed omni animas creatorem dnm q; factorem. nisi qui eius eloquiis aper
tissime refragatur. sine ulla quippe ambiguitate pph&am dicit. Omne flatum ego feci ani
mas uidelicet intellegi uolens. **HERONIMIUS** **D**ns in euangelio uidete inquit nec con
tinnatis unum & his pusillis dico em uobis quia ceteri eorum semp uident faciem patris mei qui in
caelis est. Magna dignitas animarum ut unaq; habeat ab ortu natiuitatis in custodia sui angeli
delegatum. sufficiat nobis memorata credulitas & nra tandem finiatu oratio. Ecce do fauente
feci qd flagitasti immo quod potui rationem animae iuxta ^{ex}emplum primi hominis & uerbum
saluatoris ad no do cotidie fieri. Iamque formato corpori dari totumq; cur sum eius breuit
licet saltibus potius sidici est quam passibus profestinatione ad finem usque deduxi atque
per tenuitatem ingenii mei per uirtutes ecclesiae magistros presertim per duos pinguidinis
liberos augustinum uidelicet & hieronimum assistentes aureo dextra leuaque candela bro ad infor du
orum caeli luminarium cognitioni aliqui dum tractata de qua plurimis eorum opusculis sua eis
solerti uigilantia & sagaci perquisitione inuestigata restituens dicta loqui uolui praesentes ab
his uicibus facere quidam rectum quid non uerum. quid tamen catholicum quid sole clarius ad in
structionem omnium magis utile t contra hereticos certe qui inimica ad uerum nos mente de
se uiunt quod tam in reprehensibile. Nos ergo catholicorum uitorum precepta tenaciter
adire quon do uis heredes sed & necessarii. Inueni mihi quibus utari eloquio polletes sapientiorib;
preferamini & non magis stillantis liquoris sicut profationis conpraedi quon in uindanti uon flui
orum ubertate rigati redundans fluentia sanctorum. **EXPLICIT HERONIMVS DAMASO**

49
sed iuxta modum quendam adepti uidentur salutem. Animaduerte uidentium animas & adaliscen-
tulas esse cum sponsa; Angelos uero adeos qui uenerunt in uirum perfectum. Intellege uiros esse cum sponso;
Vnde igitur mihi uidentur quatuor ordines. unum & unum duos choros in se continentes sponsam canere cum
iuuenculis. sponsum canere cum sociis; & cum hoc intellexeris audi canticum canticorum. & festina intel-
legere illud. & cum sponsa dicere ea quae sponsa dicit ut audias quae audiat & sponsa; Sicut enim non pot-
eris dicere cum sponsa quae dicit ut audias ea quae dicitur sponse. festina uel cum sponsi sodalibus fieri
patero si & illis inferioz sit esto cum adaliscen-
tulis. quae in sponse dilucet com morantur; Haec quippe
in hoc libro fabulae partiter. & ephthalami on sunt. personae; & quo ^{quod} & gentiles sibi ephthalami on uin-
dicarunt. & istius generis carmine adsumptum est; Epithalamion siquidem canticum canticorum. Primum
sponsa orat & statim in medijs praecibus auditur. uide praesentem sponsum. Uide adaliscen-
tulas suo comitatu copulatas. Deinde respondeat eis sponsus. & post sponsi eloquia dum ille pro eis patitur salu-
te respondent sodales donec sponsus sit in recubitu & a passione conseruat sequendam sponse orna-
menta facturos. Verum iam ipsa uerba ponenda sunt in quibus prius uox sponsae deprecatur audit.
Osculetur me ab osculis oris sui; quorum iste sensus est; quo usque mihi sponsus meus mittit oscula per
moysen mittit oscula per prophetas. Iam ipsius cupio ora contingere. Ipse ueniat ipse descendat;
Ora igitur sponsi patrem & dicit ad eum; Osculetur me ab osculis oris sui; & qui talis est ut compleat
sup eam propheticum illud in quo dicitur. Adhuc te loquendo dicam ecce adsum sponsam sponsi pat-
ris & audit matrem suam; uident illa eum cuius de praecabatur adueniam. Orare desistit. & ad ipsum co-
minatur loquitur; Quo bona ubera tua super unum & odae unguentorum tuorum super omnia cro-
mata. Sponsus igitur xpi missus a patre uenit unctus ad sponsam & dicit ad eum; Dilexisti iusti-
tiam & odisti iniquitatem. propterea unxit te dicitur tuus oleo & uultationis preparati cibibus tuis;
sime te tegerit sponsus & ego boni odoriferus & ego linior unguentis & ad me usque eius unguenta
perueniunt. ut possim cum apostolis dicere; xpi bonus odor sumus in omni loco; Nos autem cum haec au-
dimus adhuc peccatis. utriusque fecerimus. De quibus propheta penitens loquitur; Putruerunt & cor-
ruptae sunt cicatrices meae a facie imprudentiae meae; Peccatum odoris est. putridi auris inspi-
rat unguenta quae tunc in gremio do. lauemus quippe & sibi facter. Onica galbanis & reliqua;
haec quidem in consensum demde ad opus unguentarii uaria sunt mittitur unguenta; In quibus est
nardus & facter. & dicit qui caelum fecit & terram loquitur ad moysen dicens; Ego impleui eos
spu sapientiae & intellectus ut faciant opera artis unguentariae. & unguentarii os dicitur do. Haec
si non spiritaliter intellegantur nonne fabulesunt. Nisi aliquid habeant secreti. nonne indigna sunt
do; Necesse est igitur eum qui audire scripturas spiritaliter nouit. Aut qui certe non nouit & deside-
rat nosse omni labore contendere. ut non iuxta carnem & sanguinem conuerseur. quo possit
dignus spiritalium fieri secretorum & ut aliquid audentius dicam spiritali cupidine uel amore.
siquidem est & spiritalis amor; & quo modo est quidem carnalis cibus & alius spiritalis & alia carnis pocio.
alia spir. Sicut quidem amor carnalis a satana ueniens. alius amor spirado & ad eum habens. & nemo potest
duob; amoribus possideri; si carnis amator est amorem sps non capis; si omnia corporalia despicisti non
dico carnem & sanguinem. sed argentum & possessiones. sed ipsam terram ipsumque celum; Haec
quippe pertransibunt; Susta omnia contempisti & ad nullum horum animam tua obligata est. Neque
quoquam uiciorum amore retineris. Potest amorem capere spiritalem; ista quae euenit occasio
ut de amore spiritali aliqua diceremus. Expedat autem nobis salomonis custodiye praecipuum

Alibi
Siquidem uel pfe q
dam sponse ornan-
ta faceretur;

& magis illius qui per salomonem loquebatur de sapientia ita dicens. **A**ma illam & seruabit te. Circumda illam & & abtabit te. honora illam ut te amplectatur. Est quidam spiritalis amplexus ad quem utinam contingat ut meam sponsam altior sponsi amplexus includat. At ego quoque possim dicere quod in eodem libro scriptum est. sinistra eius sub capite meo & dextera eius amplexabitur me. Osculetur me ergo ab osculo orissui. **M**oris est scripturarum imperantium modum probitate uo ponere. ubi **P**ater noster qui est in caelis sanctificetur nomen tuum. Pro uanam sanctificetur. & nunc est in presentia. Osculetur me ab osculis orissui. pro eo quod est uanam osculetur. Deinde conspicit sponsum. uenit delibutus unguentis nec aliter ad sponsum poterat uenire nec decebat aliter patrem ad nuptias filium destinare. uixit enim unxit unguentis fecit illum xpm. uenit diuersis odoribus inspirans & audit. quia bona uberata super uinum. Congruenter modo diuinus eandem pro locorum qualitate diuersis uoculis nunciat. ut quando hostia offertur in lege & uult intellectum ostendere pectusculum per separationis affectum. Quando uero reum beatus aliquis cum ihu & sensum eius communione perficitur. non pectusculum ut supra sed pectus illo quod dicitur. **P**ero cum sponsa loquitur ad sponsum. quia nuptiale carmen inducitur. non pectusculum ut in sacrificio non pectus. In iohanne discipulo. sed ubera nominat dicens. Quia bona uberata super uinum. Communica ut sponsa cum sensibus sponsi. & scies quia inebriant atque letificant. istiusmodi cogitatus. Quomodo autem calix dñi inebriant per quam optimus est. sic ubera sponsi omni meliora sunt uino. quia bona uberata super uinum. In medijs precibus ad sponsum uerba conuertit. **O**dor unguentorum tuorum super omnia aromata. non uno sed omnibus. Sponsus uenit unctus unguentis. sicut enim & ad meam amaram factam sponsum suam uenire dignabitur. quam oportet esse firmam ut illud declo ad se trahat ut descendere faciat ad terram. ut ueniat ad amatum. qualis pulchritudine decoranda est. Quali debet amore feruere ut ea loquitur ad illam quae ad perfectam locutus est sponsum. quia car uixit. quia oculi tui. quia genituae quia manus tuae quia uenter tuus quia humeris tui quia pedes tui. **Q**uomodo sponse membra uentur & singularum partium laus diuersa dicitur ut post disputationem etiam ad iram dicitur in eam similiter laboremus. Bona igitur uberata super uinum. Si uideris sponsum tunc intelleges uerum esse quoddam. Quo bona uberata super uinum. & odor unguentorum tuorum super omnia aromata. Multi habuerunt aromata. Regina austri detulit aromata salomoni. & plures alii aromata possederunt. Sed habuerit quis quanta libet non possunt xpi odoribus comparari. de quo nunc sponsa ait. **O**dor unguentorum tuorum super omnia aromata. Ego arbitror quia & moises habuit aromata. & aaron & singuli prophetarum. **U**erum si uidero xpm & suauitate unguentorum eius odore percipero statim sententiam fero des. **O**dor unguentorum tuorum super omnia aromata. **O**leum effusum nomen tuum. prophetiam sacramentum est. Tanquam modo nomen ihu uenit in mundum. & unguentum predictum effusum. In euangelio quoque mulier accipiens salis parum unguentum Marti pistici preciosi. caput ihu pedesque perfudit. Diligentem obserua quae de duabus super caput fudert saluatoris. siquidem peccatrix super pedes & ea quae dicitur. non fuisse peccatrix super caput fudisse monstratur. **O**bserua inquam & inuenies in euangelica lectione non fabulas & narrationes ab euuangelistis sed misteria esse conscripta. Inpleta est itaque odore unguenti domus siquid peccatrix habuit. ad pedes referendum est. siquid ea quae non peccatrix ad caput. Nec mirum domum fuisse odore completam. Cum hoc odore mundus completus sit. Scribitur in eodem loco de simone leproso & domo eius; ego puto lepsum mundi istius esse principem & hunc leprosum simonem nunc cupari. Cuius domus ad aduentum xpi suaui odore completa sit agente penitentia peccatrix.

& ita caput ihu unguenti odoribus perfundente. Unguentum effusum nomen tuum. Quomodo un-
 guentum quod effusione sua odorem longelateq; dispersit sic xpi nomen effusum est. In uniuersa
 terra xpi nominatur. In omnimundo predicatur dñs. Unguentum enim effusum est nomen eius.
 Non ut nunc. Nunc mori si nomen auditur quod prius iudee tantum claudelatur angustis. Neque enim grecoru
 quisquam meminit eius. Neq; ulla gentium litterarum historia de illo seuerent scriptum
 aliquid inuenimus. Statim ut hñs radiauit in mundo. eduxit secum legem & prophetas. & uere
 cõplacum est. Unguentum effusum nomen tuum. p̃p̃tea iuenculæ dilexerunt te, qui sp̃m̃ sc̃m̃
 caritatis diffusa est in cœdantia; congruenomen effusionis inferitur. unguentum effusum est
 nomen tuum; Hæc dicit sponsa adulescentulæ conspicit quando illa sponsi patrem yzabæ
 & ad ipsam sponsum comministris loquebatur. Ne dum adulescentulæ aderant. in medijs uero predib;
 ingredatur iuencularum chorus. & sponsæ laudatur eloquiis. propterea iuencule dilexerunt te
 & adtraxerunt te. Adulescentulæ quere spondon; post te in odore unguentorum tuorum curre-
 mus. quam pulchre sponsi pediseque. ne dum habent fiduciam sponsæ; Sponsa non postergum
 sequitur. sed iuncto ingredatur latere; Adprehendit dexteram sponsi & manus eius sponsi dexteram
 tenetur; Famulæ uero ingrediuntur post eum; Læ sunt reginæ & octoginta concubine & iuuen-
 cule quarum non est numerus. Una est columbamea perfecta mea. una est matris sue. u-
 na est ei quæ concepit illam; Post te ergo in odore unguentorum tuorum cursemus. Cum
 omni honestate deambulantibus dictum est; Post te in odorem unguentorum tuorum
 curremus. secum dum illud. cursum comsum manu. & illud qui in stadio currunt omnes
 quidem currunt unus autem accipit brauium; Brauium xpi est. & hæc quidem adulescentulæ.
 quas propter amoris & adium fortitate cognoscimus iuxta illud exemplum. Amicus autem sponsi stans. & au-
 diens eum. gaudio gaudet. propt̃ uocem sponsi. Tale quiddam & adulescentulæ sustinent. In uocem spon-
 si fortin secus remanent. spon sa uero speciosa perfecta sine macula sine ruga in sponsi cubiculum ingrediuntur
 p̃uenial ingressæ reuertitur ad iuenculas. adnuntiabit eis quæ sola conspexerit. Dicetq; Introduxit me
 rex in cubiculum suum; Non ait introduxit nos plures in cubiculum suum. plures foris remanent
 in cubiculum sola ingreditur sponsa. ut uideat thesauros tenebrosos. & absconditos. renuntiat que iu-
 uenculis; Introduxit me rex in cubiculum suum; Rursum adulescentulæ id est sponsarum incipientium
 turba conplurima. Ingressa sponsa cubiculum sponsi. & uidente diuitias ^{uiris suis} uisus. dum illius prestolatur
 aduentum læcæ concinunt. & utabimus & læcābimur in te; Pro sponsæ perfectione. læ-
 tantur. non est emulatio in uirtutibus. Amor iste mundus. amor iste sine ^{uicio} uicio est. & utabimus
 & læcābimur in te; Diligemus uberitua; illa quæ maior est iam tuorum uberum lacte posturitur &
 loquitur & utans bona uberitua sup uisum; Iste uero & utatio nem & læcātion deserunt; adu-
 liscentulæ quæ pesunt. deserunt. caritatem & dicunt. & utabimus & læcābimur in te; Diligemus n̄
 diligimus sed diligemus uberitua sup uisum; Deinde loquitur ad sponsum. Aequitas dilexit te. uolunt
 sponsam. nomen illi aequitas a proprijs uirtutibus imponentes; Aequitas dilexit te. Rursum ad adulis-
 centulæ sponsa respondit; Nigrasim & speciosa filia hñt. ut a bernaculo cedat. ut pelles salomonis.
 nennu ea minime quia ego sum denigrata quò despexit me sol; Speciosa quidem est. & possum inue-
 nire quomodo speciosa sit sponsa. quærimus autem quomodo nigra & sine candore sit pulchra; Den-
 tiam est a peccatis specie mei. longra est conuersatio. & ideo speciosa caritur. quia uera nescit
 omni peccatorum sorde purgata necdum lota est in salutem. nigra dr. sed in uero colore n̄ p̃manet.

penitential

fit itaque candida quando ad maiora confurget. & ab humilibus in alta conscendere
de dea. Quae est ista quae ascendit dealbata & quo manit festius perfectio misterium describa-
tur. non aut ut impleret que legitur. In nixa super fratruelion suum. id est. Et icite pizo xne-
sedemice erizo men h. id est super pectus eius recumbens. significat que de anima sponsae & ser-
mone dr. super pectus illius recumbens. quia ibi principale cordis xni. Unde carnalibus recedentes
spiritalia sentire debemus & intelligere. multo melius e. silamare quam amare desistere. &
cendit igitur recumbens super pectus fratruelis sui. & quae nunc in exordio cantici nigra ponitur
in epithalamii dea sine cantatur. quae e. ista quae ascendit dealbata. Intelleximus quomodo &
nigra & for mosa sit sponsa. sicut & tu non egeris penitentiam caue ne amata nigra dicitur.
& turpis & duplici feditate turperis. Nigra propter peccata praeterita. Turpis propter hoc quia in hunc
uicinis per seueras. Si uero penitentiam egeris nigra erit amica tuce propter contrita delicta. Propter pe-
nitentiam uero habebit celi quid utraque dicitur & chiopici decoris. & quia semel & chiopem nomine
ui uolentem scripturam super hoc ad uocare sermo nem. Aaron & marice murmurant quae
moyses & chiopis scem habet uxorem. & nunc moyses ad chiopis scem duxit uxorem. siquidem leueus
ad hanc nostram caechiopis scem trans migravit. murmur & caaron sacerdotum iudeorum
murmur & marice sine gogaeorum. Moyses demurmuratio ne non curat comat & chiopis scem
sacem de quae & celi bidit per prophetam. Ab tremis fluminum afferent hostias. Et rursum
& chiopem peruenit manus eius do. Pulchre preuenit. Quomodo enim in euuangelio mulier illa
quae sanguine defluebat cercha sine gogi filiam curacione preuenit sic & chiopem israhel ego
sciente sancta est. Illorum delicto salus gentibus facta est ad emulandum eos. Nigra sum & speci-
ose filia hierusalem. & in ecclesiastica anima ad filias israhel conuerte sermone & dic. me
plus amicit sponsus. me magis diligit quam uos quae mutae filiae israhel. uos foris factis. &
sponsam cubiculum iudeis intrantem. nemo dubitat nigram uocari tam nigram esse formo-
sam. qui nos sumus ut cognoscamus dm. ut cantica cantici predicemus. ut ab & chiopie finibus ut
ab extremo terrae ueniremus sapientiam ubi audire salomonis. & quando saluatoris uox in tonan-
tis auditur. Regina austri uenit in iudicium & condemnabit homines generationis huius
quia uenit a finibus terrae audire sapientiam salomonis & ceptus quam salomon hic.
Audi mystica quae dicantur. Regina austri uenit a finibus terrae ecclesia. & condemnat homines
generationis huius id est iudeos carni & sanguini deditos. uenit a finibus terrae audire sapi-
entiam salomonis. non illius quae testamento ueteri predicatur sed huius. in euuange-
lio salomone maior est. Nigra sum & speciosa filia hrt. nigra uelut ut ceberna-
culae cedat ut pelles salomonis. quae eo tempore in tabernaculi ornamento composuit. Ipsa qua-
que nomina cum sponsae decore conueniunt. Aunt hebraei cedat interpretari tenebras.
Nigra sum ergo ut tabernacula cedat. ut & chiopem. speciosa ut pelles salomonis. quae eo tempore
in tabernaculi ornamenta composuit. quando templum sui in studio & labore fabrica-
tus est. Diues quippe salomon & in omni sapientia illius. Nemo precessit illum sicut unum
horum. Nigra sum & speciosa filia israhel ut tabernacula cedat ut pelles salomonis. ne
intueamini me quia ego sum denigratae. factis facta denigrae suo. & penitentiam ad me
horre conuersee. adnuntiat se filiabus israhel nigram quidem esse sed pulchram secundum
quod superius exposuimus. & dicit. Ne intueamini me quia ego sum denigrata.

43
nem quid admiremini coloris esse metem. sol dispartit me; pleno quippe radio in melum in
sui fulgoris inluxit ut eius sim calore fuscata; Neque enim ut decuerat ut solis dignitas exspectabat.
illius in me lumen excepit. Delicto eorum salus gentibus facta est; & rursum incredulitate gen-
tium scientia israel. Habes utrumque apud apostolum; filii matris meae pugnaverunt aduersum
sum me; con siderandum quomodo sponsa dicit filii matris meae pugnaverunt aduersum
me & quando aduersum eam fratrum pugna surrexit; Vide paulum ecclesiae persecutorem.
& intelleges quomodo filius matris eius pugna uerit contra eam; Persecutores ecclesiae egerunt
penitentiam & aduersarij eius rursus ad foras signa conuersi. predica uerunt fidem quam
ante destruebant; In ophethico spiritu sponsa nunc conuersa ait; Dimi cauerunt in me. posuerunt me
custodem in uineis uineam meam non custodiui; Ego ecclesia ego sponsa ego sine macula. Pluri-
mum custodiam posita uinearum. ^{1. uinearum} abibus matris meae qui contra me aliquando pugna-
uerunt; quos sollicitudine curaque ^{1. uinearum} defructa. Dum plures custodio uineas. uineam meam non ser-
uauit; Intellegem mihi de paulo. & alio quo cumque sanctorum qui omnium sit salute sollicitus.
& uidebis quomodo uineam suam non custodiat. aliorum uineam custodiat. quomodo ut
alios sacrificat. ipse in quibusdam dominas sustineat. & cum fuerit liber ex omnibus seipsum ser-
uum fecit ut omnes lucrifacere; factus sum infirmis infirmus. iudeis iudaeis. his qui sub
lege erant. quia si sub lege & caetera; Dicitque uineam meam non custodiui; Deinde conficit
sponsam; qui conuersus abcessit. & frequenter hoc in toto carmine facit quod nisi ipse paciat
non potest intellegere; saepe de testis est sponsam mihi aduentare conplexi. & mecum esse. quoniam
plurimum quos subito recedente inuenire non potui quod querebam; Rursum igitur desidero eius
aduentum. & non numquam iterum uenit. & cum apparuerit meis que fuerit manibus
conprehensus. rursus elabitur. & cum fuerit ^{1. uinearum} elapsus. ut iterum inquitur. & hoc crebro facit
donec illum uere teneam. & ascendam in nisa. super fratrem meum. adnuntia mihi quem
dilexit anima mea ubi pascis ubi cubas ^{1. uinearum} in meridie; non quero alia tempora quando uespere quando di-
luculo quando in solis pascis ^{1. uinearum} occubitu; illud tempus inquitur quando inflorente die quando ple-
na luce in maiestatisque splendore uersaris; Adnuntia mihi quem dilexit anima mea ubi pascis ubi
cubas. in meridie. Diligenter obserua ubi meridiem legeris; Apud ioseph meridiem fratres prandium
celebrant. angeli meridiem abraham suscipiuntur hospicio. & caetera istius modi quae se & inuenies
scripturam diuinam non frustra seu fortuito unum quemque usurpare sermonem; quis pu-
tas est dignus nobis & ad meridiem usque perueniat. & uideat ubi pascit ubi cubat sponsus; Adnuntia
mihi quem dilexit anima mea ubi pascis ubi cubas. in meridie; Nisi enim mihi adnuntia ueris.
incipio errabunda iactari. & dum te quero. in aliorum greges incurro. & quia aliorum erulesco
faciem meam atque ora contegerit. sum quippe sponsa formosa. & alius nudam faciem meam
non ostendo nisi tibi soli quem non pridem. deo secuta sum; Adnuntia mihi quem dilexit anima
mea ubi pascis ubi cubas. in meridie. Ne quando fiam sicut cooperta super greges sodalium tu-
orum. ut ista non paciar. ut non fiam cooperta ut ora non contegam. & ad alios usque perue-
neris. incipiam forsitan & eos amare quos nescio; Idcirco adnuntia mihi ubi te quaeram
& in ueniam. in meridie; Ne forte fiam quasi cooperta super greges sodalium tuorum. Post
haec uerba sponsus ei conminatur & dicit. Aut cognoscis rema & ipsam quam regis es sponsa
& formosa & ame facta formosa; Siquidem ego mihi exhibui gloriosam ecclesiam con-

44
sicut & xpi ecclesiam; & haec quidem in proemio eorum quae post ea differenda sunt dixi-
mus; quia amici sponsi dum rex in cubitu suo est. requiescentem dormiuit ut leo
& ut catulus leonis. sponsa e promissis donec ille consergetur. similitudines auri & ar-
genti facturos. non habentes aurum ut sponsus. & quodam modo aliis uerbis sponsi
passio predicata est. non in rationabiliter ad haec sponsa respondit. & ipsa dispensationem quan-
dam passionis intellegens; Ad id quod audi erat. similitudines auri faciemus tibi. cum signatis
argenti. donec rex in cubitu suo sit. Nardus mea dedit odorem suum. fasciculus zittae fraxuelis mihi
mihi. In medio uberum meorum demorabitur. Quomodo igitur aptatumus ei. quod pre-
cessit donec rex in cubitu suo sit. id quod sequitur. Nardus mea dedit odorem suum. loquitur euuangelium.
quia uenit mulier habens alabastrum unguenti nardi pistici preciosi. Non illa peccatrix
sed scia de qua nunc mihi sermo est. Scio quippe lucam de peccatrice. matheum uero & iohannem
& marcum non de peccatrice dixisse. Venit ergo non peccatrix illa sed scia. cuius quoque nomen
iohannes in seruit. Maria quippe erat habens alabastrum unguenti pistici preciosi. & effudit sup
caput ihu. Deinde sup hoc indignantibus non omnibus discipulis sed iuda solo diuerse. ponit uerum
dant trecentis denariis & dari pauperibus. Respondit magister atq; saluator. semper pauperes ha-
bebit uobiscum me uero non semper. Proueniens quippe haec in diem sepulture meae fecit. Ideo ubi
cumq; predicatum fuerit euuangelium istud dicitur & quod fecit haec in memoriam eius; In figu-
ra ergo istius quae nunc loquitur. Nardus mea dedit odorem suum. Illa super caput dñi fudit un-
guentum. & ut igitur ad sume nec dum ut postquam caput ihu suauiter odore. per fuderit. possit
audenter effari. Nardus mea dedit odorem suum & ihu reu. pro cum audire sermonem. Quia ubi
cumq; predicatum fuerit hoc euuangelium in toto mundo dicitur. & quod fecit haec in memoriam eius.
Et uo quoq; facto in uniuersis gentibus; praedicator. quomodo autem hoc facies. si factus fueris ut apostolus. &
dixerit xpi bonus odor sumus in omni loco in his qui saluantur. & in his qui pereunt. bona operata uer-
dus sum. Si uero peccaueris. peccata tua odore redolebunt; Dicit quippe penitens. Conputruerunt & cor-
ruptesunt uisceribus meis a facie insipientiae meae. Non denar do ppositum est. Nunc spm sco dilect.
Neque de hoc quod oculis inuenitur euuangelista scripsit unguento. sed denar do spiritali. Denar do qui
dedit odorem suum; fasciculus factus id est zittae siue stillae. fraxuelis meus mihi; Gurrta unguen-
tu. Cassiam galbani in eodolo legitur praecipto dñi in timiana. & in sacer dotali chris ma confectu.
Si ergo uideris saluatorem meum ad terrena aut humilia descendente. uidebis quomodo uirtute
magna & maiestate diuina ad nos modica quaedam stilla defluxerit; De hac stilla & ppha cecinit
duens. Et erit de stilla populi huius congregandi. congregabimur iacob. Et sicut secundum alium sen-
sum lapis. precisus enorme sine manibus. Nostri mar ne saluatoris aduentus. Neque enim totus mons
fuit qui descendit ad terras. nec poterat humana fragilitas totius montis magnitudinem capere. sed
lapis enorme lapis offensionis & petra scandali. descendit in mundum. sic secundum alium in-
tellectum stilla nuncupatur. Opae teba quippe ut quia omnes gentes in stillam stillae reputates.
In qui pro uniuersa salute factus est omnia. & iam stilla. ad eas fieri liberandas. quid enim pro nos-
tra salute nisi factus est. Nos manes. & ille. & manum se ne ipsum formam seru. accipiens; Nos
populus stultus. & non sapiens. & ille factus est stultitia predictionis. ut factum di sapientius fieret
hominibus; Nos infirmi infirmum di fortius hominibus factum est. ¶

Quia igitur uniuersae gentes ut stilla stillae & cum momentum stare reputate sunt. idcirco factus
est stilla. ut per eum auesti mentis nostris odor stillae praecedere. iuxta illud mirra & stilla & cassia
uestimentis tuis adomibus elephantiis. sequibus letificauerunt te filiae regionum in honore tuo.
Quae in quadragesimo quarto psalmo dicuntur ad sponsum. fasciculus stillae frater meus mihi.
consideremus quid sibi frater eius nomen uelit. ecclesia quae hoc loquitur de fratre ele. Nos sumus
ex gentibus congregati. saluator nostror sororis eius est filius. id est sinagogae. Duae quippe sorores sunt ecclesia
& sinagoga. saluator ergo ut diximus filius sinagogae sororis uir ecclesiae sponsus ecclesiae frater eius est
sponsus suae. fasciculus stillae frater meus mihi. in medio uberum meorum commorabitur. Quis
ita beatus est ut habeat hospitem in principali corde in medio uberum inspectore suo sermonandi.
Tale est quippe quod canitur. in medio uberum meorum commorabitur. si non fuerint fracte man
nae tuae. in medio earum habitabit sermo diuinus. Docetur in carmine nuptiali mannae pon
ur appellare quam spectus. & per speculum est uir ad expositionem eius quae dicit in medio uberum meo
commorabitur. Ita ad sponsum si non fracte fuerint mannae tuae. in medio uberum tuorum
commorabitur sermo diuinus. Unde dixi si non fuerint fracte mannae tuae. De ezechiele
Ingo quippe loco. ubi hierusalem domitica accipitur uoce. inter caetera dicitur ad eum. In egipto
fracte sunt mannae tuae. Castorum ubera non franguntur. sed meretricum ubera laxis pellic
virginitatibus. pudicarum erecta sunt ubera. & uirginali robore tumida. Suscipiunt sermo
nem sponsi & dicunt in medio uberum meo commorabitur. Bonus cypri frater meus
mihi. buccium sermo noster in gremio. & micum cypri id est florionis. frater meus mihi.
Non hominibus est bonus cypri sed his qui eius flore digni. Alus uua uua est huic soli quae
nigra est & formosa in floris decore sepraebat. Bonus cypri frater meus mihi. Non simpli
ter ait bonus cypri frater meus sed cum addita mento mihi. ut de cere non omnibus eum
esse bonum cypri. Videamus autem in quibus regionibus bonus iste sit. sponsae. huic en
gad di. qd inter prelatum oculus temptatio noster. In uineis igitur oculi temptatio noster bonus cypri
frater meus mihi. Temptatio noster oculus in presenti est. Siquidem in temptatio noster mo
ramus in hoc mundo. & temptatio est uita humana super terram. Dum in hac uita uersamus in
uineis sumus engad di. si autem meruerimus post ea trans plantari a nostro agricola transferemus.
Nec dubites quia possis de engad di uineis ad loca meliora transferri. Agricola noster ad transfe
rendam uineam crebra meditatione uin calluit. Uineam ex egipto uastu lista. eiecisti gemas
& plantasti eam. Oportuit montes umbra eius & arbusta eius cedros di. Et haec quidem quia expo
sumus locum sit sponsa desponsa significans amorem suum & sponsus ueniens hospitium.
Quomodo in medio uberum & sui cordis archano sponsus ueniens commoratur. Rursum spon
si ad eam sermo dirigitur & dicit. ecce speciosa proxima mea. ecce ^{speciosa} sponsa. oculum colum
bae. Illa sic dicit ad sponsum. ecce speciosus frater meus. Non adiungit & proximus noster.
Hic autem quando loquitur ad eam ecce speciosa adiungit & proxima mea. quare uero illa non di
cit ecce ^{speciosus} sponsus proximus mihi. sed tantum ecce speciosus. quare ille non solum speciosa est dicit
sed speciosa est proxima mea. Sponsa si longe fuerit a sponso non est speciosa. Tam pulchra sit quam
do di uerbo coniungitur. & in sermo nunc dicitur ab sponso ut proxima sit & a suo latere non recedat.
Ecce speciosa proxima mea ecce speciosa. Incipit quidem esse speciosa. Ex eo quod proxima mihi est.

hō in uerbo: unde ait; bonus cypri id est florionis.

Postquam autem ^{esse} coeperit speciosa & non sine additamento proxima absolute speciosa. Ecce speciosa
 proxima mea ecce speciosa uideamus & aliam laudem speciosae. ut nos emulemur spondae fieri. Oculi
 columbae. Qui uident mulierem ad concupiscendum eam. non moechatus est eam in corde suo.
 Oculi non habet columbae; si quis uero oculos non habet columbae. Domum fratris sui ingreditur.
 infelix. Non seruans illud quod in prouerbiis est praecipuum in domum autem fratris sui ne intret in
 felix; pro quo septuaginta infelix inter praecipua sunt. Aquila hebraea & pyramis uestitatem atque oncu
 idem stultum posuit. Qui uero habet oculos columbae uide rectam misericordiam consequitur. Porro quis ui
 de recta nisi quicquid conspectu & puris intuetur oculis. Noli igitur mihi de his tantum uerbis oculo
 rum intellegere quae dicta sunt. Licet & de his intellegisse non inutile sit. sed ingrediens ad interiora cordis tui.
 & alios oculos mente perquirens qui & a diuino mandato in luminantur. Mandatum quippe dei in luminant
 oculos illud emittit. labora contende ut scias intellegas uniuersa quae dicta sunt. & similia spiritui qui in
 specie descendit columbae. Audiat quia oculi tui columbae. si intellegis legem spiritualmente. oculi tui
 columbae sunt. Si intellegis euuangelium ut se uult intellegi euuangelium & predicari. Audens ihm
 omnem linguam & in firmamentum. non solum eo tempore quo carnaliter facta sunt fuisse medi
 cam. sed hodieq; medicinam. & non tantum tunc ad homines descendisse. sed hodieq; descende
 & esse sententiam. Ecce enim uobiscum sum omnibus diebus; usq; ad consummationem saeculi. Oculi
 tui columbae sunt; ecce speciosa proxima mea. ecce speciosa oculi tui columbae. Haec sponsa audiens
 laudes sponsi uicem in laudibus dedit. Non quod ei quod habet suo praecomio largiatur. sed intellegens de
 corem eius & que conspicientiam. Ecce sponsus paratulus meus. Equidem pulchre lectus noster unius
 fur. Quae lectum in quo sponsus cum sponsa requiescit. & nisi fallat corpus humanum est; si qui
 dem ille in euuangelio paratulus qui uacabat in lecto. & abiit in domum suam sublatu grabato. uo
 ce iustus est saluatoris. Ante quam sanaretur. super debile suorum membrum corpus uacabat. quod post
 eadem uirtute solidatum est. si ergo intellego. Tolle grabatum tuum & uade in domum tuam; Neq;
 enim ad hoc filius dei de caelestibus ad terrena descendit ut delectulis imperaret. & consergentem
 ab egrotatione sua sine lectulo non pateretur abscedere. Tolle inquit grabatum tuum & uade
 in domum tuam; & igitur saluatoris sanatus tolle grabatum tuum & uade in domum tuam.
 Cum ad te cum sponsa uenerit sponsus. & meo tecum fuerit. facti natus dicit. Ecce speciosus
 frater uelis meus. Equidem pulchre ad illinatio nostra unius sponsa. Ecce speciosus frater uelis meus ipse
 & speciosus est & unius sponsa. per diem quippe sol non urbet. neq; luna per noctem; Itabet domus nos
 tarum cedri. multitudinis uerba sunt. Videtur autem mihi uiri hoc dicere quicum sponso sunt. De qui
 bus superius sermo praefatus est. domus cedri nas dabitibus insectas. & cetera pariter contigunt. si quidem
 per stipe ascendit & pressus. & coniza ascendit mirtus; Requirit igitur cuius naturae ista sunt ligna. &
 caedrum in putabile & cetera pressum odoris obtinui deprehendens. Iacobus. & uita contigunt domo
 tuam. ut de te quoq; possit dici. Trabes domuum nostrarum caedri. & condignationes nostrae cetera pressi. post
 haec sponsus loquitur. Ego flos campi & lilium conuallium; propter me qui in uallo erant descendit in
 uallem. & in uallem ueniens frilium. pro ligno uitae quod plantatum est in paradiso dei. & totus campi
 id est totus mundi & uniuerse terrae flos factus est. quidem si potest esse flos mundi. ut uocabulum
 xpi unguentum effusum nomen eius; Alter ad ipsum dicitur. Ego flos campi & lilium conuallium;
 & hoc quidem de semetipso; Deinde sponsam laudans ait. uilium in medio spirituum misericordiam

domos

+ pmeret uidens quippe recta misericordia

in medio filiarum. Sicut liliū spiritus non potest comparari inter quas semper & catur. Eodem modo proxima
ma mea super omnes filias liliū est in medio spiritalium. Ista audiens sponsa uicem reddit sponso; & istius
illius & iam suauitatem in uocem laudantis erupit; Unguentorum quippe odor licet suauiter spirat &
sensum odore demulcet. Non tamen eius modi est ut suauis sit ad edendum. Eūdem aliquid quod optimi
& saporis sit & odoris. id est ut fauces dulcoris delectet & spiritum mulceat odoratu; Tale est malum. & istius modie
nature. ut in se utraq; possideat; Idcirco uolens non solum bene olentium sermonis. sed & dulcoris eius
sponsa laudare. ut. Vt malum in lignis siluæ ita fructus meus in medio filiarum; Omnia ligna omnes arbo
res ad comparationem sermonis di. siluæ in feraces & ista manent; ad xpm. factus est omne quod dixit.
& in fructuosa sunt omnia; Quoniam potuit dici ad eum comparata fructifera. & in ligna que
uidebantur fructibus incuruari ad conlacionem aduentus eius in fructuosa monstrata sunt.
Ideo ut malum in lignis siluæ. ita fructus meus in medio filiarum; In umbra eius concupiui
& sedi. quoniam pulchre non sit in umbra illius concupisco; sed in umbra eius concupiui. & non
sedeo sed sedi; Siquidem in principio non possumus a meo proprium conferre sermonem.
Verum in principio ut ite dicam quod non maiestatis illius umbra peruiui. Unde & in proph
etis legitur; sps fecit ei nostrae. xps dñs. Cuius diximus in umbra eius uiuentis in gentibus.
& ab umbra ad umbram aliam transmigramus; Sed et ab umbra in regione & in umbra mor
tis lux orta est eis. & tran. seamus ab umbra mortis ad umbram uite. semper istius modisum p
fectus ut in exordio desideret quispiam. saltem in uirtutum umbra consistere. Ego puto ideo
& in cetera uitatem ihu ab umbra coepisse. & non in umbra sed in ueritate finitam; sps inquit si ue
nerit in te. & uirtus altissimi obumbrabit tibi. Natiuitas xpi ab umbra sumpsit & cordi um.
Non solum aut in maria ab umbra eius natiuitas coepit. sed & in te si dignus fuerit. nascitur sermo
di. Exigitur ut possis capere umbram eius. & cum umbra fueris dignus effectus. ueniet ad te utra di
cam corpus eius & quo umbra nascitur; Nam in medio fidelis. & in maioribus erit fidelis; In umbra
concupiui & sedi. Uides qui non semper in umbra fit. sed inde ad meliora transiit dicens. &
fructus eius dulcis in guttore meo; Ego inquit desideravi in umbra eius requiescere. Sed postquam
summe protexit umbra. & in fructibus illius saturatus sum; Dico & fructus eius dulcis in guttore meo;
Introduce me in domum uini; foris stetit sponsus. & ab sponsa susceptus est; In medio quippe uberum
illius requieuit; proxima uiuentulae non sunt istius modi. ut sponsum hospitem habere mere
antur; multitudini foris imperabulis loquuntur. quoniam uereor nemultae adulescentulae forte
nos sumus; Introduce me in domum uini; Cur tam diu foris maneo. ecce sto ante hostium
& pulso; Siquis mihi aperuerit ingrediar ad eum & cenabo cum eo & ipse mecum; Introduce
me; & nunc eadem dicit sermo di uinis. Ecce xps loquitur introduce me; uobis quoque est thesauru
nis loquitur introduce me. non simpliciter in domum. sed in domum uini impleatur ui
no & cetera uino sps scilicet conmauestra & sic introduce me in domum uestram sponsum uerbu
sapientiam ueritatem; Potest autem & ad eos dici qui nondum perfecti sunt. Introduce me
in domum uini ordinate in me ueritatem; Eleganter locatus est ordinate; Plurimorum quip
pe inordinate nata est caritas. quod in primo loco debent diligere diligunt in secundo. quod in secundo
diligunt in primo. & quod oportet amare quarta amant in tertio. & in tertio in quarto
to. & est impletisque caritas in ordo peruersus; Scorum uero caritas ordinata est. uolo ad intellegendu

hoc quod dictum est. Ordinate in me caritatem aliqua exempla replicare uult te sermo ^{diuini} diligere
 patrem filium filiam uult te sermo diuinus diligere xpm: Nec dicit tibi ne diligas liberos ne parentibus
 caritate iungaris sed quid tibi dicit ne in ordinatione habeas caritatem. Ne primum patrem aut matrem de
 me diligas ne filium & filiam plusquam mei caritate tenearis. Quia mater patrem aut matrem super me: non est
 indignus. qui amat filium aut filiam super me non est indignus. Recole consuetudinem tuam de patris matris
 fratrisue affectu. considera qualem caritatem monendi & ihm habeas caritatem statim deprehendis magister fi
 lium & filiam diligere quoniam uerbum & magister parentem amare quam xpm. Quis putas ita proficit enot
 ut primum & primum inter omnes sermones dei habeat caritatem. qui in secundo loco liberos ponat.

Iuxta hunc modum cum uxorem tuam nullus quippe cetero quando carnem suam odio habuit sed amauit
 ut carnem. **E**erunt inquit duo in carne una non unum spiritus. Amadum sed ama illum non ut carnem
 & sanguinem sed ut spiritum. qui est adhaerendo unus spiritus est. Igitur ordinatae caritatis inspectus ut autem post
 deum & iam in nos ordo ponatur. Primum mandatum est ut diligamus parentes secundum ut fili
 os tertium ut domesticos nostros. Sicut filius malus est & domesticus bonus. domesticus in caritate
 filii conlocatur & ita sic ut scilicet ordinata sit caritas. Magister quoque noster & dominus in euangelio precepta
 de caritate constituens ad unum cuiusque dilectionem proprium aliquid adposuit & dedit intellegen
 tiam ordinis his qui possunt audire scripturam dicentem. **Ordinate in me caritatem. Diligis dominum**
deum tuum & toto corde tuo & tota anima tua & tota mente tua & tota uirtute tua. Diligis proxi
muum tuum ut te ipsum. Non proximum & toto corde & tota anima & tota uirtute & tota mente. Bur
sum inquit diligite inimicos uros & non adposuit & toto corde. Non est inordinatus sermo diuinus. Nec in
positus libere precipit. Nec diligite inimicos uros ut uos magis sed tantum diligite inimicos uestros;
sufficit eis quos diligimus & odio non habemus; proximum uero ut te magis ipsum. Porro dominus & toto corde
& tota anima & tota mente & tota uirtute. Si haec intelligeris & intellecta compleueris scilicet
quod sponsus sermone praecipitur. Intro ducet me in domum uiam ordinate in me caritatem.

Quis putas enobis caritatis est ordinate. Confirmate me in uingentis; unus de inter praecipuis posuit.

ORDINATIO. haec est autem sponsa loquitur super amorem in malis. in quibus malis in malum in lignis siluae
 tota uelut in medio filiorum. Idcirco in malis eius super amorem. quia uulnerat caritatis ego.

Quam pulchrum est quam decorum & caritate uulnus accipere. Alius iaculum cornei amoris ex
 cepit. Alius terrena cupidine uulneratus est. Tunc uada membra tua & praebere te iaculo electo.
 iaculo formoso. siquidem dominus sagitta caritatis est. Audi scripturam de hoc eodem iaculo loquentem in
 nouum amplius admireris. audi ipsum iaculum quid loquatur. Posuit me ut sagittam electam &
 in pharaona sua seruauit me. & dixit mihi. Magna est tibi hoc uocari puerum meum. Intelle
 ges sagittam quid dicat & quomodo ad deum sit electa. Quam beatum est hoc iaculo uulnerari. Haec
 sagitta fuerunt uulnerata illi qui inter se in uicem conferebant. Cor enim erat dens in uia
 cum aperiret nobis scripturas. Si quis sermone nostro si quis scripture diuine magisterio
 uulneratur & potest dicere. quia uulnerata caritatis ego. Hunc & illud forsitan sequitur. quid
 forsitan dico. manifestam primo sententiam. Sinistra eius sub capite meo. & dextera eius complexa
 bitur me. Habet in sinistra & in dextera sermo dei sapientiam. cum pro intellectu uarie
 tate sit. multiplex. in subiacenti una est. Ipse salomon de leua & dextera sapientiae do
 cuit dicens longitudo enim & domus uite in dextera eius. In sinistra autem illius diuitiae & gloria;

Igitur leuueus sub capite meo ut me ^{scilicet} requiescere. & brachium sponsi fixat cervical meum;
& redineat anima principale super sermonem. leuueus sub capite meo; non expedit tibi
habere cervicalia licet quae lamentatio sequitur. In ezechiel scriptum est. Ne eis qui consu-
unt cervicalia sub omni cubitu manus. Noli consuescere cervicalia. noli capiti aliunde re-
quiem querere. Habes sponsi leuam sit sub capite meo tuo. & dicit leuueus sub capite meo; quae
cum habueris omnia tibi quae sunt in leua tribuuntur. Dicit quippe in sinistra eius diuitiae & glo-
ria & dextera eius complexabitur me. Totum responsi dextera complexatur. Longitudo quippe &
annuitae hinc dextera eius & ob id longae uitae & multorum ^{annorum} super terram bonam quae dicitur
dabit tibi. Adiuuam uos filiae hierusalem in uirtutibus & in uirtutibus agri. Quae adiuuat sponsa filia hie-
rusalem si leuauerit & suscitauerit caritatem quam diu caritas dormit in uobis. O filiae hierusa-
lem. O adulescentulae quae in me non dormitis quia uulnerata sum caritate. In uobis autem quae plures estis
& adulescentulae & filiae hierusalem dormitis caritas sponsi. Adiuuam ergo uos filiae hierusalem si le-
uaueritis & non solum leuaueritis. sed ut suscitaueritis quae in uobis est caritas. Gratia uniuersis
tatis cum uos condesere. inseruit cordibus uestris semina caritatis. Nunc autem sicut alibi dicitur. Iustitia dor-
mit in ea. sic dilectio dormit in uobis. iuxta quod & alibi sponsus requi euit uideo. & ut exulans leonis.
Adhuc infidelibus & de his qui cor desunt dubio. dormit sermo diuinus uigilat in his. Dormit in his
qui tempestatibus fluctuant. suscitatur uero eorum uocibus qui capiunt sponso uigilante sal-
uari. statim sit eo uigilante tranquillitas. statim undarum moles conquiescunt.
Spiritualibus contrarius increpatur. fluctum rabies silens. Illo dormiente
tempestat mors & desperatio est. Adiuuam ergo uos filiae hierusalem in uirtu-
tibus & in uirtutibus agri. cuius agri. Nempe illius cuius odor agri pleni quae
benedixit dominus. si leuaueritis & suscitaueritis caritatem quoad usque uelit. Uox fratru-
el mei. Ecce hic uenit saliens super montes; haec adhuc loquitur ecclesia exhortans
adulescentulas. ut ad sponsi praeparantur aduentum. sit athena uenire uoluerit. & si
am illis per beatam reconloquium. Adhuc igitur loquente ea. aduentu sponsus quem
digito monstrat & dicit. Ecce hic uenit saliens super montes. Intellege spon-
sa anima beatam atque perfectam quae citius uideat. citius sermonis contem-
platur aduentum. Quae sibi sapientiam sibi uenisse sentiat caritatem & dicit non
uidentibus. Ecce hic uenit. Orate ut ego possim dicere. Ecce hic uenit. Si enim pon-
erem diuiserere sermonem. quodam modo & ego dico. Ecce hic uenit. Quo non utique ubi
uallis. non ubi humilia loca. Quo uenit saliens super montes transiliens super mon-
tes. colles. Si ueris mons salta in te sermo dei si non ualueris esse mons. sed fueris collis se-
cundus a monte transiliet super te. Quam uero pulchra & conuenientia rebus uocabu-
la salit super montes quia maiores sunt. transiliet super colles. quia minores sunt. Non
transiliet super montes. non salta super colles. Ecce hic uenit saliens super montes transiliens
super colles. Similis est frater uelis meus a praee. aut in nullo ceruorum in montibus bebel.
Haec duo animalia in scripturis frequentius nominantur. & quo amplius admireris.
sepius iuncta ponuntur. & haec sunt aut quae manducabis. Post paulolum in ferens
capraeam & ceruam. In presenti quoque libro pariter appellatur. Ceruus.

capraea. quodam modo enim cognita sibi & vicina sunt ista animalia,
 capraea id est dorchar dicitur simae uide; Ceruus interfector serpentum est. Quis
 putat e dignus nobis qui iuxta dignitatem loci atq; misterii plenam possit &
 plicare rationem. Oremus dñm ut nobis largiatur sensum adaperiendas scripturas;
 & possimus dicere. quomodo aperiebat nobis ih̄s scripturas. Quid igitur dicimus
 quia dorchar hoc e capra; secundum eorū phisologiam quidenaturis omnium ani-
 malium disputant. & misit sibi. ut nomen accepert. Ab eo enim quod acutus uidet
 id est ozia epke cite dom. dorchar appellata est. Ceruus uero serpentum inimicis
 atq; bellator est. Ita ut spiritu narium eorū & dicitur decuerit. & superata pncipis ueneru
 eorum papulo delectetur. Fortitan saluator meus caprae sit iuxta & eu piam ceruus
 iuxta opera. Quae nam ista sunt opera interfecti ipse serpentes contrarias fortitu-
 dines iugulat, Ideo dicam ei. Tu contra uisti capra daxe cho num supraquam; Tu
 contra uisti caput draconis. similis est fratri elis meus caprae uel hin nulo ceruorum
 sup montes domus di. Bethel quippe inter praesatur domus di. Non omnes montes
 domus di sunt. Sed hi qui montes ecclesiae sunt. In ueni uirtutis quippe & alii montes
 erecti. & consurgentes aduersus scientiam di. Montes aegyptiorum & alio filiorum
 uisitare quia similis est fratri uel is eius caprae aut hin nulo ceruag super montes be-
 hel. esto mons ecclesiasticus mons domus di. & ueni & ad te sponsus similis caprae uel
 hin nulo ceruorum sup montes behel. Ceruus sponsum adpropinquasse uicini us qui
 ante super montes uer sabatur & colles. adsimilat eum transilientem atq; salientem
 & post haec ad te & ad alios aduliscentulis aduenisse cognoscent dicent. Ecce hic retro
 post paritem nostrum. Si aedificaueris paritem & feceris aedificationem di ueni
 & post paritem tuum prospiciens p fenestras. una fenestra unus est sensus. per hunc p-
 spicit sponsum. Alia fenestra alius est sensus. & p hunc sponsum sollicite contueatur. Per
 quos enim sensus non per spicit sermo di. quid sit autem per spicere per fenestras & quomo-
 do per ear sponsum aspiciat sequent docebit & exemplum. Ubi non p spicit sponsum ubi mors in-
 uentur. ascendens. ut legimus in hieremia. ecce mors ascendit p fenestras uestras, quan-
 do uideris mulierem ad concupiscendum eam. iam mors ascendit p fenestras tuas eminent
 per retia. Intellege quia in medio laqueorum ambulat & subtus machinas transeat hini-
 nemes. Omnia rebus plena sunt. Diabolus loqueis cuncta compleuit. si autem uenerit
 tibi sermo di & cooperit eminere de rebus dices. Anima nostra sicut passer erepta est de
 laqueo uenantium. Laqueus contritus est & nos liberati sumus. Benedicti nos dño qui
 qui fecit caelum & terram. Eminet igitur sponsum per retia uiam tibi faciens. ih̄s des-
 cendit ad terras subiecta serentibus mundi. Uidens magnum hominum gregem. re-
 bus in pedum nec eum ab alio nisi se posse conscindi. uenit ad retia adsumens
 corpus humanum. qđ inimicarum fortitudinem laqueis tenebatur. exiti bi
 disrupt & loquens. Ecce hic retro post paritem nostrum prospiciens per fen-
 tras eminent per retia. Cum emineuerit. dicit. Respondit fratri uel is meus & di-
 cit. Surge ueni proxima mea uiam tibi concede reus sicuti ad me proxima mecc.

ista fuit amosa
 tortula p̄ ipem dicit uadit

Surge ueni proxima mea speciosa mea columbamea. Cur aut surge cur propera. Ego prope.
sustinui rabiem tempestatum. Ego fluctus quibus debebamur excepi. Tristis est facta ani-
ma mea propter te usque ad mortem. Surrexit a mortuis fractus mortis aculeis.
& inferni umculis dissolutis. Ideo dic tibi surge ueni proxima mea speciosa mea co-
lumbamea quia ecce hiems transiit pluuia abiit sibi. Flores uisusunt in terra. Ego a mortu-
is surgens tempestate compressa tranquillitatem reddidi. & quia secundum dispensatio-
nem carnis ex uirgine & uoluntate patris creui. & sapientia atque aetate profici. Flores
uisusunt in terra. Tempus sectionis adest. Secundo remissio peccatorum est. Omnem
enim atramentum in me manentem & adferentem fructum patris meus mundat ut
fructus maiores adferat. Habeto fructus & propterea quae in te infructuosa sunt aufer-
rentur. Tempus quippe sectionis adest. Uox turturis audita est in terra nostra. Non sine
causa in sacrificiis adsumitur parturiturum ad duo pulli columbarum. Nam idem
uolent & nunquam dictum est separatim parturiturum do columbarum. sed parturiturus
& duo pullos columbarum. Columba spiritus sanctus est. Spiritus autem sanctus quando de magnis & oc-
cultioribus sacramentis. & quae multi capere non possunt loquitur in turturis appel-
latione signatur. Idem in euasuis quae semper in mortuius iugis. & in arborum uerticibus
conmoratur. In uallibus autem & his quae ad homines usque ueniunt columba adsumit.
Denique saluator quia hominem edignatus adsumere & uenit ad terras. Multique tunc cir-
ca iordanem peccatores erant. Idcirco spiritus sanctus non in turturum uertitur sed columba sit
in terrenis propter hominum multitudinem aut mansuetior conuersatur. Turtur
autem uidetur uerba gratia moysi. & in quem libet intellegere prophetarum receden-
tium in montes & deserta. sibi accipientium sermones dei. Uox ergo turturis audita est
in terra nostra. ficus pro duxit grossus suos. A ficu diuino certe parabolam curamus. Et
tunc factus fuerit & folia miseris sitote quia iuxta est aestas. uult nobis dei eloquiū
nunciare post hiemem post percellas animarum adpropinquasse messem. & tunc ficus
pro duxit grossus suos. uices florescunt dederunt odorem suam rumpuntur in florem
tempus aduenit. & erunt uuae. Surge ueni proxima mea speciosa mea columbamea.
Haec quae superius exposuimus sponsa non audientibus adulescentulis. & sola sponsa audi-
ent loquitur. Uolumus autem & ipsius non audire sermonem loquentis ad sponsum. Surge
ueni proxima mea columbamea. & ueni columbamea sub tegmine petrae. & moyses in
tegmine petrae ponitur. ut uideat posteros dei in tegmine arte muralis. Primum
ueni ad id quod arte murum est. & postea poteris introire. ubi murum est petrae. Osten-
de mihi facientiam usque ad presentem diem similia dicuntur ad sponsum. Nunc
dum enim habebat fiduciam ut reuoluta facie gloriam dei contemplaretur. Quia uero
ro iam ornata est atque composita dicitur ei. Ostende mihi facientiam. Non dum erat
uox ipsius ita suavis ut mereretur eidem. Audire me fac uocentiam. Quando ergo
dixit loqui. Tace & uidi israhel & scis quid loquatur. & suavis facta est uox eius spon-
so secundum illud prophetarum. Suavis faciet postulatio mea. Tunc ad eam sponsus effat.
& audire me fac uocentiam. quia uox tua suavis est. Si apperieris ostium uerborum.

Dicit ubi sponsus uox tua suauis & aspectus tuus speciosus qui propter con surgentes de p̄ cem
dn̄m ut digni efficiamur sponsi sermone. sapientia xpo ihu. cui e gloria & imperium in secula
seculorum AMEN. **HIERONIMVS AYGUSTINO EPIS COPIS**

DOMINIS VIRE SCS ATQUE OMNI AFFECTIONE AC IURE VENERANDIS ALIPPIO & AUGUSTINO EPIS hie
romanus in xpo salutem. Sic innocentius presbiter quibus sermo n̄s est. portitor. An no p̄ae
terro quasi nequaquam african reuersurus mea addignationem ur̄on scripta non sump̄it.
Tamen dō gratias agimus quod ita euent ut n̄m silentium ur̄is epistolis uinceretis. Vbi enim
omnis occasio gratissima est. Per quam scribo ur̄ae reuerentiae testem In uocans dn̄m. quod si non possit
fieri adsumptis alit columbae uestris amplexibus implicaret. semper quidem promerito uirtutum
uestrarum sed nunc maxime quia cooperatoꝝ bus & uictoribus uobis hereses **heres** celestina lu
gulata ē. Quae ita in fecit corda multorum ut cum superatos dam natos quae esse se sentiant. Tam
uene na mentium. **heres** quod solum possum nos odere p̄ quos putant selibram docendi
hereses perdidisse. Quod autem queritis utrum rescriberem. comitali brof. anniani pseudo diaconi
celedonit̄ qui copiose sine p̄sentur in alienae blasphemie uerba frivolasum ministr̄ & sciat me
ip̄os libros in sedulis missos. x̄o fratre nostro eusebia presbitero suscepisse. Non. ū multum tempore
x̄o de uel in grauentibus morbis uel dormitionem sc̄e & uenerabilis filiae ur̄ae eustohie. tradidit
se ut prope medum contemnendos putarem. In eodem enim luto hestat & exceptis uerbis tinnulis. x̄o emen
diat̄ nihil aliud loquitur. Tamen multum egemus uidum epistolae mae & respondere cona
tur. aperit̄ se redderet & blasphemias omnibus pate facte. Quidquid enim in miserabili illa simo do
diol politana dixisse. sed enegat in hoc opere profite tur. Nec grande est in ep̄o simis. Memis
respondere si autem d̄m utram tribuerit & notari orum habuerimus copiam pauca lugubri uincu
lis respondebimus. Non ut conuincamus heresim emortuam. sed ut imperitiam atq; blasphemiam n̄ris
sermonibus confitemur. Meliusq; hoc faceret. sc̄ta sua ne compellamur contra her̄ed̄m nostra laudare.
sc̄i filii communes albi apinamus & melania plurimum uos salutant. 7 has literolas de sc̄a bechleem sc̄o
presbitero innocen no tradidi perferendy. Neque uestra paula misera biliter deprecatur ut memores ei
sitis & multum saluet incolomet uos & memores mei xpi dn̄i n̄ri tu eatur clementia dn̄i uere sc̄i **dominiani**
atq; omnium affectione uenerabiles patres.

**EXPLANATIO FIDEI SCS HIERONIMI
AUGUSTINI VBI ET ALI PIYOR EPIS**

AD IUGUSTINUM ET ALI PIYOR EPIS
Credimus in dn̄m patrem omni potentem cunctoꝝ uisibilem & inuisibilem conditorem; Credi
mus & in dn̄m n̄m xpm ih̄m per quem creata sunt omnia uerum dn̄m unigenitum & uerum d̄ni
lium non factum nec adoptiuum sed genitum & unius campate substantiae atq; ita per omnia
aequalen dō patri ut nec tempore nec gradu nec potestate esse possit inferior. Tantum quae esse
confitemur illum. qui est genitus quantus est ille qui genuit. Non autem quia di dicimus gen
itum. x̄o patre filium di uina & in effa b̄li generatione aliquo d̄ tempus ad scribimus sed nec patre
aliquando coepisse nec filium. Non enim aliter confiteri possumus ad̄num patrem nisi con
fitemur & in cōnum filium. & filio enim pater dicitur & qui semper pater fuit semper habu
it filium. Credimus & in sp̄m sc̄m dn̄m uerum & patre pro cedentem aequalen per omnia patri
& filio uoluntate potestate & n̄itate substantia; Nec est proter sus aliquis h̄militate gra dus. Nihil
quod inferius superius ue di ci possit. Sed ita deitas sui perfectione equalis est ut exceptis;

K

dominiani

uo cabulis quae pro proprietate personarum. In diuinitate quidquid de una persona dicitur de aliis dig-
nissime possit intellegi atque ut confundentes arrium una meadem quae dicitur trinitatis
esse substantiam & unum. In tribus personis fatemur deum ita in proprietate sabellii declinantes tres per-
sonas & tres substantias sed pro proprietate distinguimus non ipsum sibi patrem ipsum sibi filium ipsum spiritum sanctum
esse dicentes sed aliam patris aliam filii aliam spiritus sancti esse personam. Non enim nomina tantum mo-
do sed &iam nomina propria. id est personarum uel ad greci & primum epotatis. hoc est substantiam
et confitemur nec pater filii aut spiritus sancti personam aliquando & claudit. Nec rursum filius aut
spiritus sanctus patris nomen personam quere cepit sed pater semper pater est. filius semper filius. spiritus sanctus semper
spiritus sanctus. Itaque substantia unum sunt personae & nominibus distinguuntur. Ipsum autem deum filium
qui ab ipso initio aeternitatem cum patre & spiritu sancto possedit. Dicimus in fine seculorum perfectum na-
ture. Nostre hominem suscepisse & maria semper uirgine & uerbum carnis esse factum ad-
sumendo hominem non permutando deitatem. Non ut quidam sceleratissime opinantur.
spiritum sanctum dicimus fuisse pro semine sed potentia ac uirtute creatoris operatum. sicut enim confi-
temur in christo unam filii esse personam ut dicimus deus pater atque integritas eius substantiae est.
id est deitatis & humanitatis quae ex uirgine uel in corpore. Atque ut condennamus totum
qui solum & nudum hominem confitentur in christo. ita anthe metis & amos appolinarem & eius simi-
les qui dicunt deum filium minus aliquid de humana suscepisse natura & uel in carne uel in uirgine uel
in sensu ad sumptum hominem his propter quos adsumptus est fuisse dissimilem. Quoniam sola pecca-
ti macula quae naturalis non est nobis confitemur fuisse conformem. Illorum quoque similiter & ecce-
mur blasphemiam quoniam uo sensu adserere conantur. At tempore susceptae carnis omnia quae e-
rant deitatis in hominem demigrasse. Et rursum quae erant humanitatis in deum esse transfusa. Ut
quod nulla unquam hereses dicere ausa est uideatur hac confusione utraque & inuicem substan-
tia deitatis scilicet & humanitatis & a proprio statu in aliud esse mutata quoniam deum in perfectum
in filio quam hominem confitentur ut nec deum uere. Nec hominem tenere credantur. Nos autem
tradimus suscepto ad filio patris nostrum ordinem impassibilis permanere. Passus enim filius
non putati uel sed uere. Omnia quae scriptura testatur id est esuriam sitim lassitudinem dolo-
rem mortem & cetera huiusmodi secundum illud passus est quod pati poterat. Id est non secun-
dum illam substantiam qua adsumpsit sed secundum illam quae adsumpta est. Ipse enim deus filius
secundum deitatem suam impassibilis est ut pater. Incomprehensibilis ut pater. Inuisibilis ut pater.
Inconuertibilis ut pater. Et quamuis propria persona filii. Id est deus uerbo susceptus passibilis
hominem. tamen eius habitatione secundum suam substantiam deitatis uel nihil pas-
sus est. Ut uero in natura quamquam impassibilem necesse est confiteri. Mortuus ergo deus filius se-
cundum scripturas iuxta id quod mori poterat. Resurrexerat tertia die ascendit in celum sed & ad
dexteram dei patris manente ea natura carnis in qua natus & passus est in qua &iam resurrexerat.
Non enim & in natura est humanitatis substantia sed glorificata & in aeternum cum deitate
mansura. Accepta ergo a patre omnem potestatem quae in caelo sunt & in terra uenturus est ad
iudicium uiuorum & mortuorum. Ut & iustos remuneret & puniat peccatores resurrectionem
carnis & carum credidimus & dicimus nos in eadem in qua nunc sumus ueritate membrorum
esse reparandos quales quae semel post resurrectionem fieri mus effecti in passio per
mansuros.

Unam eē utram scōrum sal premia pro labore diuersa; Et contrario pro modo delictorum peccatorum. quoque esse supplicia: Baptisma unum tenemus quod isdem sacramenti uerbis in infanti bus qui bus scia in maiori bus eē. celebrandum hominem si post baptismum lapsus fuerit per paenitentiam credimus posse saluari: Nouum & uetus testamentum recipimus ut soli brorum numero quōdā scie catholice ecclesie traditū uertitas animam adō dari credimus quas ab ipso factas dicimus. Anathematizantes eos qui animam quasi partem diuinae dicunt eē substantiae. eorum quoque condēnamus errorem qui eas uice peccasse ad in celis conuersas fuisse dicunt quam in corpore miterentur; Exeamur etiam eorum blasphemiam qui dicunt inpos sibi leg aliquod homini adō eē preceptum. & mandata di nona singulis sed ab omnibus in commune posse seruari. Vel qui pri mas nuptias uim ma nicho ut secundas cum cati friga dūm ruit; Anathematizans etiam illos quidi filium necessitate carnis mentium eē dicunt. Et eū prop ad sumptum hominem non omnia fa cere potuisse que uoluit. Iouianam quoque damnamus heresim qui dicit nullam in futuro meritorum esse distantiam. Nosque ex sibi habituros esse uirtutes quas hic habere neglexerimus. Liberum si cōfitemur arbitrium ut dicamus nos sem per di indigere auxilio & non illos errare qui cum manicheo dicunt hominem peccatum uitare non posse. quam illos qui cū iouiano adserunt hominem non posse peccare. Utterque enim tollit arbitriū libertatem. Nos uero dicimus hominem semper & peccare. & non peccare posse ut semper nos liberi confiteamur esse arbitrii. Hæc fides eē papa beatissime quam in catholica ecclesia didicimus quamque semper tenuimus in quasimus parte ut parum incaute aliquid forte positum est emendari cupimus at. qui per & fidem & sedē tenet. Sin uē hæc nra confessio a postolatus tui iudicio conprobatur. qui cumque memaculare uoluerit sem peritum uel mali uolam uel etiam non catholicam non me hereticam conprobauit;

EPIST. BEATI HIERONIMI AD FVRIA DE VIDUALITE. SERMANDA. INCIPIT

OBSERAS LITTERAS ET SUPPLICITER DEPRECARIS. UT TIBI RESCRIbam INMO SCRIBAM quomodo uiuere debeat & uiduitatis coronam in laeso pudicitiae nomine conseruare gaudere ammus. & ultra uiscera gestit affectus. hoc te cupere eē post uirum quod uolte memorie mater tua trana. multo fuit tempore sub marito; Exaudite sunt preces & orationes eius impetrauit munera. quod ui uent ipse possideret; Habet preterea generis tui grande priuilegium quod de m de a cum illo uel hui nulla. uel arae uestre familiae scribitur secundos nosse concubitos. ut non tam laudanda sis si uia per se uerit quam & e granda sua christiana non serues quod per tota saecula gentiles feminae custodierunt. Taceo de paula & eu stochico. stirpis uestre floribus ne p occasione m & hortatione tuae illas laudare uidear; Bler illon que prekerho. qua emartum suum secuta germanum in breui uitae spatio tempora uirtutum multa conpleuit. At quae uti nam precoma feminasum imitare uiri. & rugosa senectus reddere qd sponte offert aduliscentia; Si uis & uident in flammam mitto manum. Adducenur supcila & condetur brachium. in xus quae dire me h tui m do dese u & ore. Confur gæ p ceret & aduersum epistolam meam turba patricia deto nabit memag um. nese daltorem clamtant. Remter tal ubtinas asporandum addant si uolunt & samariten ut dñi mei titulum recognoscam. Certe aliam aparente non di ui do nec di co illo de euuan gelio; Si memortui sepeliant mortuos suos. man enim qui creda in xpo. & qui illam credit debet amque. quomodo ille ambulabit & ipse ambulare. facessat inuidia. quam non in christiano moledicorum semp genuinus infigit.

ut dum plura metuum aduertit non pro uocent. Exceptis epistolis ignoramus alter utrum sola que
 causa pietatis est ubi carnis nulla notitia est. Honora parentium sed sine auero patre non separa
 Tam diu ille suum non uertit creatorem. Alioquin dauid tibi protinus canit. Audi filia eius de & in
 clina aurem tuam & obliuiscere populum tuum & domum patris tui; & concupiscere decorem tuum
 quia ipse est dominus tuus. Grande premium parentis obliuiscere concupiscere decorem tuum; Quia cui disticta
 uidisti quia inclinaisti aurem tuam & populum tuum domumque patris tui obliuiscisti. Idcirco concupiscere decorem
 tuum & dicit tibi. Tota pulchra est proxima mea & in acula non est uita. Quid pulchrius ani
 me quædam filia non cupitur & nullus est in seculis querit ornatus. Credit in christum & hac ambitione di
 tata pergit ad sponsum. eundem habens dominum quem & uirum; Quid uir iustiarum habeant nuptiæ didicis
 ti in ipis nuptiis. Et quasi coturnicum carnibus usque ad nauisiam saturata est. amarissimam cholera
 tuæ sentire fauces; Egestisti acerbos & morbidos cibos. releuasti estuamtem stomachum. quid uir
 rursus ingerere quod tibi noxium fuit; Canis reuertens ad uomitum uidua ad maritum & sua aduo
 lora brum lita; Bruta quoque animalia & uagæ aues in eisdem pedicis reciaque non in cidom; An uerens
 ne proles furiana deficiat & ex te parentis non habeat possessionem qui est in pectore & ceruicis
 eius fixa core lita; Quippim omnes habent filios qui habere matris nomina. equibus nati sunt liberi
 suo zeneri responderunt; Exhibuit ciceronis filius patrem in eloquentia; Cornelius uia pudicitia simul & se
 cunditatis & exemplar. gracchos segenus se hacta est; ridiculam sperare pro certo quod multos & non habere
 uideat. & cum habuerint perdidisse. Cui diuinitas diuinitas christo qui mori non potest; Quem habet
 heredem ipsum quem & dominum. Contristabitur pater. sed læcabitur christus. Iugebit familia sed angeli gra
 tula buntur. sicut pater quod uult de substantia sua non est eius cui nata est. sed cui renata & qui de grandi pre
 cio redemit san guine suo; Cauenturice & gerulas & suis modis ueneno sa animalia quædæ corio tuo
 saturare uentrem suum cupiunt. non suadet quod tibi sed quod sibi proficit. Et saepe illud obzanni
 um. sola neppaciam merent capere iuuentia. Nec dulces natos ueneris nec premia noris. Ubi pudicitia
 est & seculitas ubi frugalitas est. ubi frugalitas ibi damna seruorum. quidquid non uolent
 tibi ablatum putant. Nec non detant de quanto sed quantum accipiunt; ubi cumque ui
 detur christi animi fatum illud. *ερριυιο. ορπαι κος οεττε εττιε* hirumores turpissimos ferunt
 & quod habipis egressum est. ab alus audisse se simulam. idem auctores & exaggeratores. scin fama de
 mendatio. que cum ad matronas puenere & earum linguis fuerit uentilita prouincias pene
 trat. Uideat plerasque in bido ore sacure & tincta sa cie uiperi nis orbibus dentibus pomica
 tis corpore christi anor. hicali qui cui circa omeros hiachintha na liena est. Ranci dulum qd
 dam balba de nare lo cuta; Per strepit a tenoro subplantant uerba palato; Omnis confu
 nat chorus & latrant uniuersa subsellia; Iunguntur nostri ordinis qui & ro duntur & uo
 dunt. aduersus nos loquaces pro semuta; quasi acpsi aliud sint quam monachi; & non quic
 quid ad monachos dicitur redun dæ. ad clericos. qui pastores sunt non thorum. decorem
 pecoris pastoris ignominia est; sicut eregione illius monachi uita laudatur. qui uenerati
 one habet sacerdotes christi. & non detra it gradus per quem factus est christianus. haec loquit
 sam in christo filia non dubitans de pposito suo numquam enim & h octatonas litteras spof
 tularer si ambigeret de ho no. mono gammae; sed ut nequicia seruulorum. quæ te ueralem
 portante & insidias affiniunt & plium parentis errorem intellegeres. Cuius

f. scito sanguinis compulsa quadiu.

pusione

r

r

egregios epithetas

morem in tribuam amoris scientiam non concedo. dicens aliquid cum apostulo. Confiteor
 zelum di habet sed non secundum scientiam. imitare potius crebro enim id ipsum repe-
 tam sanctam matrem tuam. cuius ego quotiens recordor uenit in mentem ardor eius.
 in xpm pallor & in uis elimine in pauperes. obsequium in seruos di. humilitas & cor-
 dis & uertium atq; in cunctis sermo moderatus. Pater tuus quem ego honoris causa
 nomi no. non quia consularis & patri eius. sed quia & xpianus est. impleat no mensu-
 um. Laetetur filiam xpo se genuisse non seculo. Quin potius doleat quod & uirginitate
 frustra amiserit & fructus perdidit nuptiarum. Ubi est maritus quem tibi dedit & iam
 famabilis & uir si bonus fuit & mors finis & omnia. & copulam carnis soluit & uirgini-
 tatem. Arripe queso occasionem & fac de necessitate uirtutem. Non quaeruntur in xpia-
 nis initia sed fines; paulus male coepit sed bene finiuit. Iudae laudantur initia. sed fi-
 nis pro ditio ne damnatur. Lege hiezechiel; iustitia iusti non liberabit eum in quacum-
 q; die peccauerit. Et impius & impiu non nocet ei in quacumq; die conuersus fuerit ab
 impietate sua. Ista est scala iacob per quam angeli ascendunt atq; descendunt. cui dicitur in-
 nitur lassus porrigens manum. & fessos ascendenti um gressus sui contemplatione susten-
 tant. Sed sicut non uult mortem peccatoris tantum ut reuertatur & uiuat. ita tepidos odit
 & cito ei nauisiam faciunt. Cui plus dimititur plus diligit. Meretrix illa in euangeliobap-
 tista lacrimis suis. & crine quo multos ante deceperat pedes dñi genuerit uixit; Non ha-
 buit crispantes mitras. nec stridentes calceolos. nec & besibus fuliginatos. quanto foedior
 & pulchrior; Quid facit in facie christiane purpuris suis & ceruisa; quorum alterum ruborem
 genarum labiorum quomouitur alterum candorem moris & calli; ignes in uerum fomen-
 talibi diuini impudice mentis iudicia; quomodo flere potest pro peccatis suis quae lacrimis
 uentem nudat & sulcor ducta in facie; Ornatus iste nondum est. uelamen istud ante cristi est. qua
 fiducia enigit ad caelum uultur quos conditor non agnoscat; frustra obtinetur adoliscencia
 & & puellaris. Adseritur uidua quae marito placere desiit. & iuxta ce postolum uere
 uidua e nihil habet ne cessarium nisi per seueritiam; Oremini pristinae uoluptatis scit
 quidam miserit quo delectata sit. Ardentes dice boli sagittae ieiuniorum & uigiliarum frigore
 resinguende sunt; Nullo quendum nobis est ut uestiti sumus. aut uestiendum ut loqui mur;
 quid aliud pollicemur & aliud ostendimus. lingua per sonat castitatem & totum corpus
 praefert impudicitiam; Hoc quantum ad habitum pertinet & uentem ceterum uidua
 quae indilicis est non est meum sed apostoli uiuentis mortuae e; Quid sibi uult hoc quod aut
 ui uentis mortuae est. uiuere quidem uidetur ignorantiibus & non e peccato mortua. sed xpo
 quem secreta non fallunt mortuae e; Anima em que peccauerit ipsa moritur; quorum
 dam hominum peccata manifesta sunt precedentia ad iudicium; Quosdam au & sub-
 secuntur. similiter & facta bona manifesta sunt. quae alter se habent abscondi non possunt.
 quod dicit. istiusmodi est; quidam tam libere & palam peccant ut postquam eos uideris statim
 intellegas peccatores; Alios autem qui callide occultant uitia sua. & sequenti conuersatione
 cognoscimus. similiter & bona apud alios in propatulo sunt malis longo usu discimus; quid
 ergo necesse e nos iactare pudicitiam. quae sine comitibus & appendicibus suis continentia

R

R

& per citate fidem sui facere non potest. Apostolus in cerat corpus suum & in mae subicit in
perio. ne quod alius precepti. ipse non ser uat. & addulscantula fer uente cibis corpore. de castitate secum est
Neque uerbo hoc di cepit condon no cibo. quos di cre aut aduten dum. cu gratiarum acione. sed iuue mibus & pu
illis in certua ee ad sero uoluptatum. Non aethnaei ignes non uolcama tellus. non uosulus. & olim pus tan
in ardonibus. aestuam iuuenales naedulle uino plenae dapi bur inflammatas. Auaricia calcaur a plerisq;
& cu mar sub pio deponitur. Maldicam linguam in dictum emendat silentiam. cultus corporis & habitus
uestium uiuus horespanoni com mretatur. Omnia alia peccata & trin secus sunt. & quod foris & faci
le abicitur. sola libido in sita ad obliberorum creatio nem. si fines suos exressa fuerit. re dan dit mu
cium. & quada m lege naturae in contum gestat erumpere. Grandis ergo uirtutis est & sollicitudine dili
gencie superare quod natus sis. in carne non carnaliter uiuere. te cum pugnare cotidie & clusu
ostem argi ut fabulae ferunt. centum oculis obser uare. hoc est quod apostulos uerbis alius loque batur.
Omne peccatum quod fecerit homo & exa corpus est. quia uitem fornicatur in corpus suum peccat. Aunt me
dici & quide humana norum corporum scripsere naturis praecipue que gali enus in libris quoru dmuluse
^{rae non}
VIENUN. puerorum & iuuenum ac pfectae aetatis uirorum mulierum que corpora in sito calore fer
uere & noxios ee his acribus cibos quia calorem augetur. sanitati que condere. frigida que quae in
esu & potu sumere. Sicut e contrario senibus qui pta laborant & frigore calidos cibos & uicera uina
pdesse. unde & sal uat. Adtendite in qua uobis nocere ad grauentur co da uia in crapula & ebrieta
te & curis huius uitae. & apostolus uinam in quo est luxuria. Nec mirum hoc figulum sensis
sed ea sculo quod ipse fabri ctus est. cum & iam comicus cuius finis est humanos mores nosse. atque
describere dixerit. sine Crete & libero frige uenus. Primu igitur sita non sto machi firmitas
pattur donec puellares uinos transeat aqua in potum sume quae naturam frigidissima est
aut si hoc in bicillitas phibet audi cum tito motheo. uino modico utere ppi stomachum & frequenter
tuas infirmitates. Deinde in ipis cibis calida queq; deuita. non solum de car mibus loqua sap quibus
uas electiones pferet & temperant. Bonum uinam non bi bere & carnem non manducare
Sed & iam in ipis legu minibus inflantia quaeq; graua declinanda sunt. nihilque ita uisum
decedere christianis. adoliscentibus ut esum holerum. Unde & ualio loco quim sit mus e at holera man
duca. Ardorq; corporum. frigidioribus epulis temperanda e. Si u tres pueri & adan hel legum
nibus uesiebantur. pueri erant. nec dum ad tartagine uenerant in quare babillonius sensu diat
fixit. nobis non corporum cultus qui in illis scripto prius legio graue di & huius cemo di cibus emuata.
sed nimiae uigor quagitur quae car nit in sit mitate fit foetia. Inde est quod nonnulli uitam pudica
appetentiam in medio tenere coeunt. dum solam abstinentiam co mium putant & legu minibus
onerant stomachum quae moderate parco que sumpta innoxia sunt. Ut quod sentio lo quar nihil sic
in flum mat corpora & nullat membra genitalia. Nisi indigestus cibus ructus que con ualsus. malo
malo. apud te filia uero cundia parum per quam causa periditari. quicquid seminatari um uoluptatu
est uenenum puta. parcus cibus & semper uenter esuri est in diuans. ieiunius p feratur. & multo
meli us est cotidie parum quam raro satis sumere. Plauia illa optima est que sensim descendit inter
tas. Subitus & nimius imber praecipit uia sub uertit. Quando come dis cogita quod fecim tibi
orandum. ilico legendum sit. descripturis sanctis habeo fixum uersuum numerum. Istud pon
sanctio tuo raddo. nec uite quicci membra concedas quam calathum pectoris tui hoc sub regmine

8. sic

De studiis

impleueris; Post scripturas sanctas doctorum hominum tractatur lege eorum dumtaxat quae
fides nota est; Non necesse habes aurum in luto quaerere multas margaritas unam redime margaritam
secundum hieremiam huius pluribus ut ad illam unam quae ad patrem producit uenas amore moni-
lium atque gemmarum sericarumque uestium transfer ad scientiam scripturarum; Ingrede te tota
repositio lacte & melle manantem; Comede similia & oleum uestire cum ioseph; uariis indu-
mentis; profertur aures tuae cum hierusalem sermone diuinae & illis nouarum & etiam granade
pendent; Habes sanctum & superbum pbatae & fides & fides; quae te monitis suis frequenter instruat;
ut tibi amicos deini quo nā mona; quae te recipiant in aeterna tabernacula; Illis tribus diuitias tuas qui
non phasidit auer sed cibatum panem coemant qui amem & pellant non qui uigant luxoriam; Intelle-
ge super genium & pau perem; omni petente da; sed maxime domo fidei; Nudam uesti esur-
entem ciba; Agrotantem uisita quotienscumque manum extendis; xpm cogita; Cauere mendicantem
dno tuo alienas diuitias augeat; luorum fugo confortia; Comatos compositos atque lasciuos domus tuae
tota non uideant; Cantor pellatur ^{ut} innoxius; fudicinas & psalterias & istius modi chorum diaboli
quasi mortifera sirenarum carmina per turba & aedibatur; Noli ad publicum subinde perere & spado nū
seruati paeuio uiduarum circum ferri libertate; pessima consuetudinis est; Cum fragiles sexus & imbe-
alli & a suo arbitrio abutitur & putat licere quodlibet; Omnia quidem licent sed non omnia expediunt
Nec percutatur calamitas stratus nec sermo sus conlactaneus; nec candidulus & rubicundus ad sequula adhe-
reant lateritio; Interdum uimus dominarum & ancillarum habitu iudicatur; Scorum uirginum
uiduarum soti & aetate appete; & si sermo cinardi cum uiris incubent necessitas arbitros; ne dantes;
totaque consabulandi fiducia sit; ut in fante alio nec pauas nec ceru besas; speculum mentis est facies;
& tacti oculi cordis fatentur archana; Vidimus nup ignominio sum protam orientem uoluit
se; & aetas & cultus & habitus & incessus indidiosa soti & aetate & questae epule; regius apparatus; nerom &
sordana palli nuptias loquebatur; Alio uulnus nra sit cautio; pestilente flagellato; stultus sapi-
entia erit; Sanctus amor impatientiam non habet; falsus rumor cito opprimitur; Et uita
posterior iudicat de priori; Fieri quidem non potest ut absque morte hominum uitae huius
curricula quis transeat; Malorumque solatium est bonos carpere dum peccantium multitudine
putant culpam minus peccatorum; setamen cito ignis stipulae conquiescit & secundum flon-
ma deficientibus nutri mentis paulatim moritur; Diuino praeterito fama mentita est; aut si
certo uerum dixit cessauit cessauit & rumor; haec dico non quo dece sinistrum quid mecum
sed quo pietatis affectu & iam quotitas sunt per tu miscum; Osi uideres sororem tuam & illud facti
oris eloquium caram audire contingere; cor neres in paruo corpusculo ingentes animos; Audi
restotam uerentis & no in testamento supplectilem & illius corde de feruere; ieiunia pro ludo
habere; orationem pro delictis; tenere tympanum in exemplum mariae & pharaone submerso
uirginu choro precinca; Cantemus dno gloriosae enim magnificatus est equum & ascenso
ron deiecit in mare; Has doce saltrias xpo; has fudicinas erudit saluictori; sic dies sic nox
ductus & oleo ad lun padas praeparato; sponso & expectatur ad uentus; Imitare ergo & tu con-
sanguineam; habet roma quod angustior urbe romana possidet; behleem; habet
oper facile tibi est indigentibus uictus subsidia ministrare; quod luxoriae parabat ur
tus insumta; Nulla nuptias contempnata; timent egestatem; Redime uirgines quas

in cubiculum regis inducat. Surcipe uiduas quas inter uirginū lilia & martirum rosas. Quasi quor-
dam uiolas misceas. Pro corona spinea in qua mundi xps delicta portauit. talia serua compone. In uer-
tute & adiuuatur nobilissimus pater tuus; discat a filia quod didi cerat ab uxore; iam in carnuit caput.
tremunt genua dentes cadunt. & formam obscenā rugis arat; Nuci na est mors in foribus. designatur
rogus prope. uelimus nolimus. senes sumus; Pare si bi uaticum. quod longo itinere necessarium est
secum portat quod in uirtus dimissus est. Immo praemitat in caelum. Quod nisi auertit terra
sumptura ē. Solet adulteritulae uiduae quarū nonnullae abierunt tūc post satanā. cum uxore
ite fuerint in xpo sub. uita dicere patri monolum meū cotidie perit. maiorum hereditas dissipatur ser-
uissime contumeliose locutus est. imperium ancilla neglexit. quis pro cedit ad publicum. quis respondebit pro
rum tributis. paruulos meos quis erudiat. uer nula quis educabit. & hanc pronas causam opponit
matri monui. quae uel sola debuit nuptias impedire. Dup ducit mater filius non uicti cum sed hoste
non parentem sed diuiniū. inflam mata libidine obliuiscitur uteris sui & inter paruulos suos mise-
rias nescienter. lugens dudum noua nupta componitur. Quid obstentis patrimonio quid
supbiam seruulorum. Confiteretur prauitatem. nulla idcirco martium ducit ut cum marito
non dormiat. Ausi certe libido non stimulat. quae tanta insana ē in morem scatorū prosti-
tuere castitatem. ut augeantur diuitiae. & propti rem uilem atq; perituram pudicitia quae & pra-
uosa. & aena ē polluat. Si habes liberos nuptias quid quaeris. si non habes quare & per tam non
maius sterilitatem. & non incertum. certo preferis pudori. Scribuntur tibi nunc sponsales tabu-
lae ut post paulolum testamentū facere compellaris. simulabitur mariti infirmitas. & quod te
mortuam facere uolet. ipse uicturus faciat. Aut si euentus ut de secundo marito habes filios. do-
nestica pugna. praestinum praelium. non licebit tibi amare liberos nec & quis aspiciere oculos quos
genuisti. Clam porzifis cibos; inuidebit mortuo; & nisi oderis filios. haadhuc eorum amare
uideberis patrem. quod si de pri ori uxore habens. sobolem. te domū intro duxerit & cum si de-
mistiissima fueris. omnes comedie. Et in uro grafi & communes rhetorum loqui in nouer-
cam saeuissimam de clama bunt. Si pri uirginis langueret & condoluerit capud infama
beris ut uenifica; Si non dederis cibos crudelis. si dederis malefica diceris. Orete quid habent
tantum bonis secunde nuptiae ut haec mala ualeant compensare; Uolumus scire quales ee debeant
uiduae legamus euuangelium secundum lucam; Et erit inquit uirna pphāssa filia samuel
describuer. Anna interpretatur gratia phanuhel in lingua nra resonat uultum di. Xer
uel in beattuchinem uel in diuicias uertitur. Quae ego ab adulis centia usque ad octuaginta qua-
tuor annos uiduitatis onus sustinuerat & non recedebat de templo di dieb; & noctibus misit
rens ieiunius & obsecrationibus. Idcirco meruit gratiam spiritalem & nuncupatur filia uul-
tus di. & a uuis beatitudine diuitis quae censetur. Recordemur uiduae sarapthēne quae
& suae & filiorum saluti helie praetulerit famem; & ipsa nocte mortua cum filio sup-
stitem hospitem relinquebat; Malens uitam pderē quam elemosinam & impugil-
lo far ris seminarium sibi in fisis domi ni cae preparauit farina fertur & olei cap-
saces nascitur. In iudea frumenti penuria granum enim utri ci ibi mortuum fue-
rat. & in gentium uidua olei flucta mana bant. Legimus iudith sitam eni cui pluck
uolumen recipere uiduam consecram ieiunius & habitu lugubis sordidatam.

quae non lucebat mortuum uirum sed squalore corporis sponni querebat aduentu
 uideo armatam gladiam animum cruentam dexteram recognosco capud olofernis demedi
 is hostib; reportatum; uin cit uirum femina & castitas tunc ca li bi dinem; Hec bitu
 querepente mutato ced uicti ces sorder redit omnibus seculi culti bus mundi ores. Qui
 dam imperte & debboram interuiduas numerat duconq; barac; Arbitrantur debbor
 filium. cum aliud scriptura commore. nobis hadhuc nomine bitur quod propheta
 fuerit & in ordine iudicum supputetur; Et qui adicere poterat. quam dulcia guttur
 meo eloquia tua super mel & fauum orineo. Apis nomen accepit scripturarum flori bus
 pasta spiri tici odore p fusa. & dulcis ambrosiae. su cor propheta ore componens. Noerminque
 nobis sonat. ITA PAKEKANENN. PARAKEKAMENE quoniam interpretari possumus conso pura ke kaluo
 litam multo & liberis peregre mortuis pudicitiam reportauit in patriam; & hoc susten
 tit uulgo uirum moabitidem tenuit ut illud isaiae uiticium compleretur. Emitte
 ignum dominatorem terre de petra deserti; Venio ad uiduam de euangelio uidua
 paupulam omni israhelico populo dicitorem. quae accipiens granum sinapis & sem
 entis fermentum in farinae scilicet tribus patris & filii confessionem spi sci. gratia tempera
 uit. & duo minuta ni sit in gazophylacium. quicquid habere poterat in substantia sua unuer
 sasque diuitias in utroque fidei suae optulit testamento; Haec sunt duo seraphim ter glorifi
 cantia trinitatem. & in thesauro & ecclesiae condita unde & forcipe utriusq; instrumenti ardens car
 bo conphen sus purgat. Labia peccatoris. Quid uidera respicem & uirtutes feminarum delibris
 proferam. Cum possis multas tibi ceteros oculos pponere in urbe quauis. quarum imi
 tare exemplum debeat; & ne uideat adulatione per singulas currere. sufficit tibi sciam
 max cella. quae respondens generi suo aliquid nobis de euangelio retulit. Anna septem
 annis uirginitate sua uixit cum marito. ista septem mensib; Illa xpi expectabat ad
 uentum; ista tenet quem illa suscepit. Illa uagientem curabat. ista predica trium
 phantem. Illa loquebatur de eo omnibus qui expectabant redemptionem hierusalem.
 haec cum redierit gentib; clamat. Frater non redemit redime & homo. & de alio psalmo.
 Homo natus e in ea ipse fundauit eam altissimus. Scio me ante hoc ferme biennium
 edidisse libros contra iouinianum. quib; uenienter e contrario quaestiones ubi aposto
 lus concedit secundamatri monia scripturarum auctoritate contrarij; & nonne esse
 eadem & integro scribere. cum possis inde quae scripta sunt mutuari. hoc tantum ne
 mo dum egrediar epistolae admonitam uolo cogitare cotidie ee mortuam. & non qua
 de secundis nuptiis cogitabit. EXPLICIT. FEBRUA. DE VIDUAE. SERVANDA. EPIS. II.

Nihil xpiano felicius cui pinnantur regna caelorum, nihil laboriosius qui cotidie uita peri
 clitatur; Nihil fecit qui uincit diabolum; Nihil inbecillius quia carne superatur.
 Viri usq; rei exempla sunt plurima; Letro credit in cruce & statim meretur audire. Anon
 diconti hodie in caem in paradiso. Judas de apostolatus fastigio. improdicionis turbarum la
 batur. & nec familiaritate conuiuii nec intinctione buccelle. nec osculi gratia frangitur. ne
 quasi hominem tradat que filium di no uerat; Quid samaritana. uilius non solum quia ipse
 credidit & post se uiros unum inuenit dnm. messam que cogno uit ad fontem.

Epistola peron fabri & institutione man archaef. sed pte ista man hu

VIII

• quem in templo iudaeorum populus ignorabat. sed auctor sit multorum salutar. Et apostolis
• ementibus et buri. esurientem reficit. lassumque sustentat. Quid salomone sapiemus. At tamen
• in fectur. amoribus mulierum. Bonum est sal. nullumque sacrificium absque asperione suscipitur.
• Unde et apostolis preceptum. Sermo uester salesus conditus. quod infatuatur. foras proicitur. In
• tantum perdit nominis dignitatem. ut ne in sterquilinum quidem utile sit. quos solent creden
• tium aruce condiri. & sterile animarum solum pinguiscere. Haec dicimus ut primae filit
• tice fronte doceamus. Magna cepit se excelsa sectari. & ad uiscerum immo pubertatis uenti
• uice calcantem perfecte quidem aetatis gradum scandere sed lubricum iter esse per quod ingrede
• rit. nec tantum sequi gloriam post uictoriam. quam in ignominiam post ruina. Nonni
• hi nunc per uirtutum praetia ducendur. nec laborandum ut ostendat tibi uariorum pul
• chritudinem florum. Quid in selilia habeat puritatis. quid rosa uerecundiae possideat.
• quid uiole purpura. promittat in regno. quid rutulatum spondeat pictura gemmarum.
• Iam enim propitius domino. subactis uirtutum atque solacium. cum per apostolo con
• scendisti. Qui esuriens in iudeis corneli saturatur fide. & famem incredulitatis
• eorum. gentium conuersione restinguet. atque in uase euangeliorum quadran
• gulo quod de caelo descendit ad terras. Docet & docet omnes homines posse saluari. Rursumque quod
• uiderat in specula candidissimi linteaminis in supina transferretur & credentium turbas de caelis in
• caelum rapit ut pollicentatio domini compleatur. Beati mundo corde quoniam ipsi domini uidebunt. Totumque ad phen
• sa manu insinuare tibi cupio. quod quasi doctus nauitator post multa nauis agia. rudent conor in
• struere gubernatorum. illud est. in quo litoris pudicitiae peritiam. noueris. Vbi charibdis & radix
• omnium malorum auaritia. ubi scilicet obreptorum canes de quibus apostolus loquitur.
• Nemo dentes in uicem consummamini. Quomodo in media tranquillitate secuti. libicis in
• dum ut quorum sitibus obtriamur. quid uenenatorum ammantium. deserit huius saeculi
• nutriti. ut nauis in rubrum mare. In quo obtandum nobis est ut uetus saras. cum suo mergatur
• exercitu. Multas difficultates ac periculis. ad urbem maximam uenimus. Utroque lito
• re gentes uage immo beluae habitant ferocissimae. Semp solliciti semp armati totius
• orbi uehant et baria. latenti bus saxis. uadis que duris simis plena sunt omnia. Ita ut specula
• tor & doctor in summa mali arbore sedeat. & cendere gende & circum flectendae. nauis. dicta per
• dicat. felix qui suscit. si post sex menses supra dictae urbis portum teneant. aquo se in apit ape
• rure oceanus. Per quem uix anno periculo ad indiam uenitur & ad gangetem fluum quem phi
• son sacra scriptura conuenerat. qui curuit omnem terram euilati. Et multa genera pigmen
• torum de paradisi dicuntur. fonte euehere. Sibi nascitur carbunculus & smaragdus. & mar
• garita candidissima. & uniones. quibus nobilium saeminarum arde ambitio. Non tamen
• rei quos adire per prophetas & dracones. Et in mensuram corporum monstrat hominibus impos
• sibile est. ut ostendat nobis. quales custodes habeat auaritia. quos sum ista persequi uim est sine
• genitorum saeculorum sustinent. ut ad incertis ueniant. per uicinasque diuitias. & seruent cum amine
• discrimine. quae multas periculis quae serunt. Quid christi negotiorum faciendum est qui uendi
• tis omnibus quaerit pretiosissimam margaritam quae tota substantiae suae opibus emittitur
• in quo repperit thesaurum. quem nec fur effodere nec latro possit auferre. Scio me offen

furum eē quamplurimos qui generalē dē dicitur disputationem in silam referunt contumē-
 lum & dum mihi nascuntur suam indicunt conscientiam multoq; peius de se quā dēno iudicant.
 Ego enim nē nominabo. nec ueris comediae licentia certas psonas eloga atq; constringā.
 Prudentis uiri est ac prudentiū feminariū dissimulare immo emendare quod se intelligant
 & indignari sibi magis quā mihi nec in monitorem maledicta congerere qui & si isdem teneatur
 criminib; certe meo melior ē quod sua ei non placent. Audio religiosam habere matrem multorum
 annorum uindiam. quae aluit & nutriuit infantē ac post studia galliarum quae uel florentissimas
 misit romā. Non parca sumptib; & absentia filii spe sustinens futurorū ut ubertate gallicinitorūq;
 sermonis grauitas romana condiret. Neccalcarib; uite sed frenis uteretur. Quod & indistissimis
 uiris gretiae legimus. Quasi anuum tumorem attico siccabt sale & luxoriantes flagellis uineas
 falcib; reprimebant. ut eloquentiae torcolaria non uerboꝝ pampinis. Sed sensum quasi uuarum
 expressioib; redundarent. Hanc tu suscipe. ut parentē. ama. ut nutricem uenerare ut scām
 nec aliorum imiteris exemplū. Qui relinquunt suas & alienas appetunt. quoz dedecus in p-
 patulo ē. sub nominib; pietatis quarentium suspecta consortia. Nouergo quas dā iam uirto-
 ris & aui & plerasq; generis libum adulescentib; delectari & filios querere spiritales. Paulatq;
 pudore superato p ficta matrū nomina erumpere in licentia maritalē. Alii sorores uirgi-
 nes deseri & externis uidiis compulantur. Sunt quae deder suos. & non suoz palpant effectu.
 Quorum impatentia in dexa in nullam respicit excusationem. & casta pudicitiae uela-
 menta quasi araneorum filia dirumpit. Videas nonnullos accinctis renib; pulla tunica
 barba promissa. Amulierib; non posse discedere. Sub eodem manere tecto simul uire con-
 uuiu. Ancillas iuuenes habere in ministerio. Prae uocabulū nuptiarū nomina eē matry-
 monii. nec culpa ē nominis xpiani si simulator religionis inuitio sit quin immo confusio
 genitalium cum ea uident ecclesis displicere quae omnibus bonis non placent.
 Tu uero si mono nachus esse uis non uideri habeo curam non rei familiaris cui renuntians do hoc
 eē coepisti. Sed animae tuae. sordes uestium candidae mentis iudicia sunt. Vultu tunica contemp-
 tum saeculi pbe. Traduntur ut. ne timent. uinunt. ne habitus sermoq; dissentiat. Balneum fomen-
 ta non querat. qui calorem corporis. ieiuniorum cupit frigore & conguere. Quae & ipsa moderata sine
 nimia debilitent stomachum & maiorem refecionem poscentia erumpant In crudeli-
 tatem quae parat libidinis nest. Modicus ac temperatus cibus & carni & uiniae utilis est.
 Matrem ita uide ne pillam alius uidere cogaris. qui uultus cordis tuo herent. & tactum ui-
 uat sub peccatore uultus. ancillas quae illi obsequio sunt tibi scias eē in insidiis. Quia quantum uili-
 or eorum condicio. tanto facilius ruinae. Et iohannes baptista scām matrem habuit pontifi-
 cis quae filius erat. & tamen nec matris affectu. nec patris opibus uincelatur. ut in domo pa-
 rentum cum periculo uiuere & castitatis uiuebat in heremo. & oculis desiderantibus xp̄m. Nilhil
 aliud digna hū aspiceret. uestis aspera zona pelliccia cib; locustae melq; siluestrae omnia uir-
 tuti & continentiae praeparata. filii pphetarum quos monachos muacerē legimus testamento
 aedificabant sibi casulas prope fluenta iordanis & turbis urbium derelictis polenta & herbis
 agrestibus uictitabant. Quuidiu in patria tuae habeo cellalam p paradiso. uirtu-
 scripturarum poma decerpe his utere deliciis harum fructu complexu.

de bita
mādy

116



Suscandala zate oculus per manus. pice ea nulli parcas ut soli parcas. vni nae. Qui a dextera inquit dicitur
mulierem ad concupiscendam eam. iam moechatus eam in corde suo. Quis gloriabitur castum se habere
cor. Astra non sunt manda in conspectu dñi. quanto magis homines quorum vni temptatio est. Ne
nobis qui quotiens concupiscimus totiens fornicamur. Inebriatus est inquit gladius m̄s in caelo.
multo amplius interta quiespiras & tribulos generat. Vnde electionis in cuius xp̄i spectore sonabat ma
ceret corpus suum & subicit seruituti. & tamen cernit naturalem carnis ardorem suae repugnare sen
tentiæ ut quod non uult. hoc cogens compellatur. Et quasi uim patiens uociferatur & dicit. Miser ego h
omo qui sine libera bit de corpore mortis huius. & tate arbitraris. absq; lapsu & uulnere posse transi
re. Nisi omni custodia seruaueris cor tuum. & cum saluatore dixeris. Mater mea & fratres mei hi sunt
qui faciunt uoluntatem patris mei. crudelitas ista p̄cis ē in mo quidam pius scie matri quam
sem̄ filium custodire. optat & illate uiuere & non uidere ad tempus ut semp cum xp̄o te uident. Vna
sanna helem non si bi secta b̄ naculo genuit. Filii ionadab qui uinum & sicorim non bi bebant qui h
abita bant interioris & quas nox compulerat sedes habebant. scribitur in psalmo quod primi captiuitatem
sustinerunt. Quia exercitu chaldeorum uastante iudæam. libes in troue compulsi sunt uiderunt quid
alii sentiant. Unus quisq; epi suo sensu ducitur nubi oppidum carcer ē & solitudo paradisi est. Quid
desideramus urbium frequentum. quide singulitate consemur. Moyses xp̄i esset populo iudeoru
qua draginta annis eruditur in heremo. pastor ouium. hominum factus est pastor. apostoli de p̄sone
lacus zennesareth. ad p̄sone hominum transierunt. tunc habentes patrem & rete nauicu
lon secundum protinus omnia reliquerunt portantes cotidie crucem suam & neurgam quidem
in manu habentes. Hoc dico ut sciam si ceteri aut nulli desideriam. discas quod possis docere. & ratio
nabili hostiam offeras xp̄o. Nemo ille ut nequam uero. neprius magis totus quam discipulus non e
humilitatis meae neq; mensurae iudicare deceteris & de ministris & clericis sinistrum quippiam
dicere. habeant illi ordinem & gradum suum. quem si tenueris quomodo tibi meo uiuendum sit.
ad us ad nepotianum liber docere te poterit. nunc monachi in canabula moresq; discimus. & eius
monachi qui liberalibus studiis eruditur in adolescentia iugum xp̄i collo suo imponat. pri mum que
tractandum est. utrum solus in canabulis. in monasterio uiuere debeat. Quis placet ut habens si
cum contubernium. nec ipse te doceat. & absq; doctore ingrediatis uiam quam nunquam ingre
sisset. Statim que tibi in parte non alteram declinandus sit. & totum pateat. plusq; aut minus
ut ambulat quam necesse ē currens lassens. moraq; faciens obdormias. In solitudine cao
subrepta supbia. & si parū p̄ci nauera hominemq; non uiderit puta se alicuius esse mem
u. obliuiscit sui unde quo uenerit. manus corpore. lingua foras uagatur. ludicat contra aposto
li uoluntatem alienos seruos. quo gula poposcera porregit manum. dormit quom̄ otum uo
luert nullum uereat. omne se inferiores putat. crebriusq; in ur bibus quam in cellula est.
& inter fratres simulat uereandiam. qui platearum turbis concluditur. Quid igitur. solitaria
uitam repraehendimus. minima quippe quam sepe laudamus. Sed deludo monasteri
orum huius cemo di. uolumus exrech milos quos trudi menta non tate x̄i quispecimen
conuersationis suae multo tempore dederunt. qui om̄ inum fuerunt. minima ut pri m̄ om̄
um figent. quas neq; esus aliquando nec saturitas superauit. Qui propterea licent
quorum habuit sermo. uultus. incessus. doctrina ut unum est.

54
Qui nesciunt secundum quosdam ineptos homines daemones oppugnantium contra
se portenta con fingere. ut apud imperitos & uiles homines miraculum sui faciunt. & exinde lu
ora sectentur. Vidimus nup & plurimos chroes topes unius morte de praehensis. orbis q; sti
pa quasi in usum pauperum. congregatas stirpi & posteris derelictas. Tunc ferrum quod latebat
in profundo supernatauit. aquae. Tunc palmarum arbores mirre in narualo monstrata est. Ni
mirum talem & socium habuit & magistrum. qui egeritum famem suasse ut ee diuitias &
miseris derelicta in suam miseriam tenuit. Quorum clamor peruenit ad caelum & patri
tissimus di in ca aures. Et missus angelus pessimus nabal carmelio diceret. Stulte hac
nocte auferent animam tuam. quae autem praeparasti uiuere. uolo ergo & prop
ter causas quas supra & posui non habitare cum matre & precipue ne ut offerentem deli cato cibor
renuntians. aut succiperis oleum igni adicias. Et inter frequentiam puellarum per
diem uideat quod nocte cogitas. Nūquā de manu tua & oculis recedat liber. praeterea distans
ad uerbum oratio sine intermissione uigilans sensus nec uanis cogitationibus patens. Cor
pus pariter & animus tendatur ad dñm. nam uince patientia. ama scientiam scriptu
rum & carnis uita non amabis. Ne uacua mens tua uanis perturbationibus que si
peccatoribus sederint dominabuntur tui & te deducant ad delictum maximum. facito aliquid
operis ut semper te dubulus inueniat occupatum. Si apostoli habentes potestatem de
euuangelio uiuere. laborant manibus suis. ne quem grauarent. & aliis tribuebant
refrigeria. Quorum p spiritibus debebant mētere carnalia. Car in usus tuos cen
sura non praeparas. uel fiscellam tace tunc uel canistrum leuis flecte uimibus sa
riat hamus. Areolae aequo limite diuidantur. In quibus cum olerum iacta fuerint se
mina. uel plura. per diem positae. aq; ducantur in rigue. & pulcher in marum u
suum spectator assistas. Ecce super cilio cli uosi namis undam elicit illam cident
na cum pleua murmur. saxa. ci & scatebris. quae a rena temperat arua. In serantur
ergo fructuosae arbores uel gemmis uel surculis ut paruo post tempore laboris tui
dulcupoma decer pat. apum fabricare aluearia ad quas tenuit uerba. Et monas
tenorum a di non. a regum disciplina impar uis disce corporib; ; Texantur & lima capi
endispicib; ; Scribantur libri ut & manus operentur cibum & animus lectione satur e
tur. In desideris est omnis otiosus. Egiptiorum monasteria hunc morem tenent uul
lum absq; opere a labore suscipiant. Non tam propter uictus necessaria quam p p. a uine
saluon neuagezar p niciosis cogitatio nib; mens. Et in ser fornicatis hie h salem omne
transenti. di uaricæ pedes suos. Dū essem iu uenis. & solitudinis me deser ta uillarent. In
centia uitiorum ardo remque naturae. forte non poteram. Quen cū crebris ieiunis fran
geren. oientamen cogitatio nibus aestuabat ad quam adomaidan quidam frater qui & he
brifis. crediderat me in disciplina dedi. ut post quintilianam ac uim na. cicero usq; fluios
grauitate nq; fronto us & leuitate n plini alpha b & cum discerem. fridoma an hel. uitaq;
uerba meditarer. quid ibi laboris insumperim. quid sustinuerim difficultatis quotiens dis
perauerim. quotiensq; cessauerim & contentio in discendi rus sum inciperim. testis est con
scientia tam mea qui passus sum quam eorum qui necum duxerunt uitam. Et gratias

230 dno quod de amaro semine litterarum dulces fructos capio. Dicam & aliud quid
in egypto uiderim. Graecus adulescens erat in coeno bio qui nulla continentiae nulla
operis magnitudine flamman poterat curris & conguere. Hunc perclitanton
pater monasterii hac arte seruauit; Imperauit cuidam uiro graui ut iurgis atq;
conuitiis insectaretur hominem & post inrogatam iniuriam primus ueniret ad
querimonias uocatis testibus pro eo laquebantur. Qui contumeliam fecerat flere ille con-
tra mendacium nullus alius credere uertit; solus pater defensionem suam callide op-
ponere ne abundantia tristitia absorberetur frater quid multa ita annus ductus e quo
& plerumque interrogatus adulescens sup cogitationibus pristinis an adhuc molestiae aliquid
sustineret. Papa inquit uiuere me non licet & fornicari libet hoc si solus fuisse quo ad uito-
re superasse; Philosophi saeculi solent amorem uicerem amore nouo quasi diuum
clauo & pellere quod septem principes facere per sarum. ut uisti reginae desideria
aliarum puellarum amore conpescerent. Illi uitium uitio peccatumq; peccato remediunt
Nos amore uitium uitia superemus. Declina aut amalo & fac bonum quia uere pace
& psequere eam. Nisi oderimus malam bonum amare non possumus. quin potius facien-
dum est bonum ut declinemus amalo. Pax quaerenda ut bella sumus nec sufficientia
quaerere nisi inuentam fugientem que omni studio psequamur. Quae & superat om-
nem sensum in qua habitatio dei est dicente ppha. & factus est in pace locus pulchre que
psecutio pacis dicitur iuxta illud apostoli. Hospitalitatem psequentes ut non leuicritate
que sermone. & ut ita loquar summi flabius hospites inuitemus se hore mentis ut loye
teneamus. quasi ad ferentes secum delucro nostro. atq; conpendio. nulla ars. absq; ma-
gistro discitur. Etiam multa animalia & ferarum greges ductores suos sequuntur ordi-
ne literato imperator unus iudex unus punitiae. roma ut condita est duos fratres simul
habere reges non potuit & parricidio dedicatur. In rebecca utero esau & iacob bella pfer-
serunt. Singuli ecclesiarum epi singuli archi pbr singuli archi diaconi. & omnis ordo
ecclesiasticus suis rectoribus nititur. In nauis unus gubernator. In domo unus dominus
inquamuis grandi. & exercitum unus signum & pectatur. & ne plura replicando
fastidium legenti faciam p hec omnia ad illud tendit oratio. ut doceam te non tuo. ut bry
o. dimitte dum sed uiuere debere in monasterio sub unius disciplina patris con-
sortio que multorum. Ut ab alio discas humilitatem ab alio ptaention. In te silen-
tium ille doceat in uisu & uindem. non facias quod uis. comedas quod iuberis. habeas
quantum acceperis. uestiaris quod acciperis. operis tui pensam p soluas. Sibi carissai
non uis. Lassus calstratum uenias. uolubansq; dormites. & nec dum & plerumque somno
surgere compellaris. Dicat psalmu in ordine & uo. in quo non dulcedo uocis sed mentis.
affectus queritur. scribente apostolo psalla spu. psallam & mente. & cantantes in cor-
dibus uris. Legent em esse praecceptum psallite sapientes. Seruias fratribus hospium
laues pedes. Passus iniuriam taceas. Prepositam monasterii timeas ut dnm. diligas ut
parentem. **C**redas tibi salutare quicquid ille praecipit. Nec de maioris sententia iu-
dices. cui officium est oboedire & implere quae uisum sunt. Dicente morse. Audi israhel & tace.

Tantus occupatus negotiis nullis vagabundis cogitationibus; Et dum ab alio transis ad aliud opusque succedit operi illud solum mente retinebis quod agere compelleris. Vidi quosdam qui postquam renuntiauerunt saeculo. vestimentis dumtaxat & uocis professione non rebus nihil de pristina conuersatione mutasse. Res familiaris magis curata quam in minuta. Eadem ministeria seruatorum. idem apparatus conuiuij bini tro & patella fictili aurum comeditur. & in turbas atque & annua ministrorum. nomen sibi uindicant solitarij. Qui uero pauperes sunt & tenui substantia ola. uidentur quae sibi scoli pomparum fertolis simileq; cedunt ad publicum ut animam exerceant facundiam. Alii sublati in altum uenerunt. & intra se nescio quid comitant. stupentibusque in terram oculis tum entia uerba trutinantur. ut si praecone addideris. puter in cedere praefecturam. Sunt qui amore cellarum inmodercenturq; ieiunij tedio solitudinis ac nimia lectione. dum diebus ac noctibus auribus suis pronunt uertuntur in melancholiam & in prope oras magis fomentis. quam in uis moribus indigent. Pleriq; artibus & negotiationibus pristinis carere non possunt. mutasq; nomina in institutis eadem exercent commercia non uictum & uictum quod apostolus praecipit. sed in maiora quam saeculi homines emulamenta sectantes. Prus qui dem ab edilibus quos agoranomos greci appellant uendendum coercebatur rabies nec erat impune peccatum. Nunc cum sub religionis titulo exercentur iniusta commercia. & honor nominis xpiani fraudem magis facit quam patitur. qd pudeat dicere; Sed ne cesset ut saltem sic ad nostrum erubescamus dedecus. publice extendentes manus panis aurum regimus & contra omnium opinionem plenus saeculis morimur diuites. qui quasi pauperes uiximus. Tibi cum monasterio fueris haec facere non licebit. & in olea certe paulatim consuetudine. quod prius cogebas uellem capies. & delectabite laboribus. oblitusq; praeteritorum semper priora sectaberis. nequaquam considerans quid ali mali faciant. sed quid tibi boni facere debeat. Neque uero peccantium multitudinem & te pereuntium turba sollicita & tacitus cogites. Quid ergo omnes peribunt. qui in urbibus habitant. Et ecce illi fruuntur suis rebus. ministrant ecclesiis. adeunt balnea. unguenta non spernunt. & tamen in omni flore uersant. Ad quos & uide respondi & nunc breuiter respondebo in praesenti opusculo non de clericis disputare. monachum instituere. Sci sunt clerici. & omnium uita laudabilis. Ita ergo age & uiue in monasterio. gradulis centam uiam nullasorde commacules. ut ad altare xpi quasi de halamo uirgo procedas. & habeas de foris bonum testimonium. faemine quae nomen tuum nouerint. & uultum nesciant. Cum ad perfectam aetatem ueneris si uiam uita comes fuerit. & te uel populus uel pontifex ciuitatis in clerum allegerit agno quae clerici sunt & inter ipsos sectare meliores. quia in omni condicione & gradu optimis mixta sunt pessima. Nec ad scribendum cito palpas. & leui ducaris insana. Multo tempore disce quod doces nec credas laudatoribus tuis. immo in risoribus aurem ne libenter a commo des. Qui certe adulationibus fouerint. & quod in modo impotentis mentis effecerint. si subito aspexerint.

da h sin
pfragen
ra

7

aut a coniarum deprehendas post te colla curuari aut manu aures yttaria fini
aut estu vitem canis protendi linguam; Nulli deorahat nec meo te son putes si
celeros laceros; Accusamus sepe quod facimus & contrarios in ipsos deserti in
nostra vitia inuehimus; Orati de eloquentibus iudi cariss. testudineo grunni
us incedebar ad loquendum gradu. & p interualla quaedam uix pauca uerba
capiebat ut eum putares singultire non proloquod. & tamen cum mensa posita libro
rum & posuisset struom adducto sup cilio e tractusq; nari b; ac fronte rugata
duob; digitulis concrepabat hoc signo ad audiendum discipulos puo curis; Tunc uigil
meras fundere. & aduersus singulos declamare crenum. dices. ee longin com
censoremq; roma ne facon die. notare quem uelle & desentia doctorum & clo
dite hic bene num inatus plus placebat in prandis. nec mirum quia multos in ot
paresolitus fuerat facta que cuneo cir cu strepenti em garuloru procedebat in pub
lium; Intus nero foris cato; Totus a biguus. ut & contrarius diuisiq; naturis. unum
monstru no uaq; bestiam. dices esse compactum; Iuxta illud poem. prima leo.
postrema draco. media ipsa cimetera; Numquam ego tales uideas. Ne cuius cenodi homi
nub; adpliceris. ne declines cor tuum in uerba malitiae. & uicias; Sedens aduersus fratrem tuu
loquebaris. & aduersus filium matris tuae ponebas scandalum; Etenim. filii hominu
dentes eorum arma & sagittae; Et alibi; Mollis sunt sermones eius sup oleum & ipsi
iacula; Et apud in ecclesiasten; Sicut morde serpens in silentio sic qui fratri suo in oc
culto deorahat; Sed diu. ipse non deorahat alius loquenti b; quid facere possum; Adscat
sindas & uisitationes in peccatis ista praesen dimus; Xpse arte non in ludatur; Ne
quisquam mea sed apostoli sententia est; Nolite erare ds non inrideat; Ille in corde
nos uidemus in facie; salomon loquitur in uerbis; Uentus aequilo dissipat nubes
& uultus tristis linguas deorahentium; Sicut enim sagitta simitatur contra dura
mexerem nonnumquam inmittentem reuertitur & uulnerat uulnerantem
illudque conplatur. factisunt mihi marcum prauum. & alibi. qui mittit matrem lupi
dem recide in capud eius; ita deorahator cum tristem faciem uiderit audientis in mo
ne audientis quidem sed obduratis aures suas. ne audiat iudicium sanguinis ilico
continescit. pulle uultus haerent labia salua sic catur; Unde idem uir sapiens. cum
deorahatoribus inquit nec omnis ceasit qn repente ueniat p dicio eorum. & uia
itriusq; quis no ut. tonis cili & eius qui loquitur quon illius qui audit loquentem. Ne
ritas angulos non aniat nec querit susurros; Timotheo dicitur; Aduersum p rtm accu
sationem cito non recipiant. peccantem au coram omnibus argue ut ceos in eum
habeant; Non e facile de perfecta & te credendum. quem & una praerita defendit
& honorat uocabulum dignitatis; Verum quia homines sumus & interdam contra
minorum maturitatem puerorum uetus labimur sima uis corrigere deliquen
tem apte in crepaturum ne occulte mordeas; Corripi & melius in misericordia & in
crepabit me. oleum autem peccatoris non inpingua caput meum; Quem em diligas
corripit. castigat au omne filium quem recipit; & peresatm clamat ds.

no medicina
dictores

populus meus qui beato suos diuina seducunt uos. & semitas pedum uestrorum
 supplantant; Quid enim mihi p[ro]est si alia mala mea referas. si me sciente pecca-
 tis meis in moderationibus tuis alio uulneres. & cum certum omnibus; nam res sic
 singulis loquaris quasi nulli alteri dixeris; hoc est non me emendare sed uti tuos sa-
 tis facere: praecepit d[omi]n[us] peccantes in nos argui debere secreto non adibito teste. & si
 audire noluerint referri ad ecclesiam habendosq; in malo p[er]tinaces quasi & h[er]eticos
 & publicanos haec praesius loquor ut adulis centem meum & linguas & aurium pro
 rugine liberem. ut remittam in xpo sineruga & macula quasi pudicam uirginem & hibeā
 uirtutem mente quam corpore. ne solo nomine gloriatur & absq; oleo bonorum operū
 & tincta lampade & cludatur a sponso; habes ibi sc̄m doctissimum que xpi pontificem
 p[er]culum qui uiua & p[re]senti uoce nostras scedulas superat cotidiana tractatib; iter u[er]ū
 dirigit nec patitur te in parte alteram declinando uiam relinquere regiam p[er] quam
 isit. iteram promissionis p[er]petuasse transituram eē p[ro]mittit; Atq; uti nam exaudiat
 uox ecclesiae comploxiatis d[omi]n[us] p[ro]p[ri]etatem danobis omnia em̄ reddidisti nobis u[er]ū
 qd̄ renuntiamus sc̄to uoluntas sit nonne cessitas & paupertas habet & p[er]petuam glori-
 am non in lata cruciatum; ceterum iuxta miseras huius temporis & ubiq; gladi-
 os seueritatis; Satis diues est qui pane non indiget & nimium potens est qui seruire non
 cogitur; S[an]c[t]us & superius tulose ep̄s uiduae serapthenis imitatur esuriens pascat alios
 & ore pallente ieiunans. famelior que uir aliena omnia que substantiam xpi uiscerib;
 erogauit; nihil illo dicitur quicorpus d[omi]n[us] canistro uiminio sanḡnem portauit uitro
 qui uirtutem p[ro]iecit & templo qui absq; funiculo & in crepatione uendit uim colum-
 bas idē dona sp̄s sc̄i mensas subuertit manumone & n[um]ulariorum aera dispersit
 ut domus d[omi]n[us] domus uocetur orationis & non latronū spelunca; huius euicino sectare uis-
 tigia & ceterorum qui uirtute illius similes sunt quos sacerdociam & hamiliā res
 facit & pauperiores ut si p[ro]fecta desideras & cum abraham de patria & cogni-
 tione tua & p[ro]te quo nescis; si habes substantiam uende & da pauperib; si non ha-
 bes grandi onere liberatur ē nudam xpm nudas sequere durum grande diffi-
 cile sed magna sunt p[re]mia. **HIER. ADIULIANVM DIC. AGVILEGIAE**

Antiquis sermo est mendaces faciunt ut nec uera dicentib; credatur quod mihi
 ego te oburgata desilentia litterarum accidisse uideo dicam sepe scripsi
 sed negligentia b[er]uulorum fuit respondebis omnium non scribentium ueris
 ista & uisatio est dicam non reperi qui epistulas ferret; Dices hinc illuc isse qua
 plurimos contendam me & iam his dedisse at illi qui non reddiderunt nega-
 bunt. & erit inter absentes incerta cognitio; Quid dignur faciam sine culpa uenia
 postulabo rectius arbitrans pacem loco mutus p[ro]cere quam ego gradu certamina
 conentare; Quamquam tamen iugis tam corpore egrotatio quam anime egrotatio
 consumpsit; Ut morte imminente nec meo peno memor fuerim qd̄ ne falsū
 putat oratio more post argumenta testes uocabo; S[an]c[t]us frater heliodorus hic ad
 fuit qui cum mecum heremum uellit incolere meis sceleribus fugatus abscessit;

Verum omnem culpam presens uerbositas excusabit nam ut ait Placcus in sacra omnibus
hoc uerum est; Cantoribus inter amicos rogati ut nunquam uerum inuissimum quam de
sistant tate dem cepti fascibus obruant litterarum ut conuatio in uipias rogare ne
scribam sororem filiam in xpo tuam; Gaudeo te primū nuntiantem in eo p manere quo
ceperat hinc ubi nunc sum non solum quid agatur in patria sed an ipsa patria per se
noro. & licet me sinistro hiberna & ceterarum ore dilanet non timebo hominem iudicium
habiturus iudicem meum si factus in labatur oribus in pauidam ferient ruinae quippe que
so ut apostolica memor pcepti quod ois opus nostrum p manere debere & tibi ad no premi
um in illius salute patet & in eade communi in xpo gloria crebris reddat sermone

INCIPIT DEFINITIO FIDEI SIMBOLIQUE NICEINI CONCILII

Cre dimus in unū dñm patrem omni potentem. omni um uisibilem & in uisibilem creatorem.
& emanum dñm nostrum xpm filium eius natum de substantia di patris. ipsa qd qd grae
ce dicitur homo. sion. Om̄i dē dō. lumē dē lamine. Om̄i uerum dē dō uero. Natum non fac
tum: sicut heretici dicunt: per quem omnia uisibilia & inuisibilia facta sunt; Tam in caelis
& in terra; Qui propter nos homines & nr̄m salutem in carnis uero homo factus passus resurre
xit tertia die. Ascendit in caelos uenit inde iudicare uiuos & mortuos. Et in spū sc̄o quidē
re pcessit p p̄re & d̄ est uerus sicut filius; Hos autem quidē dicunt; Erat tempus quidē non erat
filius natus & prius quam n̄sceretur non erat. Aut quod n̄ō & nihilo factus sit. ueritas sit. aut
mutabilem. aut conuertibilem filium dī dicunt eē; Hoc anathematizat catholica & apostoli
ca ecclesia. Quod in uisibilem rerum est non uisibilem. Unde arrianam salutem rem ui
dentes in carne putauerunt eius diuinitatem talem eē qualem & carnem; Passibilem
mutabilem conuertibilem conp̄hen sibilem & quasi formidantem & quasi nescientem
omnia & p̄ficentem & ceteri & sapientia & nihil facientem & se. & subiectum & oron
tem ad patrem & gratias agentem & edentem & patientem & lacrimantem & gemen
tem & qui effluentem. Et postremo quae sunt creature p̄pria haec eorū creatae salutem
ris ad scribenda sunt utiq; non diuinitate. Quia dñs dicitur in scriptura & homo:
Quia ergo p̄p̄ nos & homo dicitur; Non debemus quae sunt carnis dō ad scribere &
quae sunt dī. Carnis estimare propria; Si quid igitur minus aut inaequale aut impo
tens dicitur in scriptura. aut subiectum aut humile carnis eius est ad sumptū quia
uere natus est de carne. & quia cum hominibus triginta & plus annos conuersus est. Que
re habebat pati; Ideo & uerū homo p̄p̄ carnem accipitur. & uerus d̄ in carne natus est in car
ne passus. natura passibili nonditatis. Haec enim q; pati debuerat. caro hominis uis
gressis hominibus pati dignatus est d̄ per car non passibilem. ut & diuinitatis eius
menar n̄ō d̄ōn potentiam in re uisibili praedictam sentiamus. Et bonitatis eius
diuitias idē per passionem remissa peccatorum credentes meum consequamur.
Quale est igitur malum hoc ut audeat quis gratiam dñi nr̄i ihu xpi quam p nobis sese
cit humilians ut mox & abteat humanis sensibus. & uoce heretici non solum non
intelligere in super eam periculosis blasphemis & admittum eam adducere
ut q; utro ei aduersari; Dicente scriptura: Scitote gratiam dñi nr̄i ihu xpi

qm̄ diues cum esse & propter nos pauper factus est ut nos eius paupertate diuites & ista mus.
Abst̄ igitur in filio di aliquid plus minusue; aut in loco. aut in tempore. aut in potē-
tia aut in scientia. aut in equalitate. aut in subiectione. Cum dicitur hoc ut deita-
ti eius eonon in carni adscribantur. Si enim plus minus aut aliqd̄ inuenitur excepto hoc
quod genuit pater filium & excepto hoc quod filius non ex sem̄ & ipso natus est. sed de patre
natus ē ppriæ. Non in tempore sed semp̄. Non a liano de sed de sua substantia. De alia
ipsa ppria forte secundum uerbum eorum. aut inuidens. aut in potens. Pater in super & non
& temporalis. & non scitur. Etiam ap̄ hoc uer̄ scriptura & & eorum. Quomodo tempora
len d̄m̄. quem admodum gentiles uenerantur. Ipsi & iam similiter adorant. Non tempo-
ralis est neque uisus potest ēē. & si non uisus neque potens omnia. & quid iam haec tali dō
credendum est. qui erat aliquando quando non erat & ex nihilo natus est. Dicente scrip-
tura. Si uideris me israhel non erit in te d̄s recens. si ergo recens non debet ueris credi. si uer̄
semper natus. quippe hic semper natus d̄s erat. Qui loquebatur in omnibus sc̄is. & legem dedit
moysi in monte sina. & om̄a potens. & om̄a sciens & adae in paradiso uisus est. & in predistina-
tione carni futurae nuntiatus ei. Et cum iacob luctatus ē & quem admodum humana fragi-
litas capere poterat. condescendens in firmitatibus omnium diuersorum genere ad pro-
lut. Alius in gloria timoris omnium causa alius in humilitate eminentis eius bonitatis
cognoscente. Si ergo semper natus filius de patre est genitus quippe & om̄a sciens om̄a potens
& om̄a saluans om̄a continens om̄a iudicans. Crevis cum patre semper & cum spu sc̄o.
Accipe igitur quod creatura d̄s ueris non potest ēē. neque creatura creaturam saluare. Digni-
te scriptura & coluerunt & ser uierunt creature potius quam creatori qui est benedictus in se-
cula. Vides igitur quod paganitas est hoc quam xp̄ianitas. & quod non in tempore ē
natus. sed semp̄ natus ex patre. Dicit apostolus beatus inuisibilia enim eius & creatura
mundi per ea quae facta sunt intellecta conspiciuntur. Tam̄ sempiterna eius. uirtus & di-
uinitas. Vides igitur quod xp̄s filius d̄i uirtus d̄i est. non temporalis sed sempiternus.
Quod de substantia diuina patris natus est semp̄. Ipse est saluator in euangelio. Quod
nascitur de carne caro est. & quod nascitur de spu sc̄o. quod d̄s sp̄s est. Et quod ueris d̄s est filius
d̄i dicit scriptura. Erat lumen uerum qd̄ inluminat omnem hominem uenientem
in hunc mundū. Et iterum ipse euangelista beatus hic est ih̄s xp̄s d̄s ueris. & quod sem-
per est at ipse. In principio erat uerbum & uerbum erat apud d̄m̄ & d̄s erat uerbum. Et
quod omnipotens est filius omnium creator. At ipse euangelista beatus. Omnia per
ipsum facta sunt si ergo omnia per ipsum facta sunt uisibilia & inuisibilia. Quomodo dicit
ante passionem saluator quod die & hora nemo nouit. Neque angeli caelorum. Neque fi-
lius hominis nisi pater. Attendens igitur uides quod propter utilitatem hominum dixit
se ne scientem p̄ finctione. Neque legentio res efficiantur homines. Nam & humili-
tatis suae causa hoc dixit propter carnem passionis quia quasi homo hominib; uidebatur.
Et utilitatis omnium tacuit. Res quidem gerendas in saeculo eis adiuuatis atq; innume-
ras diem. autem & horam non eis aperiens qd̄ ergo pro utilitate nra tacuit. & se humili. ut
non debemus ultro ei esse ingrati & non solum non intellegentes in sup̄ & iam iudicio more

& hominem estimantes eiusdem aetatis & ignorantiae & impotentiae participem iudicantes
quam iudaei quod non diuinitas naturaliter patiebatur sed caro ipse ostendit iudaeis dicens
Solus hoc templum & in tribus diebus; ego suscitabo eum & in hoc dubium est quod dicit hoc dice
bat: Idem filius dei & eius uerbum uerum patris & sapientia dei & uirtus dei aeterna & scriptura
na & imago dei inuisibilis ab inuisibili. Natus non factus facta cum caro & plasma in qua
diferat. quoniam & indutus erat propter inuisibilitatem impossibilitatem uisionis nostrae. Neque
enim uirtus eius erat solum sed & in seculis & in terra & in caelis & in terra & in omnia continent
implens sicut nihil: Nihil ergo imperfectum in filio dei. Nihil inaequale. nihil impotens. nihil
temporale. nihil incognitum. Omnia uera. Omnia possibilis. Omnia in gentia. Om
nequialia patri dicente saluatore. Nemo nouit filium nisi pater & nemo nouit patrem nisi
filius & cui uult filius reuelare. Uides aequalitatem filii ad patrem; Cui ergo pater nouit
filius inenarrandam & incomprehensum diem nescit. & hoc non quoniam ipse fecit absisteret
nostris. hoc iterum ipse saluator dicit. Quis pater ut honorificet filium sicut honorificat
patrem. Aequalis igitur deo est filius deitate dicente aplo quicum in forma dei esset & in uerbo non
arbitratus est. cum esset aequalis deo sed se in seipsum & in uerbum formam seruauit accipiens humili
uita se usque ad mortem in ortem autem crucis. Uides quod utrumque; scriptura non abneget
in filio dei & quod dei est uirtus & omnipotentis; Omnia scientis. Omnia completis. Omnia con
tinens. Omnia habens. Omnia dantis. iudicantis saluantis creatis & quod create naturae
est idem carnis eius & patris & plorantis & quasi nescientis & quasi non potentis. Omnia qua
si subiecti & caetera huiusmodi similia. Non ergo debet esse confusio rerum quoniam uis conuicti
mortalis dei rei mortalis conuicta est propter nostram salutem & creditur & post passionem
corporis in quo apparuit. hinc & in primis in pectore ut acilli qui crucifixerunt eum aspi
ciant & in possibilem suam naturae diuinae primariam conspicibilem sustinentur & iu
diciu in uisibilitate terminatur & in ista seculorum scientia reuelatur & potentiae eius ma
iestas & bonitas ac uirtus hominibus cognoscatur. Quid quod & spiritum sanctum uerum deum inuenimus in
scriptura & de patre proprie esse & cum filio & patre semp. sed & regnare & creare & ubique esse
& saluare & uiuificare & peccata dimittere & omnia complere. & sanctificare & iudicare & glo
cere & commensurare & in habitare & quoniam admodum filius dei ita & spiritus. Personae tertia sicut filii
& patris. Tres enim personae sunt quibus credimus uere aequalis diuine unius substantiae id est de
patre filius & spiritus proprie & uere de patre qui procedit. Primum igitur accipe quod de patre est proprie
spiritus sanctus dicente scriptura uerbo dei caeli fundatis sunt & spiritu eius omnis uirtus eorum.
Et saluator ait. Cum autem uenerit paraclitis spiritus ueritatis qui de patre procedit. ille de meo
accipiet quoniam ipse me glorificauit & ueni enim ad uenturum uobis. Et soluit statim in tempore
tuis dominus ostendens primum quidem quod persona sit spiritus sanctus dicens ille de meo accipiet. & ueni
sicut seruus in creaturam aut partem potestatem monstrare patrem non solum interpretis &
dicit. Ideo autem uobis dixi quod illa de meo accipiet & quia omnia quae patris sunt mea sunt.
Siquis ergo ex quae patris est filius sunt & omnia quae filii sunt ea omnia spiritus sanctus sunt. Nihil ergo in om
nibus deest in filio quod non ad eum adtineat potestatem. Nihil quod non ab eo factum sit & ex
natura ac modo de amine non regatur. Cui ergo omnia habeat filius in potestate in omni b. d.

nihil id est omnium horum igitur omnium habet potestatem & spiritus quorum & filius sicut
dicit de spiritu sancto saluator. Ille iudicabit mundum & conuincet & docebit de peccato & de iustitia &
de iudicio; De peccato quidem quod non crediderunt in me; De iustitia autem quoniam uado ad pa-
trem meum. De iudicio autem quod princeps huius mundi non iudicatus est; Vides igitur quod spiritus
sanctus adiuuat filium & docet de filio & de patre & de spiritu & spiritus sanctus docet de patre & de filio; Trinitas
igitur quia uerax est in enarranda est inuisibilis est omnipotens est sese per dicit sese ad non uincit dignari
ter ut in uerax ut mirari ut comprehendere ut inuestigare ut quem admodum est humanis
eum sensibus occupare; Constat igitur uisum in hominem sic ueneranda est trinitatis in enarra-
da gloria maiestatis ut potentiam; Cuius igitur trinitas narratio gloria si excedit quantum me-
gis frustrabuntur quia uidentur in patrem & filium & spiritum sanctum aut locum aut tempus aut aliquam
causam humana potestas; Quoniam solum quod factus intellexerunt quibus & uiam quod sit homo atten-
dere potuerunt. Nihil ergo in trinitate subitaneum nihil nuperrimum nihil temporale nihil
impotens nihil minus nihil inaequale trinitas ueneranda deprecanda; Trinitas in enarra-
da inuestiganda in comprehendenda; Et quod inuisibilium rerum fides est nobis; Dicit apostolus. Est autem
fides sperandarum substantiarum inuisibilium & uisibilium; In hac enim testimonium
meruerunt seniores; Et iterum in euangelio; Dicit nemo uidit unquam & iterum spiritus ubi
uult flat & uocem eius audis & nescis unde ueniat & quouadat; Quod dicit spiritus dicit petrus
beatus apostolus. ut quid mentitus est spiritus sanctus anima non est mentitus hominibus; sed dicit. Non dixit
in patri aut filio sed spiritus sancto. Vides igitur quod dicit spiritus sanctus & quod ubique est dicit sicut propheta;
quo fugiam in spiritu domine. aut a peccatis tuis quouadum. & quod omnia complectis sicut filius
dauid propheta. Spiritus domini impleuit & benedixit uerbum. & ita in actibus apostolorum; haec dicit spiritus
iubens separate mihi barnabam & paulum. ad opus quod uocauit eos mittere. & iterum apostolus
placuit spiritu sancto & nobis. & in libro regnorum dicit dicit in iudaeis regnauerunt non per me
neque per spiritum meum. & in prophetis ita dicit israel conuertatur spiritum domini. & quod habitet in
homine spiritus sanctus quomodo filius dicit & apostolus quoniam corpora uerax templum est sanctus spiritus qui habi-
tat in uobis; Et iterum nescitis quoniam templum dei estis & spiritus dei habitat in uobis. & quod
omnino uerax spiritus dicit apostolus sicut ita. Alii uerax dicitur per spiritum uerbum sapientiae. alii uerbum
scientiae in eo spiritu alii gubernatio. haec omnia operatur unus atque idem spiritus diuinus
omnibus sicut uult; Non dixit sicut iubeatur sed sicut uult ostendit non creaturam sed
uerum spiritum deo esse & omnia posse sicut filium; Vnde etiam apostolus quem admo-
dum nemo nouit hominum quae sunt in homine nisi spiritus hominis qui est in eo sic & quae sunt
dei nemo nouit nisi spiritus qui deo est spiritus dei enim perstruitur & uerax altitudinis. Vides quem admo-
dum omnia scientia spiritus sancti & omnia potentem & ubique esse & omnia creasse & omnia salua-
re sicut nobis scriptura adiuuat; Vnde & saluator in euangelio blasphemiam spiritus sancti neque
hic neque in futuro hominibus statuit dimittere dicens. Ideo uobis dico quod omnis blasphemiam &
omne peccatum dimittetur hominibus blasphemiam autem spiritus sancti neque hic neque in futuro di-
mittetur hominibus; Non utique blasphemiam dicebat. Alium spiritus sancti uidetur nisi hoc aut dicit non e-
rit aut deo propria non est; Nam in actibus inquit quod iudaei non uolent denegare spiritum quod
iudaeis in scripturis sic ubique; sed legentes aut creaturam accipiunt. sicut angelum aut

ipsum patrem sustinuit & terna personam accipiunt aut compositum arbitrium
dum patrem cum sit propriae naturae spiritus pater & huius spiritus & unum altero putant eum con
sistere & uerbo cum sit haec compositio & creatus quoniam uerbum diuinae in corpore. ut sim
pliciter quae solet. A iudeis hoc sic intellegi & paganus interdum nobis igitur unus pater & unus
filius eius uerus deus & unus spiritus uerus deus. Et huius unum sunt una diuinitas & potentia by
num. sunt autem tres personae. non diue non tria non secundum reuelationem & collationem
aut confusi non enim sed semper manifestis personis diuinis harum fides datur de baptis ma. ab
his & remissa dantur peccata & uita aeterna sine aliqua dubitatione speratur huic trinitati cre
dentes uere sui & beati patris carthage. Prophetae & apostoli & martyres & martiri gratiam meru
erunt & semper uiae pernitatis adepti sunt & regnum caelorum hereditatione non ambigunt
sortiri. **INISTE SUI HIERONIMI AD VITALEM PRIMA DE SALOMONE ET ECHAZ.**

Quomodo salomon & echaz undecim annorum genuisse dicuntur filios zenon ^{non} clerus
per quem mihi diuis tuae scripturae litterae esse transmissas unum tantum & breuem episto
lam beati patris anabilis reddidit saluta minuscula continentem. scis quoniam quod causae
fuerit uiam in benedictionibus & uis & illius preferendis fidelis & tunc in re & ita epla negligens
ad probatur. Neque enim te falli corbitur discipulum ueritatis nisi forte greco homini latinus
sermo inter cartulas oberrauit. Ita & ad secundam rescribo. epistolam quoniam mihi scilicet filius in
echaz ut diaconus reddidit inquam inter caetera de precariis ut exponam tibi causas quae salomon
& echaz undecim annorum filios genuisse dicuntur. Si enim duo decimo anno salomon super
sistit accepit imperium & quadraginta annis regnauit in hierusalen filiusque eius roboam cui
quod dragesimum annum aeger & & ceteris patris successit in regnum. perspicuum est unde con
centorum fuisse salomon siue decem quia decem menses & conspectu usque ad partem
sibi mater uini dicit. Rursum & ad filius ioatham cum uiginti esset annorum. Rex con
stitutus est super duas tribus id est iudon & beniamin regnauit annis sedecim quomortuo & echaz
cum uicenisimum & quintum annum aeger & ceteris patris successit in regnum & quo intellegitur
echaz quoque undecimo siue duo decimo anno ezechiam filium procreasse & si quidem histori
is aliter habent lxx. inter praeter aliter ebraica ueritas confugere poteramus ad solita praesidia
& cor com lingua tenere ueraculac. Nunc uero cum & ipsum authenticum & ceteri in
praesentia auctoritate consentiant non in scriptura sed in sensu est difficultas quis nec crede
re mortalium ut undecim annorum puer generet filium. Quia & alia dicuntur in
scripturis quae uidentur incredibilia. & tamen uera sunt neque enim ualeat natura
tra naturae diuinum. aut potest ut figulo dicere quare me ita fecisti aut ita licet quod in
raulo signo atque portento si legem naturae scire non posses. Nunc quia nra ad te
duplex lidde natus est homo duorum capitum. quatuor manuum uno uentre & duob;
pedibus. omnia homines ita uasa necesse est. Legamus uero et historias & maxime grecas
& latinas & in uenernas iustalibus hostiis scdm errorem portentuosas soboles tantum
hominibus quam in armamentis & peccodibus & pueris. Audiui dno teste non in error.

Quidem mulier uila cum & positum nutrita infanem & stillare cibos denutricis officio
fungere. Cubareque amea paruulus qui usque ad ximum peruenit unum.

lucet minuscula

59
Accidit ut plusquam pudicitiam patitur semero higurgetur & accensaq; libidine obse
nis moribus ad contum ducere & infamem prima ebrietas alterius noctis & ceterarum de
inceps fecit consuetudinem necdum duomenses fuerant euoluti & exceffine utrobis
mutant; Quidplura dispensatione dei factum est utq; contra naturam simplicitate pu
uili in contemptu diuocatur a naturae dno pro detur in lecto sermone quod
dicatur nihil occultum qd non manifestum simulq; consideremus quod occulte scriptu
ra & salomonem & alia uoluntatis & impietatis accusat; uterq; enim cum esset destr
pe dicit; Recessit adno & alter in tantum securus est libidinem ut lxxh coebuere ux
or & trecentas concubinas & adulescentulis & scorta passua quorum non erat nume
rus neglecto q; dno patrum extruxerit idola gentium plurimarum & fuerit non ut prius
idia id est uerbilis dno sed amator mulierum; Aliter miserit ad regem assiriorum auxilium
postulans & in tempore angustiae suae auxerit contemptam in dno. Immolaueritq;
dus damasce uictimas percussoribus suis & in omnibus urbibus iuda extruxerit aras ad cre
mandum atq; ad iracundiam puocari dno dno patrum suorum. In tantum ut direp
tis uasis diuocaret contractis clauserit ianuam templi & fecerit sibi altaria in uni
uersis uiculis hierusalem. uerbula ueritq; in uis regum isrl & statuas fuderit babilon
& adoleuerit in censum in ualle filiorum aemni. & lustrauerit filios suos in igne iux
tantum gentium quas uiderit fecit dno in aduentu filiorum israhel; & quo pspicuum est ho
mines apu uix & stre libidinis deditos in natura eorum sabole demonstasti quod & cum eo
tempore peccare coeperint quonatura non patitur. Adsumma illud dici potest quod
in regno dno salomon cum duodecim ee minorum solium patris obtinuerit & post
ea quia scriptura reliquit uictum uixerit dno regnante in filio aliquos uinos qui
sibi & non salomoni imputentur; Mortuo autem patre in post filius regnauit. uis
xla. quos sine parente regnabit atq; ita & in tantum regni salomonis & tempus quos o
lus ipse regnabit ab historia demonstratum; Nec tamen omnes annos uitae illius quin
quaginta tantum & duorum minorum circulis contineri. sin autem dubitas quod
regnantis filius patrisq; uiuentibus non filius tempus regni eorum sed parentibus
imputetur; Lege ipsum regnum uolumen & in uenit quod ozias & iuda post quon
lepra percussus est habitabit in domo separata & filius eius ionathan imperium rex
erit. iudica ueritq; populum terre usq; ad diem mortis patris sui & tamen post mor
tem illius cum uiginti & quinque esset minorum sedecim annis regnasse dicatur.
Quos solus ipse regnauerit quod de salomone intelligitur & de achaz similiter intel
legendum est quio ache filius ezechie pater fuerit. Audiu quendam hebreum huius
modi narrare fabulam iuxta pphaciam hie quam moyses uisionis nup interpret
atus sum quod mortuo achaz philistea laxa sit & scriptura postea comminatur ac dicit
Nolueris philistea omnia. quo comminuta est uirga percussus foris tui. De radice enim
colubri egredietur regulus & semen eius absorbet uolucron hoc de achaz. constituetur
ezechias & quo intelligi uoluit non sit cum post patris mortem filium imperio subroga
tum sedt seditionibus populi uel quibusdam interuentis aut certe pntibus malis & hinc inde

confusis gentibus bellis regnum eius fuisse deletum; In rebus obscuris diuersae po-
nuntur opiniones utcum scribere quam loquuti coram uideor. Ceterum apostolus in-
muna biles genealogias & iudicis feculas prohibens. Deistiis modo di mihi uidetur in-
ter dicere quae sunt in dubio. Quid enim prodest haere re uoluerit & uel scripturis & rorē
uel annorum seriem calumniari uim manifestissime scribatur. Littera occidit spū
uificat. Relege om̄i & uideres & noui testamenti libros. & tantam uim uim repper-
et dissonantiam. & numerum inter iudon & israhel. Idest inter regnum uerūq;
confusum ut huius cerno di edere questionibus non tam studiosi quam odiosi homi-
nes uidebantur. Manuscula tamen libenter ac missa suscepi & impendio precor ut
amore quoniam ad p̄lere cepisti ad finem usq; perduras non enim coepisse sed p̄m-
sire uirtutis est. n̄ra uicissim per desiderium missa suscipe. **HIERONIMVS**

AD FLORENTINVM DE ORTV AMICITIAE

Quoniam beatitudinis tuae rumor diuersa p̄ptōra compleuerit. hinc poteris
timare qd̄ ego te ante incipio amare quam nosse. ut enim apostolus ait quorū
dam hominum peccata manifesta sunt. p̄cedenti a iudicium ita & contrario tuae
dilectionis fama dispergitur. ut non tantum laudidus sit ille quae amat quam scelus
putetur facere ille qui non amat. Praetermittit innumera biles in quibus xp̄m susten-
tasti pauisti uelasti uisitasti heliodori fr̄ate ad uita necessitas multorum & uoluntate
oralixare quibus gratias quo ille p̄ conio peregrinationis in com̄ moda aetora referebat
ut ego ille uidentis finis quem intollerabilis languor p̄mittas ut uixit pedibus co-
tā karitatis & uoluntate salutauerim & iam complexus sum. gratulor itaq; tibi & uiscon-
tem amicitiam ut dñs federare digniscor precor. & quia frater rufinus quicū
scie melina ab egipto hierusolimam uenisse narratur in diuidua mihi germani-
tatis uirtute conuocus est. queso ut quistola meam huius tuae epistole copiam. eire
dere non graueris. nolinos ea eius estimare uirtibus in illo conspicientis & p̄stā sci-
tatis insignia. & ego am̄i & uilissima p̄ uis luti & iam fauilla dum ueror satis abeo
simplendorem morum eius inbecillitas ocalorum meorum ferre sustinet ille modo
laus mundas est & tanquam nix de albus ego cum uis peccatorum sordibus inquina-
tus diebus a noctibus opperor cum timore reddere nouis sinum quadantem-
sectamen quia dñs soluit conpeditos. & sap̄ humilem & d̄ ementem uerbasua requi-
erit. forsitā & mihi in sepulchro scelerum iacenti dicit hieronime ueniforasses
p̄t̄t euagrus plurimum te salutem. & uatimianum fratrem iuncto salutamus.
obsequio. quem ego uidere desiderans cetera languor is in me d̄tor. **ADE VN DEM**

In eam mihi parte heremi commemoranti quae iuxta siriam sita c̄nis inquit tuae
dilectionis scripta p̄ta sunt quibus lectis itare accensus & uim hierusolimā p̄stā
cendi ut pene no curret p̄posito qd̄ p̄suerit caritati. Nunc igitur quomodo ualeo pro-
mentibi litteras rep̄sento. & si uol p̄ore absens amore & spū uenio impendio & p̄scent
nenascentes amicitias quae xp̄i glutino coheserunt autem poris. uia lo corum mag-
nitudine diuellat quin potius federemus eas reuiproca epistolis ille in uos caritatem

ille se obaerit ille nobis cum loquatur non multum perditur et caritas. Sicuti secum sermone fabulatur. Rufinus autem frater ut scribis necdum uenit & si uenerit non multa proderit. desidero meo cum eu non uisurus non sim. Ita enim & ille longo inter me uallo separatus est ut huc non possit currere. & ego & repte solitudinis tomis arceor ut coeperit mihi non licere quod uolui. ob hoc & ego obsecro & ut apud plurimum quero ut tibi beati reuicij augusto donensis epi commentarios ad deseri benedictum largiatur. In quo uiticum caritatorum sublimiore differunt. Scripsit mihi & quidam de patris supra dicti frustulum paulus senes tertuliani suum codicem apud eum esse quem uehementer reuocet & hoc queso ut eos libros quos me non habere breuis subitus edocebit labari in uia in carta scribi iubeat. Inter preteritionem quoque psalmorum dauid quorum & prolyxum ualde desinodis librum seu helarii que et apud treueris in uim mea ipse descripsit. ut mihi transferas paco. Nostis autem christiane anime populum sim legem meditare diuina nocte. Ceteros hospitio recipis solatio foues sumptibus uiuas mihi si rogata preteritis. Multa largitus & quoniam dubuente dno multis sacre bibleotece codicibus habundamus impetra uicissim quodcumque uisum tibi nec putes mihi graue esse si beatus ab eo aliuos quoscumque meos tuis erudiunt. Neque uero beneficium pro quo postulo polliceor. Eliodorus frater in suadica uita temultadescripturis querere nec sic maerere aut si omnia habes in apia & sibi caritas uindicare plus peccare. Olystrum uero pueritiam de quo dignatus es rescribere quem pligiatorem esse eius non dubium est. sepe augustinus prespiter. dum adhuc uicacie essem me presentem corripuit. cui ille respondit. Ego nihil timeo dicat se calomniis suo fuisse dimissum. & si uobis placet ecce hic datus mittite eum quo uultis. In hoc arbitror me non peccare si hominem uagum non sinam longius fugere. Quis propterea quia ego in hac solitudine constitutus non possum agere quod iussisti. Rozam karissimam mihi euagrium ut uentum quam mei causa instanter negotium prosequatur.

HIERONIMI AD ABIGIAM IN NVM

Quamquam mihi multorum sum conscius peccatorum & cotidie in oratione flexis genibus loquor. Delicta iuuentutis meae & ignorantias meas neminem ueris. Tamen sciens dictum esse ab aplo. Nempe flatus superbia in cadit in uictum diaboli & mali a loco scriptum superbis distendit humilibus autem dat gratiam. Nihil ita apertum uitare conatus sum. Quamtu mentem animum & etiam ceruicem diu contra se odia puocant. Noui enim magistrum & dnm & dnm meum in carnis humilitate dixisse. Discrete uero quia in dnm & humilis corde. Ante per os dauid cecidisse, me memo dno dauid & omnis mansueti dimisens. & in alio loco legimus. Reglorum humilitate coruam & uiteruam eleuatur. Itaque obsecrote ne me putes sumptis litteris tuis. uita tacuisse & aliorum t in fidelitatem t neglegentiam inmerere. Quid enim causae erat ut puocatus officio tacerem. & amicis tuis meo silentio repellerem. Quia utro soleo bonae ad peccare necessitudinem & meorum ingerere conati. Quia meliores sum duo quam unum & si alter ceciderit ab altero sulcatur. funiculus triplex non rumpitur & frater fratre adiuuans & stabitur. scribeytur uiciter & absentiam corporum crebro uice sermone nec doleat si hoc non habes quod formiculae & musce & serpentes habent id eum.

Loculos,

VIII

sed illam te oculum habere lezare. de quo in comico dicitur comi corum. Vulnerasti
me soror mea sponsa mea uno de oculis tuis. De quo ds uidetur. De quo moyses dicitur.
Transiens uidebo uisionem hanc in agrum. Denique quosdam & non mundi philosophos le-
gimus ut totam cogitationem ad mentis coherere partem sibi oculos eruisse. & ypphaea
dicitur. in dicit mors per fenestras uisus & apti audiunt. qui uiderit mulierum ad concupiscen-
dam uis. moechatus e eam in corde suo. Unde p̄cipitur eis ut leuent oculos & uideant candidas
segetes quae pariter sunt ad mactandum. Quod autem precaris ut nris montis nabu codonosor &
rapaces & nabuzardan & olofernas nre occidantur. Numquam nra auxilia postulares
sint e uiuerent sed qui illi mortuis sunt. & non zorababel. & hiesu filio io sedech sacerdote magno. Cu-
ezra quoque & neemia ruinas hierusalem edificare coepisti. Nec mitas mercedes in p̄tium
sacculum secti exauris tibi in glestibus parat. Idcirco nras appes amicitias quos xpi serulos. u-
bitatis. Sc̄m filium teodoron sororem bestae in morte lacum p̄se commendatam me-
oser mane commendo ut in p̄cepto tenere non lasce. ut ad terram sc̄m multo p̄heremion
labore pueniat ut non putat perfectione e un tatem & esse de aegypto sed per innumera-
biles insidias ad montem ^{sc̄m} nabu & ad iordaniem flauum pueniri ut accipit secundum
ingalala circum uisionem. ut illi hiericho corruat sacerdotium tubarum sub uersum
gari bas ut iugulatur adonibezec ut za & asor pulcherrime quondam corruant ciuitates
fratres qui nobiscum in mo nescit erio lofte salutant. sc̄os quinos diligere dignantur per te op-
pido salutamus. **HIER. AD CHRISOCOMAM MONACHUM AQUILEGIAE**

Quia caritate affectus nris sit carissimus ambo bus heliodorus tibi potuit fideliter nuntia-
re cere qui non minore diligit. u more quam diligo ut ego semper in ore nre tuum no-
men sonem. Ut ad primam quonq; conuulsionem in uandissimi mihi consedi re-
corder. & humilitatem admirer uirtutem essetam p̄dicem uirtutem. Verum tu quod
natura lincef mstitam habent. ne post ergum respiciant meminerit priorum. &
mens p̄ dat quod oculi uidere desiderent. Ita nre necessitudinis uentus oblitus illam
epistolam quam in corde xpianorum scriptam aptus refert. Non p̄u p̄eri ualitura se-
dimis ut aiant. Ceriserasisti. Et illi quidem quae diximus fere subfrondente captari-
tes arboris ramo. fugaces capreas aut timidum ceruos animal conphendunt furrentem
q; frustra predandum hostem suum secum uehit rabido desup ore de lamunt. & tandem
meminere predandi quon diu uenter uacuis sicum fame guttur & sperat. Ubi uero
sanguine pasta seritas uiscera distenta complauerit. uonsaturitate succedit obliuio. Tan-
diu nescitura quid caput donec memoriam reuocant. Esuriet. Tunc dum saturatus enob
cur sinem uingis & ordo cur amittit ante quom teneas nisi forte negligetiae semper
excussatione sota ad se refte non habuisset qd scriberes cum hoc ipsum debuisset sor-
bere aliucte non habuisse quod scriberes. **HIER. AD ANTONIUM MONACHUM**

Dns nris humilitatis magister disceptantibus dedignitate discipulis unum ad pre-
hendite paruulis dicens. qui cum q; uis non fuerit conuorsus sicut in fatione
potest introire in regnum celorum. quod uerum docere nec facere uidere
impleuit exemplo. dum discipulorum pedes le^u dum traditor en osculo exipit

dum loquitur cum samaritana. dum ad pedes sibi sedente maria de cedron disputat
 in regno. dum in biseris resurgens primum mulierculis apparuit. Sicut in archangelico
 fastigio non aliam ob causam nisi ob contrarium humilitati superbum ruit & iudicis po-
 pulus primus sibi cathedras & salutationes in foro iudicis deputato antea in stillam
 stule gentili populo succedente delatus est. contra se fistas quoq; saeculi & sapientes mun-
 di petrus & iacobus piscator mittitur cuius rei causa scriptura ut. superbis resistit humilib;
 dignitatem. Vide frater quale malum sit quod aduersarium habet dñi. ob quod in euuige-
 lio & pharisaeus ut adrogans spernatur & humilis publicanus auditur. Decem enim nisi fallor
 epistolas plenas tui officii quam precum nisi caritatem neminem quidem saceredg
 naris & dno loquente cum seruis. frater cum fratre nolo que & sumis biquiescon
 tumeliose. Gredemhi nisi tali uere caridia prohibere & tota lesus vige tere
 ut in capere mihi rescribere & statim sed qm & naci hominis est & in iuriam
 non facere xpi. nu ad antiquum morem reuertens rursus precor ut & di-
 ligentem te diligas & conseruo sermonem conseruis imper-
 tias. **IN LEIN DNO**

HIER. AD THEODOSIUM ET CETEROS ANACHORITAS INTRINSECVS COMMUNIO RAN ITS

Quam uellem nunc uro inter ee conuentui & admirandum consortium lucet
 ostio oculi non mereatur aspicere. Totam exultatione compleri. spectro deso-
 tum omnia moerore non auitate. uiderem desolata ab acolis loca quasi ad quoddam
 paradisi instar siorum coetibus obsideri. Verum quia hoc mea facere delicta nec
 consortio beatorum miseretur. ob ses sum omni omnine apud. Idcirco obsecro
 qui ceuos imperare posse non ambigo ut me existius saeculi tenebris uestro libe-
 reit oratu. & ante dixet ram presens. & nunc per literas uotum indicare n-
 cesso. quod mens mea omni ad id studium cupiditate rapitur. nunc uro me
 ut uoluntatem sequatur effectus. meum est ut ueloni obsecrationem uestrarum est ut
 uelim ut possim. ego nasum quasi ac uicito progre mor bida ober raris ouis quod rissime
 bonus pastor ad sua stabula humeris impositum reportet lababunt gressus & impso co-
 numino uestigia con cadent ad surgentis. Ego sum ille pro digus filius qui omni quaon
 mihi pater credidit portione profusa nec dum me ad gentoris genua submissi. nec
 dum coepi prioris. ame luxoria blandimenta depellere & quia paululum non tam
 distui auicis quam coepi uolle desinire. Tunc me no uis diabolus & cibis ligat. nunc
 noua impedi menta pponens maria undiq; ut cum dicit & undiq; potum. nunc in me
 chio constitutus elemento nec referendi uolo nec progredi possum. sup & ut oratu uro scisps
 aurame proueat & ad portum optati litoris presequatur. **HIERONIMI AD PAVLUM DIALO-
 GVM DE FIDE CUI IN ANTIQVIA COMMUNICARE DEBERET**

Om uetus orientis inter se populorum furore conlisis indissolubili tunc con. & de-
 sup tunc minutam phrasta dicitur. & xpi uineam & terminum ualpes. Inter-
 licus contra nos quia quoniam non habent. difficile ubi fons signatus & ortus ille conclusus sit
 possit intelligi. Ideo mihi cathedra psoni & fidem aptico ore laudatam censui consulendam
 fideri & nre. anime postularis cibum trium de olim xpi uestimenta suscepi. Neque uero tunc

uastitas elementu liquentis & interiacens longitudo terrarum mea praeciosa emarginatae potuit inquisitione prohibere. Ubi fuerit corpus illuc congregabuntur aquile. pflugato a solo mala patrimonio. apud uos solos incorrupta patrum seruetur auctoritas. Tunc cepi te terra secundo dominici seminis puritatem centena fructa refert. hic obruta sulcis frumta lolium auenasque degenerant. Nunc in occidente soli iustitiae ortus. In oriente autem lucifer ille qui ceciderat super sidera posuit draconem suum. Vos estis lux mundi. Vos saltem. Vos uasa aurea & argentea. Tunc testacea uasa uel lignea uirgan ferream & aeneum operiantur incendium. quoniam quoniam igitur tumet erreat magnitudo. tamen inuita humanitas. **A** sacer dote uictima salutem. a pastore presidium ouis fugito facis dia romani culminis recedat arbitrio. Cum successore piscato pulo xpi loquor. Ego nullum primum nisi xpm sequens beatus cathedrae patri communionem consortior sup illam patrum aedifican suo. qui cum q; extra hanc domum agrum comederit. pfa archa non fuerit peribit regnante diluio. & qui profacit nonibus meis ad eum solitudinem conuigraui quaestriam iuncto barbariae sine de termino. Nec possum scdm tot interiacentib; spaciis acimonia tua serp expecere. Ideo hic colleptuos. scriptos confessores sequor & sabonerariis nauibus parua nauicula delinisco. Non noui uitalem milesium respuo. ignoro paulinum. qui cum q; tecum non colligit spargit hoc est qui xpi non xpi antiqui xpi est. Nunc igitur pro dolor post incenam fidem post alexandrinum iuncto pariter occidente decretum trium r postaseon ab arri uiorum presule campensibus nouellum ante homine romano nomen exigitur. Quis ista queso apti pro didere quis nouus magister gentium paulus huc docuit. Inter rogamus quid tres r postasis posse arbitrentur in tellegi. tres personas subsistentes uiunt. Respondemus nos ita credere non sufficit sensus. Ipsum nomen effugit. quia nescio quid aenoni in sillabis lateat. Clamamus si quis tres r postasis utrius r postata hoc est ut tres subsistentes personas non confiteatur anathema sit. & qui uocabuli non educimus heretici iudicamur. Siquis autem r postasim usum intellegens non tribus personis una r postasim dicit. Aliens. xpo x & sub hac confessione uobis cum pariter cetero unio nis inuimur. Discernite obsecro si placeat non timebo r postasis dicere. si uelut condatur noua post incena fides. & similibus uerbis cum arrianis confiteamur orthodoxi. Tota saecularium litterarum scola nihil aliud r postasim nisi usum nouit. & quis quum rogo ore sacrilego tres substantias praedicabit. una. di sola natura quae uere est. Ad id enim quod subsistit non habet aliunde sed suum est. Cetera quae creata sunt & non si uidentur esse non sunt quia aliquando non fuerunt & potest rursus non esse quod non fuit. Di solus quia aenus est. hoc x. qui & ordinem non habet essentiae nomen uere tenet. Id ar co & ad moisen derubo loquitur. Ego sum quisum & rur sum. qui est in se me. Erant utiq; tunc argeti caelum terra maria. & quomodo commune nomen essentiae proprium sibi iudicat di. sed quia illa perfecta natura & in tribus personis di tas una persistit. quae e uere una natura. quisq; tria esse hoc tres r postasis dicit.

sub nomine pietatis tres naturas conatur adserere, & sita est curab. utriusque partibus,
 separantur per fida copolati. Iungatur cum beatitudine tua ut sinus cum am
 brobio societur auxentius. Absit hoc a romana fide sacrilegium tuum religiosa
 corda non hauriant. Sufficiat nobis dicere unam substantiam tres personas subsis
 tentes perfectas, aequales, coaeternas. taceantur tres & postasit si placeat & unatenent
 non bone suspitionis est cum in eodem sensu uerbis differunt. Sufficiat nobis
 memorate credulitas. Quis sit & cum putatis tres & postasit cum interpretationibus
 suis debere nos dicere non negamus, sed mihi credite uenenam sub melle lateat
 transfigurabit se angelus satanae in angelum lucis bene interpretatur & post
 asit & cum id quod ipsi exponunt habere medicum hereticus iudicor. quid tonan
 xie unum uerbum tenent. quod sub ambiguo sermone. Latet sic credant
 ut interpretatur non dant no quod dicitur sic credo ut ipsi sentire se simulcent
 Quid tu mihi meis uerbis suum sensum loqui. Quonobrem obtestor beatitudi
 nem tuam per crucifixum mundi salutem. Per homo usum trinitatem ut mihi epis
 tolistus. siue tacendarum siue dicendarum & postasit de cur auctoritas & ne for
 te ne obscuritas in quo de geo lucis fallat bmulos litterarum. Adeuagium presb
 yterum quem obtine nosti. dignare scripta transmittere simul etiam cuiuspiam
 antiochiam debeam com munitate significes. quia campenses cum tunc
 sensibus hereticis copulantur. Nihil aliud am biunt quam ut au C
 tortitate com munitate fulti tres & postasit cum. uti quo
 sensu predicent **EPIST. HIER. AD VIRGINES HAEMONENS.**



Charitas arguitur iudicium solitudinis. Quid sit longum ser
 monem breuis spacio coartauit. quia & uobiscum uolebam prolixo
 & angustia sedulae cogebat tacere. Nunc igitur ingenio iusta pauperi es minute
 quidem litigere sed confabulatio longa est & tamen in hoc necessitate articulo animi
 ad uertite caritatem. Cum me nec penuria scriptiois ualuit prohibere nec scribe
 rem. Nos autem ignoscite obsecro delecti dilectissimi lesus dico lacrimans & irascens
 Ne unum quidem apicem totius uobis tribuisti officium prestastis. suo quicquid ce
 com munitate luci & tenebris est. nulla cum ancillis di & peccatoribus sodacio. ut tamen come
 rari dno pedes lacrimis lauit. & de domitorum miciscant edunt & ipse saluator non ue
 nit uocare iustos sed peccatores. Non enim egert sani medico. & nauult penitentiam
 peccatoris quam mortem. & tamen oculum suis humeris refert & prodigum fi
 lium reuertentem excepit lacus pater. qui potius apostolus ait. nolite iudicare. uite
 tempus tuorum quis est equali uenim seruū iudicis suo dno stat ut cadit. & quis uidet
 nec cadit. & in uicem onera uia portate. aliter sorores carissime hominum li uor. aliter xps
 iudicat. non eadem sententia est tribunalis eius & uigili susurronum. Multe hominib;
 uae uident iustae. & postea reperiuntur prauae. & in testaceis uasculis thesauros saepe con
 ditur. Per unum negantem amare in locū suum restituere lacrimae cui plus dimittitur
 plus amat. de toto grege silceur & robur morbidis pecudis salute angelis & uentur in caelo.

quod cui in d&ur in dignum. adno audiat. amice si ego bonus. quare oculus tuus
nequam est. **HIER AD MAR CELLAM DE DETRACTORIBUS SVIS**

Post priorem eptam in qua de hebreis uerbis pauca perstrixeram ad me repen-
te perlatum est quosdam homunculorum mihi studiose deprehendere cur aduer-
sum auctoritatem uacuum & totius mundi opinionem. Aliqua in eum angelis
emendare temptauerim quos ego cum possim meo iure contemnere. Asino quip-
pe lira superflue canit. tamen nenos superbie ut facere solent arguunt itare
sponsam hebeant. Non adeo hebreis fuisse cordis. & tam crasse rusticis. quā
illi solam proficitate habent. Piscatorum se discipulos adferentes. quasi id
circo iusti sunt si nihil scierint. & aliquid de dominicis uerbis aut corrigendum
putauerimus aut non diuinitus inspiratum. sed latinorum codicum uicio sita-
te quae ex diuersitate librorum omnium comprobatur ad grecam originem. unde
& ipsi trans lata non denegant uoluisse reuocare quibus si displiceat fontis un-
diputissimi. cenosotri uulos bibant & diligentiam quia uinum saluam & concarum pur-
gatas norunt in scripturis legendis abiciant. sint q; in hac totum resimplices. &
xpi uerba existiment rustica in quibus per tanta iam scia totorum ingen-
a sudauerunt ut rationem uerbi unus cuiusq; magis opinatis sunt quam ex-

presserint. Apostolum arguunt in peritiae qui ob multas lateras in

sanire dicitur. si uote cum ita legeris rugare fontem & liberatam ^{mea} str-

sum seminarium timere rixatum. ac ne cum si fieri potest os digno

uelle comprimere. Ne uideam dicere quae alii facere non erubescunt.

Rogo  quidano bis libere dictum est nam quid in lancia bus idola ce luda de

scripsi  Num quid inter epulas xpianae uirginalibus oculis baccharum

stirrum q; conplexus unquam uarior sermo pulsant. Num quid & nediis

diuites fieri doluimus. Num quid reprehendi hereditarias sepulchras. Unum mi-

ser locutus. quod uirgines sepius deberent cum mulieribus ee quam cum masculis

totius oculos orbis urbis offendi. cunctorum dignis notor. Multi plerumque sunt super

capillos capitis mei qui oderunt megratis. & factus sum eis uip. u. a. bolam. & tu putas aliqua-

dem capse ee diciturum. Verum ne flaccus de nobis rideat amphora coepit in strui cur-

rente nota cur er ee us est. Reuertimur ad nos bipedes asellos & in eorum aurem

bu cina magis quam cathara conoparnus. Illi legant spe zaudentes tempori seruien-

tes. Nos legamus spe zaudentes dno ser uentes. Illi aduersus pbrū accusationem om-

nino non putent recipiendum; nos legamus. aduersus pbrū accusationem here-

ciperis nisi sub duobus aut tribus testibus. Peccantes autem coram omnibus. & que-

illis placeat humanus sermo & omni in acceptione dignus. Nos autem grecis fideli-
apostolo qui grece locutus est errenus; fidelis sermo & omni in acceptione dignus. Ad
extremum illi gaudeant gallicis canopis. nos soluti uinculis & in saluatore misse-
rium praeparatis. Zacharie osellus ille delectae qui postquam dno terga prebuit coepit
etne consonare p como. beatus qui seminat secus omnem aqua ubi bos & asinus calcant.

INCIP. EPIST. BEATI HIERONIMI DE DVOB. FILIIS FRUGI ET LUXORIOSO.

105
Omnium quidem descripturis questionum absolutio illi soli ita ut nota est qui
dixit. Ego sum ueritas. Nos autem oportet pia uoluntate & sensu spiritali ad inqui-
sitionem diuinarum scripturarum accedere scientes. quod si aliquid uere inuenierimus
& in hoc ipso inquirendi studio repleuerimus bonum desiderium mentis. ad tunc deo
intra fines beatitudinis eius erimus. De qua dicitur. beatus qui implebit desiderium suum.
Qualis autem sit huius concupiscentie species ad hoc beatitudinis facile declarat audire
uolentibus id prudenter audientibus. Quod si non potuerimus ad plenam ueritatis ipsius
intellectionem peruenire nec tamen longe erimus ab illa beatitudine quam capiunt. Qui im-
pleuit desiderium suum. Neque enim si non ceperimus id inuenimus. cuius prestandi potestas mal-
tius manu postest. Reprehensionem sustinebimus sed si in his que agere precipimur pve-
nimus premium laudis iuste adipiscamur. Quo ergo omnimodis demonstratum est non solum
nullius periculi sed et plurime utilitatis esse scrutare diuinas scripturas. disquisimus. illam euan-
geli parabolam que est de patre & duobus filiis. Nam uisus rei causa & deo uel & de muliere con-
parationes nobis contexto ordine supra recitatae sunt. Queritur ergo quis ille sit senior frater
qui & de medio dicitur sibi pater ne substantie portionem custodiat & inseparabilem cum
patre suo uitam agere dilexit. Quis uero iunior qui accepta similiter & patris substantia pe-
regre profectus est in longin^{qua} regionem. & profligatus illi omnibus peccatis suis fecerit
cecidit inopia redactus porcos alienos pascere coactus sit. Sed & qualitate penitentiae eius
non imitamus. & si patris primum remissionem modestumque pietatem. Quae
uolenti filio dissolutionis praerit leuitatem. & dissipate substantiae fugit non ex pro-
bat sed uenientem dementem suscipit. & occurrentis salutat & gratulans osculatur & in cubili
requiescit in eum & utulum illum signatum pro lactia recepti filii epulandum immolat
in quo conpunctus senior dicit patri. Haecque per partes digesta sunt & positio sensibus ueris
intra manebit. Necessarium enim est ante omnia percontare causam. pro qua & quid uolens de
propositis saluator ostendere huiusmodi parabolas a iudeis aptauerit. Si enim nobis cau-
salium conparationum patuerint. Tunc & ex quae de ipsis sentimus. in rationabiliter
congruunt ueritati facile chinoscitur. Sunt itaque quidam de duobus filiis istis. Senior est
angelos esse. & archangelos uel omnem celum habitantem. Iuniorum uero ponunt hominem qui
longinqua peregrinatione abiit quando inter terram de caelis paradiso cecidit. & captus qua-
si conscientia respiciens ad causam uel statum ad se. Sed hic sensus pius quidem uideatur nec
cui tamen si uerissit. Dicit aliquis quare quia iunior filius ad penitentiam uenit sua sponte re-
cordatus praerite habundantiae patris sui sicut habet series lectionis. Dominus autem ueniens
ad penitentiam uocauit humanum genus cum sua sponte regredi unde ceciderat non co-
gitare. Deinde senior filius sicut angelorum celestium. sicut predictum est quomodo
in reditu & salute fratris sui & mutui immolatione tristatur. Cum in eodem euange-
lio suo dicit dominus laetiam esse in celo apud angelos super uno peccatore penitentiam agen-
tem. Discutentes ergo huius parabolae rationem ut non illum alium intellegendum ueni-
peremus,

sed magis ut cum sensu illo id quod nos sentimus ueris diuiciduum arbitris conferamus. Iam enim causam exponimus quoniam ad hunc sermo subiungit de superiora causa has parabolas introducit sicut presertim singulorum in his parabolis personarum memoriam facientes. Mirum uero iudei & uocabant inuidia quod dicitur ihu xpo peccatores suscipi simul & non conuulsi. & populi uos libenter doctrinam saluatoris intendere uiderunt. Adhuc ergo insolentiam iudeorum aspiciens dicit quia reprehendebatur ab eis. Incipit primam de pastore illo parabolam ubi non agna & nouem ouibus derelictis ad unam que aberrauerat requirendam abit. & subnectit huiusmodi parabolam de dragma decima quoniam perditam intra domum suam accensam lucerna mulier inuenit. Deinde hec de filiis duobus parabola sub sequitur secundum dispensationem & prouidentiam & diuini ordinem harum comparationum testem faciens. Nam qui ipse princeps & auctor salutis nostre est seductum hominem & dolo diaboli perditam saluare cupiens & per se restitueret hoc est numero centesimo reddere in quo perfectionis plenitudo numeratur. Hinc tantum comparationis facta. Subiungit autem & mulieris personam & uocem iudeos docens autem ecclesiam ut intellegant has figuras parabolarum in operibus dicit saluatoris impleri ut a precepto dilapsam hominem quasi erraticam ouem diligens pastor inquirat. Quem hominem & dragma non inuenit propter montem & uallem similitudinem figuratiter in dragma quod pecunie genus est. quod ille tanquam numero in magno & in scriptura est & celestis in sculpta sit. Quare ergo eum dragma mulier & cetera & in uindicta domo inuenit. Hoc est homo in luminatus uerbo & misericordiam dei gloriam nature sue iniqua ad imaginem creatoris factus est quoniam obscurata peccatis domo cordis in tenebris cordis amiserat emendatis sensibus repperit. & gaudio gaudet quod omnia in munditiam interioris aule studii discipline spiritalis abstergerit. Et contra tunc in uerbo de rebus & uis seculis sordet orationibus & in orationibus & purgata discussit. Secundum predictum ordinem consequenter adnectit parabolam de duobus filiis conlationem. Ut mihi uideor faciens non iudeis & uisgressibus neque de gentilibus perditis sed populi cuius quippe patientiam salutis redditur. Quem uis uocem filium nominat. hoc est huius uis uocem qui ab eis usque ad saluatoris humanum aduentum secundum iustitiam legis uiuente iusti uidebantur. Ergo quod ait uis uocem esse uis uocem non in ordine temporis sed in uoluptati uis uocem qualitate proponens ei qui non uoluntarie sed alieno dolo circum uentus erraret. Sicut ouis hoc est inrationabili animali imprudentem hominem comparans sollicitudinem pastoris adhibens ut querat perditam & reportat in uis uocem. Si uero qui arbitri sui libertate utitur inrecognoscit unde ceciderit. penitentia & reuersionis utilitatem ad commodat. Unde hec interpretatio supra dicta ratio distinctionis est secundum personas uel mentes peccantium ut pater filium non requirat peregrinantem sed recipiat penitentem. Pastor uero ouem errantem & non sapientem reuertit requirat. & humeris suis referat. Videamus nunc si non consonent que significata sunt. Adhuc expositionem dicit scriptura. Diuidere patrem & a quo filius duobus substantiam suam. & quoniam substantiam hic euangelicus pater diuidit filio spiritali nisi sapientiam intellectum suum boni.

mali. que uere & perpetue sunt opes anime bene uuenti. Dicit autem hic pater diuitias
 suas & aequo. Non enim quisquam aut iustus aut peccator nascitur sed que & do est impi
 manatu uitae hominibus substantia rationalis aequaliter cunctis nascuntibus dicit
 De sub sequente autem conuersatio nonni unus quisq; plus aut minus huius substanti
 e possidere inuenitur dum in se & ipsis ^{dis} similitudinem uoluntatum negligentes de
 serunt. Diligentes autem custodiunt naturalia bona. Alius enim memorat intellegens dñi
 creatoris ea quo ad pater sumpserit ita ut sum pater secedens quasi pater na custodiens
 Alius autem sua & ex se sibi ee & istamans sicut pprie possessionis licentia dissipandis
 ab utitur & cito profligata facultate priuabitur. Describitur autem in istis & eui
 demq; ostenditur libertas arbitrii quam anime rationali specialiter addidit cre
 ator dñs. Uide ergo pater iste quomodo nec illum uolentem discedere retinet nec liberi
 arbitrii auferat potestatem. Neque alium manere manere cupientem cogat absce
 dere. Ne forte sequentium malorum que post ea his suo uitio accident ipse potius uic
 tor ee uideatur nullis libertatem proprie uoluntatis absiderit. Itaque & petente dat
 quia ex nobis non ad opem & offensionis nrae causa proficitur. Accipiens autem
 partem suam iunior peregre inquit habitat longe. Quod aut longe non locorum inter
 capidinem sed de dinationem mentis & perit. Qui enim obliuionem diu cooperit hic
 uero peregrinari ad dicitur. Sicut e contra conuersatio secularis non solum peregrini
 num sed alienum ad hominem non facit. & ut breuiter dicam peregrinans a seculo p
 sentiamur ad dñm. Sicut & permanentes in rebus terrenis a celestibus & uiamur. Deni
 que chani & ut a facie dñi & longe efficitur. Non quia & locus aliquis foris esse & con
 spectu dñi sed quod sua mente diuisus esse & ad dñm respectu pe hominidum separatus ad
 Haec ergo peregrinatione per magnam ignorantiam peregrinatos fuisse nossci
 ens. Beatus simus paulus dicit. Nos qui aliquando longe fuistis nunc autem facti
 estis prope. huiusmodi ergo profectus peregrinationem. Junior ille filios absumit &
 deuorat predictam portionis sui de pater na hereditate substantiam. Utique spiritali
 bus destruitur opibus id est prudentie intellectu. Porcos pascere adigitur hoc est sor
 didas & immundas manus sua cogitationes nutrire. & ed & efca in rationabi
 lis praue conuersationis. dulcis quidem gomi bonorum quia suaue puer sis sui
 de iurone opus carnee uoluntatis. Quod seductio desiderii & corruptio uite est que
 uirtutem & fortitudinem anime non modo nullam prestat sed totam penitus e
 neruat & perime. Et uisus modi cibos quasi porcinos & male dulces quod sunt de
 lectatio carnum in lecebre siliquarum nomine scriptura designatur. Itaque ille
 digressus a pater & in longinquam peregrinationem profectus in terra aliena con
 sumptis facultatibus que supra dicte sunt. Omnia digna puer sis & postea malox
 suorum necessitate constrictus hoc est fame & egestate penitet erroris sui & sen
 tit quid sibi ipse nocuerit quoniam de iudicio uoluntatis sue sed de parte ad alienos de
 do mo ad giliam de opibus ad de mo sinum de habundantia ad famem transule
 rit. hoc in loco seruitutis & miseriae reminiscens in cup cogitare de reditu & secum

R

ipse reportavit dicit. Dicam patri meo peccavi in celum & in conspectu tuo. suscipe me
sicut unum de ceteris animalibus. Ostendit scriptura hunc patrem non hominem intel-
gi debere sed dnm. Quando quidem non solum celum nominat in confessione peccatorum
penitentis supplex sed dicit in conspectu tuo; Os enim est in conspectu peccatorum omnium so-
lus. a quo nec in corde meditata peccata abscondi possunt; Sicut autem inquit corda & re-
ner dicit. Verum nobis hoc loco celum intellegitur. Os enim ih̄s x̄ps ad quem hi gentiles
qui tenebris infidelitatis manentes blasphemauerunt. Iam conversi ad fidem & confi-
tentes veritatem di in penitentia erroris sui iuste dicunt peccavi in celum & in te. Quoniam
in celum peccat quod & si supernum sit tamen visibile & limonum est ipse est qui peccat
in homine quem suscipit filius di pro salute ^{nostra} proinde & impatrem dnm. Omnia specu-
lamenta peccat. His igitur cogitans resipiscit & per confessionis humilitatem exre-
gione longinqua remeantem filium. ad se videns. pater lacrimis occurrit amplectitur &
osculatur. Aperte hic curia in homines divina describitur. Quid enim est aliud quod occurrit
nisi quia nos peccatis impediens ubi nra virtute ad dnm peruenire non poteramus
ipse autem potens ad invalidos peruenire descendit. Sicut & in zacheo. operibus ip-
sis significanter exprimitur. Quod eum desiderasse videre dnm & ob hoc in arborem
ascendisse p̄m̄ente dno conspicitur & vocatur. Et ille condit in domo eius. ad con-
uiuandum ipse declinaturum se esse promittit. Vi ^{de} qm̄ rediturum fidem providens
x̄ps latentem in arbore quasi in peccatorum tenebris obumbratum. sollicitus ut
eum perditam requirit aspectu; & venire cum dicitur vocat. Et eum eme-
tuncquam humeris suis suscipit & non audienti mutare dnm desiderantes tunc
salutiferam benedictionem peccatoris domum ingreditur conuiuium que parti-
cipat; Ostendens in sibi gratia inuisibilem satisfactionem quoad sapientiam fami-
liariter concedentes in greditur credentem que participat sacramento. Ergo occurrit
pater filio reuerentia super funditur collo eius & in eum lacrimans requiescit. Os-
culatur autem os eius per quod emissa de corde confessio poenitentis & gerit que
pater lacrimis & cepit. Deinde mox iuba & estolam primam proferri. id est pristinam
gloriam. quam & seductione diaboli nudatus ad miseriam reddi simul & inulum da-
ri fide signaculum salutis simbolum seu magis dispensationis in signo & nuptiarum
pignus illarum quibus x̄ps ecclesiam sponsat. Cum omnibus vnum resipiscens per a-
nulum fidei iungitur x̄po. in vna & calciamenta pedibus ad bonum. aut propter com-
munienda uestigia ad corrigendam uiam. Vnde plumbum mundi istius iter fixus
incedit. Vnde & cluso in euuangelicis caluone tunc carne contagione suo mun-
dos pedes in macula conuersione conseruet & dirigat. Aut propter mortifi-
cationem in non bonorum. Vnde enim nrae cursus in scripturis per appellatur &
mortificationes species calciamentum ponitur quia de vnum malum mortu-
orum pellibus conficiuntur. Adit & vitulum illum saginatum iugulandum
In conuiuio exhibitione sine dubio dnm nostrum ih̄m quem dedit pater in vna
mam pro salute nostra. Quoniam vitulum nominat p̄p̄t hostiam corporis immola-
ti.

Saginatum autem uere dixit. quia pinguis & optimus immolatum est ut
 pro cuius mundi salute sufficiens sit. O dorem salutatis & uictorem in
 malitionis addm mittere & p omnibus & corare, propter quod & iam hoc in
 uerone dictum est patrem dare alius immolandum hunc utulum. -
 Ipsum uero zaudere & epulari in uictima utuli sui; Sic enim dilexit pater
 hunc mundum ut filium suum unicuique salute eius daret. Non ergo ipse im-
 molauit. sed alius immolandum tradidit. pmittere enim patre consenti-
 ens filius ab hominibus crucifixus est ipse autem pater quasi de nostra pasatur
 & filii pro nobis suum molatione laetatur. zaudet in reditu filii & conuiuat
 in utulo quam in se corde sue fructu immolatione filii sui zaudens creatur
 adquisitione populi credentis epulatur. Videns ergo hunc lexicam patris se-
 nior filius. contristatur huius psona illis operariis comparanda ad scribitur
 qui similiter in euangelio post operationem uine & addm murmorauerunt
 quod illis tota die in operis labore confectis illum qui ad duodecimam horam uene-
 rit precio mercedis aequasse. ad quos dicit ipse conditor omnium. Si ergo ego bonus sum
 quid tu malus. Quia autem hii sunt ad duodecimam uenientes qui se gerentibus saluati
 tur. Iohannes adamat pte. filioli nouissima hora est. Nihil autem differre uerū
 duodecima anno uissima oradicitur. qui sunt autem hii qui murmorant quia la-
 bore & estu tota die portauerunt. nisi quia iustitias legis egerunt & seruuitus an-
 tique pensum reddiderunt. Vide autem quam apta sunt uerba que ad p. m. en-
 dicuntur. ut ab his qui in lege uixerunt dicta uideantur. Quid enim est quod dicit.
 De agro ueniens. nisi significans de legis operibus uenientem & in his gloriam ten-
 & quasi dicitur nos labores imputamem; Vide autem mandatum tuum num
 quam preterui & non didisti nec edam prome ut epularer. Hoc est nec pec-
 catorem pro nostra re que tradidisti; Qui enim inquit fecerit quae legis sunt ui-
 uit in eis qui non fecerit punietur & ipsis; Pisto autem qui fornicatus est &
 saginatu inquit illum utulum dedisti id est filium tuum dilectum. sicut supra
 diximus. Sed quid ei respondit pater. Tunc semper mecum es oportuit autem
 pro isto zlatulare qui perierat & inuentus est mortuus fuerat & reuixit. Os-
 tendens & in hoc uerbo manifeste hominem qui peccando quia exciderat
 & obnoxius mortificatus fuerat. & reuersione autem saluatori perpe-
 nitentiam in ad optionem filii redierit. Bonum autem hominem qui man-
 serit in bono hereditatem patris nam iugiter possidere; Itaque si peccaueris o
 homo festina laborando reconciliari dō ut mercede sudoris & digna pe-
 nitentia recipias qd sedū gratia donatum tibi perdidisti; Presta autem dō
 magis permanentes uos in fide coheredes esse dñi nri ihu xpi; Quia ipse est
 gloria & uirtus cum patre & filio & spū scō per omnia secula seculorum
 Amen; *EXPLICIT DE VOB. FILIUS ERVOIET LUXORIOSI. INCIPIT HVS OREM CVM IN
 EXILIO DE PORTAN OIS TRACTARET.*

Multi quidem fluctus mundi immanes sed sub mergi non uereor quia supra pe-
tra stō. insaniat. Licet per rari mare commo uere insurgant quantum fluctus nauis
ihū obrui non potest; Sed quid putant non mori uerear. Cui uiuere xps ē & mori uerum
Nihilum pertimescunt qui non uerum dñi esse terram & plenitudinem eius sed bonorum
proscriptionem metuant quis iam quod nihil intulerim in hunc mundum sed neque auferre
quicquam possim; Quicquid terrori habet mundus contempno paupertatem non perorresco
mortem non timeo; Vita enim mihi aduersum profectum tantūmodo dicitur. Sed de
precor caritatem uestram ut aequo animo sitis. Nemo enim nos a uobis potest diuellere quē
enim xps coniunxit homo non separabit. Quod si de muliere & uirō dicitur propter hoc re-
linquit homo patrem suum & matrem & adheret uxori suae & erunt duo in carne una
& si huiusmodi nuptiarum coniunctio ab homine non potest separari multo magis eccle-
sia non potest. ipse store diuelli sed impugnat me; & quid mihi nocet impugnationis tua nisi
qui a me quidem dariores impugnationibus tuis reddis. tuas uero contores uires. Durum
enim tibi erit aduersus simulacrum calces dare quia non stimulum reundis sed pedes quibus
calcitra uulnerabis; Neque est xus qui saxo inliduntur simplicius aliquid proficiat quam ut
in se & ipsos fracti dissoluantur & insperant & tenuati depereant xpi ecclesia nihil for-
tius si quis eam impugnare proponit suas uires ad terram necesse est. Tale est uelud si celo bellum
meditetur inferre homini si bellum inferas fortasse uincis aut uincis. Ecclesiam uincere
nulla uis poterit. Quis enim in ecclesia qui est omnium fortior aut emulatur dñm num
quid fortiores illo sumus. Quis fundat hoc quod tula be factare conaris aut experiri uis po-
tenti a dñi. ipse est qui respicit terram & facit eam tremere. Qui iterum iubet & tremor
eius solidatur aut non uidisti trementem ciuitatem totam quotiens stare fecit multo ma-
gis ecclesiam suam trementem poterit confirmare. fortior enim ecclesia multo quam
ram mo fortior celo. Celum enim & terra transibunt uerba enim mea non transibunt.
que uerba tu es simon petrus & super hanc petram edificabo ecclesiam meam; & porte
inferi non preualebunt aduersus eam quod si non credis uerbo rebus ipsis & operibus
crede. Quam tyranni adgressi sunt impugna re ecclesiam dñi quanta tormenta quanta
tas crucis adhibuerunt ignes fornices feras bestias gladios intendant & nihil agere po-
tuerunt; Ubi nunc sunt illi qui haec fecerunt & ubi illi qui haec fortiter pertulerunt nonne
illi & ceteris poenis premuntur & isti & ceteris gladiis eriguntur fulgent enim ecclesia sup
splendorem solis & persecutores eius pperuis tenebris contemuntur non legis scriptū
quia unde cum solierunt & uinci non poterant nunc ubi orbis terrarum replacuit pi-
orum multitudinem. Quomodo poterant uinci celum & terra transibunt uerba tu
mea non preteribunt. & merito carior enim ecclesia dō quam celum. Non enim
ecclesia propter celum sed propter ecclesiam celum. Nihil queso turbet uos eorum que
geri uideatis. porramus ante oculos nostros per rari super aquas incedentem & parum
quid hesitationem; Atque ob hoc paululum per edictum non propter potentiam fluc-
tuum sed propter infirmitatem fidei; Non quidem humana uoluntate huc
uenimus aut propter hominē aut ab homine huc producti sumus & haec uerba rogasti loquor

neque iactura e uitio agitur sed animos uestros qui forte turbantur cupio confirmare
Inu enim ergo quomodo commota est & contremuit terra & tamen non corruit cui
tati quomodo ergo impurissime diabole ecclesiam reputas posse deicere quod timentes
pari & deicere minime ualuit non est impari & ubi ecclesia sed in multitudine pioꝝ
Ecce quam fortes quam inmobiles stant non ferro sed fide uicti & quiddam tanta laqueor
unum fidem uincere non potes. O diabole nescis que tibi fecerint martires quomodo
frequenter ingressa est puellula & aetate tenera uinis immatura & inuenta est ferro
fortior. Cum littera eius scinderet fidem tanneius mouere non potuisti. Defe
cit si frequenter caro in tot mentis & robor fidei non defecti. Contemptum est corpꝝ
& mens non potuit inclinari in merit substantia & perstat patientia. Si ergo fre
quenter ab una puellula uictus est. Quomodo speras tanto huius & tunc fidelis mul
titudinis fidem posse euincere. Non audis dñi uocem dicentis. Qui ubi duo & tres
sunt congregati in nomine meo ibi sum & ego in medio ipsorum. Quid ubi tanta
fidelium multitudo est cur tuus nequis uincta non ego propria uirtute confido hab
eo scripturam dñi mei manum ipsius teneo illam mihi hic tanto satis tanta est. Illa me secu
rum reddit intrepidum & non si orbis terre uerum commoueretur. Ego curatio non dñi
mei teneo lego manum eius ipsam mihi inuita est inexpugnabilis. Uultis uobis recto dñi curatio
nem. Ecce enim ego uobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi. Xp̄s
mecum e que timebo & iam si fluctus insurgat & iam si totus pelagus aduersus me contur
batur & iam si principum furor. Omnia mihi ista arripe erant & arripes fragiliora &
nisi propter caritatem uestram hodie iam non dubitarem ire quo uellim. Semper enim
dico. Dñs tua uoluntas fiat. non quo ille uult uel quod ille sed tuus. Tua uoluntas mihi
tutis mihi fortis sumus & p̄tra tabula & baculus fidus. Sit uis permanere mecum
hic habeo gratiam si non uis similem refero gratiam. nemo uos conturbet. fratres orate
tum hec enim diabolus mouet non alia ob causa ut religiosa studia uestra disrumpant
tur & exercitia uestra quem orationibus & uigiliis zerebatur & extinguat sed non obtinebit
nec eripiat uobis studia religiosa nisi quia & sollicitiores uos inueniet & seruidiores
efficiet. Castino uobiscum & iam adorationem & ubi ego sum & uos eritis & ubi estis uos
illuc sum & ego. unum corpus sumus neq; capud a corpore nec corpus a capite separabit
& iam si loco diuidimur sed caritate conuincimur. Ego a uobis nec morte diuellor.
Nam si corpus meum moriatur anima uiuit & memoriam uerbi tenet. Vos enim mi
hi estis patria uos mihi uos mihi uita uos mihi gratia si uos proficiat ego placebo. Vos estis co
rona mea & diuicie meae. Vos estis thesaurus meus ego pro uobis nihil immolari para
tus sum & nec gratia mihi in hoc est saluberrima. pastor enim bonus debet animam suam pro
uibus ponere. huiusmodi enim mors immortalitatem parit. non enim per diuitias in
di insidias patior. q̄t̄ si esset utique conuictari deberem nec propter id quod peccatum sed
propter caritatem quam habeo erga uos. Quia omnia ago ut uos proficiatis ut nemo sub
introeat conturbare gregem bene instructum sed ut p̄marieatis in simplicitate fidei.
Hec causa periculorum meorum & hec mihi sufficit ad coronam;

Quid enim non patior pro uobis. Nos mihi ciues uos mihi patres uos mihi filii uos mihi corpus
 uos mihi lux immo ^{mihi} & salus dulciores. Quid enim ^{mihi} tantum prestat radii solis quantum ca-
 ritatis uestre splendor acquirit ecce pro caritate uestra corona mihi paratur in futuro secu-
 la hoc mihi solis huius splendor prestare non potuit. hec autem dico manibus audientium
 & quidam ad audiendum sollicitum & partem quam auris uestre. Ecce quot dies quod u-
 giliis & nullum uestrum somnus inclinat nec temporis spatium frangit nullum minime
 sat terror eorum fortiores uos reddat. Video in uobis quod semper optatum uidere. ui-
 deo quod contentis mundana negotia renunciasis. omnibus nihil unum deterrita neq;
 deterritis actibus cogitatis. ad celestia uos migrasse. unum uero absoluti estis unculis cor-
 poris. Ad beatum illum & celestem contentis philosophiam hoc mihi sufficit uidisse
 de uobis hec mea corona est. hec mea consolatio. Istas me in agonibus meis uelut unguenta
 quedam corroborant & fortiores in me in agonibus reddunt & ad gaudia immortalium
 que eterna transmittunt. Pro his gratias. *ganus de ciue gloria in secula seculorum amen;*
INCIP. LIB. OCTAUIAE VIRGINITATE HERONIMI CONTRA HIL. VIOLVM

IN PER ROGATUS A FRATRIBUS

ut aduersus libellum cuiusdam heluidi responderem. facere distuli non quo difficile fu-
 erit hominem rusticum. & uix primis quoq; inbutum literis super ueri adsertione con-
 uincere. sed in respondendo dignus fieri & qui uinceretur. Huc accedebat quod homo turbu-
 lentus & solus in uerbo mundo sibi & lucis & sacerdos quia ut ille loquacitatem facundiam
 existimat. & maledicere omnibus bone consuetudine signum arbitratu accepta materia
 disputandi. unquam incipere & blasphemare. & quam de sublimi loco. innotum orbem forte
 sententiam neque qui ueritate non possit leccercere conuincis. uerum quia hae omnes. tamus
 tue silentii causae ob scandalum fratrum quia deus tabien mouebantur iustiori sine cessarunt
 unum ad radices infructuose arboris euangelii securis est ad mouenda & cum in secunditate
 foliorum tradenda flammis; ut discat aliquis uidei recitare. qui nunquam didicit loqui. Ignor-
 scit mihi in uo candidus est spiritus uirginitatem. suo sensu meo ore defendit; In uo uidus
 dicit ihu ut facti uentris ospitium cuius decem mensibus in habitator fuit. ab omni concubi-
 tus suspitione tuetur. Ipse quoque dis pater est in precandus. ut matrem filii sui uirgi-
 non ostendat fuisse post partum. quae fuit mater ante quam nupta; Non conuincit
 re & horum denderamus eloqui. non dialectorum tendiculus & aristotelis spines & conquiri-
 mus. Ipsa scriptura uerba ponenda sunt ipsi quibus aduersum nos usus est testimoni-
 is reuincatur ut intellegat se legere & non intellegere potuisse quae scripta sunt. Prima
 eius propositio fuit. Oratheus loquitur. Xpi autem generatio sic erat. Cum esset dis-
 ponata mater eius maria ioseph; prius quam conueniret in uentris est in uero habens
 despu suo. Ioseph. cum uir eius cum esset iustus & nollet eum traducere uoluit occulte dimitte-
 re illum. Haec autem eo cogitante ecce. uigelus dicit in somnis apparuit ei dicens. Ioseph
 fili dauid noli timere accipere mariam uxorem tuam quod enim in ea natum est despu
 suo est. Ecce inquit habet desponsatum. non commendatum ut dicitur & utique nobis aliud.

67
disponsatam nisi quando que nupturam. Neque enim non de conuenturis euuange-
lista dixisset prius quam conuenirent. quia nemo de non prorsuro dicit. ante quam
quam prandere. Deinde ad hunc uxorem appellatam atque coniunctam. Audiamus
nunc quid scriptura pronuntiaet. Exsurgens inquit ioseph a somno fecit sicut preceperat
ei angelus domini & accepit uxorem suam & non cognouit eam donec peperit filium. Cur
namus per singula & impetrem istam quibus ingressa est uestigium persequentis. per
narrata inter se dixisse doceamus disponsatam consistat & statim uxorem uult esse qua
confessus est sponsam. Rursum quando uxorem nominat dicit non aliud disponsatam nisi
quando que nupturam. & ne parum hoc arbitremur habens inquit disponsatam non comin-
datam id est necdum uxorem. necdum maritali amiculo copulatam. In eo uero quod ait
neque enim de non conuenturis euuangelista dixisset prius quam conuenirent. quia ne-
mo de non prorsuro dicit ante quam prandere. Olearum ne uirideam nescio imperi-
tue arguam ante meritis accusari. Quasi si quis dixerit. ante quam in portu prande-
rem. cedassit cum nauigauit non possit stare sententia. Nisi in portu quando que
prandendum sit. Aut si uelimus dicere paulus apostolus. ante quam ad hispanias per-
gere rome in uincula coniectus est. Aut certe illud heluidius ante quam impentiam
gere morte preuentus est. Statim aut paulo post uincula ad hispanias sit eundem
Aut heluidio penitentia cogenda post mortem cum scriptura dicat in inferno autem
quis confitebitur tibi. & non potius sit intellegendum. quod uice prepositio licet sepe
& non sequentia uideat. Tamen non nunquam ex utraque quae prius cognita sunt
ostendat. Nec necesse sit ut cognita sunt cum deo aliud inter uenerit. nec aequae
cognata sunt fierent. Itaque cum euuangelista dicit prius quam conuenirent proxi-
mum nuptiarum tempus ostendit. & uideo uirum non fuisse utque prius sponsa esset
uxor in super. Quasi dixerit ante quam oscula amplexusque miscerent ante quam
gerent nuptiarum inuenta est habens in utero. Si uero ita autem a nullo alio nisi io-
seph. qui sponse uterum tumens in paene uinculata maritali & curiosis oculis de-
prehendit. Non tamen sequitur. ut prioris docuimus exemplis cum cum maria con-
uenisse post partum. cuius conueniendi desiderium uteri conceptione sublatum
est. Quod autem in somno dicitur. ad ioseph. ne timeas accipere mariam uxorem
tuam. & rursum. Exsurgens autem ioseph a somno fecit sicut preceperat ei. ange-
lus domini. & accepit uxorem suam nullum debet mouere quasi ex eo quod uxor est
appellata sponsa esse desierit. Cum h. uic esse scripturae diuine consueuerit non
nouerimus ut sponsas appellat uxores. sicut sequentibus deuterio non nisi testimoni-
is ad probatur. Siquis inquit inuenit uirginem disponsatam uiro in campo. &
uim faciens dormierit cum ea moriatur qui humiliavit uxorem proximi sui
& in alio loco. Si autem fuerit adolescentula sponsa uiro. & inuenit eam ho-
mo in ciuitate & dormierit cum ea. Educetis utrumque ad portam ciuitatis
illius. & lapidabuntur lapidibus & moriuntur. Adolescentula quidem. quia
proclamauit in ciuitatem. uirum qui humiliavit uxorem proximi sui & eradicabit

maligium & uobis ipis. Nec non alibi & quis ille homo cui despondita est uxor non
accipit eam. uadit & reuertitur in domum suam. ne forte moriatur in bello & alius ac
cipiat eam. Si uero autem scrupulus commouetur quare despondita & non potius siue
sponsa siue in scriptura appellat maritus uirgo conceperit. Sicut triplicem fuisse rati
onem. primo ut per genealogiam ioseph. cuius maria cognata est. Origo quoque mari
ae monstraretur. secundo ne iuxta legem moysi quasi ad altera lapidaretur a populo
Tertio ut ad aegyptum fugiens haberet solacium. Custodis potius quam mariti. Quis
enim illo tempore uirginem credidit se. Desio enim spiritu concepit angelum gabriel
di fuisse mandatum. Non magis fuisse adulteram iuxta exemplum susanne semoni
tiae omnium condemnasset. Cum hodie toto credenti iam mundo argumen
tur iudei esaiam dicente. Ecce uirgo in utero concipiet & pariet. In hebreo iuueni
culum scriptum esse non uirginem id est. חַאֲלֹרָא נֹחַ בֵּתּוּלָא aduersum quos
in alio loco competentibus differemus. Denique excepto ioseph. & elisabeth. & ipse
maria pauca que in admodum si quos ab his audisse possumus. Aestimare omnes ihm
filium putabant ioseph. In tantum ut & in euangelistis opinionem uulgi exprimen
tes. que uera historiae est patrem eum dixerunt saluatoris ut tibi & uenit in spiritu in
plum haud dubium quia simeon. & cum inducerent parentes puerum ihm in tem
plum de illo secundum consuetudinem legis. & alibi & erat pater illius & mater ad
mirantes super his que dicebantur de eo. & rursum & ibi parentes eius per annum in
iherusalem in solelem die pasche. & deinde & completis diebus. Cum reuertenter
remansit ihesus puer in iherusalem & non cognouerunt parentes eius. Ipsa quoque ma
ria que ad gabrielem responderat dicens. Quomodo erit hoc quia uirum non cog
nosco. Quid de ioseph loquatur auscultata. fili quid fecisti nobis sic. & cepit mater eius. &
ego dolentes querebamus te. Non hic iudeorum ut plerique argumentantur non in
ludentium uox est. euangelistis patrem dicunt. Patrem mariee confiteantur. non quo
ut superius iudicauimus uere ioseph. pater fuerit saluatoris. sed quo casam in maria e.
conseruandam pater sit ab omnibus aestimatus. qui uenit quam nababigelo moneretur.
Ioseph fili dauid ne uinueris accipere mariam uxorem tuam. quod enim in eam
est desponsio est. cogitabat occulte dimittere eam in tantum suum. non eē qui concep
tus fuerat confidebat. Sed uenit satis docendi magis. quam responderi studio dispu
tatum est. Cur ioseph. pater dñi. & maria appellata sit conuix. In quo & hoc breuiter
contineatur. Cur fratres eius quidam eē dicuntur. Neterum quia suum locum huic
que ē fauenculae. reseruat. & ad reliqua festinat oratio. Nunc illud est differen
dum quo modo scriptura dicat. Exurgens autem ioseph a somno fecit sicut precepit
ei angelus dñi & accepit uxorem suam. & non cognouit eam. donec peperit filium
& uocauit nomen eius ihm; in quo primum aduersariis superfluo labore. desudat cog
noscenti uerbum. adnotum. magis quam ad sententiam esse referendum. quasi
hoc quisquam negauerit. & cas in opus quas redogunt. aliquando prudens quispiā
potuere suscipi. Deinde uult docere. quod donec. siue usque ad uerbum.

certum tempus significat. quo complere fiat id quod usque ad illud temporis quod
prescriptum est non fiebat. et illud in presenti. & non cognoscebat eum donec peperit
filium; apparet inquit cognitam esse post partum. cuius cognitionem filitatem genera
tio differerebat. & ad hoc ad probandum. congerit descripturis exempla. quoniam plurimae
moreanda batarum. gladium in tenebris uentilans. & lingue. sonum. ad confoctien
da intantum corporis membra concutens. Ad quod nos breuiter responderimus. &
cognoscebat. & usque sermonem. in scripturis suis dupliciter intellegi. & de eo quidem
quod scriptum est cognoscebat. ad certum esse referendum. ipsi differunt nullo dubitante
quin ad scientiam sepe referatur. ut ibi remansit Ihs puer in hierusalem. & non cog
nouerunt parentes eius nunc illud est. ostendendum. quomodo ibi scripturae consuetu
dinem secutus est. sic etiam. in donec eiusdem scripturae auctoritate frangatur; quae saepe
certum tempus. sicut ipse differunt. meius adsumptione. significat. saepe in finitum
ita est illud. quod dicitur ad quosdam. loquitur in prophetis. Ego sum & donec conseruatus
ego sum; Num quid postquam illi. senuerit desit. & saluator in euangelio
ad apostolos. Ecce ego inquit uobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem
seculi. Ergo post consummationem seculi. ad discipulis dominus abscedat. & tunc quando
in duodecim solis iudicaturis sunt. XII diebus isrl. domini consortio fraudabuntur. Dauid
quoque apostolus corinthus scribens. Primitiae autem christi deinde huius sunt christi in ad
uentum eius. deinde fines. cum tradiderit regnum deo patri. cum destruxerit omnem
principatum. & omnem potestatem & uirtutem. oportet enim illum regnare.
donec ponat omnes inimicos sub pedibus eius. Omnia enim subiecta sub pedibus eius
esto. de homine dictum sit. non negamus de eo. qui passus crucem. qui post ea sedere
iubetur ad dextris. quid sibi uult quod ait. Oportet enim illum regnare donec ponat
omnes inimicos sub pedibus eius. Num quid tam diu regnaturus est dominus donec mi
mica in apertis esse sub pedibus. & postquam illi sub pedibus fuerint regnare desistat.
Cum utique tunc magis regnare incipiat. cum inimica coeperint esse sub pedibus. Da
uid quoque inquit in psalmo graduum. Sicut oculi arietis. in conuallibus manibus domine
sue. ita oculi nostri ad dominum deum nostrum donec miseratur nobis. Ergo tam diu propheta
oculos habebit ad dominum. quam diu misericordiam in peccatis. & post imperatam mise
ricordiam oculos torquet. ad terras. quoniam alio loco dicit. oculi mei defecerunt in sa
lutare tuum & in uerbum iustitiae tuae. Poterunt innumeraabilia super hoc exem
pla congerere & omnem lacessentis pro cactatem. testimoniorum nube celare.
uerum adhuc pauca subiiciam. ut his similia ipse sibi lector inueniat. Loquitur in ge
nesi sermo diuinus. & tradiderunt iacob deos alienos qui erant in manibus eorum.
& in aures que erant in auribus eorum. & abscondit eas iacob sub terebinthum quae
in se ciuitas. & perdidit ea usque in hodiernum diem; Item in fine deuteronomii. & de
functus est moyses seruus domini in terra maab per uerbum domini & sepelierunt eum in
gao^{dh} pro pedo in phogor & nemo scit sepulchrum eius usque in diem istum; Certo ho
die nus dies illius temporis aestimandus est; Quo historia ipsa conuicta est si uenisset

X

dicere uolueris auctorem pentateuchi siue ebraei eiusdem instauratorem operis non re-
cuso. Nunc hoc queritur ut id quod dictum est usque in diem istum ad illam referatur. & ca-
terum quolibet editi sunt siue conscripti. Docet igitur post illam diem. tot uoluntatum
usque ad nos uoluntatibus & actis. aut idolaque subterebimtho condita fuerant reperta. aut
moysi tumultum inuestigatum; Quia obnoxie adserit post donec & usque esse incipere. qd
tam diu non fuit quam diu usque compleretur & donec. qui potius animi aduersa scrip-
turae scilicet idioma. & nobiscum in quo hestabat intellegit ea de quibus possit. unbigi. si non fu-
isset scripta signari; Cetera uero nrae intellegentiae dote linqui; Si enim adhuc recentia
tempore uiuentibus. his quid erant moysi sepulchrum eius potuit ignorari. Orulto me-
gis tot seculis pter euntibus; Juxta quod & illud intellegitur. de ioseph eui uigilantiam id
indicasse de quo scandalum poterant moueri non eam cognitam esse. uiro suo. usque
ad partum. ut multo magis intellegeremus cognitam non fuisse post partum. aquise-
tunc abstinuit. cum adhuc de uisione poterat fluctuare. ad somnium illud requiro
quae se abstinuerit ioseph. usque ad partum diem; Respondebit utiq; quia congelum
uidi erat dicentem. quod in ea natum est desu scio est; Ad quod nos in sermone & uerba audi-
ere ioseph. filia uidi naxime accipere moram uxorem tuam; Prohibitum ei fue-
rat ne derelinqueret ne ad alteram estimaret uxorem. Num quid & congressu coniu-
gis fuerat separatus. cum utique ne separaretur magis fuisse admonitus; & uide-
bant inquit un iustus di in uero audiens filium de uxoris coitu cogitare pulchre qui
ergo somnium tantum credidit ut uxorem non auderet attingere. ut postquam post
uoce cognouerat angelum dñi uenisse de celis dixisse ad eos; Nolite timere ecce e-
uangelizo uobis gaudium magnum quod erit omni populo quia natus est uobis hodie
saluator qui est xps dñs in ciuitate dauid; & cum eo laudes militiae concinuisse caele-
stis gloria in excelsis dō & super terram pax hominibus bonae uoluntatis; quisi me o nemi-
um inter amplexus paruuli uiderat praedicantem. Nunc dimitte seruum tuum
dñe secundum uerbum tuum in pace quia uiderunt oculi mei salutare tuum;
qui uinam propheticam magis stellan herodem angelos uiderat; qui in quam mira-
culata tanta cognouerat di templum sps sū sedem dñi sui matrem audebat attingere;
& certe maria conseruabat omnia haec uerba conferens in corde suo; Ac ne impudenter
negarista ignorasse ioseph; Et erat inquit lucas pater illius & mater admirantes super
his quae dicebantur de eo; Licet tumida impudentia hęc in grecos codicibus falsata conten-
das; Quae non solum omnes pernae grece tractatores in suis uoluntatibus reliquerunt.
Sed nonnulli quoque latini. ita ut in grecos haberent adsumpserint. Nec necesse est. nunc
de exemplariorum uarietate tractare. cum omne & ueris & noue scripturae instru-
mentum in latinum sermonem & inde translatum sit & multo potius manere
no^{re} credenda sit; fontis uinda quantum. Haec aut apud me nuxesunt & argumen-
tatio superflua & disputatio magis curiosa quam uera. Num quid non potuit
scriptura dicere. & accepit uxorem suam; & non fuit ausus amplius contingere eam
Sicut de thamar & nuda dixit. Aut de fuerunt matheo uerba quibus id quod uolebat

intelligi possit & esset. Non cognouit eam inquit. donec peperit filium. post partum
ergo cognouit. cuius cognitio nem ad partum usq; distulerat. Statim enim contentio
sua etiam nunc tua mente superaberis. Nolo mihi aliquod inter partum & comu
tempus inter eas. Nolo dicas mulier quaecumq; conceperit & peperit masculu
in munda erit septem diebus secundum dies secessionis purgationis suae in
munda erit. & octavo die circumcidit carnem p[ro]p[ri]am eius. & xxx tribus diebus
sedebat in sanguine puro. & omne sc[m]m non tangat. & retq;. Statim enim uadat
iosep[us]. statim audiat per hieremiam. Equi insipientes infeminas. Factis
mihi unus quisq; ad uxorem proximi sui h[er]im[us] ebat. Alioquin quomodo sta
re poterit. non cognouit eam donec peperit filium. Si purgationis tempus &
peperit. si qua dragunta rursus diebus tanto tempore dilatata libido differat pol
luntur. Quore puerpere. obstetrices paruulum uagientem. orantur lassam te
nent uxorem. si m[er]itum nuptiae. ne euangelista mentitus sit. sed ab sit. ut hoc dema
re saluatoris & uero iusto sit estimandum. Nulla sibi obstetrix nulla mulier ualaru
sedulitas intercessit. Ipsa paruit in uoluit infan[ti]m ipsa & mater & obstetrix fuit.
& collocauit inquit eum in presepio. quia non erat locus in diuersorio. Quae sententiae
& apochriphorum delitamenta conuincit dum maria ipsa paruit in uoluit in fan
tem. & heluidii & plerum non patitur uoluntatem. Dum in diuersorio locus non fuit
nuptiarum. Verum qui aiam satis obundeque respondimus ad id quod propositum erat
antequam conuenirent. & non cognouit eam donec peperit filium. Ad tertiam ueni
endum est questionem ut iuxta ordinem disputatio nis eius & iam n[ost]rae respon
sionis ordo procedat. Vult enim alios quoque filios mariam procreasse. &
& eo quod scriptum est. Ascendit autem & ioseph. in ciuitate dauid. ut profiteret
cum maria uxore sua pregnantem. Factum est autem cum ibi esset & impleti sunt
dies ut pareret & peperit filium suum primogenitum. N[on]itur ad probare pri
mogenitum non posse dici nisi eum qui habet. & fratres sicut unigenitus ille uoca
tetur qui parentibus solus sit filius. Nos autem ita definimus omnis unigenitus
& primogenitus non omnis primogenitus & unigenitus. Primogenitus esse non
post quem & alii sed ante quem nullos. Omne inquit d[omi]n[us] ad aaron quod aperit
uuluerit ab omni carne quae offerunt d[omi]n[us] ab omni ne usque ad pecus tibi erunt totu
modo pretii rediment primogenita pecorum immundorum. Diffiniuit sermo
di quid sit primogenitum. Omne inquit quod aperit uuluerit. Alioquin si non est
primogenitus nisi is tantum quem secuntur & fratres. Tandem sacerdotibus pri
mogenita non debentur quamdiu & alite fuerit procreta. Neforte partu post
ea non sequente unigenitus sit & non primogenitus. Redemptio inquit eius
erit ab uno mense. estimatio. quinque sili. & secundum fidem sc[m]m uiginti
obelisunt. Tertium modo primogenita uuluerit & primogenita ouium &
primogenita caprarum non redimet sc[m]a sunt. Cognosce sermo di ut omne mas
culinum quod aperit uuluerit fidem d[omi]n[us] anima lib[er]i sit d[omi]n[us] uo uea fidem mundis

redimēdant pretium sacerdoti, Possim respondere & dicere. quid me inanius men
sis sibi in articulo. quid primogenitum uocas quoniam quam fratres sequantur ignoro
Expecta donec nascatur secundus. nihil debeo sacerdoti nisi si ille fuerit procreatus. P quē
is qui ante natus est incipit ēē primogenitus; Nonne in h. ipsi apices loquentur & in e
Stultitiae redoluerit eum dictum esse primogenitum qui aperiat uuluum. Non qui habe
at & fratres. Denique in toto de iohanne quem constat ēē unigenitum an & primoge
nitus fuerit utrum nam & ipse secundum legem proci lege fuerit obnoxius an bigi non potest
certe de salute scriptura sic loquitur; Cum expleti essent dies parturitionis eorum secundū
legem moysi duxerunt eum hierusalem ut offerrent eum dño sicut scriptum est in lege
dñi. quia omne masculinum quod aperiat uuluum sō dño uocabitur ut darent hosti
as secundam quod dictum est in lege dñi. paritururum ut duos pullos columbarum; Si
haec lex tantum ad primogenitos pertinet. primogenitum autem sequentes faciunt. Non
nec debuit lege primogeniti teneri. quid sequentibus ignorabat. sed teneat lege primoge
niti & iam ille quem sūt ceteri non sequuntur. colligitur primogenitum eum uocari qui uul
uum aperit & ante quem nullus sit; Non eum quem frater post genitus subsequatur;
moyses scribit in exodo factum est carne diu noctem & dñs percussit omne primoge
nitum in terra aegypti a primogenito saxatoris qui sedebat supra thronum usque p
mogenitos captiue que est ad lacum & omne primogenitum pecoris. Responde mi
hi quid tunc ab exterminatore fuerint interempti. primogeniti. an & unigeniti.
Si primogeniti tantum illi uocantur. qui sūt habent. ergo ab intermitione unige
niti liberati sunt. Contra sententiam factum est ut in primogenitos & unigeniti mor
rentur. aut unigenitos liberabis a pena; & ridiculus eris. aut si non fueris inter
fectos. in gratias obtinebimus. & unigenitos primogenitos appellari. & de ma pro
positio fuit; Licet id ipsum in primogenito uoluert ostendere fratres. Omne
uangelis nominari. ut ibi; ecce mater eius & frs eius stabant foris querentes loqui
cum eo; & alibi; post hęc ascendit capharnaum ipse & mater eius & frs eius. & alibi dix
erunt ergo ad eum fratres ipsius transi hinc & uade in iudeam. & ut discipulatum uideant
opera que facis. nemo enim aliquid in occulto faciens. Querit ipse in palam esse. si hęc
facis manifestate ipsum huic mundo; iohanne de super inferente. Neque enim
frs eius tunc credebant meum; Marcus atque matheus. & docebat eos in sinago
ga eorum. & in patria ita ut stuperent & dicerent unde huic omnis hęc sapient
ia & uirtutes. Nonne hic est ioseph filius nonne mater eius dicitur maria & fra
tres eius iacobus & ioseph & simon & iudas & sorores eius uniuerse apud nos sunt.
Lucas quoque in actibus apostolorum ita refert. In omnes erant in fontem unam
in orationi cum mulieribus. & maria que fuit mater ihu & fratribus ipsius. Nec
non & paulus apostolus in eadem istoriae ueritate paruoci concordat. Ascendit
secundum regulationem. & neminem uidi nisi petrum & iacobum fratrem ihu.
& ut sum in alio loco. num quid non habemus potestatem manducandi & bi
bendi. num quid non habemus potestatem uxores uerū ducendi sic & cetera. apostoli

70
s & fr̄s dñi & cephas. & ne forte aliquis iudeorum testimonium non admittet & qui & un-
s nomina fratrum illius ediderunt simili eos adserens in fratribus errore deceptos quompa-
s tre aestimandi sunt lapsi. Ac recte praecaut. & ait. haec eadem uocabula ab euuangelistis in
s loco alio numerari. & eosdem esse fr̄s dñi filios mariae matheus loquitur. erat autem ibi h
s aud dubium qui ante crucem dñi & iam mulieris multae a longe expectantes quae secutae
s fuerunt ih̄m galilea ministrantes illi utro quae erat maria magdalene & maria ia-
s cobi & ioseph mater & mater filiorum zebedei. Item marcus. erat autem & mulieres de longe
s aspicientes inter quas erat maria magdalene & maria iacobi minoris & ioseph. mater & salo-
s me ibique post modicum. & aliae multae quae ascenderunt cum eo in hierusalem. Nec non
s & lucas. erat autem maria magdalene & iohanna & mater iacobi. & caeteri cum eis.
s haec idcirco replicauimus ne calumniae & clamor. eaque p̄ se faciat. anobis esse subtra-
s ta. & sententiam suam non testimonii scripturarum. sed labrica disputatione conuulsam
s ecce inquit iacobus & ioseph mariae. idē quos quos iudei appellauerunt fratres. ecce maria iacobi
s minoris & ioseph. mater minoris autem iacobi. addistinctionem maioris quae erat filius ze-
s bedei: sicut & in alio loco marcus ponit. Maria autem magdalene. & maria iacobi & ioseph
s uiderunt ubi poneretur. & transacto sabbato emerunt a roma. & uenerunt ad monumen-
s tum. Et utique ut quam miserum erit. & in p̄sum hoc sentire de maria. ut uis aliae femi-
s nae cum sepulture ih̄u haberent. matrem eius dicimus absentem. ut alterum esse mari-
s am nescio quam conseruamus. Praesertim cum euuangelista iohannes testatur eam illic
s praesentem fuisse. quando illam dñs de cruce iam uiduam ut matrem iohanni commen-
s dat. Aut nunc quid. & euuangelistae & falluntur & fallunt ut eorum mariam matrem
s dicerent. quos iudei fratres ih̄u esse dixerunt. O furor caecus & in proprium & in mens
s uesaria dicit ad crucem dñi matrem eius fuisse praesentem. dicit iohanni discipulo ob ui-
s duitatem & solitudinem comendationem. quasi iuxta se. non haberet quattuor filios & in-
s numerosas filias quarum consortio fruere uiduam quoque nominat. quod scriptura
s non loquitur. Et cum omnia euuangelistarum exempla proponas. solum tibi iohannis
s uerba non conplacent. dicit transitoriae ad crucem dñi eam fuisse praesentem. ne con-
s sulto praeterit se uiderent. & tamen cum illa mulieres fuerint siles. ignoscerem nesci-
s enti. nisi uiderem con sulto recedentem. Audi itaq; iohannes euuangelista quid dicat.
s stabant autem iuxta crucem ih̄u mater eius & soror matris eius maria chleophe. &
s maria magdalene. nulli dubium est duos fuisse apostolos iacobi uocabulo nuncu-
s patos. iacobum zebedei & iacobum alpher; istum nescio quem minorem iacobum quae
s mariae filium. ne & tamen matris dñi scriptura com me morat apostolum. uisisse
s an non. si apostolus est alpher filius erit. & credet in ih̄m & non erit de illis fratribus
s de quibus scriptum est. neque enim fratres eius tunc credebant in eum. si non est a-
s postolus tertius nescio quis iacobus est putandus frater dñi. & quo modo tertius ad
s distinctionem maioris appellabitur minor. cum maior & minor non inter tres sed
s in duos soleant praebere distinctionem. & frater dñi apostolus sit. paulo dicente. De in-
s de post triennium ueni hierosolimam uidere petrum & mansi. apud illum diebus.

alium autem apostolum uidi neminem nisi iacobum fratrem dñi. & in eadem epis-
tola. & cognita gratia. quae data est mihi. petrus & iacobus & iohannes qui uidebuntur
columnae. Ne autem hunc iacobum. putes filium zebedi dei. lege actus apostolorum
vni ab herode fuerat interemptus. restat conclusio ut maria ista quae iacobi mino-
ris scribitur mater. fuerit uxor alphi. & soror mariae matris dñi. quoniam maria uide-
opht. iohannes euangelista cognominatur. apatre. siue generalitate familiae. aut quacum-
que alia causa. ei nomen imponens. Si autem inde tibi alia aequi alia uideatur. quod alibi dicitur
maria iacobi minoris mater. & hic maria cleophae. disce scripturae consuetudine
undem hominem diuersis nominibus appellari. raguel socer mosi & ischro. dicitur
Gedeon nonnullis causis immutatae nominis acceperit. subito zerobabab legatur. O-
zias rex iuda uicissim & maris uocatur. Mons thabor tabernaculum dicitur. Rursum & mon-
pharmec. cognominatur. samoa. & amoreus cognominatur eum. samir. Iadem caeli pla-
gationibus nominibus appellatur. nazobthe mandaron. Ieze ezechiel. petrus simon dicitur
& cephas. iudas zelotus malio euu. uigilio taddeus scribitur. Multa quae alia. quae ad exem-
plum hoc ipse sibi de omnibus scripturis. Lecta poterit congregare. Nunc illud est quod
conamur ostendere. quoniam admodum ut fratres dñi appellentur filii matris terae eius ma-
riae. qui antea non credentes. postea. crediderunt. licet fieri potuerit. ut uno statim. cre-
dente. alii diu increduli. fuerint. & hic esse matrem iacobi & ioseph. id est mariam cleophae
uxorem alphi. hanc dicitur mariam iacobi minoris. quae similiter esse dñi. misericorditer
in omnibus locis matrem illius appellasse. & non alio modo matrem alterius uolu-
isse intellegi. Verum in hac parte contenta osium finem non dabit. alia fuerit maria
cleophae. alia maria iacobi & ioseph. dum modo constat. non eandem mariam iacobi &
ioseph. esse. quam matrem dñi. & unde ait fratres dñi dicitur. quoniam non erant fratres
iam nunc doceberis quattuor modis. in scripturis diuinis fratres dicitur. natura. genere. cogna-
tione. affectu. Natura uisus & iacob. & xip. u. i. cor. chae. u. i. d. & petrus. iacobus & iohannes.
Genere quoniam iudaei fratres inter se uocantur. ut in dextero nomio. Si autem one-
rit fratrem tuum qui est hebraeus. uel que est. hebraea ser. uic. tibi. u. u. u. u. & septimo. m.
no dimitte eum liberum abste. & in eodem. Constituendo constitu es. super te principem
quem elegerit dñs dñs tuus. eum qui ex fratribus tuis sit. non enim poteris constituere super
te hominem alienigenam quoniam non est frater tuus. & rursum ne uisio uiculis fratris
tui. uel uocis eius. & amibus per uiam negligas reuersione reducere ea fratri tuo & red-
des ea fratri tuo. Quod si non adpropin. que tibi frater tuus neque nouerit eum.
collige ea uia tua domum. & erunt tecum donec reddes ea. Item apostolus paulus op-
tulum inquit. ipse ego anathema esse xpo p fratribus meis cognatis secundum carnem.
qui sunt israhelice. porro cognatione fratres uocantur qui sunt de una fecunda
filiis. quae locum paternitatis interpretantur. & cum ex una radice mul-
ta generis turba diffunditur ut in genesi. Dixit autem abraham ad loth
non sit rixa inter me & te. & inter pastores meos & inter pastores tuos. quoniam
omnes fratres nostri sumus. Ibi quoque. & elegit sibi loth. regionem iordanis.

& elele uiaut loth ab oriente. & discesserunt unusquisq; a fratre suo; & co'te loth non
 est frater abrahæ sed filius fratris eius. aram thara. quippe genuit abram & nachor &
 aram genuit loth. & rursum abram dicitur erat annos ~~lxxv~~ lxxvi cum exiret de chana. & sup
 sit abram sarra'm uxorem suam & loth filium fratris sui. quod si adhuc dubitas fratre
 fratris filium nuncupari. accipe exemplum; Cum au'disset abraham quia captiuus doc
 tus est loth frater suus numerauit uernaculos suos de centis decem & octo. & cum ce
 dem nocturni impetus descripisset adiecit. & reduxit omne equitum sodomoru'
 & loth fratrem suum reuocauit. Sufficiebant hec ad ea. que diximus approbata. sed
 nemali quo ouilleris & te quasi labricu' sanguis euoluit. testimoniorum stringendus
 & unculis. neque rulus sibilis & dicas magis argumentationibus tortuosis quam scriptu
 rum. ueritate superatum; Iacob isaac filius & rebecca. Cum fratris insidias in euons
 mosopotamiam perrecesset accessit & deuoluit labidem de ore pitrei & ada quauit oues.
 laban fratris matris suæ & osculatus est iacob rachel & exclamans uoce sua plorauit. & in
 dicauit rachel quia frater est patris eius & quia filius rebecca est. ecce hic eadem lege
 qua supra frater sororis filius appellatur. & iterum dixit uerum laban ad iacob quonia
 frater meus es non seruas in higras. Dic mihi quæ sit merces tua; & placis ut que
 uiginti annis cum ignorante so'cero uxoris filius que comitatus reuertetur ad pat
 em. Consecutus est laban in monte galaad. & cum idola que uerachel occultabat. ques
 ta non inuenisset in sac'cinis. respondit iacob & dixit ad laban. quæ culpa mea est & quid
 delictum meum. quod persecutus es me. & quia sortasti omnia uasa mea. quid inuenisti
 de omnibus rebus tuis; Donec hic in conspectu fratrum tuorum & fratrum meorum. & redar
 gumit inter duos nos. Responde quis sit. isti fratres iacob & laban qui tunc fuerunt in presenti
 esan certe frater iacob absens erat. & laban filius bathuel fratris & cepta rebecca sorore n
 habuit innumerabilia sunt istius modi libris inserta diuinis. sed ne longum faciam ad
 extremam diuisionis partem reuertar. id est & affectu fratres dici. qui in duos scindi
 tur in spiritale & in com mune in spiritale quia omnes christiani fratres uocamur ut
 ibi; ecce quam bonum & quam iocundum habitare fratres in unum. & saluator
 Narrabo inquit nomen tuum unis fratribus meis. & alibi uade dic fratribus meis; porro
 in com mune quia omnes. homines & uno patre nati. pari uita. & in ma
 te coniunguntur. Dicte autem qui oderunt uos fratres nostri. uos estis. & apostolus
 ad corinthios. Siquis frater nominatus fornicator. aut auarus. aut idolis serui
 ens. aut maledicus. aut ebriosus. aut rapax. cum eius modi nec cibum sumere &
 cætera his similia. interrogo. nunc iuxta quem modum fratres dñi in euuangelio
 o intellegat. appellari. iuxta naturam. sed scriptura non dicit. Nec marie eos uo
 catis filios nec ioseph. iuxta gentem. sed ab surdum est. ut pauci & iudeis uocati
 sint fratres. cum omnes qui ibi erant hac lege iudei fratres potuerunt appel
 lari. iuxta affectum humani uisus & sp's uerum sic qui magis fratres. quã
 apostole quos docebat inuiseus quos matres uocabat & fratres. aut si omnes qua
 homines fratres stultum fuit. nuntiare. quasi proprium ecce fratri querunt;

cum generaliter omnes homines hoc iure sint fratres restat igitur ut iuxta superioron
expositionem fratres eos intellegat appellatos. Cognatione non affectu. non gentis
priuilegio. non nature. Quomodo do loth abrahæ. quomodo iacob. labie appella
tus frater. quomodo & filiae. salpha ad accipiunt. derum. inter fratres suos
quomodo & ipse abrahæm. scripam sororem suam habuit uxorem; & cum ait
uere soror mea est de patre sed non de matre. id est fratris est filia non sororis. Alio
quin quale est ut abrahæm uir iustus patris sui filium. Coniugem sumpserit; Cum
primus hominibus. propter aurum. sanctitatem id ipsum scriptura non nomine
malem intellegi quam pferri & dicitur postea sancta & minetur quia ceperit sor
orem suam de patre suo uel de matre sua. & uiderit turpitudinem eius & ipsa uide
rit turpitudinem illius. approprium est & terminabuntur coram filiis generis sui
turpitudinem sororis sue detestari. Peccatum suum recipere impertis sine homi
num ista non leges & toto scripturarum pelago derelicto. admirari uirginis
tuum rabiem contulisti. In exemplum eius quem fabule ferunt cum uulgo esse
ignotus. & nihil boni posse & facinoris & cogitare quomodo nobilis fieret & diuinae incendit
se. & exemplum. & nullo prodente sacrilegium. ipse in medium processisse clami
toris semel candium subiecisse sacerdotibus ephesi. principibus quam ob causa
hoc facere uoluisse & respondisse. ut quia bene non poteram. male omnibus in
notescerem. & hoc quidem greca uirga historia. tu uere templum domi
nici. Corporis succendisti. tu contumax. sacrarium. & quo uis quod christum
fratrum & sororum processisse congeriem; demque cum iudicis. uocata
ta dicit. nonne hic est feceri filius. nonne mater eius dicitur maria. nonne
fratres eius iacobus. & ioseph. & simon & iudas. & sorores eius omnes apud nos sunt.
omnes nisi de urbe non dicitur. Quis te oro ante hanc blasphemiam noue
rat. Quis tibi panem supputabat. Consecutus es quod uolebas. nobilis es factus in sce
lere. ego ipse qui contra te scribo. cum in eadem tecum urbe consistam al
bus & aurum & ter uesit nescio. preter mitto ut tunc. sermonis quibus omnes
liberatus scire. taceo ridiculum. & ordium. O tempora. o mores ne quero
eloquentiam quam ipse non habens in fratre cisterio requisisti. Non inquam
elegit lingue nitorem. uim quoero pietatem. apud christianos enim soleo in se
magnus & uirtutum turpe. quid uel narrare uel facere. ad calcon uenio & te cor
nuta. interrogazione concludo. sicque tecum. azam quasi superior nihil ege
rum eodem modo dicto esse fratres dñi quo ioseph dicitur est pater. Ego in
quit & pater tuus dolentes que rebamus te. Mater hec loquitur non iudei
& ipsa euuangelista referens & erant patres illius & mater admirantes
super his que dicebantur deo. & his similice quae iam non enumerau
imus & in quibus parentes uocantur. & forte de exemplariorum. uarieta
te causeris. qua tibi stultissime per sua sisti grecos. co dices esse feceratos.
Ad iohannis euuangelium. uenio. in quo plenissime scribitur. inuenit

philippus nathanahel & attili. quem scripsit moyses in lege & prophetae muenimus ihm. filium ioseph. anazarach. certo hoc in tuo codice continetur. Responde mihi. quo modo ih̄s filius sit ioseph. quem constat de spu sc̄o. Pro creatum uere ioseph pat̄ fuit. quam uisus heber. dicere. non audebis. an putabatur eodem modo aestimatur & fratres quae estimatus est & pater. Sed qm̄ in uerba uel & confrago sit locus enuigauit oratio p̄uidenda sunt uela. & in pelagos illius intrandum. in quibus sc̄iolus sibi uisus tertulianum in testimonium uocat. & uictorini p̄ abo bio nen̄ s̄i epi uerba proponit. & de tertuliano. quidem. nihil amplius dico quam ecclesiae hominem non fuisse. De uictorino uero id ad sero. quod & de euangelistis fratres. eum dixisse d̄m non filios mariae. fratres autem eos sensu. quem superius & posuimus. propinquitate non inire. uerum nugasterimus. & fonte ueritatis amisso. opinandum riuulos consecretamur. Num quid non possum tota tibi ueterum scriptorum zeriem commouere. ignatium polycarpum hirceneum iustinum martirem multos quales apostolicos. & eloquentes uiros. qui aduersum hebrionem & theodotum byzantinum h̄e ad sentientes plena sapientiae uolumina conscripserunt quae si legisse ali qui uide plus saperis. Sed melius puto breuiter ad singula respondere. quam diu tuus imorando uolumus extendere. In illud nunc imp̄eum stecio. in quo tu uirginitatem & nuptias comparando. disertus esse uoluisti. Risimus in te pro uerbum camelum uidimus salutaritatem dicis numquid meliores sunt uirgines. abraham isaac & iacob qui habuere coniugia. numquid non cotidie di manibus paruuli finguntur inuentibus. ut merito erubescere debeamus mariam nupsisse post partum quod si hoc illis turpe uideatur. sup̄ est ut non credant & iudm̄ per genitalia uirginis n̄atum. turpius ē em̄ iuxta eos d̄m per uirginis pudendigentium quam uirginem uiro suo nupsisse post partum iungit sc̄ilicet & alias naturae contumelias nouem mensibus. uterum in sole certem fatidice p̄corum uirginem paruulos ipse tibi describatur in seculis tegmine membrarum solito conuolutus ingeratur dura praesepia uagitus paruuli. octauo diei ut cum usio tempus purgationis ut probetur in mundus. non erubescimus non silenus. quanto sunt humili ora que pro me passus est tanto illi plus debeo. & cum omnia replicaueris. nihil cruce contumeliosius p̄feres quam profitemur & credimus & in qua de hostibus triumphamus. sed ut h̄e quae scriptae sunt non negamus. ita ea quae non sunt scripta rennuimus. Natum d̄m esse credimus de uirgine quae legimus. Mariam nupsisse post partum non credimus. quia non legimus. Ne hoc ideo dicimus quo nuptias condemnemus. Ipsa quippe uirginitas fructus est nuptiarum. Sed quo nobis desit uiris temere aestimare n̄ licet possumus enim hac aestimationis passi uitate contendere. plures quoque uxores habuisse ioseph. quia plures habuerit abraham. plures habuerit iacob. & de his ēe uxoribus fratres d̄m. quod plerique non tam p̄ice

R

R

R

quam uel daci temeritate conserunt; Tudicis marian uirginem non mansisse.
ego mihi plus uindico. & uon ipsum ioseph uirginem fuisse per mariam ut uirgi
nali coniugio uirgo filius nasceretur. Si enim murum san for m catio non ca
dit. & alium meum uxorem habuisse non scribitur; Mariae aut quam pi
tatut est habuisse custos fuit potius quam maritus. Relinquitur uirginem
eum. mansisse cum maria. quipater dñi meruit appellari; Et quia de comparatio
ne uirginitatis & nuptiarum. sum aliqua dicturus obsecro lecturos nonne putent nupo
is deditur in uirginum laude. & aliquam fecisse distantiam inter scos ueteris testam
ti & noui. idē inter eos qui habuere coniugia & hos qui a conplexu mulierum penitus
recesserunt uerum pro condicione temporum. ille eos tunc subiactisse sententiae. & alie
nos in quos fines seculorum decucurrerunt. quam diu lex illa permansit. Crescite & mul
tiplicamini & replete terram. & maledicta sterilis quae non fecit semen in se. Nu
bebant om̄i & nubebantur & relicti parentibus fiebat unacabo quando uero uox ille
per tonitru tempus breuiatum est reliquum ē utae qui abent uxores sic sint quasi non h
abeant; Adherentes dño unus cum eo efficiuntur sp̄s quare quia quis sine uxore est solli
citus est ea quae dñi sunt quo modo placeat dō. qui autem cum uxore est sollicitus est quae
huius mundi quo modo placeat uxori; Diuisa est mulier & uirgo quae non est nupta
cognat quae sunt dñi ut sit sū corpore & spū quia nihil profitur non habere uirginitatem;
si mente quis nup serit. quae uero nupta est cognat quae sunt mundi quo modo placeat
uero. idē tu putas esse diebus & noctibus uacare orationi uacare ieiuniis; & ad aduen
tum mariti & plolare faciem gressum frangere simulare blandicias. Illa hoc
cognit ut turpior pareat & naturae bonum susce in iuriam; Hæc ad speculum pingi
tur & in contumeliam & tificis conuictur pulchrior ēē quam nata est inde in fecerit
zarrunt femulice per strepit liberi ab oculis liboy ab ore dependent computant
sumptus impendia preparantur; hinc eorum acincta manus arnestent. hinc
texti cum turba com mur morat nunciatur interim uir uenire cum so cuit;
Illa adhirundi nis aodis lustrat un uer sa penetralia. Sitorus riget. si pcc ui
menta ueruerunt. si ordinetur sint po uila. si pccandum preperatur; Responde
queso inter istos ubi sit dñi cogitatio; Et haec felices domus caererorum ubi dñi pna
sonat tibi dea mittet lira zarrat cimbalum concrepat. qui sibi dñi timor parastus in
contu melius gloriatur. ingrediuntur & posite libidinum uictime. & tenuitate uestiū
nude impudicis oculis ingeruntur. his infelix uxor aut laxatur. & perit aut offendi
tur & incertus in uirgine conuictur. hinc discordie seminarum repudice. aut si
aliquae inuentur domus in quae istae non fiant. quae tamen ricta ab his est
ipse dispen scio domus liberorum educatio. necessitates incerta correc
tio seruulo rum. quem a xpi cogitatione non auocent. Defecerunt aut sop
tura scire mulie brice postquam dicitur ad abrahā omnia quaecumq;
dicit tibi secreta audi uocem eius quae non est in partibus. uis & talibus & dolore.
quae deficiantibus mensuri cruoris officis mulieres sedes ite.

caeli male^{dic} uone sit libera nec e ad uirum conuersio eius. sed e contrario uir subicit
ei & dñi e uoce precipitur omnia quae cumq; dicit tibi sicut aucti uocem eius. & sic in
pium uacare orationi. quae quam diu in coniugio de bitum soluitur orandi p̄teritur
Instantice; Nonne gemus uiduas nonne gemus ^{ta} mueritas sc̄s mulieres inueniri; Sed
que uxores esse desierunt. quae uis p̄ se necessitate coniugii imitentur uirginum castitate
ton. hoc est quod apostolus breuiter xp̄o in se loquente in testatus est. Nuptiae cogitae quae
sunt mundi quo modo placeat uir nobis super hoc conpium intelligentiae derelin
quens. neque tamen celi uic necessitatem imponit aut laqueum. sed id quod honestū
est suadeat uolens omnes esse sicut seipsum. & quoniam de uirginitate p̄ceptū
dñi non habeat quia ultra homines est. Et quodam modo in pudoris erit aduer
sum naturam cogere. Alio que modo dicere. uolo uos esse quod angelis sunt. Unde &
uirgo maioris est meras. dum id contemnit quod si fecerit non delinquit nihil omnino
incoherentibus inserit. Consilium autem da tunc quoniam misericordiam consecu
tus ad dñm ut sim fidelis. Et istud ergo hoc bonum eē p̄p̄t instantem necessita
tem. quia bonum eē homini sic esse quae e illa necessitas. Ut p̄p̄t uirginibus & uir
ginitas uille die; Ideo silua succrescit ut postea radatur; Ideo uirgo fertur ut non uir
ginitas plenius eē & his ter rarum. nos non capim cotidie bella secunt. morbi subtra hunc nau
fragia absorbunt. & nihil omnino deo minus litigamus. de hoc numero sunt illi qui
agnum sequuntur. qui uestimenta sua non conquinauerunt. uirgines enim p̄p̄t
serunt. Obserua quid signi ficat conquinauerunt. Ego non audeo exponere nehel
uiduas calumniae. Quod autem ait quaedam eē uirgines tabernarias. Ego
bi plus dico. esse in his & adulteras & quomazis mueritas & clericos eē caupones. & mona
chos impudicos. sed quis non sc̄t ut intellegat ne tabernarum uirginem. nec adul
terum monachum. nec clericum. posse esse cauponem; Num quid uirginitatis est
culpa si simulat uirginitatis in crimine est; Ego certe ut per sonis alis p̄p̄t missis
ad uirginem ueniam. Quae in statoris & orae & uis. nescio. in corpore quod suo sp̄u
uirgo non per manet. rethorica sumus. & in morem de dñi dñi paulo lumen lu
simus. tunc heludi coegisti. qui in euu uirgelo coruscante eiusdem uis esse gloria
e uirgines & mueritas. & quae arbitror te ueritate superatum. ad detractionem
uitae mee. & ad maledicta conueru. solent enim. hoc & mulier culae. fecere quae
uictoribus dominis male optavit in uirgulis; illud dico p̄p̄t uenit gloriae muerita
fore conuicia. cum eodem quo mariae dāxisti ore me laceres & conuicia; secundi
am seruus dñi pariter & periat & mueritas; EXPLICIT.

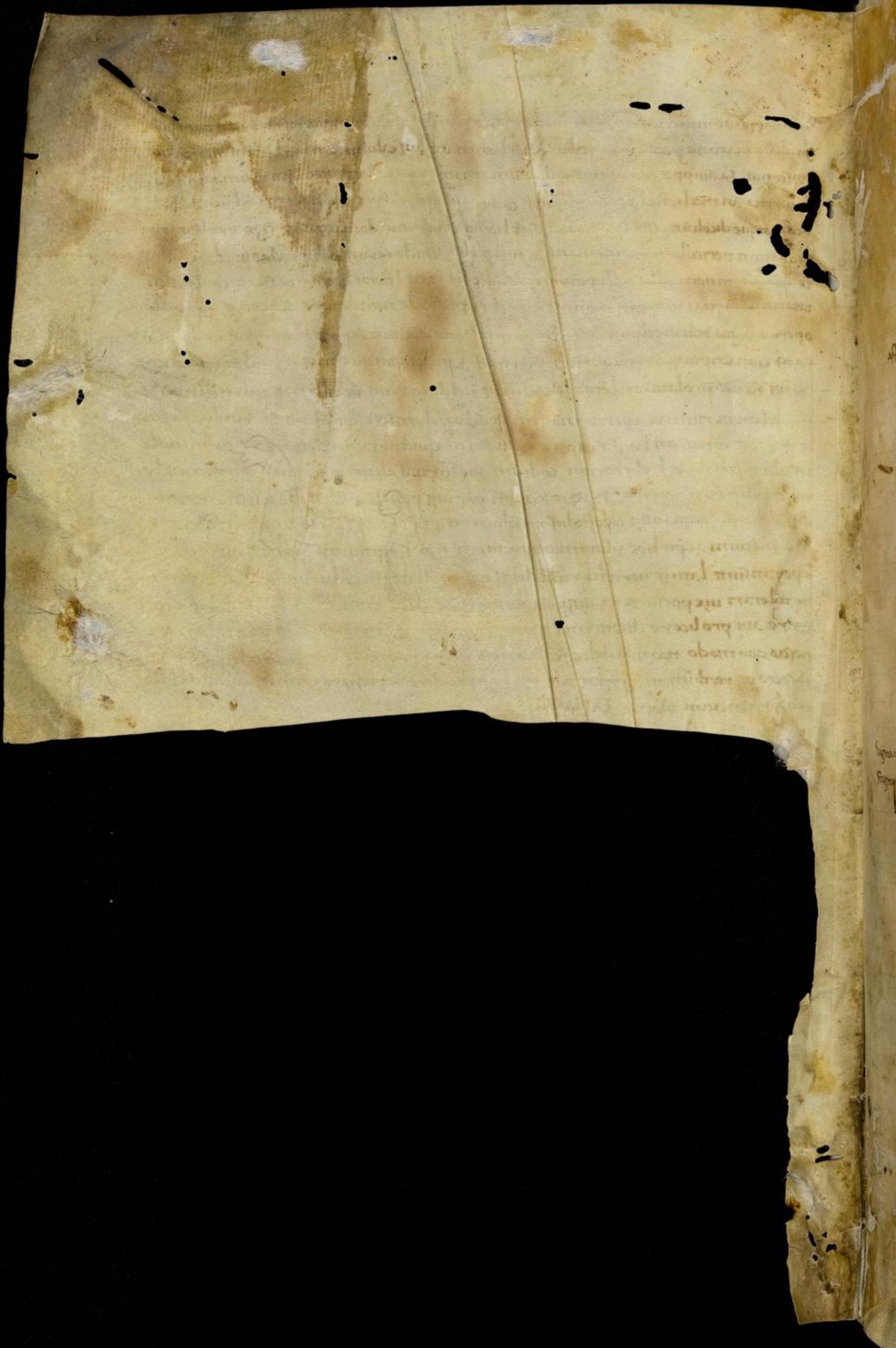
AD RUFINUM M PRB ROMAE

Domino uenerabili & desiderabili sc̄o fratri & conp̄to. Hieronimo augusti
nus in dñi salutem. Ex quo cepti ad te scribere actua scripta desiderare. Numquam
mihi melior occurrit occasio quam & per di seruū & ministrum fidelissimū mueritas
que carissimum in te tibi offeratur epistola; Qualis e filius n̄r cyprianus diaconus.

per hunc certe te spero literas tuas ut ceruus in holerum genere quicquam sperare
possim non nec studium impetendis scriptis memorato filio nro non deest. Nec diligen
tice incustodiendis nec alacritas impo serendis nec fides in reddendis. Tutum sub quo
modo mereor adiuuare dñs & ad sit cordituo & desiderio meo ut frater non uoluntatem
nulla uoluntas maior impediatur. Quia ergo duas un epistolam misi nullam autem tuam post
ea recepi eundem ipsas rursus mittere uolui. credens eas non peruenisse. Quod si uenissent
ac fortasse tuę potius ad me peruenire minime poterint eam scripta que iam misisti
iterum mittere. si forte seruata sunt. si minus rursus dicte quod legam. dum tamen his respon
dere neaueris quod diu diu est. ut & cepto primis & c. quas ad te adhuc prebit litteras prepa
raueram mittere per quem dum frater nro p futurum. qui post ea collega nobis facte
tus iam ex hac uitte emigravit. Nec est tunc ipse perfere potuit quia continuo dum p
fiscia disponit episcopatus sacre cance deentus ac dem de breue defunctus est. & iam
nunc mittere uolui ut scias ut tua con loquere quam olim in ardorem. & quam uim p car
quod carne tu longe absunt sensus corporis tui per quos adire possit. animi uim tuum animus
meus misisset. *ad* dulcissime & in dñi membris ho iarde. In hac autem epistola hoc addo quod
postea didicimus iob & hebreo tenet pre tum. cum un quon dam haberemus inter pre
tationem tuam eius p se. & greco eloquio uer sam in latinum ubi tamen asteris
notasti que in hebreo sunt & greco desunt. Obolis autem que in greco inueniuntur. & in h
ebreo non sunt. Tu mirabili diligentie ut quibusdam in locis ad uerba singula stellas
significantes uideamus eadem uerba esse in hebreo in greco autem non esse; Porro in hac
posteriora interpretatione que uersa est & hebreo non eadem uerborum fides occurrit.
Nec parum turbat cogitationem uel quia nulla prima uerba diligentia figuratur aster
ci ut minus & uel in particulas orationis indicent de eod codicibus grecis que sunt in hebre
is. Ut aut in hac altera que & hebreis est negligenter hoc curatum sit. Ut eadem particule
locis inuenirentur aliquid inde & exempli gratia ponere uolui sed mihi adh oram codic
desunt que in hebreo est. Verum tamen quia pre pollet ingenio non solum quid dixerim
uerbum & uel quid dicere uoluerim satis ut opinor intellexis ut causa reddita quod mo
uere differat orationem aliam grecas potius canonicas tenobis inter pre uer scripturas
que septuaginta inter pre uer peribentur perdurum erit eum si uerba inter pre ueratio per
multas ecclesias frequenter coepit lectari quod grecas ecclesie latine & lesie dispo
nabunt. Quare quia facile contradictor uincatur greco pro latino libro id est lingua
e notissime quisquis autem in eo quod & hebreo diuisum est aliquo insolito permo
tus fuerit & falsi crimen intenderit. uix aut numquam ad hebraea testimonia p
uenitur a quibus de fenda tur obiectum; Quod si eam prouentum suo tunc
tunc & grecas auctoritates dampnari quisserit hunc accedit qui & uel consulat hebre
i possunt aliud respondere. Ut tu solus necessarius uidearis qui & uel ipsos possis con
uincere. sed tamen qui iudicet mirum si potueris inueniri. Nam quidam frater nro
epi que con lectari instruit & in ecclesia. cui pre e interpretationem tuam mouit
quidam longe alter ab te postum. apud ionan p h e quam erat omnium sensus.



in honore tue misericordie et tot tantum successionebus decoratum factus est totius mundi
in plebe maxime grecis arguentibus & in plurimis utribus calumniam falsitatis incozetur
episcopus. Ita quippe curtas erat iudeorum testimonium flagitare. Ut dum. ut non illi
perita an malicie hoc esse in hebreis codicibus responderunt quod & greci & latini habe
bant. neque dicebant. Quid plura coactus est homo ul in nouo doctorem corrigere uolens post
maximum periculum non remanere sine plebe. Unde & uiri nobis uideatur. aliquando
te quo que in non nullis falli potuisse & uide locum est literis que non possunt conlati susi
tatum linguarum testi monis emendari. proinde non paruas doctores. & inus de
opere tuo quo euuangelium & greco interpretatus es. quic & perie in omnibus nulla offen
sio est cum scripturam grecam contulerimus. Unde si quis quam uerit falsitati. eorum
uoluit fauere. prolati conlati que codicibus uel doceretur facillime uel resallitur. &
si quaedam rarissima merito mouent. quis durius est qui labori tam utili non faci
le ignoscit cui uicem laudis referre non sufficit. Quid tibi. utem uideatur cur in mul
tis aliter. se habent hebreorum codicum auctoritas aliter. grecorum que dicitur lxx
uelle dignari aperire. Neque eum paruus pondus habet ille questus. meruit
discerni. & quauis apostolus. non solum res ipsa iudicat. sed & uiri test. testam
ente. memini ac per hoc plurimum profueris si ea scripturam grecam quam lxx
operantur. Latine ueritati reddideris quem di uersis codicibus ita uariata est
ut tolerari uix possit. etia suspecta ne in greco aliud inueniatur ut inde aliquid pro
ferre aut probare dubitemus breuem putabam futuram. hanc epistolam sed
nescio quo modo tam in dulce factum est in ea progredi. ut tecum loquerer sed
obsecro te per dnm neceperit ad omnia respondere & prestare mihi quantum potu
eris presenciam tuam. EXPLICIT.

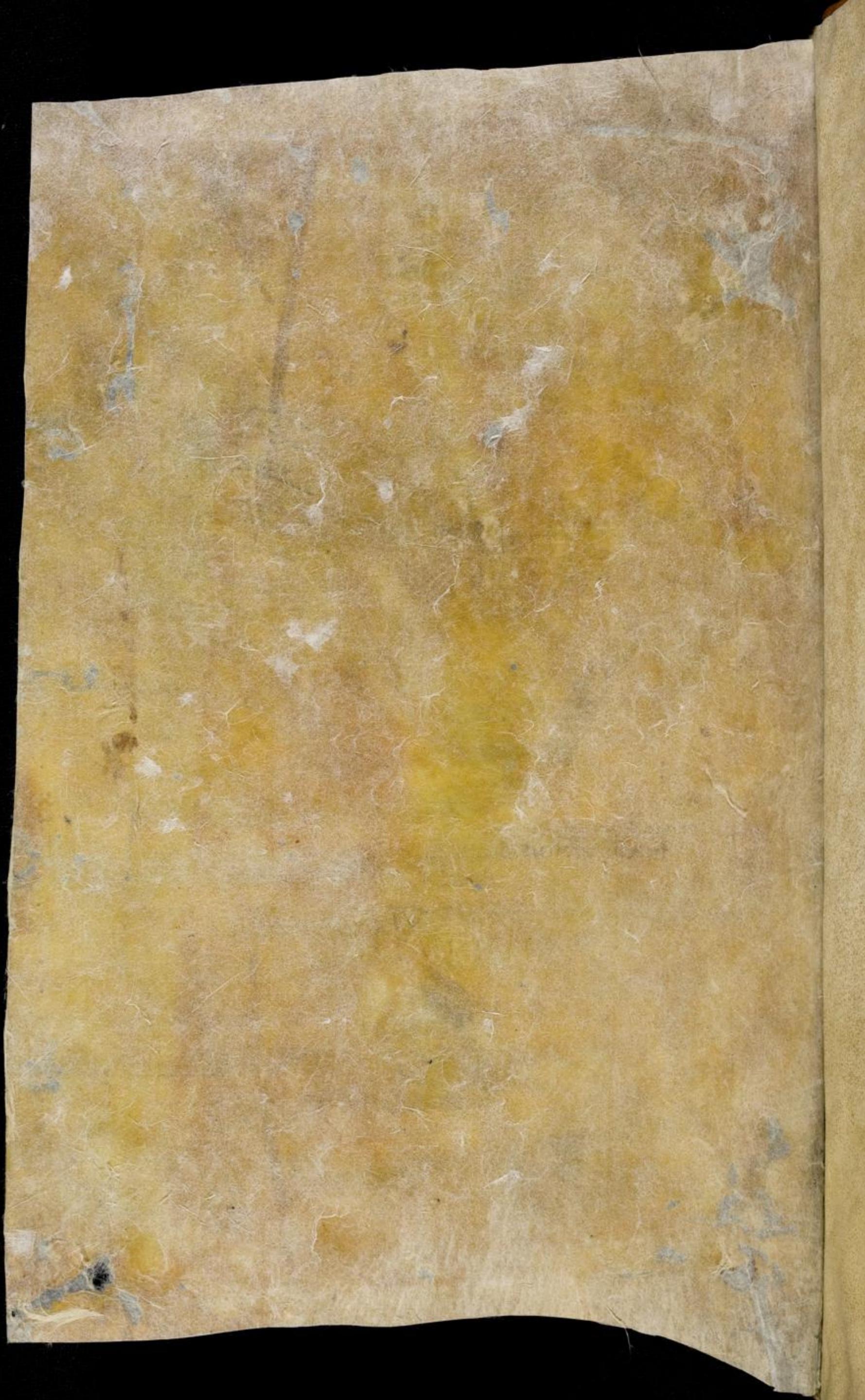


afterisus # obelus

[Handwritten scribbles]

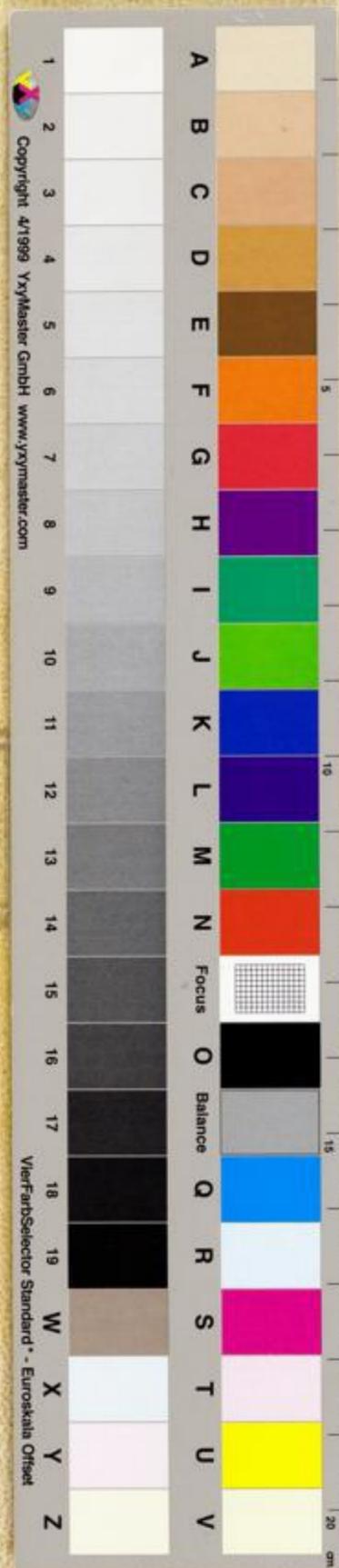
Sagma id fibrū
Sugmata id corona
IN XPI HOMINE

[Handwritten scribbles]
Ciprius
[Handwritten scribbles]



restauriert R. W. Februar 1969





restauriert R. W. Februar 1969